

HØRINGSNOTAT

Lov om antidopingarbeidet i idretten og arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser

Høringsfrist 30. juni 2026

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	8
1.1	Bakgrunn for lovforslaget	8
1.2	Hovedinnholdet i høringsnotatet	9
2	Dagens organisering av antidopingarbeidet og av arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser	10
2.1	Internasjonale aktører i antidopingarbeidet i idretten	10
2.1.1	World Anti-Doping Agency (WADA)	10
2.1.2	Europarådet og UNESCO	11
2.1.3	Den internasjonale olympiske komité (IOC) og internasjonale særforbund	11
2.1.4	Den internasjonale voldgiftsretten for idrett (CAS)	11
2.2	Nasjonal organisering og oppgaver i antidopingarbeidet	12
2.2.1	Samarbeid mellom aktørene	12
2.2.2	Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO)	12
2.2.3	Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)	13
2.2.4	Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD)	14
2.3	Internasjonale aktører i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser	15
2.3.1	Europarådet	15
2.3.2	Europol og Interpol	15
2.3.3	Internasjonale idrettsorganisasjoner	15
2.3.4	Internasjonale pengespillovervåkere	16
2.4	Nasjonal organisering av arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser	16
2.4.1	Lotteri- og stiftelsestilsynet, ved den nasjonale enheten mot manipulering av idrettskonkurranser	16

2.4.2	Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)	17
2.4.3	Norges Fotballforbund (NFF).....	18
2.4.4	Norsk Tipping	18
2.4.5	Samarbeidsforum mot manipulering av idrettskonkurranser	19
2.4.6	Strategiplan 2025–2028.....	19
3	Gjeldende rett.....	20
3.1	Innledning	20
3.2	Internasjonale forpliktelser om antidoping og manipulering av idrettskonkurranser	20
3.2.1	UNESCOs internasjonale konvensjon mot doping i idretten	20
3.2.2	Europarådets konvensjon om antidoping	21
3.2.3	Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser	22
3.2.4	Verdens antidopingprogram (WADA-koden og internasjonale standarder).....	23
3.3	Konstitusjonelle, menneskerettslige og EØS-rettslige rammer	24
3.3.1	Grunnloven og Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK)	24
3.3.2	EØS-rettslige forpliktelser	27
3.4	NIFs antidopingregelverk.....	27
3.5	Relevant nasjonal lovgivning for doping og manipulering av idrettskonkurranser	29
3.5.1	Strafferettslig regulering av doping og legemiddeloven	29
3.5.2	Relevante nasjonale straffebestemmelser for manipulering av idrettskonkurranser	29
3.6	Personopplysningsloven og personvernforordningen	30
3.6.1	Overgangsregler for behandling av personopplysninger	30
3.6.2	Grunnlag for å behandle personopplysninger	31

3.6.3	Grunnprinsipper for behandling av personopplysninger	33
3.6.4	Behandlingsansvarlig og databehandler	34
4	Regulering og organisering i andre europeiske land	34
4.1	Innledning	34
4.2	Danmark.....	35
4.3	Sverige	36
4.4	Finland	36
4.5	Nederland.....	37
4.6	Belgia	37
4.7	Østerrike.....	37
4.8	Tyskland.....	38
4.9	Frankrike.....	38
4.10	Storbritannia	39
4.11	Oppsummering	39
5	Behovet for lovregulering.....	40
5.1	Innledning	40
5.2	Antidopingarbeidet.....	41
5.2.1	Utgangspunkter	41
5.2.2	Nye krav til antidopingarbeidet	42
5.2.3	Styrking av det rettslige grunnlaget for antidopingarbeidet i Norge	44
5.2.4	Samarbeid mellom ADNO, politiet og tolletaten.....	45
5.3	Arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser	46
5.3.1	Manipulering av idrettskonkurranser som en internasjonal utfordring.....	46
5.3.2	Oppfølging av internasjonale konvensjonsforpliktelser	47
6	Lovens formål og virkeområde	48

6.1	Lovens formål	48
6.2	Lovens virkeområde	49
6.2.1	Utgangspunkter	49
6.2.2	Antidopingarbeid som omfattes av loven.....	50
6.2.3	Antidopingarbeid som ikke omfattes av loven.....	52
6.2.4	Arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.....	54
7	Antidopingarbeidet	56
7.1	Norges nasjonale antidopingorganisasjon.....	56
7.1.1	Videreføre ADNO som en stiftelse.....	56
7.1.2	Lovfeste ADNOs rolle som nasjonal antidopingorganisasjon.....	56
7.1.3	Oppnevning av styremedlemmer i ADNO	57
7.2	ADNOs oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon	59
7.2.1	Innledning.....	59
7.2.2	Fastsette det nasjonale antidopingregelverket.....	59
7.2.3	Utføre dopingkontroll og tilhørende kontrollvirksomhet.....	62
7.2.4	Påtale dopingsaker	63
7.2.5	Utøve andre oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon.....	64
7.2.6	Samarbeidet mellom ADNO, politiet og tolletaten	64
7.3	Finansiering av ADNO som nasjonal antidopingorganisasjon.....	65
7.4	Opplysningsplikt for idrettsorganisasjoner og samtykke til dopingkontroll av barn.....	66
7.4.1	Opplysningsplikt for idrettsorganisasjoner	66
7.4.2	Dopingkontroll av barn.....	67
7.5	Ny organisering av sanksjonsorganer i dopingsaker	72
7.5.1	Opprettelse av en ny stiftelse	72
7.5.2	Nærmere om valget av organisasjonsform	74
7.6	Lovregulering av Stiftelsen X.....	77

7.7	Nærmere om sanksjonsorgan og appellorgan for dopingsaker	79
7.8	Behandling av dopingsaker	80
7.9	Fullmektig og sakskostnader	83
7.10	Publisering av avgjørelser i dopingsaker	86
7.11	Finansiering av Stiftelsen X	89
7.12	Generelle krav til saksbehandling i ADNO og Stiftelsen X.....	89
7.12.1	Innledning.....	89
7.12.2	Inhabilitet.....	91
7.12.3	Taushetsplikt, bruk og deling av informasjon	94
7.13	Behandling av personopplysninger i antidopingarbeidet.....	98
7.13.1	Innledning.....	98
7.13.2	Krav om rettslig grunnlag.....	98
7.13.3	Behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver/antidopingarbeid etter denne loven.....	101
7.13.4	Behandling av helseopplysninger, genetiske opplysninger og biometriske opplysninger for entydig å identifisere en fysisk person	102
7.13.5	Behandling av personopplysninger om straffedommer og andre lovovertrедelser som har direkte relevans for antidopingarbeidet ..	107
7.13.6	Behandlingsansvaret	109
7.13.7	Deling av personopplysninger	110
7.13.8	Tiltak for å ivareta de registrertes rettigheter og interesser	111
7.13.9	Behov for forskriftshjemmel	114
8	Arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser	114
8.1	Innledning	114
8.2	Norges nasjonale enhet for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser	116
8.3	Den nasjonale enhetens oppgaver	116
8.3.1	Innledning.....	116

8.3.2	Innhente, analysere og formidle relevant informasjon.....	117
8.4	Utlevering av opplysninger	121
8.4.1	Innledning.....	121
8.4.2	Ny hjemmel for utlevering av opplysninger	121
8.5	Behandling av personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser	123
8.5.1	Innledning.....	123
8.5.2	Behov for et supplerende rettsgrunnlag	123
8.5.3	Avgrensning av aktører som kan behandle personopplysninger....	125
8.5.4	Behovet for å behandle personopplysninger.....	126
8.5.5	Behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven og etter Europarådets konvensjon.....	129
8.5.6	Særlig avgrensning av hvilke særlige kategorier av personopplysninger som kan behandles.....	131
8.5.7	Særlig avgrensning av hvilke personopplysninger om straffedommer og andre lovovertrедelser som kan behandles.....	131
8.5.8	Lagringstid	133
8.5.9	Deling av personopplysninger	134
8.5.10	Behandlingsansvar	136
8.5.11	Tiltak for å ivareta de registrertes grunnleggende rettigheter og interesser	136
8.5.12	Forskriftshjemmel.....	138
9	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	139
10	Utkast til lov om lov om antidopingarbeidet i idretten og arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser	141

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for lovforslaget

Kultur- og likestillingsdepartementet sender med dette på høring et forslag til ny lov om antidopingarbeidet i idretten og arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Arbeidet på disse to områdene har hittil ikke vært gjenstand for direkte lovregulering, med unntak for noen relevante bestemmelser i straffeloven og legemiddeloven.

Det er bred internasjonal enighet om at doping og manipulering av idrettskonkurranser er blant de fremste truslene mot idrettens verdigrunnlag og integritet. Lovforslaget har som siktemål å fremme rettssikkerhet for enkeltpersoner og integritet i idretten ved å legge til rette for et effektivt og tillitsskapende arbeid på de to områdene, i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser.

Norge har et antidopingarbeid av høy kvalitet, og Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO) nyter stor tillit både nasjonalt og internasjonalt. Samtidig har kravene som stilles til nasjonale antidopingorganisasjoner økt betydelig. Det gir, etter departementets syn, behov for et styrket rettslig grunnlag for arbeidet. Norge bør fremdeles ha en ambisjon om å være blant de verdensledende landene i antidopingarbeidet, og lovforslaget skal bidra til at ambisjonen kan realiseres.

I arbeidet med lovforslaget har departementet mottatt en utredning fra advokatfirmaet Lund & Co som drøfter sentrale problemstillinger knyttet til lovregulering av antidopingarbeidet. Utredningens anbefaling er at staten bør legge noen overordnede rammer i lov for organiseringen og gjennomføringen av arbeidet. Departementet deler den vurderingen.

Norge var blant de første landene som ratifiserte Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser. Lotteri- og stiftelsestilsynet drifter en nasjonal enhet som koordinerer det nasjonale arbeidet på området. Det er etablert et samarbeidsforum i Norge med deltakelse fra sentrale aktører, og det er nylig vedtatt en strategiplan for arbeidet i perioden 2025–2028. Lovforslaget skal styrke det rettslige grunnlaget for den nasjonale enhetens arbeid og legge til rette for god informasjonsutveksling mellom berørte parter.

Departementet viser til at Verdens antidopingbyrå (WADA) i desember 2025 vedtok et revidert internasjonalt antidopingregelverk, Verdens antidopingkode (WADA-koden) og tilhørende internasjonale standarder. Det nye regelverket trer i kraft 1. januar 2027 og gir behov for å etablere nye og uavhengige sanksjonsorganer for behandling av dopingsaker i idrett. For å sikre at oppgavefordelingen i antidopingarbeidet er i tråd med WADA-koden, er det også behov for å overføre ansvaret for fastsettelsen av det nasjonale antidopingregelverket fra Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) til ADNO. ADNO er i gang med å revidere det nasjonale antidopingregelverket, slik at nytt regelverk kan tre i kraft 1. januar 2027.

Departementet vil i løpet av 2026 samarbeide med ADNO og NIF for å legge til rette for en god overgang fra dagens organisering og oppgavefordeling til en struktur som ivaretar kravene i det nye antidopingregelverket. Arbeidet med å etablere nye sanksjonsorganer og med å justere oppgavefordelingen mellom NIF og ADNO skjer uavhengig av dette lovforslaget, men blir nærmere omtalt i punkt 7.5. Departementet vil i samarbeid med ADNO ha kontakt med WADA for å avklare hvilke rammer den nye WADA-koden legger for særlig organisering av nye sanksjonsorganer. Den nye stiftelsen som skal etableres, med ansvar for å organisere og drifte de nye sanksjonsorganene, blir gjennom høringsnotatet og i lovforslaget omtalt som «Stiftelsen X».

1.2 Hovedinnholdet i høringsnotatet

I kapittel 2 i høringsnotatet beskriver departementet organiseringen og rollefordelingen i dagens antidopingarbeid og arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. I kapittel 3 redegjøres det for gjeldende rett, mens kapittel 4 gir en presentasjon av reguleringen og organiseringen av arbeidet i andre land. I kapittel 5 drøfter departementet behovet for ny lovgivning, mens kapitlene 6, 7 og 8 presenterer de enkelte bestemmelsene i lovforslaget. Kapittel 9 omtaler økonomiske og administrative konsekvenser av lovforslaget.

I tråd med forslaget til formålsbestemmelse i § 1 foreslår departementet i § 2 at loven skal gjelde antidopingarbeid som utføres på grunnlag av Verdens antidopingprogram (i hovedsak WADA-koden og tilhørende internasjonale standarder), av ADNO, Stiftelsen X og norske idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram. Det er presisert at arbeid mot doping av dyr er regulert i dyrevelferdsloven med tilhørende forskrifter. Departementet foreslår videre at loven skal gjelde arbeid som utføres på grunnlag av Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser.

Departementet foreslår i § 3 å lovfeste ADNOs rolle som nasjonal antidopingorganisasjon. ADNO vil videreføres som en stiftelse, og i § 3 foreslås det at ansvaret for å oppnevne styremedlemmer overføres fra departementet og NIF til et eget oppnevningsorgan. Det vil styrke ADNOs uavhengighet i relasjon til både idretten og staten.

Departementet foreslår i § 4 å lovfeste ADNOs oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon, i tråd med de oppgavene nasjonale antidopingorganisasjoner er tillagt i Verdens antidopingprogram. Departementet foreslår videre i § 5 å lovfeste at ADNO skal motta årlig grunntilskudd fra staten for å ivareta disse oppgavene.

Departementet foreslår i § 6 en bestemmelse som sier at idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram, skal sørge for at personer som gjennom medlemskap eller annen avtale er tilknyttet organisasjonen, er opplyst om plikter og rettigheter som følger av det nasjonale antidopingregelverket. Departementet foreslår også en bestemmelse om foreldresamtykke til dopingkontroll av mindreårige utøvere, som kodifiserer dagens praksis.

Departementet foreslår i §§ 7, 8 og 12 bestemmelser om organisering, sammensetning og finansiering av organene som skal behandle dopingsaker i idretten. I §§ 9 og 10 foreslår departementet bestemmelser som gir rammer for behandlingen av dopingsaker i disse

organene, herunder bestemmelser om offentlighet og dekning av sakskostnader. Videre foreslår departementet i § 11 bestemmelser om publisering av avgjørelser i dopingsaker.

I §§ 13 og 14 foreslår departementet bestemmelser om inhabilitet og taushetsplikt for personer som utfører antidopingarbeid for ADNO eller Stiftelsen X.

Departementet foreslår i §§ 15, 16 og 17 bestemmelser som gir ADNO, Stiftelsen X og idrettsorganisasjoner et grunnlag for å behandle personopplysninger i antidopingarbeidet i idretten. Bestemmelsene skal erstatte overgangsregler som i dag er fastsatt i forskrift. I forslaget til § 18 heter det at departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger i antidopingarbeidet etter denne loven.

Departementet foreslår i § 19 å lovfeste rollen til Lotteri- og stiftelsestilsynets nasjonale enhet for koordinering av arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser, i tråd med forpliktelsene i Europarådets konvensjon mot manipulering av idrettskonkurranser.

Departementet foreslår i § 20 at den nasjonale enheten skal kunne pålegge finansforetak som /har tillatelse til å yte betalingstjenester, å gi opplysninger om kundeforhold og betalingstransaksjoner som enheten finner nødvendig for å utføre sine oppgaver etter loven.

I §§ 21 og 22 foreslår departementet bestemmelser som gir den nasjonale enheten og andre nasjonale aktører et grunnlag for å behandle personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Også disse bestemmelsene skal erstatte overgangsregler som i dag er fastsatt i forskrift. I forslaget til § 23 heter det at departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser etter denne loven.

2 Dagens organisering av antidopingarbeidet og av arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser

2.1 Internasjonale aktører i antidopingarbeidet i idretten

2.1.1 World Anti-Doping Agency (WADA)

WADA ble opprettet i 1999 som en selvstendig organisasjon av nasjonale myndigheter og idrettsbevegelsen med IOC i spissen. Formålet var å sikre en harmonisert utvikling av antidopingarbeidet på tvers av idretter og land.

WADA skal fremme, koordinere og overvåke arbeidet mot doping i idrett. Sentralt i arbeidet står utvikling og håndheving av det Verdens antidopingprogram. Verdens antidopingkode og åtte internasjonale standarder er kjernen i det internasjonale antidopingregelverket. WADA skal fungere som et tilsynsorgan som sikrer at nasjonale og internasjonale idretts- og antidopingorganisasjoner opptrer i tråd med det internasjonale antidopingregelverket.

2.1.2 Europarådet og UNESCO

Europarådet har en viktig rolle i det europeiske antidopingarbeidet gjennom *Europeisk konvensjon om antidoping* som trådte i kraft 1. mars 1990. Konvensjonen uttrykker et felles politisk og rettslig rammeverk for samarbeid mellom konvensjonspartene, og forplikter dem til å føre en politikk som motvirker doping i idretten.

Europarådet følger opp konvensjonen gjennom *Monitoring Group* (T-DO), som vurderer partenes oppfølging og gir anbefalinger om forbedringer av nasjonale tiltak. Arbeidet skjer i nært samarbeid med WADA, slik at europeiske standarder og globale regler harmoniseres.

UNESCO (FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon) har en global rolle i antidopingarbeidet gjennom *Den internasjonale konvensjonen mot doping i idrett* som trådte i kraft 1. februar 2007. Konvensjonen forplikter partene til å sikre at antidopingregelverket gjennomføres på nasjonalt nivå i tråd med WADA-koden.

UNESCO administrerer konvensjonen gjennom *Conference of Parties*, som vedtar retningslinjer og evaluerer gjennomføringen av forpliktelsene blant konvensjonspartene. UNESCOs arbeid sikrer at antidopingarbeidet er forankret i internasjonal rett, og at statene har et felles rammeverk for å samarbeide med WADA og med idrettens egne institusjoner.

2.1.3 Den internasjonale olympiske komité (IOC) og internasjonale særforbund

Den internasjonale olympiske komité (IOC) har en sentral rolle i det globale antidopingarbeidet og arbeider tett med WADA for å sikre etterlevelse av WADA-koden og internasjonale standarder. IOC fremmer antidoping i olympiske idretter gjennom eget antidopingregelverk under WADA-koden, utdanning og kontrollprogrammer, og støtter nasjonale olympiske komitéer og internasjonale særforbund i implementeringen av antidopingarbeid.

Internasjonale særforbund har ansvar for å sikre at WADA-koden etterleves i sine respektive idretter. Forbundene tilrettelegger også for samarbeid med WADA, nasjonale antidopingorganisasjoner og andre aktører, slik at antidopingarbeidet er koordinert og effektivt på både nasjonalt og internasjonalt nivå.

2.1.4 Den internasjonale voldgiftsretten for idrett (CAS)

Court of Arbitration for Sport (CAS) er den internasjonale voldgiftsretten for idrett og fungerer som siste instans i idrettens egen behandling av dopingsaker. Retten har hovedkvarter i Lausanne og lokaler i New York og Sydney, i tillegg til midlertidige rettslokaler i olympiske vertsbyer. Den behandler i en rekke tilfeller dopingsaker i første instans og anker fra utøvere, internasjonale særforbund, nasjonale antidopingorganisasjoner og andre idrettsorganisasjoner som ønsker å få overprøvd sanksjoner eller avgjørelser etter WADA-koden.

CAS skal sikre ensartet anvendelse av antidopingregelverket på tvers av idretter og land og skal bidra til rettssikkerhet og forutsigbarhet. Avgjørelsene etablerer presedens for nasjonale og internasjonale sanksjonsorganers behandling av dopingsaker.

2.2 Nasjonal organisering og oppgaver i antidopingarbeidet

2.2.1 Samarbeid mellom aktørene

Et effektivt antidopingarbeid forutsetter tett samarbeid mellom idrettsorganisasjoner, antidopingorganisasjoner og offentlige myndigheter. Dette lå til grunn for opprettelsen av WADA, hvor idretten og nasjonale myndigheter gikk sammen om å sikre et harmonisert antidopingarbeid på tvers av idretter og stater. Det nasjonale antidopingarbeidet i idretten har i tråd med dette i mange år vært basert på et trepartssamarbeid mellom ADNO, NIF og staten ved Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) som fagdepartementet for idrett og antidopingarbeid.

I tilknytning til revisjoner i WADA-koden som vil tre i kraft 1. januar 2027, vil det skje noen endringer i oppgavefordelingen mellom de norske aktørene i antidopingarbeidet. Det pågår også et arbeid med å etablere en ny stiftelse som skal ha ansvaret for nye sanksjonsorganer i dopingsaker.

2.2.2 Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO)

2.2.2.1 Organisering

Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO) er Norges nasjonale antidopingorganisasjon. ADNO ble opprettet 3. juni 2003 av NIF og KUD. Formålet var å sikre at kontroll- og påtalevirksomheten i dopingsaker er organisert uavhengig av både idretten og staten. Virksomheten i stiftelsen er regulert gjennom WADA-koden, det nasjonale antidopingregelverket og stiftelsens egne vedtekter. Vedtektene har blant annet bestemmelser om stiftelsens organisering. I tillegg er det inngått avtaler mellom NIF og ADNO, mellom NIF og KUD, og mellom KUD og ADNO som legger rammer for virksomheten.

ADNOs styre består av seks medlemmer. Tre oppnevnes av NIF og tre av staten ved KUD. Medlemmene oppnevnes for fire år. De kan gjenoppnevnes for én periode. Styret velger sin leder og nestleder blant de oppnevnte medlemmene. Medlemmene skal være uavhengige og ikke ha tillitsverv som styremedlem i NIF eller særforbund, eller være ansatt i KUD, NIF eller særforbund.

ADNOs styre utpeker en påtalenemnd som skal påtale saker knyttet til brudd på antidopingregelverket, jf. NIFs lov § 12-1. Nemnden skal bestå av tre medlemmer og samlet ha kompetanse innen jus, farmakologi og medisin. Lederen skal være jurist. Medlemmene skal ikke ha annet ansettelsesforhold eller tillitsverv i ADNO, NIF, internasjonale eller nasjonale særforbund eller i relevant fagdepartement. Påtalenemnden er uavhengig ved behandling av dopingsak. Ingen kan instruere nemnden i enkeltsaker eller omgjøre nemndens vedtak.

2.2.2.2 Oppgaver

ADNO skal, i medhold av NIFs «lov» og avtale mellom NIF og stiftelsen, arbeide for formålet blant alle NIFs organisasjonsledd og medlemmer.

ADNOs oppgaver er fastsatt i stiftelsens vedtekter § 2:

- I bokstav a heter det at ADNO skal drive kontrollvirksomhet, herunder fastsette tid og sted for dopingkontroller. Kontrollene kan foretas med og uten forvarsel, i og utenfor konkurranser. ADNO skal også innhente opplysninger for å påvise brudd på NIFs straffebestemmelser om doping.
- Etter bokstav b skal ADNO, gjennom en egen påtalenemnd, utøve påtalevirksomhet knyttet til brudd på NIFs straffebestemmelser om doping.
- Etter bokstav c skal ADNO drive verdi-, informasjons- og forebyggende virksomhet for å bekjempe doping. Det omfatter blant annet utvikling av utdannings- og holdningsprogrammer som har som formål å forebygge helseskader og fremme en rettferdig konkurranse.
- Etter bokstav d skal ADNO, selvstendig og i samarbeid med stifterne, fremme internasjonalt samarbeid knyttet til bekjempelse av doping i organisert idrett. De kan også gi råd og bistand til land som ikke har kvalifiserte strukturer for antidopingarbeid.
- Etter bokstav e skal ADNO bidra til forskning knyttet til virksomhetens formål.
- Etter bokstav f kan ADNO gi innspill til NIFs praktisering av sitt verdigrunnlag blant organisasjonsledd og medlemmer. Stiftelsen kan på uavhengig grunnlag fremme bevisstgjøring og debatt om idrettens grunnverdier og aktuelle verdidilemmaer.
- Etter bokstav g kan ADNO bistå andre rettssubjekter enn NIF med å bekjempe doping. Denne delen av virksomheten skal minst være selvfinansierende.

I dag er det NIF som fastsetter det nasjonale antidopingregelverket som implementerer WADA-koden og tilhørende internasjonale standarder, jf. punkt 2.2.3. ADNO skal overta oppgaven med virkning fra 1. januar 2027, og oppgaven vil skrives inn i stiftelsens vedtekter.

2.2.3 Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)

NIF var i 2003 en av stifterne av ADNO. Halvparten av styremedlemmene i ADNO utpekes i dag av NIF. NIF deltar sammen med ADNO og KUD i det nasjonale trepartssamarbeidet i antidopingdopingarbeidet i idretten.

NIF er forpliktet av WADA-koden i egenskap av å være nasjonal olympisk og paralympisk komité. I henhold til NIFs lov § 12-1 vedtas antidopingregelverket av Idrettstinget. For å gjøre oppgavefordelingen mellom NIF og ADNO i tråd med WADA-koden vil ansvaret for det nasjonale antidopingregelverket overføres til ADNO. Det gjeldende regelverket omtales nærmere i kapittel 3.

I henhold til NIFs lov § 3-4 skal Idrettstinget oppnevne et domsutvalg bestående av leder, nestleder og sju medlemmer. Idrettstinget skal også oppnevne et appellutvalg bestående av leder, nestleder og fire medlemmer. Utvalgene er ikke underlagt Idrettstinget eller tingvalgte organers instruksjonsmyndighet. De to utvalgene behandler saker i henhold til straffebestemmelser i *Sanksjonsregelverk for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité*. Regelverket er hjemlet i NIFs lov kapittel 11.1 *Særskilt regelverk*. Utvalgene behandler også dopingsaker i henhold til straffebestemmelser i NIFs *Antidopingregelverk*. Regelverket er hjemlet i NIFs lov kapittel 12.1 *Antidopingregelverk*.

Som nevnt i punkt 1.1, skal det i 2026 etableres nye sanksjonsorganer som skal overta behandlingen av dopingsaker i idrett fra NIFs domsutvalg og appellutvalg. De nye organene skal være i funksjon fra 1. januar 2027. Samtidig vil det være behov for en overgangsordning for behandlingen av dopingsaker som er påbegynt før 2027. Nærmere omtale av opprettelsen av nye organer følger i punkt 7.5.

2.2.4 Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD)

Som fagansvarlig departement skal KUD bidra til gode rammevilkår for antidopingarbeidet i idretten. Det inkluderer gode økonomiske rammebetingelser og en ansvars- og rollefordeling som gir et effektivt antidopingarbeid. KUD skal også sikre at Norge ivaretar forpliktelsene i de to internasjonale antidopingkonvensjonene.

KUD var i 2003 en av oppretterne av stiftelsen ADNO. Halvparten av styremedlemmene utpekes i dag av KUD.

Gjennom spillemidlene til idrettsformål gir KUD årlige driftstilskudd til ADNO. Spillemidlene finansierer ADNOs arbeid overfor den organiserte idretten. ADNO har mottatt 51 mill. kroner i driftstilskudd for 2026. Tilskuddet skal opprettholde og utvikle ADNO som et uavhengig kontroll- og påtaleorgan og bidra til at de kan holde et høyt faglig nivå på sitt arbeid mot doping i idretten. På grunnlag av søknad og virksomhetsplan rapporterer ADNO hvert år til KUD om bruken av tilskuddet. Arbeidet som skjer utenfor den organiserte idretten, finansieres blant annet av tilskudd fra Helsedirektoratet og av oppdragsinntekter.

Gjennom spillemidlene til idrettsformål gir KUD også årlig drifts- og investeringstilskudd til Norges laboratorium for dopinganalyse (NLD). NLD mottok 15,7 mill. kroner for 2025. Tilskuddet skal dekke grunnkostnader og utstyrsinvesteringer for å sikre driften av et WADA-akkreditert laboratorium i Norge.

Gjennom spillemidlene til idrettsformål gir KUD også årlige tilskudd til NIF, som blant annet skal dekke NIFs arbeid på antidopingområdet. I tilskuddsbrevet understreker KUD at etikk og holdningsskapende antidopingarbeid skal prioriteres, og at alle organisasjonsledd skal overholde antidopingbestemmelsene.

Som omtalt i punkt 7.5.1, vil departementet i 2026 samarbeide med ADNO om å opprette en ny stiftelse som skal ha som formål å organisere og drifte et nytt sanksjonsorgan og et nytt appellorgan som skal behandle dopingsaker. Den nye stiftelsen skal motta et årlig grunntilskudd fra staten for å ivareta sine oppgaver.

2.3 Internasjonale aktører i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser

2.3.1 Europarådet

Europarådet har tatt en lederrolle i det internasjonale arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser trådte i kraft i 2019 og er det sentrale rettslige instrumentet i arbeidet. Oppfølging av konvensjonspartenes implementering av konvensjonen skjer gjennom *Follow-up Committee*. I tillegg har Europarådet gjennomført flere prosjekter for å styrke bevisstheten om manipulering av idrettskonkurranser og for å bistå konvensjonspartene i etableringen av effektive nasjonale samarbeidsstrukturer. Konvensjonen omtales nærmere i kapittel 3.

Europarådet har også etablert et nettverk av nasjonale enheter (*Group of Copenhagen*) som fungerer som en rådgivende gruppe til *Follow-up Committee*. De nasjonale enhetene (*national platforms*) er forankret i konvensjonen artikkel 13, og de har som oppgave å koordinere arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser i sine respektive land.

Europarådet ser en klar sammenheng mellom arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser og det mer generelle arbeidet mot internasjonal organisert kriminalitet. I lys av dette er *United Nations Office on Drugs and Crime* (UNODC) gitt observatørstatus i *Follow-up Committee*.

2.3.2 Europol og Interpol

Europol er EUs politimyndighet og engasjerer seg aktivt i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Organisasjonen har bidratt til å avdekke flere store saker de siste årene. I 2025 signerte Europol og UEFA en intensjonsavtale (*Memorandum of Understanding, MoU*) Avtalen legger til rette for styrket samarbeid mot manipulering av idrettskonkurranser, korrupsjon, hvitvasking og annen type kriminalitet som rammer fotballen. Partnerskapet skal styrke informasjonsutveksling, felles etterforskning og ekspertstøtte til UEFAs medlemsorganisasjoner.

INTERPOL Match-Fixing Task Force (IMFTF) ivaretar Interpols arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser. IMFTF samler politimyndigheter fra hele verden i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser og korrupsjon i idretten. Enheten støtter medlemslandene i etterforskninger og felles operasjoner, og ivaretar et globalt nettverk av etterforskere som utveksler informasjon, etterretning og *best practice*. Verktøy for datainnsamling om idrettskorrupsjon og analyse av finanskriminalitet er utviklet av Interpol og tilgjengelige for politimyndigheter verden over.

2.3.3 Internasjonale idrettsorganisasjoner

Den internasjonale olympiske komité (IOC) vedtok i 2015 *The Olympic Movement Code on the Prevention of the Manipulation of Competitions* (koden). Koden er utarbeidet i tråd med Europarådets konvensjon, og den er en integrert del av *Det olympiske charter* og *IOC Code of Ethics*. Nasjonale olympiske komitéer, internasjonale særforbund og deres

regionale og nasjonale medlemsorganisasjoner må implementere koden i sine regelverk. Manipulering av idrettskonkurranser, pengespill på egne konkurranser, formidling av innsideinformasjon og manglende rapportering/varsling utgjør brudd på bestemmelsene.

IOC opprettet i 2017 *the Olympic Movement Unit on the Prevention of the Manipulation of Competitions*. Enheten støtter internasjonale særforbund, nasjonale olympiske komitéer, store idrettsarrangører og andre idrettsorganisasjoner i deres arbeid på området.

Flere av de internasjonale særforbundene driver et aktivt arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser. Dette gjelder særlig forbund i idretter som er spesielt utsatt for slik manipulering, som for eksempel fotball og tennis. I tillegg til IOC, har både UEFA, FIFA og CONMEBOL (*South American Football Confederation*) observatørstatus i Europarådets *Follow-up Committee*.

2.3.4 Internasjonale pengespillovervåkere

United Lotteries for Integrity in Sports (ULIS) representerer statlige spillingselskap, herunder Norsk Tipping. ULIS overvåker spillaktiviteten for å kunne oppdage mistenkelig spill. ULIS legger til rette for informasjonsutveksling mellom medlemmene og med spillmyndigheter, idrettsorganisasjoner og politi. De er observatør til Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser. Lotteri- og stiftelsestilsynet inngikk i 2018 en intensjonsavtale (*Memorandum of Understanding, MoU*) med *Global Lottery Monitoring System* (nå ULIS).

The International Betting Integrity Association (IBIA) representerer mange store lisensierte private spillingselskaper. De har blant annet utviklet et antikorrupsjonsverktøy som skal oppdage og rapportere mistenkelig spillaktivitet hos medlemmene. IBIA har regelmessig informasjonsutveksling med internasjonale idrettsorganisasjoner og nasjonale spillmyndigheter. De deltar også i European Commission Expert Group on Integrity.

Sportradar er et multinasjonalt selskap med hovedkontor i Sveits som analyserer idrettsdata. De bistår i dag idrettsorganisasjoner, spillmyndigheter og politi over hele verden med analyser av spillmarkedet. Sportradar Integrity Exchange er et system for informasjonsutveksling med spillingselskaper med formål å avverge og avdekke manipulering av idrettskonkurranser.

2.4 Nasjonal organisering av arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser

2.4.1 Lotteri- og stiftelsestilsynet, ved den nasjonale enheten mot manipulering av idrettskonkurranser

Med grunnlag i Europarådets konvensjon ga KUD i 2015 Lotteri- og stiftelsestilsynet i oppdrag å etablere og drifte en nasjonal enhet mot manipulering av idrettskonkurranser. Den nasjonale enheten består av to årsverk og inngår som en enhet i tilsynet. Mandatet er spesifisert i oppdragsbrev av 2. juni 2015.

Lotteritilsynet er tilsynsorgan for forvaltning og kontroll av pengespill i Norge. Etter lov om pengespill skal de føre tilsyn med at Norsk Tippings virksomhet foregår i samsvar med lov og spilleregler. De fører blant annet tilsyn med de systemer Norsk Tipping har etablert for å håndtere risiko for manipulering av idrettskonkurranser og misligheter blant kommisjonærer. Etter forskrift om totalisatorspill, fører Lotteritilsynet også tilsyn med virksomheten i regi av Norsk Rikstoto. Tilsyn med ulovlig pengespill og oppfølging av hvitvaskingsloven på lotteri- og pengespillfeltet er andre sentrale oppgaver. I tillegg har tilsynet god kjennskap til norsk idrett gjennom forvaltning av flere tilskuddsordninger.

Formålet til den nasjonale enheten er å bidra til en effektiv bekjempelse av manipulering av idrettskonkurranser i Norge. Enheten skal styrke samordningen av arbeidet på dette området, legge grunnlaget for målrettede tiltak og sikre at alle parter som har et selvstendig ansvar på sine fagområder, kan ivareta sine oppgaver på en effektiv måte.

Plasseringen av den nasjonale enheten i Lotteritilsynet er velegnet for å ivareta dette formålet. Det er i mange tilfeller en kobling mellom manipulering av idrettskonkurranser og pengespill. Enheten drar dermed nytte av relevant fagkompetanse i tilsynet. Kontakten mellom tilsynet, Norsk Tipping, Norsk Rikstoto og norske idrettsorganisasjoner gir også et godt grunnlag for at den nasjonale enheten kan ivareta sin samordningsrolle i arbeidet.

Den nasjonale enheten fungerer som et informasjonssenter. Den innhenter informasjon som er relevant for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser, den analyserer informasjonen, og den videreformidler informasjon til berørte samarbeidsparter. Enheten har nær dialog med de andre nasjonale aktørene i arbeidet, som idrettsorganisasjonene, Norsk Tipping, Norsk Rikstoto og politiet. Enheten deltar også i det internasjonale samarbeidet gjennom Europarådet. Den samarbeider med andre lands nasjonale enheter, både bilateralt og gjennom *Group of Copenhagen*, jf. omtale i punkt 2.3.1, og den utveksler informasjon med internasjonale idrettsorganisasjoner, pengespillovervåkere og spillmyndigheter i andre land.

Den nasjonale enheten gjennomfører i samarbeid med NIF jevnlig spørreundersøkelser i norsk idrett med formål å øke kunnskapen om manipulering av idrettskonkurranser. Undersøkelsene blir sendt ut til utøvere, trenere og dommere i basketball, fotball, håndball og ishockey. Enheten har også gjennomført trusselvurderinger knyttet til risikoen for manipulering av idrettskonkurranser i Norge.

Den nasjonale enheten etterforsker ikke brudd på lov- og regelverk i Norge. Dersom gjennomgang og analyse av mottatt informasjon avdekker mulige lovbrudd, blir det aktuelle materialet oversendt til ansvarlige parter. Opplysninger om brudd på straffeloven videreformidles til politiet for eventuell etterforskning. Informasjon om brudd på idrettens regelverk oversendes til idrettsorganisasjonene for videre oppfølging.

2.4.2 Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)

NIF har implementert IOCs *Olympic Movement Code on the Prevention of the Manipulation of Competitions* (koden) i sitt sanksjonsregelverk § 1-20. I henhold til § 1-20-1 (2) skal NIF og tilsluttede organisasjonsledd anerkjenne rettskraftige avgjørelser

avsagt i samsvar med koden. Straffbelagte handlinger/unnløtelser er regulert i § 1-20-3. Hvis en person med overvekt av sannsynlighet mistenkes for brudd på § 1-20-3, kan NIFs domsorgan beslutte å suspendere vedkommende (§ 1-20-4).

NIFs arbeid består hovedsakelig av rådgivning og informasjon til sine organisasjonsledd. Resultatene fra spørreundersøkelsene som den nasjonale enheten gjennomfører brukes til å styrke det forebyggende arbeidet i idretten. Gjennom *Trenerløypa* (et felles rammeverk for trenerutvikling i norsk idrett) skal trenere tilbys gode verktøy for å kunne utføre treneroppdraget effektivt og i tråd med verdiene i norsk idrett. Verdidokumentet *Treneren i norsk idrett*, punkt 12 lyder: *Treneren følger prinsippet om Fair Play og motarbeider uærlig konkurranse og kampfiksing*. NIF deltar også aktivt i idrettens internasjonale samarbeid på området.

2.4.3 Norges Fotballforbund (NFF)

I Reaksjonsreglementet til NFF inngår det i § 2-22 særlige bestemmelser om manipulering av idrettskonkurranser. Mulige straffereaksjoner er fastsatt i NFFs lov § 11-4 (1). NFF har laget en informasjonsvideo om manipulering av idrettskonkurranser som skal gi økt kjennskap til regelverket blant medlemmene og skape økt bevissthet om det felles ansvaret for å bekjempe manipulering. Alle som er involvert i norsk fotball, har en plikt til å melde fra til NFF dersom man blir forsøkt vervet til å manipulere kamper eller får kjennskap til at andre har blitt det. Det gjelder også om man velger å takke nei til å manipulere kampen. NFF har en varslingskanal for uønskede hendelser, herunder vold, trusler, diskriminering, hets, seksuell trakassering og overgrep, doping og manipulering av idrettskonkurranser. Alle varsler sendes til NFF sentralt. Saken og situasjonen avgjør videre saksgang. De fleste av sakene behandles og følges opp lokalt av fotballkretsene.

2.4.4 Norsk Tipping

Markedsovervåking er blant de viktigste virkemidlene Norsk Tipping benytter i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Det inkluderer overvåking av pengestrømmer og unormale endringer i odds. Basert på overvåking av mottatte spill kan selskapet justere oddsen eller stenge for spill slik at gevinsten ved manipulering minimeres. Norsk Tipping kan også regulere spillobjekter ved å differensiere innsatsgrenser på type idrett, type liga, type spillobjekt og type utfall. Hensikten er å styre omsetningen og ta hensyn til risikovurdering av spillobjektene. Jo høyere risiko for misligheter, desto lavere omsetning.

Norsk Tipping har innført flere tiltak basert på risikoer som knytter seg til manipulering. Eksempler er operatør-ID, oppdaterte kundeavtaler, varslinger ved unormale aktiviteter, avviksmøter på tvers av avdelinger, interne kontrollrutiner – herunder oppfølging av kommisjonærleddet, beslutninger om å velge bort spillobjekter som har høy risiko, og nye og bedre overvåkningssystemer. ID/betalingsløsning (spillekort) skal styrke identiteten mellom spill og den faktiske spilleren og redusere misbruk av spillekort.

2.4.5 Samarbeidsforum mot manipulering av idrettskonkurranser

I 2013 ble det opprettet et nasjonalt samarbeidsforum. Her deltar i dag Lotteritilsynet ved den nasjonale enheten, NIF, Norges Fotballforbund, Norsk Tipping, Norsk Rikstoto, Det Norske Travsselskap, Økokrim og KUD. Forumet møtes minimum to ganger i året. Partene har et selvstendig ansvar for å arbeide mot manipulering av idrettskonkurranser på sine fagområder. Formålet med forumet er å samordne overordnede prioriteringer, sikre kompetansedeling og utveksle kunnskap og erfaringer. Behandling og oppfølging av enkeltsaker knyttet til manipulering av idrettskonkurranser drøftes ikke. Lotteritilsynet ved den nasjonale enheten har sekretariatsfunksjonen i det nasjonale samarbeidsforumet.

2.4.6 Strategiplan 2025–2028

Strategiplanen er et samarbeid mellom NIF, NFF, Det Norske travsselskap, Norsk Tipping, Norsk Rikstoto, Lotteritilsynet, Økokrim og KUD. Målet er å forebygge, avdekke og reagere mot manipulering av idrettskonkurranser. Planen gir retning for prioriteringer i arbeidet, og den peker på tre satsingsområder som er viktige for å nå målet:

1) Forankre roller og ansvar hos sentrale aktører

Tilsynet, ved den nasjonale enheten skal bidra til informasjonsdeling mellom sentrale aktører, overvåke oddsmarkedet og motta informasjon fra internasjonale aktører, ha kompetanse til å analysere mottatt informasjon, etablere og videreutvikle relasjoner og avtaler med viktige samarbeidspartnere nasjonalt og internasjonalt, og tilegne seg og videreformidle ny kunnskap, herunder foreta trusselvurderinger og spørreundersøkelser.

Idretten skal ha rutiner for rapportering og formidling av informasjon til den nasjonale enheten, lede det forebyggende arbeidet gjennom utdanningsprogram og e-læring, utforme turneringer og seriespill for å minimere risiko for manipulering, og følge opp brudd på idrettens regelverk gjennom idrettens sanksjonssystem.

Spillselskapene skal bidra med kunnskap om spillmarkedet, vurdere risiko og gjøre rettede tiltak som å begrense spilltilbudet eller justere odds, videreformidle informasjon til den nasjonale enheten/offentlige myndigheter, delta i undersøkelser av tips knyttet til spillmarkedet, og redusere muligheten for manipulering ved ikke å tilby høyrisikospill.

Politiet skal bidra med kunnskap om organisert og økonomisk kriminalitet, videreføre ordning med nasjonalt kontaktpunkt som vurderer tips og annen relevant informasjon, og sikre at politidistriktene har tilstrekkelig kunnskap om temaet når disse involveres.

KUD skal tilrettelegge for at alle sentrale aktører kan bidra i arbeidet, tilrettelegge for at regelverk og økonomiske forutsetninger er til stede for å utøve Norges forpliktelser etter Europarådets konvensjon, samt delta i aktuelle internasjonale fora.

2) Styrke det forebyggende arbeidet

Informasjonskampanjer og generell informasjon om manipulering av idrettskonkurranser skal være lett tilgjengelig, og utøvere skal involveres i det forebyggende arbeidet.

Informasjon om temaet bør inkluderes i etablerte utdanninger i idretten. Særforbund med idretter der det er risiko for manipulasjon bør ha et kontaktpunkt for formidling av

informasjon til og fra sine medlemmer. E-læringsprogram bør være tilgjengelig for alle idrettens medlemmer og bør være obligatorisk for visse utdanninger.

3) Styrke mulighetene for å avdekke og reagere mot manipulering av idrettskonkurranser

Det skal etableres og videreføres kontaktpunkter hos sentrale aktører. Spilleselskapene skal ha systemer som varsler om irregulære spillemønstre og identifiserer mistenkelige veddemål. Tipskanalen skal gjøres mer synlig, og bevisstheten om varslingsplikten skal økes. Man skal ha kompetanse og ressurser til å etterforske mistanker om manipulering. Det skal tilrettelegges for økt informasjonsutveksling internasjonalt, gjennom samarbeid med aktører som kan bidra med informasjon om bevegelser i oddsmarkedet, om irregulære spillemønstre eller mistenkelige veddemål, om unormale hendelser eller oppførsel under idrettskonkurranser, og om gode metoder og systemer for å avdekke manipulering.

3 Gjeldende rett

3.1 Innledning

Nedenfor redegjøres det for hovedpunkter i den gjeldende reguleringen av antidopingarbeidet og arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.

Antidopingarbeidet i Norge baserer seg på WADAs transnasjonale regelverk, to internasjonale konvensjoner, et nasjonalt antidopingregelverk fastsatt av NIF, og regler fastsatt av ADNO.

Arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser baserer seg i hovedsak på Europarådets konvensjon og på NIFs implementering av IOCs *Olympic Movement Code on the Prevention of the Manipulation of Competitions* i sitt sanksjonsregelverk.

Med hjemmel i personopplysningsloven er det i forskrift gitt overgangsregler om behandling av personopplysninger i antidopingarbeidet og i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.

3.2 Internasjonale forpliktelser om antidoping og manipulering av idrettskonkurranser

3.2.1 UNESCOs internasjonale konvensjon mot doping i idretten

Norge var blant de første landene som ratifiserte UNESCOs *Internasjonal Konvensjon mot doping i idretten*. Konvensjonen trådte i kraft 1. februar 2007, og den er tiltrådt av de fleste av verdens stater.

Formålet med konvensjonen er i henhold til artikkel 1 å fremme forebygging og bekjempelse av doping i idretten. For å oppfylle formålet forplikter konvensjonspartene seg i artikkel 3 til å vedta egnede tiltak nasjonalt og internasjonalt som er i tråd med prinsippene i Verdens antidopingkode (WADA-koden). De skal fremme internasjonalt samarbeid mellom konvensjonspartene og ledende organisasjoner, særlig WADA.

Konvensjonspartene skal iht. artikkel 5 vedta egnede tiltak for å etterleve forpliktelsene i konvensjonen. Det kan omfatte lovgivning, regulering, strategier eller forvaltningspraksis. For å samordne nasjonalt og internasjonalt arbeid forplikter partene seg iht. artikkel 4 til prinsippene i WADA-koden som grunnlag for de tiltakene som vedtas. Kodens er likevel ikke en integrert del av konvensjonen, og koden skaper ikke folkerettslige forpliktelser for partene.

Artikkel 7 sier at konvensjonspartene skal «sikre anvendelsen» av konvensjonen, især gjennom nasjonal koordinering». For å oppfylle sine forpliktelser kan konvensjonspartene støtte seg til antidopingorganisasjoner og idrettsorganisasjoner.

Konvensjonspartene skal i henhold til artikkel 11 sørge for finansiering av det nasjonale antidopingarbeidet. De skal holde tilbake idrettsrelatert pengestøtte til utøvere og støttepersonell når disse er utelukket for brudd på antidopingreglene. Partene skal helt eller delvis holde tilbake støtte til idrettsorganisasjoner og antidopingorganisasjoner som ikke etterlever WADA-koden eller gjeldende regler vedtatt i henhold til koden.

Konvensjonspartene skal i henhold til artikkel 12 legge forholdene til rette for at antidopingorganisasjoner på deres jurisdiksjonsområde kan utføre dopingkontroller i overensstemmelse med WADA-koden. Partene skal oppmuntre til og legge forholdene til rette for at idretts- og antidopingorganisasjoner kan fremforhandle avtaler som gjør at landets utøvere kan testes av autoriserte dopingkontrollteam fra andre land.

Konvensjonspartene skal i henhold til artikkel 13 oppmuntre til samarbeid mellom antidopingorganisasjoner, offentlige myndigheter og idrettsorganisasjoner.

Konvensjonspartene forplikter seg også i artikkel 14 generelt til å støtte WADA i kampen mot doping.

3.2.2 Europarådets konvensjon om antidoping

Europarådets *Europeisk konvensjon om antidoping* trådte i kraft 1. mars 1990.

Konvensjonspartene skal i henhold til artikkel 3 koordinere nasjonal politikk og virkemiddelbruk blant offentlige myndigheter i arbeidet mot doping i idretten. For å oppfylle sine forpliktelser kan konvensjonspartene støtte seg til ulike myndighetsorganer eller idrettsorganisasjoner. Artikkel 4 sier at konvensjonspartene der det er hensiktsmessig, skal vedta lover, forskrifter eller administrative tiltak for å begrense tilgjengeligheten samt bruken av dopingmidler og forbudte metoder. I henhold til artikkel 8 skal konvensjonspartene samarbeide internasjonalt om spørsmål som dekkes av konvensjonen. Partene skal også oppmuntre til internasjonalt samarbeid mellom idrettsorganisasjonene.

En tilleggsprotokoll til konvensjonen trådte i kraft 1 april 2004 og har til formål å sikre gjensidig anerkjennelse av dopingkontroller foretatt i og av andre land, samt å styrke gjennomføringen av konvensjonen ved etablering av en bindende overvåkingsmekanisme.

3.2.3 Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser

Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser trådte i kraft 1. september 2019, og den danner rammen for Norges arbeid på dette området. Konvensjonen definerer manipulering av idrettskonkurranser slik:

«En bevisst ordning, handling eller unnlattelse som søker å få i stand en urettmessig endring av resultatet eller forløpet av en idrettskonkurranse for å fjerne hele eller deler av konkurransens uforutsigbare natur i den hensikt å oppnå en uberettiget fordel for den som manipulerer, eller for andre.»

Definisjonen dekker for det første manipulering av idrettskonkurranser for et idrettslig formål. Det kan for eksempel være en utøver eller et lag som betaler en motstander for å tape konkurransen, hvor målet med manipuleringen kan være å unngå nedrykk, å oppnå en bestemt rangering eller å kvalifisere seg for andre konkurranser. Definisjonen dekker også manipulering av idrettskonkurranser for et ikke-idrettslig formål. Her vil det som regel dreie seg om manipulering for å oppnå økonomisk vinning for seg selv eller andre i tilknytning til pengespill på idrettskonkurranser.

Konvensjonens formål er i henhold til artikkel 1 å bekjempe manipulering av idrettskonkurranser for å ivareta idrettens integritet i samsvar med prinsippet om idrettens selvstyre. Målet er å forebygge, avdekke og sanksjonere manipulering, og å fremme nasjonalt og internasjonalt samarbeid mellom offentlige myndigheter, idretten og spillselskap. Arbeidet skal i henhold til artikkel 2 ivareta hensynet til menneskerettigheter, forholdsmessighetsprinsippet, vern av privatlivets fred samt vern mot unødig inngrep i personvernet.

Konvensjonspartene skal i henhold til artikkel 4 samordne tiltakene fra offentlige myndigheter. De skal i henhold til artikkel 7 oppfordre idrettsorganisasjoner/konkurrans arrangører til å vedta regler mot manipulering av idrettskonkurranser. Spillselskapenes rolle er regulert i artikkel 10.

Konvensjonspartene skal i henhold til artikkel 13 utpeke en nasjonal plattform (enhet) for koordinering av arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Enheten skal samarbeide med relevante organisasjoner og myndigheter nasjonalt og internasjonalt, herunder andre staters nasjonale enheter. Den skal være et informasjonssenter og skal innhente og analysere relevante opplysninger. Enheten skal også videreformidle relevante opplysninger til offentlige myndigheter, idrettsorganisasjoner og spillselskap, herunder opplysninger om mulige lovbrudd eller brudd på idrettens regelverk.

Konvensjonspartene skal i henhold til artikkel 12 legge til rette for nasjonal og internasjonal informasjonsutveksling mellom offentlige myndigheter, idrettsorganisasjoner, konkurransearrangører, spillselskap og nasjonale enheter. De skal i henhold til artikkel 14 sikre at utvekslingen er i samsvar med krav til vern av personopplysninger. Berørte parter skal sikre at det ved innhenting, behandling og utveksling av personopplysninger tas hensyn til prinsippene rettmessighet, tilstrekkelighet, relevans og nøyaktighet. Utveksling av personopplysninger skal ikke gå utover det minimum som er nødvendig for å forfølge formålet. Opplysningenes sikkerhet, pålitelighet og integritet skal ivaretas.

3.2.4 Verdens antidopingprogram (WADA-koden og internasjonale standarder)

«Verdens antidopingprogram» er samlebetegnelsen på det internasjonale antidopingregelverket som er utviklet av WADA. Det innbefatter elementer på tre nivåer: Verdens antidopingkode (WADA-koden) på nivå 1, internasjonale standarder og tekniske dokumenter (*Technical Documents* og *Technical Letters*) på nivå to og noen retningsgivende dokumenter (*Guidelines and Templates*) på nivå tre. De sentrale, rettslige tekstene som har betydning for antidopingarbeidet som omfattes av lovforslaget, er WADA-koden og de internasjonale standardene.

3.2.4.1 WADA-koden

WADA-koden ble innført i 2003 og trådte i kraft i 2004. Koden har siden gjennomgått flere revisjoner, med virkning fra henholdsvis 1. januar 2009, 1. januar 2015, 1. april 2018, 1. juni 2019 og 1. januar 2021. En ny, revidert kode vil tre i kraft 1. januar 2027.

WADA-koden inkluderer definisjoner av doping og brudd på antidopingreglene, beviskrav, krav til dopingkontroller, etterforskning, analyser av prøver og håndtering av prøveresultater, krav til doms- og appellprosesser, sanksjoner og håndhevelse av sanksjoner, krav om offentliggjørelse av sanksjoner, rett til fortrolighet og databeskyttelse mv.

Koden gir regler som skal følges av nasjonale og internasjonale organisasjoner som vedtar, implementerer og håndhever antidopingregler på sine områder. Det gjelder Den internasjonale olympiske komité (IOC), Den internasjonale paralympiske komité (IPC), internasjonale forbund, nasjonale olympiske og paralympiske komitéer, store arrangører og nasjonale antidopingorganisasjoner. Disse omtales kollektivt som *Signatories*. En rekke av disse har sammen med WADA et særlig ansvar for å fastsette regler for å initiere, gjennomføre og håndheve dopingkontrollprosessen. Disse omtales som *antidopingorganisasjoner*. ADNO er forpliktet av WADA-koden som *Signatory* og *antidopingorganisasjon* i egenskap av å være nasjonal antidopingorganisasjon, mens NIF har forpliktet seg som *Signatory* i egenskap av å være nasjonal olympisk og paralympisk komité.

Nasjonale antidopingorganisasjoner skal fastsette og håndheve antidopingregler i tråd med WADA-koden, mens nasjonale olympiske komitéer skal sikre at deres regelverk og politikk er i overensstemmelse med koden. Alle bestemmelsene i koden er bindende. Mange skal inkorporeres i antidopingorganisasjonenes egne regelverk uten substansielle endringer. Andre gir fleksibilitet i utformingen av nasjonale regler eller er prinsipper som hver organisasjon skal følge uten nødvendigvis å ta dem inn i eget regelverk.

3.2.4.2 Internasjonale standarder

WADA har utarbeidet åtte internasjonale standarder som regulerer ulike fagområder i antidopingarbeidet. De utfyller Verdens antidopingkode, og overholdelse av standardene er obligatorisk for idrettsorganisasjoner og nasjonale antidopingorganisasjoner.

- *The List of Prohibited Substances and Methods (List)* oppdateres årlig og regulerer hvilke stoffer og metoder som er forbudt å bruke i og utenfor konkurranser.
- *International Standard for Testing and Investigations (ISTI)* gir regler for planlegging av testprogrammer, herunder forberedelser til og gjennomføring av dopingkontroller. Den gir også regler for innhenting og bearbeiding av informasjon og etterforskning av mulige brudd på antidopingregelverket. Denne vil 1. januar 2027 bli splittet i *International Standard for Testing (IST)* og *International Standard for Intelligence and Investigations (ISII)*.
- *International Standard for Results Management (ISRM)* gir regler for behandling og oppfølging av mulige brudd på antidopingregelverket, fastsettelse av midlertidige suspensjoner og gjennomføring av sanksjons- og appellprosesser.
- *International Standard for Therapeutic Use Exemptions (ISTUE)* gir regler for hvilke kriterier som må være oppfylt for å kunne få fritak for bruk av legemidler som inneholder stoffer som står på WADAs dopingliste.
- *International Standard for Education (ISE)* stiller krav til at nasjonale antidopingorganisasjoner utvikler og leverer forebyggende programmer som gir utøvere nødvendig kompetanse om antidoping.
- *International Standard for Code Compliance by Signatories (ISCCS)* fastsetter hvilke sanksjoner signatarer til koden kan bli møtt med dersom de ikke oppfyller sine forpliktelser. Standarden fastsetter også hva som kreves av signatarene for å sikre overholdelse av WADA-koden.
- *International Standard for Laboratories (ISL)* omhandler krav som WADA-akkrediterte laboratorier må oppfylle ved behandling og analyse av dopingprøver.
- *International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information (ISPPPI)* fastsetter krav til personvern som antidopingorganisasjoner må oppfylle når de behandler personopplysninger. Den skal sikre et tilstrekkelig og effektivt vern av den personlige integritet og beskyttelse av personopplysninger i arbeidet. Standarden endrer fra 1. januar 2027 navn til *International Standard for Data Protection (ISDP)*.

3.3 Konstitusjonelle, menneskerettslige og EØS-rettslige rammer

3.3.1 Grunnloven og Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK)

3.3.1.1 Oversikt

Grunnloven § 92 sier at norske myndigheter skal «respektere og sikre» menneskerettighetene. Bestemmelsen pålegger myndighetene å håndheve Grunnlovens egne bestemmelser om menneskerettigheter og bestemmelsene i internasjonale menneskerettighetskonvensjoner som forplikter Norge. Grunnloven kapittel E har flere rettighetsbestemmelser som kan ha betydning for antidopingarbeidet og arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Mange av disse har en parallell i internasjonale

menneskerettskonvensjoner. Høyesterett har lagt til grunn at rettighetsbestemmelsene i Grunnloven skal tolkes i lys av «de folkerettslige forbildene», men at det likevel er Høyesterett som har ansvaret for å tolke, avklare og utvikle Grunnlovens menneskerettsbestemmelser (HR-2015-206-A, avsnitt 57).

Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) gjelder som norsk lov med forrang ved eventuell motstrid med annen lovgivning, jf. menneskerettsloven §§ 2 og 3. Konvensjonen beskytter grunnleggende sivile og politiske rettigheter, blant andre retten til rettferdig rettergang og et effektivt nasjonalt rettsmiddel, retten til respekt for privat- og familieliv, retten til ytringsfrihet og retten til forsamlings- og foreningsfrihet. Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) dømmer i saker der stater er innklaget for brudd på EMK.

Menneskerettighetene regulerer direkte bare forholdet mellom individer og stater, og rettighetene gir vern mot inngrep fra myndighetene. Myndighetene har altså en negativ plikt til å respektere rettighetene, for eksempel ved å avstå fra inngrep.

Menneskerettighetene kan også få en indirekte virkning overfor private, ved at staten har en viss plikt til å sikre at rettighetene ikke krenkes av private. Staten har en positiv plikt til å sikre menneskerettighetene, for eksempel gjennom regulering. Rekkevidden av denne sikringsplikten vil variere ut fra flere forhold, blant annet hvilken rettighet det er snakk om. I teorien er det lagt til grunn at sikringsplikten på idrettens område vil være relativt stor på grunn av den tette sammenvevingen med staten (Methi i *Idrett og juss*, Kjenner og Justad Johnsen (Red.), 2022 s. 128).

3.3.1.2 Rettferdig rettergang og nasjonalt rettsmiddel

EMK artikkel 6 gir enhver rett til rettferdig rettergang. Retten inkluderer adgang til rettslig prøving, og artikkel 6 stiller krav til både organisering og sammensetning av domstolene og prosessuelle garantier. Et tvisteløsningsorgan kan være omfattet av artikkel 6 selv om det ikke er en statlig domstol. Hvis det dreier seg om et disiplinærorgan, må organet selv overholde kravene i EMK artikkel 6, eller så må det være åpning for full rettslig overprøving av et annet organ som oppfyller kravene.

EMDs avgjørelse i *Semenya v. Switzerland* (EMD, storkammer, 10. juli 2025) klargjør statenes forpliktelser etter EMK artikkel 6 når private voldgiftsavgjørelser bringes inn for nasjonale domstoler. Storkammeret konkluderte med at Sveits hadde krenket retten til en rettferdig rettergang fordi den sveitsiske føderale høyesterettens prøvingskompetanse overfor avgjørelser fra CAS er begrenset til om avgjørelsen strider mot «ordre public».

Klageren hadde opprinnelig gjort gjeldende at regelverk fastsatt av *World Athletics* var diskriminerende og i strid med EMK artikkel 14. EMD ga henne i 2023 medhold på dette punktet, men storkammeret avviste klagepunktene etter artiklene 8 og 14 som *inadmissible* av jurisdiksjonsgrunner.

Storkammeret understreket at Sveits hadde plikt til å sikre effektiv domstolskontroll etter EMK artikkel 6, ettersom klageren hadde benyttet det sveitsiske rettssystemet for å få prøvd voldgiftsavgjørelsen. Domstolen uttalte at en prøving begrenset til «ordre public» kan være akseptabel ved kommersiell voldgift, men at dette ikke uten videre er

tilstrekkelig i idrettstvister. I slik saker er det en betydelig maktubalanse, og utøvere er i praksis avhengige av voldgift for å kunne utøve sin virksomhet. I saker som berører grunnleggende rettigheter, må nasjonale domstoler derfor ha kompetanse til å foreta en reell prøving av menneskerettslige anførsler.

Artikkel 13 i EMK gir den som med grunn kan hevde at vedkommendes rettigheter etter konvensjonen er krenket, rett til et effektivt, nasjonalt rettsmiddel.

Grunnloven § 95 gir en rett til å få sin sak avgjort av en uavhengig og upartisk domstol gjennom en rettferdig og offentlig rettergang innen rimelig tid.

3.3.1.3 Privat- og familieliv

EMK artikkel 8 første ledd gir enhver rett til respekt for privatliv og familieliv. Retten berøres i antidopingarbeidet, for eksempel gjennom reglene om meldeplikt (EMD, 18. januar 2018, *Fédération Nationale des Syndicats Sportifs (FNASS) and Others v. France*), og når personopplysninger behandles. Artikkel 8 annet ledd tillater inngrep i retten når det er i samsvar med lov og nødvendig i et demokratisk samfunn for å ivareta visse formål.

Barns rett til personvern er gitt et særskilt vern i FNs barnekonvensjon artikkel 16. Artikkel 16 omfatter alle typer krenkelser av den personlige integriteten og retten til privatliv, også ved behandling av personopplysninger. Barnekonvensjonen gjelder også som norsk lov med forrang, jf. menneskerettsloven §§ 2 og 3.

Grunnloven § 102 første ledd verner retten til privatliv og familieliv, hjemmet og kommunikasjon. Annet ledd pålegger statens myndigheter en positiv plikt til å sikre et vern om den personlige integriteten. De generelle inngrepsvilkårene etter EMK kan også legges til grunn for tolkningen av § 102 første ledd første punktum (Rt-2015-93).

3.3.1.4 Forsamlings- og foreningsfrihet

Foreningsfriheten framgår av EMK artikkel 11 nr. 1. Artikkelen nr. 2 slår fast at innskrenkninger i friheten kan gjøres dersom det er hjemlet i lov og nødvendig i et demokratisk samfunn for å ivareta visse formål. EMD har uttalt at forsamlings- og foreningsfrihet er fundamentalt i et demokratisk samfunn, og at adgangen til å gjøre inngrep må tolkes snevert (EMD, 15. oktober 2015, *Kudrevičius and Others v. Lithuania*, gjengitt i HR-2022-981-A, avsnitt 23).

Foreninger har som utgangspunkt selvbestemmelsesrett og kan fastsette egne, interne regler. EMD har lagt til grunn at det kan foreligge brudd på foreningsfriheten dersom en forening utestenger et individ på grunnlag av vilkårlige og inngripende regler (EMD, 4. april 2017, *Lovrić vs. Croatia*, avsnitt 72). Nasjonale myndigheter kan pålegge foreninger å fastsette interne bestemmelser om ekskludering som holder en gitt minimumsstandard. EMD har videre slått fast at artikkel 11 ikke er til hinder for at nasjonale myndigheter fastsetter formelle krav for å kunne registreres som en juridisk enhet.

Den negative siden av foreningsfriheten betyr at myndighetene i utgangspunktet ikke kan kreve at enkeltindivider etablerer medlemskap i foreninger, men det kan gjøres unntak i medhold av artikkel 11 nr. 2. Da må myndighetene vurdere om formålet med obligatorisk

medlemskap kan realiseres gjennom mindre inngripende midler (EMD, 30. juni 1993, *Sigurdur A Sigurjonsson v. Iceland*).

Grunnloven § 101 sier at enhver har «rett til å danne, slutte seg til og melde seg ut av foreninger ...». § 101 skal tolkes med utgangspunkt i tilsvarende bestemmelse i EMK. Selv om grunnlovsbestemmelsen ikke inneholder en uttrykkelig adgang til å gjøre inngrep i friheten tilsvarende EMK artikkel 11, må en slik adgang tolkes inn (HR-2016-2554-P).

3.3.1.5 Diskrimineringsforbud

EMK artikkel 14 gir vern mot diskriminering ved utøvelsen av rettigheter som er sikret i konvensjonen, for eksempel rettighetene i artiklene 6, 8 eller 11.

Grunnloven § 98 annet ledd har et generelt forbud mot usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling. Bestemmelsen i Grunnloven er generell, mens EMK artikkel 14 altså er aksessorisk til rettighetene i konvensjonen.

3.3.2 EØS-rettslige forpliktelser

EØS-avtalen er inkorporert i norsk rett gjennom EØS-loven § 1. EU-domstolen har lagt til grunn at idrett er underlagt EU-retten for så vidt det er snakk om økonomisk aktivitet (sak C-36/74 *Walrave and Koch*, sak C-415/93 *Bosman mv.*). Domstolen har også lagt til grunn at idrettens organisasjoner ikke har absolutt autonomi, men at regler og vedtak i idretten kan utfordres både på grunnlag av reglene om fri bevegelse og konkurransereglene (se for eksempel sak C-6808/21 *Royal Antwerp Football* og sak C-650/22 *FIFA*). Idrettens organer kan anses å være både foretak i konkurransereglenes forstand og regulator og pliktsubjekt etter reglene om fri bevegelse.

EU-domstolen har også uttalt at regler som gjelder utøvelsen av idrett, kan prøves opp mot EU-retten (sak C-519/04 P *Meca Medina*, avsnitt 28). Regler som ikke har betydning for idrett som økonomisk aktivitet, kan derimot falle utenfor EU-rettens virkeområde (Generaladvokat Emilou i sak C-209/23 *RRC Sports GmbH*, avsnitt 22). Antidopingregelverket gjelder betingelser for utøvelse av idrett, og de gjelder dermed økonomisk aktivitet (Generaladvokat Emilou i sak C-428/23 *ROGON GmbH & Co. KG*, avsnitt 67).

EU-domstolen har slått fast at det kreves adgang til domstol ved brudd på konkurransereglene for at kravet til effektivt, nasjonalt rettsmiddel etter EMK artikkel 13 skal være oppfylt (sak C-124/21 P *ISU*). Nasjonale domstoler må kunne prøve om regelverk og vedtak fra internasjonale idrettsforbund overholder EU-retten (Generaladvokatens uttalelse i sak C-600/23 *Royal Football Club Seraing*).

3.4 NIFs antidopingregelverk

Ansvar for å fastsette det nasjonale antidopingregelverket har fram til i dag vært ivaretatt av NIF, og nedenfor gis en kort beskrivelse av gjeldende regelverk.

NIFs lov § 12-1. *Antidopingregelverk* lyder:

«Målet med idrettens antidopingarbeid er å sikre utøverne rett til å delta i en dopingfri idrett. Doping er forbudt etter idrettens antidopingregelverk, som skal være i samsvar med WADAs bindende regler, herunder World Anti-Doping Code, og vedtas av Idrettstinget, eventuelt av Idrettsstyret iht. NIFs lov § 1-5.»

Bestemmelsene om antidoping finnes i et eget regelverk, gjeldende fra 1. januar 2021. Regelverket skal være i samsvar med WADA-koden og internasjonale standarder. Ved motstrid og tolkningstvil har det internasjonale regelverket forrang. NIF og ADNO kan gi supplerende regler i samsvar med det internasjonale regelverket på sine ansvarsområder.

Antidopingregelverket fastsetter at ADNO er Norges nasjonale antidopingorganisasjon, og at ADNO skal arbeide for en ærlig og dopingfri idrett blant NIFs organisasjonsledd og medlemmer. Kontroll- og påtalemyndighet i dopingsaker er i henhold til regelverket tillagt ADNO, og ADNO har prøvetakingsmyndighet i og utenfor konkurranse overfor alle utøvere som er spesifisert i antidopingregelverket. ADNO kan gi supplerende regler for prøvetaking og etterforskning i samsvar med WADAs antidopingregelverk. Påtalemyndighet skal utøves av en egen påtalenemnd i ADNO. NIF har ansvar for å oppnevne en uavhengig domsfunksjon og for å håndheve sanksjoner.

Antidopingreglene gjelder i dag for NIF og dets organisasjonsledd og for ADNO (og eventuelt delegerte tredjeparter). Som en forutsetning for deltakelse eller involvering i idretten anses følgende utøvere og støttepersonell å være bundet av antidopingreglene, og for å ha underlagt seg NIFs myndighet til å håndheve reglene:

- alle utøvere og deres støttepersonell som er medlemmer av et idrettslag i NIF
- alle utøvere og deres støttepersonell som deltar i den egenskap i idrettsarrangementer, konkurranser og andre aktiviteter som organiseres, innkalles til, godkjennes eller anerkjennes av et organisasjonsledd i NIF, uavhengig av hvor de avholdes
- enhver annen utøver eller utøvers støtteperson eller annen person som i kraft av en akkreditering, lisens, annen kontraktsregulert ordning eller på annen måte er underlagt et nasjonalt særforbunds myndighet eller en medlemsorganisasjon eller en organisasjon tilknyttet et nasjonalt særforbund (herunder klubber, lag, foreninger og ligaer)
- alle andre personer som Verdens antidopingkode gir NIF og/eller ADNO myndighet over, herunder alle utøvere som er statsborger av eller bosatt i Norge, og alle utøvere som er til stede i Norge, enten det er for å konkurrere eller trene eller av andre grunner
- tillitsvalgte og ansatte i NIF, NIFs organisasjonsledd, ADNO og ev. delegerte tredjeparter og deres ansatte, som er involvert i ethvert aspekt av dopingkontroller.

Ansvar for å fastsette nytt nasjonalt antidopingregelverk, med utgangspunkt i revidert WADA-kode og de internasjonale standardene som trer i kraft 1. januar 2027, vil ligge til ADNO. Overføringen av ansvaret for regelverket omtales nærmere i punkt 7.3.2.

3.5 Relevant nasjonal lovgivning for doping og manipulering av idrettskonkurranser

3.5.1 Strafferettslig regulering av doping og legemiddeloven

Straffelovens bestemmelser om «dopingovertredelse» gjelder den som ulovlig tilvirker, innfører, utfører, oppbevarer, sender eller overdrar stoff som anses som dopingmiddel. Etter § 234 straffes dopingovertredelse og medvirkning til dopingovertredelse med bot eller fengsel inntil to år. Grove dopingovertredelser straffes etter § 235 med fengsel inntil seks år. Uaktsom grov dopingovertredelse straffes med bot eller fengsel inntil tre år.

Med hjemmel i straffeloven § 234 har Helse- og omsorgsdepartementet fastsatt forskrift om hva som skal anses som dopingmidler (FOR-1993-04-30-318). Forskriften inneholder en liste over hva som skal oppfattes som dopingmidler i straffelovens forstand. Listen over dopingmidler forvaltes av Statens Legemiddelverk. Listen er ikke den samme som listen over stoffer og substanser som er forbudt i idretten ifølge internasjonal standard utarbeidet av WADA om forbud mot doping, vanligvis omtalt som «dopinglisten».

Etter legemiddeloven § 24 a er det forbudt uten lovlig adkomst å erverve, besitte eller bruke stoff som etter forskrift med hjemmel i straffeloven § 234 første ledd er regnet som dopingmidler. Forbudet gjelder også for preparater som inneholder slike stoffer.

Etter legemiddeloven § 31 straffes erverv, besittelse og bruk av dopingmidler med bøter eller fengsel inntil seks måneder, eller begge deler.

3.5.2 Relevante nasjonale straffebestemmelser for manipulering av idrettskonkurranser

Norge har ikke egne straffebestemmelser mot manipulering av idrettskonkurranser. Flere bestemmelser i straffeloven kan imidlertid anvendes for å straffeforfølge slik manipulering. Medvirkning til de aktuelle straffebudene rammes også.

Manipulering av idrettskonkurranser kan rammes av straffeloven §§ 371 og 372 om henholdsvis bedrageri og grovt bedrageri. Vilkårene er at gjerningspersonen med forsett om vinning fremkaller, styrker eller utnytter en villfarelse, som forleder noen til handling som volder tap eller fare for tap av økonomisk art.

Dersom man a) for seg selv eller andre krever, mottar eller aksepterer tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av et oppdrag eller b) gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag, kan dette straffes som korrupsjon eller grov korrupsjon etter straffeloven §§ 387 og 388. Der fordelene er ment å påvirke en annens utførelse av stilling, verv eller oppdrag, kan handlingen rammes som påvirkingshandel etter straffeloven § 389.

Manipulering av idrettskonkurranser begått av noen med representasjonsmyndighet kan rammes av straffeloven § 390 om økonomisk utroskap. Straffebudet er overtrådt når man med forsett om å oppnå en uberettiget vinning for seg eller andre eller om å skade, handler mot en annens interesser som hen styrer eller har tilsyn med.

Dersom manipuleringen av idrettskonkurranser er utført ved bruk av tvang eller trusler, vil handlingen også kunne rammes av straffeloven §§ 251 og 252 eller §§ 263 og 264.

3.6 Personopplysningsloven og personvernforordningen

3.6.1 Overgangsregler for behandling av personopplysninger

Den tidligere personopplysningsloven av 2000 ga hjemmel og vilkår for behandling av alminnelige personopplysninger og for behandling av sensitive personopplysninger i særlige situasjoner. Loven åpnet for at en virksomhet også i andre tilfeller kunne få tillatelse til å behandle sensitive personopplysninger etter en konkret vurdering fra Datatilsynet. Slik behandling krevde i tillegg konsesjon fra Datatilsynet.

ADNO ble gitt konsesjon og tillatelse til å behandle sensitive personopplysninger i antidopingarbeidet i den organiserte idretten. Datatilsynet la vekt på at antidopingarbeidet i den organiserte idretten er å anse som en viktig samfunnsinteresse, og at ADNO hadde iverksatt tiltak for å sikre at krenkelser av personvernet begrenses slik lovbestemmelsen stilte krav om. ADNO ble i tillegg gitt konsesjon og tillatelse til å behandle sensitive personopplysninger knyttet til en varslingstjeneste for tips om brudd på dopingregelverket og en anonym chatte-kanal på internett for bruk til spørsmål relatert til doping.

Tilsvarende ble NIF gitt konsesjon og tillatelse fra Datatilsynet til å behandle sensitive personopplysninger i antidopingarbeidet i den organiserte idretten knyttet til saker om brudd på antidopingregelverket i NIFs domsorganer.

Ved opprettelsen av den nasjonale enheten mot manipulering av idrettskonkurranser ble Lotteri- og stiftelsestilsynet gitt en tidsbegrenset konsesjon og tillatelse fra Datatilsynet til å behandle sensitive personopplysninger i enhetens arbeid. Tilsynet la vekt på at arbeidet er en viktig samfunnsinteresse, og at det var iverksatt tiltak for å begrense krenkelser av personvernet. En forutsetning for konsesjonen var at adekvat lovhjemmel for behandlingen måtte være på plass ved ikrafttredelse av personvernforordningen.

Ved innføring av ny personopplysningslov, herunder EUs personvernforordning som norsk lov, ble det med hjemmel i personopplysningsloven § 33 annet ledd gitt overgangsregler om behandling av personopplysninger. Forskrift 15. juni 2018 sikrer kontinuitet i behandlingen av personopplysninger på de aktuelle områdene inntil disse erstattes av andre rettslige grunnlag, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 flg.

Overgangsreglene åpner for at virksomheter som har fått særskilt tillatelse eller konsesjon til å behandle sensitive personopplysninger etter § 9 tredje ledd i personopplysningsloven av 2000, kan behandle særlige kategorier av personopplysninger som nevnt i forordningen artikkel 9 og opplysninger om straffedommer og lovovertridelser i artikkel 10 i samme utstrekning og på samme vilkår som følger av tillatelsene eller konsesjonene.

Etter forskriften § 6 annet ledd bokstav a behandler ADNO i dag personopplysninger som nevnt i forordningen artikkel 9 og artikkel 10 på grunnlag av konsesjoner fra Datatilsynet. Etter forskriften § 6 annet ledd bokstav b behandler Lotteri- og stiftelsestilsynet i arbeidet

mot manipulering av idrettskonkurranser personopplysninger som nevnt i forordningen artikkel 9 og artikkel 10, på grunnlag av konsesjon fra Datatilsynet.

NIF ble på grunnlag av personopplysningsloven av 2000 gitt konsesjon og tillatelse fra Datatilsynet til å behandle sensitive personopplysninger i antidopingarbeidet. NIF er ikke omfattet av forskriften om overgangsregler. NIF behandler i dag personopplysninger på grunnlag av tillatelse fra tilsynet med hjemmel i personopplysningsloven § 7 første ledd. Bestemmelsen er ment for særlige tilfeller hvor det ikke er tid til å forberede og vedta lov eller forskrift som regulerer behandlingen, eller der behandlingssituasjonen er så spesiell at det ikke er naturlig å regulere behandlingen gjennom generelle regler i lov eller forskrift, se Prop. 56 LS (2017–2018) punkt 7.4 flg.

3.6.2 Grunnlag for å behandle personopplysninger

3.6.2.1 Innledning

Personvernforordningen skal verne grunnleggende rettigheter og friheter ved behandling av personopplysninger, samtidig som den skal sikre fri flyt av personopplysninger mellom medlemsstatene. Forordningen er innlemmet i EØS-avtalen og inkorporert i norsk rett i lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). Lovens § 1 fastslår at forordningen gjelder som norsk lov.

Personvernforordningen artikkel 4 nr. 1 definerer «personopplysninger» som «enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person». Personopplysninger kan fremkomme på mange ulike måter, for eksempel gjennom skrift, bilder, video/film eller lyd.

Med «behandling» menes enhver operasjon eller rekke av operasjoner som gjøres med personopplysninger, enten den er automatisert eller ikke, jf. forordningen artikkel 4 nr. 2. Eksempler på behandling er innsamling, registrering, lagring, organisering, bruk, utlevering, sammenstilling eller sletting av personopplysninger.

Forordningen fastsetter grunnleggende prinsipper og vilkår for behandling av personopplysninger, rettigheter for dem som får sine personopplysninger behandlet, og plikter og ansvar for dem som behandler opplysningene. Forordningen, og et eventuelt supplerende rettsgrunnlag i unionsretten eller nasjonal rett, må tolkes og anvendes i lys av Grunnloven og forpliktelser i EMK artikkel 8, jf. Prop. 56 LS (2017–2018).

3.6.2.2 Behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen artikkel 6

Behandling av personopplysninger krever et rettslig grunnlag. Et slikt grunnlag må kunne påvises før behandlingen starter. Personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 gir en uttømmende liste over rettsgrunnlag som behandlingen kan bygge på, jf. bokstavene a–f.

- a. den registrerte har samtykket til behandling av sine personopplysninger for ett eller flere spesifikke formål,
- b. behandlingen er nødvendig for å oppfylle en avtale som den registrerte er part i, eller for å gjennomføre tiltak på den registrertes anmodning før en avtaleinngåelse,

- c. behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige,
- d. behandlingen er nødvendig for å verne den registrertes eller en annen fysisk persons vitale interesser,
- e. behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt,
- f. behandlingen er nødvendig for formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart, med mindre den registrertes interesser eller grunnleggende rettigheter og friheter går foran og krever vern av personopplysninger, særlig dersom den registrerte er et barn.

Dersom behandlingen av personopplysninger er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse etter bokstav c eller for å utføre en oppgave i allmenhetens interesse etter bokstav e, stiller artikkel 6 nr. 3 krav om et supplerende rettsgrunnlag. Et supplerende rettsgrunnlag kan for eksempel være lov- eller forskriftsbestemmelser. Kravene til det supplerende rettsgrunnlaget vil bero på en forholdsmessighets- eller legalitetsvurdering. Jo mer inngripende behandlingen er, desto strengere krav til rettsgrunnlagets klarhet og styrke.

3.6.2.3 Behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen artikkel 9

Det er etter artikkel 9 i utgangspunktet forbudt å behandle særlige kategorier av personopplysninger. Dette omfatter behandling av personopplysninger om rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religion, filosofisk overbevisning eller fagforeningsmedlemskap, samt behandling av genetiske opplysninger og biometriske opplysninger med det formål å entydig identifisere en fysisk person, helseopplysninger eller opplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering.

Artikkel 9 gir en rekke unntak hvor slik behandling likevel er tillatt. Noen av unntakene krever egen hjemmel i lov eller forskrift, eventuelt i enkelttilfeller i vedtak fattet med hjemmel i lov eller forskrift (supplerende rettsgrunnlag).

Bokstav a gir grunnlag for behandling av personopplysninger der «den registrerte har gitt uttrykkelig samtykke til behandling av slike personopplysninger for ett eller flere spesifikke formål, unntatt dersom det i unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett er fastsatt at den registrerte ikke kan oppheve forbudet nevnt i nr. 1.»

Bokstav f gir grunnlag for behandling av personopplysninger der «behandlingen er nødvendig for å fastsette, gjøre gjeldende eller forsvare rettskrav eller når domstolene handler innenfor rammen av sin domsmyndighet».

Bokstav g gir grunnlag for behandling av personopplysninger der «behandlingen er nødvendig av hensyn til viktige allmenne interesser, på grunnlag av unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som skal stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av

personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser».

3.6.2.4 Behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen artikkel 10

Artikkel 10 gjelder behandling av personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser. Behandling av personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 skal bare utføres under en offentlig myndighets kontroll eller dersom behandlingen er tillatt i henhold til unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som sikrer nødvendige garantier for de registrertes rettigheter og friheter. Alle omfattende registre over straffedommer må bare føres under en offentlig myndighets kontroll. Behandling av slike opplysninger av andre enn offentlige myndigheter krever et supplerende rettsgrunnlag i nasjonal rett.

Hvilke opplysninger som omfattes av artikkel 10, er ikke fullstendig klarlagt. Det vises her til drøftingen i punkt 7.13.5.3, om vurderingene til EU-domstolens generaladvokat i sak C-474/24, hvor vurderingen var at artikkel 10 omfatter avgjørelser om suspensjon for å ha brutt antidopingregelverket i idretten, uavhengig av om dette er straffbart etter nasjonal rett.

Uttrykksmåten «straffedommer og lovovertridelser» kan tyde på at forholdet må være konstatert, men ikke nødvendigvis at det har kommet så langt at det er blitt pådømt, og at det er rimelig å tolke «lovovertridelser» slik at det også omfatter opplysninger om mulige lovovertridelser før rettskraftig dom foreligger. Det vil si opplysninger om at en person er mistenkt, siktet eller tiltalt for et straffbart forhold (jf. Skullerud mfl., lovkommentar til personvernforordningen, kommentarer til artikkel 10, Juridika, ajourført 1. april 2023).

3.6.3 Grunnprinsipper for behandling av personopplysninger

Personvernforordningen artikkel 5 gir generelle prinsipper for behandling av personopplysninger. Blant prinsippene er krav om et definert formål med behandlingen, at behandlingen må være relevant og nødvendig for å nå formålet, at opplysningene skal være korrekte og oppdaterte og slettes når det ikke lenger er bruk for dem, samt krav om beskyttelse av integritet og konfidensialitet. I tillegg kommer et prinsipp om ansvarlighet, som pålegger den behandlingsansvarlige å påse og påvise at prinsippene blir overholdt. Behandlingen skal være forståelig og forutsigbar for den registrerte, slik at vedkommende kan innrette seg i henhold til at den finner sted, og også gjøre sine rettigheter gjeldende.

Formålet med behandling av personopplysninger har betydning ved vurderingen av hvilke rettslige rammer som gjelder for den aktuelle behandlingen. Hvilke opplysninger som lovlig kan behandles, og når behandlingen skal opphøre, vil bero på behandlingsformålet. Formålet har også betydning for hvilke behandlingsaktiviteter et samtykke kan omfatte.

Personopplysninger skal i utgangspunktet «samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål og ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene», jf. artikkel 5 nr. 1 bokstav b. Formålene skal være forklart på en måte som gjør at alle berørte har samme forståelse av hva opplysningene skal brukes til.

Artikkel 6 nr. 4 gir imidlertid bestemmelser om adgangen til å viderebehandle personopplysninger til andre formål enn de opprinnelig var samlet inn for. Bestemmelsen sier at opplysninger kan brukes til nye formål dersom de er forenlige med det opprinnelige formålet. Utgangspunktet er at viderebehandling for nye, forenlige formål er tillatt uten et eget rettsgrunnlag for viderebehandlingen. Bokstav a til e angir en ikke-uttømmende liste over elementer den behandlingsansvarlige skal ta hensyn til i vurderingen av forenlighet. For noen typer personopplysninger forutsetter lovlig behandling at det både foreligger et gyldig behandlingsgrunnlag etter artikkel 6 og at vilkårene i artikkel 9 eller artikkel 10 er oppfylt. Dersom det nye formålet ikke er forenlig med formålet opplysningene er innhentet for, må viderebehandling av opplysningene ha grunnlag i lov eller samtykke.

3.6.4 Behandlingsansvarlig og databehandler

Den behandlingsansvarlige er i personvernforordningen artikkel 4 nr. 7 definert som den som fastsetter formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke hjelpemidler som skal brukes. Dersom formålet med og midlene for behandlingen er fastsatt i nasjonal rett, kan nasjonal rett også fastsette hvem som er behandlingsansvarlig eller hvilke kriterier som gjelder for å peke ut den behandlingsansvarlige. Behandlingsansvaret vil likevel som hovedregel følge av de oppgavene som er regulert i det aktuelle regelverket.

En databehandler er den som behandler opplysninger på vegne av den behandlingsansvarlige, jf. forordningen artikkel 4 nr. 8.

4 Regulering og organisering i andre europeiske land

4.1 Innledning

Forpliktelsene som følger av antidopingkonvensjonene og WADA-koden, er implementert i intern rett på ulike måter i ulike stater. Antidopingarbeidet er også organisert på forskjellige måter. Noen europeiske land har vedtatt nasjonal lovgivning om antidopingarbeidet. Slike lover inkluderer som regel bestemmelser om de nasjonale antidopingorganisasjonene og om ansvars- og oppgavefordeling i antidopingarbeidet. Enkelte land har også særskilt lovgivning om behandling av personopplysninger i antidopingarbeidet.

I det følgende redegjøres det for hvordan antidopingarbeidet i idretten og arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser er regulert og organisert i noen utvalgte land. Framstillingen baserer seg i stor grad på beskrivelsen i utredningen *Reguleringen av antidopingarbeidet i idretten*, som er utarbeidet 16. juni 2025 for KUD av advokatfirmaet Lund & Co. Gjennomgangen er begrenset til europeiske land fordi disse landene i stor grad må forholde seg til de samme internasjonale forpliktelsene som Norge, i denne sammenhengen gjelder det først og fremst EMK og EU/EØS-regelverk, se punkt 3.3.

4.2 Danmark

I Danmark er både antidopingarbeid og arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser regulert i *Lov om fremme af integritet i idrætten*. Loven etablerer *Anti Doping Danmark* (ADD) som nasjonal antidopingorganisasjon. I loven heter det at ADD er en selveiende institusjon, som har til oppgave å fremme bekjempelse av doping i idrett, og loven beskriver ADDs overordnede oppgaver. Loven er supplert av en såkalt *bekendtgørelse* fra kulturministeren, som blant annet fastslår prosessen i en dopingsak, og der WADA-koden og WADAs dopingliste følger med som vedlegg.

Det nasjonale antidopingregelverket fastsettes av ADD og *Danmarks Idrætsforbund* i overensstemmelse med regler fastsatt av Kulturministeren.

ADD er en stiftelse, men samtidig et offentlig organ under Kulturministeriet. Det betyr at ADD er del av den offentlige forvaltningen og underlagt offentlighetsloven og forvaltningsloven. Stiftelsen opererer uavhengig av myndighetene, og kulturministeren kan ikke instruere styret i enkeltsaker.

Loven har regler om sammensetning og oppnevning av styret i ADD, og den bestemmer at kulturministeren skal godkjenne ADDs vedtekter. Kulturministeren fastsetter regler om idrettsorganisasjoners plikt å innføre og håndheve bestemmelser om dopingkontroll og sanksjoner som forutsetning for offentlige tilskudd. Kulturministeren fastsetter også regler om bortfall eller reduksjon av offentlige tilskudd ved overtredelse av disse reglene.

Loven sier videre at ADD skal søke å inngå avtaler med aktører utenfor organisert idrett, som tilbyr idrettsaktiviteter eller beslektede aktiviteter. Avtalene skal sikre dopingkontroller og sanksjoner i tråd med retningslinjene for idrettsorganisasjonene. Treningssentre er i loven pålagt å informere ved skilting og på sine hjemmesider på internett om «hvordan de har inngått samarbeidsavtale med Anti Doping Danmark».

ADD er pålagt å føre et elektronisk register over personer som er ilagt en dopingsanksjon. Via registeret kan ADD formidle opplysninger om hvilke personer som har fått en sanksjon, til idrettsorganisasjoner og aktører med en samarbeidsavtale. Parter med adgang til opplysningene via registeret er underlagt taushetsplikt.

Ved mistanke om brudd på antidopingregelverket, oppretter ADD sak og sender eventuelt innstilling til sanksjon til *Danmarks Idrætsforbunds dopingnævn*. Nemnden treffer avgjørelse i saken, som kan ankes videre til *Danmarks Idrætsforbunds Appellinstans*. Derfra kan saken ankes til CAS. Dopingnemnden og appellinstansen er opprettet av *Danmarks Idrætsforbund*, og medlemmene velges av forbundets representantskap.

Etter § 10 i *Lov om fremme af integritet i idrætten* kan kulturministeren fastsette regler om idrettsorganisasjoners plikt til å innføre og håndheve bestemmelser om manipulering av idrettskonkurranser som forutsetning for å motta lovbestemte tilskudd. Loven har også egne straffebestemmelser for manipulering av idrettskonkurranser. *Spillemyndigheden* har ansvaret for den nasjonale enheten for arbeidet mot manipulering. Danmark signerte Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser i 2014.

4.3 Sverige

Antidopingarbeidet i Sverige er ikke lovregulert, med unntak av at *Lag om behandling av personoppgifter i idrottens antidopingarbeite* gir rettsgrunnlag for behandling av personopplysninger i arbeidet.

Sveriges nasjonale antidopingorganisasjon er *Antidoping Sverige* (ADSE), et aksjeselskap som eies av *Antidopingstiftelsen*, som igjen er opprettet av *Riksidrottsförbundet* (RF). Samarbeidet mellom RF, Antidopingstiftelsen og ADSE er regulert i en avtale mellom partene. Styret i ADSE utpekes av Antidopingstiftelsen. Medlemmene skal være uavhengige av RF, særforbundene og Sveriges olympiske komité.

Idrottens antidopingreglemente (IDR) vedtas av RF og ADSE. RFs vedtekter stadfester IDR og partenes roller i antidopingarbeidet. RFs særforbund skal lage planer for antidopingarbeidet og fremme en dopingfri idrett i sine idrettslag. ADSE underretter styret i RF dersom forbundene ikke ivaretar forpliktelsene.

ADSE leder, samordner og utvikler antidopingarbeidet, De utfører dopingkontroller, utreder saker og påtaler brudd på dopingbestemmelsene, tilbyr rådgivning, informasjon og utdanning til idrettsorganisasjonene og gir allmenn informasjon om antidopingregelverket.

Påtaler om brudd på antidopingregelverket behandles av *Dopingnämnden* (DoN). DoNs medlemmer velges på RFs tingmøter. Avgjørelser i DoN kan påklages til appellorganet *Riksidrottsnämnden* (RIN). RINs medlemmer velges på RFs tingmøter.

Sverige ratifiserte Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser i desember 2024. Det er etablert en nasjonal enhet for koordinering av arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Enheten er tilknyttet *Spelinspektionen* (det svenske lotteritilsynet) som ligger under det svenske Finansdepartementet. Den svenske straffeloven har særlige straffebestemmelser rettet mot manipulering av idrettskonkurranser.

4.4 Finland

Finland har ikke lovregulert antidopingarbeidet eller arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Det nasjonale antidopingregelverket er vedtatt av den nasjonale antidopingorganisasjonen *Finlands centrum för etik inom idrotten* (FCEI).

FCEI ble etablert i 2016 og er en uavhengig og privatrettslig sammenslutning. Organisasjonen har ansvar for antidopingarbeidet, for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser, for ivaretagelse av sikkerhet på idrettsarrangementer og for andre idrettsetiske problemstillinger. Virksomheten er i hovedsak finansiert ved spillemidler tildelt fra Utdannings- og kulturdepartementet.

Det er FCEI som i første omgang utreder saken dersom det er mistanke om brudd på antidopingregelverket. FCEI kan treffe avgjørelse dersom den som saken gjelder, ikke nekter for regelbruddet eller avstår fra å medvirke. Ellers blir saken avgjort og sanksjon ilagt av *Disciplinnämnden för antidopingärenden*. Disciplinæremnden er en uavhengig

organisasjon, som er opprettet av FCEI, og medlemmene blir utnevnt av FCEI. Avgjørelser i disiplinærnemnda kan ankes videre til CAS.

Det nasjonale antidopingregelverket gjelder all organisert idrett. Regelverket forplikter idrettsorganisasjonene til å utarbeide antidopingprogrammer. FCEI bistår i å utarbeide programmene og rapporterer til Utdannings- og kulturdepartementet om implementering. Rapporteringen blir hensyntatt i tildelingen av offentlige midler til idrettsorganisasjonene.

Finland signerte Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser i 2014. Den finske *Dataskyddslagen* av 15. desember 2018 har særlige regler om behandling av personopplysninger i antidopingsaker, men har ikke særlige regler som gjelder arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.

4.5 Nederland

Nederland har vedtatt en antidopinglov (*The Anti-Doping Policy Implementation Act*). Loven slår fast at *Doping Authority Netherlands (Dopingautoriteit)* er landets nasjonale antidopingorganisasjon. Antidopingorganisasjonen er et uavhengig myndighetsorgan.

Organisasjonen utfører dopingkontroller, innhenter og etterforsker opplysninger om mulige brudd på antidopingregelverket og tilbyr antidopingopplæring. I tillegg har organisasjonen ansvar for å utarbeide det nasjonale antidopingregelverket.

Antidopingregelverket skal samtidig vedtas av hvert enkelt særforbund. Manglende oppfølging av regelverket kan medføre bortfall av statlig finansiering.

4.6 Belgia

Belgia har ingen nasjonal lov som regulerer antidopingarbeidet, men antidopingreglene, herunder WADA-koden, er implementert gjennom fire forordninger vedtatt på regionalt nivå. Det er også etablert «nasjonale antidopingorganisasjoner» i hver av de fire regionene.

I Flandern er antidopingorganisasjonen lagt under avdelingen for idrett hos de flamske myndighetene. I Vallonia er direktoratet for antidoping nasjonal antidopingorganisasjon. Antidopingorganisasjonen i Brussel ligger under byens «felles samfunnskommisjon», som blant annet har myndighetskompetanse på helsefeltet. I den tysk-språklige regionen er det idrettsavdelingen i regionens myndigheter som er antidopingorganisasjon. Samtlige regioner har følgelig antidopingorganisasjoner som er organisert som offentlige organer. Organisasjonene er opprettet i kraft av forordninger vedtatt for hver region. Det er inngått en samarbeidsavtale som skal koordinere antidopingregelverket i de ulike regionene, slik at det samsvarer med WADA-koden.

4.7 Østerrike

Den føderale loven *Anti-Doping Bundesgesetz* etablerer den nasjonale antidopingorganisasjonen *NADA Austria* og organisasjonens oppgaver. Loven regulerer også rettighetene og pliktene til idrettsutøvere, støttepersonell og idrettsforbundene, og den gir

regler om dopingkontroll og forebyggende arbeid. Virksomheten til sanksjonsorganet (den uavhengige rettskommisjonen for antidoping, ÖADR) og appellorganet for dopingsaker i idretten (den uavhengige voldgiftskommisjonen, USK) er regulert i loven.

I tillegg har loven nærmere regler for behandling av personopplysninger i dopingsaker og straffebestemmelser for handel og besittelse av doping. Den har også bestemmelser om samarbeid mellom *NADA Austria* og politiet.

4.8 Tyskland

Tysklands antidopinglov (*Anti-Doping-Gesetz*) har forbud mot doping i idretten. De nærmere reglene om antidopingarbeidet er ikke tatt inn i loven, men i det nasjonale antidopingregelverket som vedtas av den nasjonale antidopingorganisasjonen (*NADA Deutschland*). *NADA Deutschland* er en privat stiftelse. Ingen av antidopinglovens bestemmelser regulerer den nasjonale antidopingorganisasjonens virksomhet eller organisering direkte, men i lovens memorandum er antidopingorganisasjonen gitt et mandat. Loven har også bestemmelser om deling av informasjon med *NADA* og om behandling av personopplysninger i *NADA*.

Ved mistanke om et regelbrudd starter *NADA Deutschland* undersøkelser og foretar en rettslig vurdering av saken. Organisasjonen utsteder et varsel med en foreslått sanksjon, som sendes utøveren. Utøveren kan velge å godta sanksjonen, eller vedkommende kan begjære en disiplinærhøring av saken. Hvis utøveren begjærer høring, sender *NADA Deutschland* en søknad til den tyske voldgiftsdomstolen for idrett (*Deutschen Sportschiedsgericht*). Den tyske voldgiftsdomstolen for idrett er et privatrettslig og uavhengig tvisteløsningsorgan, som ligger under det tyske voldgiftsinstituttet (*die Deutsche Institution für Schiedsgerichtsbarkeit – DIS*). Domstolen er en voldgiftsdomstol i tråd med den tyske sivilprosessloven. Saksgangen for den tyske voldgiftsdomstolen for idrett reguleres av egne prosessuelle regler for tvisteløsning på idrettsfeltet.

Den tyske straffeloven har særlige straffebestemmelser rettet mot manipulering av idrettskonkurranser og bedrageri knyttet til pengespill på idrettskonkurranser.

4.9 Frankrike

Franske myndigheter vedtar forordninger som skal implementere reglene i WADA-koden, og forordningenes bestemmelser inkorporeres deretter i sportsloven, *Code du sport*. Forordningene vedtas jevnlig for å sørge for at de er i tråd med WADA-koden.

Sportsloven etablerer også den franske antidopingorganisasjonen (AFLD) og organisasjonens virksomhet. AFLD er organisert som et uavhengig offentlig organ. Før 2018 fungerte AFLD både som påtalemyndighet og dømmende myndighet i saker om brudd på antidopingreglene. Dette ble erklært grunnlovsstridig, og en forordning vedtatt av franske myndigheter, opprettet en sanksjonskomité (*la commission des sanctions*), som skal være uavhengig av AFLDs styre og som har sitt eget sekretariat. Sanksjonskomiteen har ansvar for å fatte avgjørelser i saker om brudd på antidopingregelverket. AFLD igangsetter en sak om mulig regelbrudd, men den avgjøres av sanksjonskomiteen. Gangen

i en antidopingsak og sanksjonskomiteens sammensetning og kompetanse følger av sportsloven og lovens forskrifter, og dessuten av komiteens egen forretningsorden.

Lov nr. 2022-296 av 2. mars 2022 om demokratisering av idrett i Frankrike har egne bestemmelser om rollen og oppgavene til Frankrikes nasjonale enhet for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Den franske straffeloven har særlige straffebestemmelser rettet mot manipulering av idrettskonkurranser.

4.10 Storbritannia

Storbritannia har ikke formell lovgivning om antidopingarbeidet, men myndighetene har utarbeidet *UK National Anti-doping Policy*. Dokumentet skal sikre at UK ivaretar sine forpliktelser i UNESCO-konvensjonen. Det fastsetter mål og forpliktelser for myndighetene og presiserer roller og ansvar for aktørene i antidopingarbeidet, blant annet den nasjonale antidopingorganisasjonen *UK Anti-Doping (UKAD)*. WADA-kodens regler er implementert i det nasjonale antidopingregelverket som vedtas av UKAD.

UKAD er et offentlig organ som er ansvarlig overfor parlamentet gjennom *Department for Digital, Culture, Media and Sport*. Oppgavene inkluderer forebyggende opplærings-/utdanningsarbeid, dopingkontroller og etterforskning og oppfølging av mulige brudd på antidopingregelverket. UKAD er ansvarlig for å sikre at idrettsorganisasjonene opptrer i samsvar med WADA-koden gjennom oppfølging av *UK National Anti-Doping Policy*.

UKAD håndterer saken i første omgang når det er mistanke om dopingregelbrudd og kan ilegge sanksjoner. En sanksjon kan godtas av den som den retter seg mot, eller vedkommende kan begjære saken behandlet av *The National Anti-Doping Panel (NADP)*. NADP er Storbritannias uavhengige organ for behandling av dopingsaker i idretten, og organet er opprettet i kraft av *UK National Anti-Doping Policy*. NADP er finansiert av myndighetene. Domstolen er til en viss grad underlagt statens tilsynsmyndighet i og med at staten kan fastsette hvilke standarder for kvalitet og kvalitetssikring som skal gjelde for virksomheten.

4.11 Oppsummering

Antidopingarbeidet er ulikt organisert i de europeiske landene. I den ene enden av skalaen finner vi land der myndighetene ikke er formelt involvert i antidopingarbeidet. Arbeidet reguleres, kontrolleres og håndheves av privatrettslige aktører. I midten av skalaen har vi land med noe større grad av myndighetsinvolvering, ved at deler av arbeidet følger av lov eller annen myndighetsutøvelse, eller ved at arbeidet helt eller delvis utføres av offentlige organer. I den andre enden av skalaen har vi land som har regulert antidopingregelverket i formell lov, og der kontroll og håndheving av regelverket utføres av offentlige organer.

Land med liten myndighetsinvolvering er Sverige og Finland. Disse landene har en nasjonal antidopingorganisasjon som er privatrettslig, uten at organisasjonens etablering eller nærmere oppgaver og ansvar på antidopingfeltet er regulert i formell lov.

Antidopingregelverket som gjennomfører WADA-koden, er utarbeidet av de nasjonale

antidopingorganisasjonene, uten grunnlag i lov eller forskrift. Saker om regelbrudd behandles og avgjøres av privatrettslige organisasjoner.

Land med høy grad av involvering fra myndighetene er Østerrike, Frankrike og Belgia. Disse landene har regulert antidopingarbeidet i formell lov. I Frankrike er den nasjonale antidopingorganisasjonen og tvisteløsningsorganet for antidopingsaker, offentlige organer. I Østerrike er den nasjonale antidopingorganisasjonen organisert som et privatrettslig selskap, men selskapet er heleid av offentlige myndigheter. Selskapets virksomhet og oppgaver, og tvisteløsningsorganenes virksomhet og oppgaver, er regulert i formell lov.

I midten av skalaen finner vi Storbritannia. Danmark kan også plasseres her, men har relativt høy grad av myndighetsinvolvering. Det nasjonale antidopingregelverket er ikke vedtatt i lovs form i noen av landene, men i Danmark er WADA-koden vedlegg til en forskrift. I begge landene er antidopingorganisasjonen opprettet av myndighetene, og organisasjonens virksomhet er regulert i lov eller i medhold av et myndighetsdokument. Danmark har en privat tvisteløsningsordning, mens Storbritannia har en tvisteløsningsordning som til en viss grad er underlagt offentlig styring.

Flere land, for eksempel Sverige, Finland, Tyskland og Østerrike, har lovgivning om behandling av personopplysninger i antidopingarbeidet.

Det er få eksempler på nasjonal lovgivning om arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Bare et begrenset antall land har så langt ratifisert Europarådets konvensjon, og det er grunn til å tro at omfanget av lovgivning på dette området vil øke i takt med at stadig flere land ratifiserer konvensjonen.

5 Behovet for lovregulering

5.1 Innledning

Doping og manipulering av idrettskonkurranser truer grunnleggende verdier i idretten. Antidopingarbeidet og arbeidet mot manipulering har stor samfunnsmessig betydning. Et effektivt antidopingarbeid er viktig for å bevare høy tillit til idretten, for å beskytte rene utøvere og for å fremme sunn treningskultur. Et effektivt arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser er også viktig for å bevare tilliten til idretten. Samtidig bidrar dette arbeidet til at pengespillmarkedet er trygt, og arbeidet må ses i sammenheng med bekjempelsen av organisert kriminalitet.

Både antidopingarbeidet og arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser krever godt nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Norge har sluttet seg til internasjonale konvensjoner på begge områdene, se punkt 3.2. I antidopingarbeidet er ADNO og norsk idrett også forpliktet av Verdens antidopingprogram (WADA-koden og tilhørende internasjonale standarder).

Antidopingarbeidet i Norge har fungert godt i en lang periode. ADNO har siden 2003 ivaretatt sine oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon på en meget god måte, og samhandlingen med andre aktører har fungert godt. Staten har ikke vært direkte involvert i

arbeidet mot doping, men har lagt aktivt til rette. Meld. St. 26 (2011–2012) *Den norske idrettsmodellen* legger til grunn (s. 119) at det er en sentral oppgave for å staten å «sikre gode strukturelle og økonomiske rammebetingelser for gjennomføringen av det praktiske antidopingarbeidet i Norge». ADNO ble opprettet av departementet og NIF, og staten har tatt ansvar for å finansiere antidopingarbeidet gjennom tilskudd fra spillemidlene til ADNO, NIF og Norges laboratorium for dopinganalyse. I dialog med ADNO tar departementet sikte på å etablere Stiftelsen X, som skal organisere og drifte nye sanksjonsorganer i dopingsaker.

Staten er en aktiv deltaker i det nasjonale, operative arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Lotteri- og stiftelsestilsynet, ved en egen enhet med ansvar for saksområdet, skal styrke samordningen av arbeidet og legge et grunnlag for at alle involverte parter kan ivareta sine oppgaver effektivt, se punkt 2.4. Staten er dermed direkte involvert i det utøvende arbeidet, og det betyr blant annet at den nasjonale enhetens virksomhet er underlagt kravene til saksbehandling i forvaltningsloven.

De relevante konvensjonene pålegger ikke staten direkte å vedta særskilt lovgivning om antidopingarbeidet eller om arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Flere europeiske land har likevel vedtatt lovgivning på disse områdene, se kapittel 4.

Departementet mener at statens ansvar for å oppfylle konvensjonenes formål, nå tilsier at arbeidet på begge saksområdene bør foregå innenfor noen overordnede, lovfestede rammer. Det er uansett behov for nye lovbestemmelser om behandling av personopplysninger i både antidopingarbeidet og i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. De eksisterende hjemlene er ment å være midlertidige.

En ny lov bør utformes for å bøte på svakheter i dagens regulering, ivareta internasjonale forpliktelser og ta hensyn til norsk kontekst, blant annet vår lovgivningstradisjon.

5.2 Antidopingarbeidet

5.2.1 Utgangspunkter

Doping i idrett er grunnleggende i strid med idrettens verdigrunnlag. Dopingbruk strider mot fair play og bryter med prinsippet om at utøvere skal konkurrere på like vilkår. I tillegg har doping negative konsekvenser, både fysiske, psykiske og sosiale. Et effektivt antidopingarbeid er viktig for å fremme individenes rettigheter og for å beskytte idrettens integritet.

Norge bør også i årene som kommer, ha en ambisjon om å være blant de verdensledende landene innen antidopingarbeid. For å lykkes med dette mener departementet at det er behov for å lovregulere arbeidet. Antidopingarbeidet har over tid utviklet seg til å bli til dels svært inngripende, og flere av aktivitetene har likhetstrekk med offentlig myndighetsutøvelse. Utøvere risikerer å bli utestengt fra konkurranser eller bli pålagt økonomiske byrder. Selv om dette ikke er straff i formell forstand, har arbeidet et pønaltpreg. Jo mer inngripende en virksomhet er, jo større er behovet for tiltak for å ivareta de berørtes rettssikkerhet og grunnleggende rettigheter.

Staten har en positiv plikt til å sikre at grunnleggende menneskerettigheter respekteres også i mellomprivate forhold. EØS-rettslige forpliktelser skal også ivaretas. Utredningen fra advokatfirmaet Lund & Co peker på at staten kan komme til å krenke menneskerettighetene hvis det aksepteres en uinnskrenket adgang i antidopingarbeidet til å gjennomføre kontroller og pålegge inngripende sanksjoner uten at det trekkes opp nærmere rammer for virksomheten (utredningen s. 14). Lund & Co mener at statens ansvar for å bekjempe doping tilsier at antidopingarbeidet foregår innenfor lovfestede rammer (utredningen s. 67).

Også etter departementets syn er det nå behov for at staten legger noen rammer i lov for organiseringen og gjennomføringen av antidopingarbeidet. En lov om antidopingarbeidet kan fremme utøvernes og andre berørtes rettssikkerhet, både ved å gi bestemmelser om organisering av aktørene og ved å stille grunnleggende krav til saksbehandling. Loven kan for eksempel tydeliggjøre ADNOs uavhengighet overfor staten og idrettsorganisasjonene, og den kan regulere ADNOs kontroll- og påtalevirksomhet. Lovgivning kan også legge rammer for organisering av sanksjonsorganene i dopingsaker og for saksbehandlingen i disse organene. Slike lovrammer kan bidra til at arbeidet både er effektivt og beskytter enkeltindividers og samfunnets tillit til idretten.

Både ADNO og NIF ønsker en lov om antidopingarbeidet. Idrettstinget traff i 2023 vedtak om at Idrettsstyret «i samarbeid med Antidoping Norge skal fortsette å arbeide for at det etableres en nasjonal lov på antidopingområdet, herunder etablering av en domsfunksjon i dopingsaker som er uavhengig av idretten og Antidoping Norge» (sak 17.35.2).

5.2.2 Nye krav til antidopingarbeidet

En viktig årsak til at departementet nå foreslår lovgivning, er at antidopingarbeidet har utviklet seg betydelig de siste årene. De seneste revisjonene av WADA-koden og de tilhørende internasjonale standardene har medført strengere krav til de nasjonale antidopingorganisasjonene («NADOene»). I forlengelsen av denne utviklingen understreker derfor WADA i *NADO Program Strategy 2021–2025* side 13 betydningen av nasjonal lovgivning:

“Implementing anti-doping programs in-line with the Code and International Standards is becoming increasingly more complex. The need for a strong legal basis for NADOs to operate is more important than ever. This includes ensuring that the NADOs have the full authority and jurisdiction to independently implement anti-doping programs, the ability to cooperate with law enforcement bodies and the authority to collect, process and transfer relevant anti-doping data. This often can only be done through legislation. (..)”

Tradisjonelle dopingtester inngår fremdeles som en viktig del av antidopingarbeidet, men flere tiltak trengs for at arbeidet skal være effektivt nok. Antidopingarbeidet inneholder i dag også et system med meldeplikt for prioriterte toppidrettsutøvere og utarbeiding av biologiske pass, også omtalt som biologiske profiler. Dopingtester kombineres i økende grad med innhenting, analyse og oppfølging av informasjon fra ulike kilder for å gjøre testingen mer målrettet. Dette arbeidet omtales i det internasjonale antidopingregelverket

som «intelligence and investigations» (etterretning og etterforskning). De sentrale oppgavene for ADNO som nasjonal antidopingorganisasjon er omtalt i punkt 7.2.

Antidopingorganisasjonenes nye virkemidler gjør dem bedre i stand til å lykkes. Samtidig betyr utviklingen at de i dag utfører oppgaver som er mer inngripende overfor utøvere enn tidligere. ADNOs kontroll- og påtalevirksomhet har klare fellestrekk med offentlig myndighetsutøvelse. Departementet mener derfor at dagens forenings- og avtalerettslige myndighetsgrunnlag for antidopingarbeidet bør styrkes. Det samme gjelder for virksomheten som utøves av sanksjonsorganene i dopingsaker. Toppidretten har blitt stadig mer profesjonalisert, og i deler av toppidretten er store pengesummer i omløp. Avgjørelser om brudd på antidopingregelverket kan få store økonomiske konsekvenser for enkeltutøvere, lag, støttepersonell og andre mennesker som jobber i idretten, samt sponsorer og andre aktører.

Det er en tett kobling mellom WADA-koden og UNESCO-konvensjonen mot doping. Selv om konvensjonen ikke eksplisitt stiller krav om nasjonal lovgivning, vil nye krav til nasjonale antidopingorganisasjoner ha betydning for hva som er egnede tiltak som konvensjonspartene bør iverksette for å oppfylle konvensjonens formål.

Gjennomgangen i kapittel 4 viser at antidopingarbeidet er organisert og regulert ulikt i europeiske land. Det finnes ikke én, omforent modell. Flere land, herunder Danmark, Nederland og Østerrike, har de siste årene vedtatt lovgivning om antidopingarbeid for å gi et godt rettslig grunnlag for det nasjonale arbeidet.

Dagens krav til nasjonale antidopingorganisasjoner og den inngripende virksomheten til både ADNO og sanksjonsorganene tilsier etter departementets syn at antidopingarbeidet også i Norge bør ha et grunnlag i og rammes inn av lovgivning. WADA-koden og det nasjonale antidopingregelverket har relativt detaljerte regler om organisering av antidopingarbeidet og om behandling av dopingsaker, men departementet mener likevel at det er behov for en rammeregulering i lov. WADA-koden er ikke til hinder for at nasjonal lovgivning stiller ytterligere krav til aktørene og saksbehandlingen, men slik lovgivning må supplere og utfylle WADA-koden, ikke være i strid med den. På noen områder krever WADA-koden full harmonisering, mens den åpner for en viss fleksibilitet på andre.

Lovforslaget her inneholder overordnede bestemmelser om organisering av antidopingarbeidet og aktørene, og om saksbehandling i dopingsaker. Reguleringen tar sikte på å tydeliggjøre og styrke institusjonell og operasjonell uavhengighet mellom aktørene, blant annet ved bestemmelser om organisasjonsform og oppgavebeskrivelser (særlig §§ 3, 4, 5, 7, 8 og 12), regler for oppnevning til styrer og andre organer, herunder regler med forbud mot visse rollekombinasjoner (særlig §§ 3, 7 og 8), og regler som skal sikre en viss maktfordeling i systemet (særlig §§ 4, 7 og 8). Lovforslaget har videre bestemmelser om saksbehandling som gjelder de sentrale aktørene i antidopingarbeidet (§§ 13 og 14), og bestemmelser med særlige krav til behandling av saker om mulige brudd på antidopingregelverket (§§ 8–11). Bestemmelsene i lovforslagets kapittel 2 skal samlet bidra til fremme rettssikkerhet for enkeltpersoner og integritet i idretten ved å legge til rette for et effektivt og tillitsskapende antidopingarbeid, jf. forslaget til formålsbestemmelse i § 1.

5.2.3 Styrking av det rettslige grunnlaget for antidopingarbeidet i Norge

Antidopingarbeidet utføres innenfor rammer som følger av internasjonal og transnasjonal rett, og aktørene må opptre i samsvar med nasjonal rett om blant annet stiftelser og foreninger. Lovforslaget må følgelig forholde seg til en kompleks rettslig kontekst.

ADNOs kontroll- og påtalevirksomhet er beskrevet i stiftelsens egne vedtekter, men hviler rettslig sett på et avledet foreningsrettslig kompetansegrunnlag. Kompetansen overfor utøvere som er medlemmer av NIF, utledes rettslig sett fra NIFs vedtekter («lov»). Vedtektene forplikter NIFs medlemmer på antidopingregelverket gjennom den individuelle avtalen om medlemskap. Trenere og andre enkeltindivider vil på samme måte være forpliktet på antidopingregelverket gjennom en avtale, for eksempel en ansettelses- eller oppdragsavtale.

Fra 1. januar 2027 vil ADNO overta oppgaven med å fastsette antidopingregelverket fra NIF, men forpliktelsen på antidopingregelverket for enkeltmedlemmer i NIF vil rettslig sett fortsatt følge av medlemskapet i foreningen. At ADNO overtar ansvaret for å fastsette regelverket, innebærer at antidopingregelverket også får anvendelse for andre nasjonale idrettsorganisasjoner som er forpliktet av WADA-koden, og deres medlemmer.

På samme måten vil virksomheten til den nye stiftelsen for sanksjonsorganene som vil bli etablert, framgå av stiftelsens egne vedtekter. Utøvernes forpliktelse på antidopingregelverket som regulerer sanksjonsorganene, vil følge av de individuelle avtalene om medlemskap i de aktuelle idrettsorganisasjonene. For ansatte, trenere eller annet støttepersonell kan forpliktelsen følge av andre former for avtale.

Departementet mener det er grunn til å styrke rettsgrunnlaget for det nasjonale antidopingarbeidet gjennom lovgivning. Lovforslaget legger likevel opp til at antidopingarbeidet fortsatt skal ivaretas av private organer på et privatrettslig grunnlag. Lovforslaget betyr verken at ADNO eller Stiftelsen X skal bli offentlige organer, eller at de skal utøve offentlig myndighet. Staten skal heller ikke på annen måte overta ansvaret for hele eller deler av antidopingarbeidet. Departementet har særskilt vurdert om nye sanksjonsorganer i dopingsaker burde bli etablert som forvaltningsorganer, men har landet på at det er mest hensiktsmessig å opprette en ny stiftelse, se omtalen i punkt 7.5.

Når ADNO ikke skal utøve offentlig myndighet, vil det nasjonale antidopingregelverket ikke være forskrift i forvaltningslovens forstand, se nedenfor i punkt 7.2.2. Det nasjonale antidopingregelverket, og til dels vedtektene til aktørene, vil samtidig i praksis utfylle lovens mer overordnede bestemmelser. Lovforslaget legger dermed visse rammer for en fortsatt privatrettslig fundert og regulert aktivitet.

Loven bør ikke regulere arbeidet i detalj. Det vil redusere risiko for at det oppstår motstrid mellom WADA-koden eller det nasjonale antidopingregelverket på den ene siden og loven på den andre. Departementet ser også en slik overordnet regulering som ønskelig ut fra hensynet til idrettens autonomi. Det er dessuten en viktig målsetting at loven er klar og lett tilgjengelig for utøvere og andre, blant annet for at den i praksis skal kunne fremme rettssikkerhet.

Den gjeldende foreningsretten er ulovfestet, og det er en viss uklarhet om hvilke rettslige rammer som generelt gjelder for foreningers kompetanse (se utredningen fra advokatfirmaet Lund & Co s. 11 flg.). Det er for eksempel visse grenser for foreningers adgang til å fastsette inngripende sanksjoner basert på privat autonomi. Kompetansen til å binde egne medlemmer henger sammen med at det er frivillig å slutte seg til foreningen. Når medlemskap er en forutsetning for å utøve organisert idrett, er ikke utøveren i en situasjon der vedkommende reelt står fritt til å melde seg ut.

En ny lov kan bidra til å tydeliggjøre at medlemmer av nasjonale idrettsorganisasjoner og deres tilknyttede enheter er bundet av det nasjonale antidopingregelverket som skal vedtas av ADNO, og at foreningsmedlemskapet eller annen avtale er det rettslige grunnlaget for antidopingaktørenes kompetanse overfor individene.

Loven kan også legge visse oppgaver til antidopingaktørene direkte og lovforslaget har som nevnt bestemmelser om organisering for å blant annet sikre uavhengighet og maktfordeling i systemet. Lovregulering vil slik kunne tydeliggjøre aktørenes oppgaver overfor utøvere og andre, og loven kan bidra til at antidopingarbeidet får styrket legitimitet.

Play the Game er et dansk initiativ, som arbeider for å fremme demokrati, åpenhet og ytringsfrihet i internasjonal idrett. I januar 2011 fusjonerte organisasjonen med *Idrættens Analyseinstitut*, en uavhengig analyse- og formidlingsenhet under Kulturministeriet. *Play the Game* utviklet i 2021 analyseverktøyet *National Anti-Doping Governance Observer* for å måle godt styresett i nasjonale antidopingorganisasjoner. Organisasjonene blir evaluert på grunnlag av 50 indikatorer fordelt på seks dimensjoner for godt styresett. En av dimensjonene er «operasjonell uavhengighet», og blant indikatorene her er lovfesting av den nasjonale antidopingorganisasjonens myndighet til å drive kontrollvirksomhet. Manglende lovfesting av oppgavene som nasjonal antidopingorganisasjon blir her vurdert som en svekkelse av organisasjonens operasjonelle uavhengighet.

5.2.4 Samarbeid mellom ADNO, politiet og tolletaten

Som omtalt i punkt 3.5.1, har straffeloven bestemmelser om dopingovertrедelser, og legemiddeloven har forbud mot å erverve, besitte eller bruke dopingmidler. Politiet har i oppgave å forebygge og forhindre straffbare handlinger og å etterforske lovbrudd.

ADNO har i ulike sammenhenger framhevet at politiets manglende adgang til å dele relevant informasjon med dem, er en utfordring i dagens antidopingarbeid. Politiet kan ha kunnskap om utøvere eller støttepersonell som er dømt for brudd på dopingbestemmelsene i straffeloven eller legemiddeloven, uten at denne informasjonen blir delt med ADNO. Dermed får ikke ADNO mulighet til å bruke informasjonen i sin kontrollvirksomhet og til å følge opp WADAs *International Standard for Testing and Investigations* gjennom effektiv bruk av «etterretning» og «etterforskning» i arbeidet mot doping i idretten. Utveksling av informasjon om idrettsutøvere og støtteapparat som straffes for dopingovertrедelse, var tema i et representantforslag til Stortinget i 2019, se Dokument 8:95 S (2018–2019) og Innst. 48 S (2020–2021). Stortinget fattet følgende vedtak nr. 64, 10. november 2020:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan opplysninger om idrettsutøvere og støtteapparat som straffes for dopingkriminalitet, også kan gjøres tilgjengelig for antidopingorganisasjonene, herunder eventuelle behov for endring av lovgivning.»

Politiregisterloven og -forskriften har regler om når politiet skal eller kan utlevere opplysninger som er relevante for offentlige organer eller private i deres interesse. Politiet har bare plikt til å underrette mottakere som er offentlige organer, slik som barnevernet, forsvaret, kriminalomsorgen og løvemyndigheter. Det betyr at politiet etter gjeldende rett ikke har plikt til å utlevere opplysninger til ADNO.

Politiet har på nærmere vilkår også adgang til å utlevere opplysninger til private i mottakerens interesse, dersom dette er nødvendig «for å fremme mottakerens oppgaver etter lov» eller «for å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte», jf. politiregisterloven § 31 første ledd og politiregisterforskriften § 9-7. Det må gjøres en konkret vurdering av om vilkårene er oppfylt i det enkelte tilfellet, men adgangen vil trolig sjelden være aktuell i dopingsaker.

Dersom oppgavene til ADNO lovfestes, vil politiet utvilsomt ha generell adgang til å utlevere opplysninger til ADNO, men politiet vil måtte vurdere om vilkårene er oppfylt i en konkret situasjon. Blant annet må politiet foreta en nødvendighetsvurdering.

Departementet ser dette som en viktig konsekvens av lovfesting av ADNOs oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon og legger til grunn at forslaget også vil kunne følge opp Stortingets vedtak nr. 64.

Politiet vil videre få adgang til å utlevere opplysninger til Stiftelsen X, men også her etter en konkret vurdering. Departementet antar at utlevering av opplysninger fra politiet kan være aktuelt i forbindelse med behandling av en dopingsak i sanksjons- eller appellorganet, men antar at behovet vil være mindre sammenlignet med behovet i ADNOs kontroll- og påtalevirksomhet.

ADNO har også framhevet at det er behov for at tolletaten får adgang til å dele relevant informasjon med dem. Det er allerede et formalisert samarbeid mellom tolletaten og ADNO som blant annet tar sikte på økt innsikt om trender for innførsel og beslag av dopingmidler. I dag er det imidlertid ikke noe rettslig grunnlag for utlevering av opplysninger direkte fra tolletaten til ADNO.

5.3 Arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser

5.3.1 Manipulering av idrettskonkurranser som en internasjonal utfordring

Internasjonalt blir manipulering av idrettskonkurranser sett på som en trussel mot idretten på lik linje med doping. Et effektivt arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser forutsetter et tett samarbeid mellom idretten og offentlige myndigheter både nasjonalt og internasjonalt. Spillselskapene har også en viktig rolle i samarbeidet på dette området.

Det er bred internasjonal enighet om at manipulering av idrettskonkurranser har vært en voksende utfordring de siste tiårene. Flere forhold har medvirket til denne utviklingen.

For det første er det stadig mer penger involvert i deler av idretten. Den økonomiske gevinsten ved å lykkes kan være meget stor, og den økonomiske risikoen ved å mislykkes tilsvarende. Denne utviklingen kan medføre økt risiko for at enkelte aktører i idretten kan være villige til å manipulere idrettskonkurranser for å oppnå en sportslig fordel og en økonomisk vinning for seg selv eller andre. Det kan for eksempel være en klubb som betaler en motstander for å tape en kamp, hvor klubbens mål med manipuleringen er å unngå nedrykk. Dette kan i realiteten innebære et bedrageri mot en tredje klubb, som på grunn av manipuleringen risikerer å rykke ned en divisjon og tape mye penger.

For det andre har internett revolusjonert pengespillmarkedet. Dagens nettbaserte marked har et meget stort omfang. Antall spillobjekter er tilnærmet ubegrenset, og med innføring av *live betting* er det også mulig å spille på enkelthendelser underveis i konkurransene. Pengespillmarkedet inkluderer aktører fra hele verden, både regulerte og uregulerte. Nettbaserte spillselskaper opererer på tvers av landegrensene. Spillselskaper over hele verden tilbyr hver dag spill på et stort antall idrettskonkurranser i Norge, også på konkurranser som ikke blir tilbudt av Norsk Tipping.

Utviklingen av pengespillmarkedet har gjort idretten mer utsatt for manipulering av idrettskonkurranser. Det er utfordrende å følge opp mistanker om manipulering når flere land er involvert. Idretten er samtidig en arena preget av selvstyre, og den er underlagt færre reguleringer enn andre sektorer i samfunnet. Kombinasjonen av store gevinstmuligheter og vanskeligheter med å oppdage og forfølge manipulering av idrettskonkurranser, spesielt på tvers av landegrensene, gjør idretten attraktiv for kriminelle miljøer. Ulik lovgivning fra land til land kan også gjøre det utfordrende å sikre et effektivt internasjonalt samarbeid.

Etterforskning av internasjonale saker viser at det ofte er kriminelle nettverk som står bak manipulering av idrettskonkurranser. For internasjonale, organiserte kriminelle miljøer kan manipulering av idrettskonkurranser utgjøre en viktig inntektskilde. Det vil ofte være en tett kobling mellom hvitvasking og manipulering av idrettskonkurranser. Pengespill er en kjent metode for å hvitvaske penger, og manipulering kan gjøre det mer lønnsomt å hvitvaske penger gjennom pengespill.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) utga i 2021 rapporten *Global Report on Corruption in Sport – understanding the manipulation of sports competitions*. Rapporten peker på at det er en økende internasjonal trend at aktører som driver manipulering av idrettskonkurranser, retter seg mot yngre utøvere, kvinnelige utøvere og lavere divisjoner i lagidretter. Slike konkurranser er som regel gjenstand for mindre oversikt og kontroll, og det er dermed større muligheter for at manipulering av idrettskonkurranser kan finne sted uten at det fanges opp av relevante aktører.

5.3.2 Oppfølging av internasjonale konvensjonsforpliktelser

Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser vektlegger i fortalen at manipulering av idrettskonkurranser skader idrettens grunnleggende verdier og utgjør en global trussel mot idrettens integritet. Det påpekes at kriminell virksomhet, særlig

organisert kriminalitet, er delaktig i manipulering av idrettskonkurranser, og at denne kriminaliteten skjer på tvers av landegrensene.

I fortalen heter det videre at idrettsorganisasjonene, i tråd med deres selvstyre, har ansvar for å iverksette tiltak mot manipulering av idrettskonkurranser, og for å avdekke og straffe slik manipulering begått av personer under deres myndighet. Samtidig skal offentlige myndigheter beskytte idrettens integritet. Det kreves nasjonalt og internasjonalt samarbeid mellom offentlige myndigheter, idrettsorganisasjoner og spillselskaper for å lage effektive mottiltak for å møte utfordringene som følger av manipulering av idrettskonkurranser.

Konvensjonen stiller ikke krav om å lovregulere arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. I artikkel 4 stilles det imidlertid krav til intern samordning i landene som slutter seg til konvensjonen. Hver konvensjonspart skal samordne politikken som føres, og tiltakene som treffes, av alle offentlige myndigheter som deltar i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Videre skal hver konvensjonspart oppfordre idrettsorganisasjoner, konkurransearrangører og spillselskap til å samarbeide om å bekjempe manipulering av idrettskonkurranser. Dersom det er hensiktsmessig, skal de overlate til disse aktørene å iverksette de bestemmelsene i konvensjonen som berører dem.

I Norge er det etablert et godt samarbeid mellom de sentrale aktørene i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser, se punkt 2.4. Departementet vurderer at en lovfesting av den nasjonale enhetens rolle vil gi et tydelig rettslig grunnlag for enhetens arbeid. Lovforslaget har også en bestemmelse som sier at den nasjonale enheten kan pålegge finansforetak å gi opplysninger som enheten finner nødvendig for å utføre sine oppgaver etter loven. De foreslåtte bestemmelsene om behandling av personopplysninger vil gi grunnlag for at aktørene kan utveksle nødvendig informasjon i deres arbeid.

Departementet mener at lovforslaget kan styrke tilliten til både arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser og til idrettens integritet generelt, og at lovforslaget kan bidra til effektiv oppfølging av konvensjonsforpliktelsene i tråd med konvensjonens formål.

6 Lovens formål og virkeområde

6.1 Lovens formål

Departementet foreslår i § 1 at lovens formål skal være å fremme rettssikkerhet for enkeltpersoner og integritet i idretten ved å legge til rette for et effektivt og tillitsskapende arbeid mot doping i idretten og mot manipulering av idrettskonkurranser.

Både antidopingarbeidet og arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser skal verne om grunnleggende verdier som rettssikkerhet, ærlighet og fair play i idretten. Arbeidet på de to områdene bidrar til å sikre idrettens integritet, til å bevare høy tillit til idretten, og dermed til at idretten kan ivareta sin rolle som en positiv samfunnskraft. Loven skal også bidra til at arbeidet organiseres og innrettes på en måte som fremmer rettssikkerhet for den enkelte, og til at også utøvere og andre som er involvert i idretten, har tillit til arbeidet.

Lovforslaget følger opp statens konvensjonsforpliktelser både på antidopingområdet og i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. I kapittel 5 er bakgrunnen for lovforslaget nærmere beskrevet.

Lovforslaget tar ikke sikte på å regulere antidopingarbeidet eller arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser fullt ut. Siktemålet er legge noen overordnede rettslige rammer for å understøtte og styrke det arbeidet som allerede skjer på områdene.

Det nasjonale arbeidet mot doping skjer i dag i regi av private aktører som er forpliktet gjennom tilslutning til Verdens antidopingprogram. Dette arbeidet understøtter staten i dag først og fremst gjennom finansiering. Staten var en av oppretterne av stiftelsen ADNO og oppnevner i dag halvparten av styremedlemmene i stiftelsen. Forslaget til ny lov skal videreutvikle statens aktive støtte til antidopingarbeidet, men uten at staten overtar ansvaret for arbeidet.

Staten deltar selv i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser ved den nasjonale enheten i Lotteri- og stiftelsestilsynet. Enheten har i dag en koordinerende rolle, og lovforslaget viderefører ansvars- og rolledelingen på dette feltet.

For å oppnå formålet om rettssikkerhet, effektivitet og tillit har lovforslaget regler om organisering, finansiering og saksbehandling. Departementet vurderer at det er størst behov for rammeregulering av antidopingarbeidet. Dette arbeidet kan medføre svært inngripende tiltak overfor enkeltindivider, og aktørene er private. Den nasjonale enheten som har ansvar for å koordinere arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser, er organisert som et forvaltningsorgan og allerede underlagt klare saksbehandlingskrav, blant annet i forvaltningsloven.

Formålsbestemmelsen har ikke selvstendige krav til organisering eller saksbehandling, men den kan få betydning ved tolkning av andre bestemmelser i lovforslaget. For eksempel må hva som er rimelige og nødvendige sakskostnader som skal dekkes i en dopingsak, se lovforslaget § 10, vurderes i et rettssikkerhetsperspektiv.

Formålsbestemmelsen vil også være relevant når sanksjonsorganet eller appellorganet skal vurdere om en muntlig høring skal være åpen eller ikke, eller når en skal vurdere om en avgjørelse i en dopingsak skal publiseres. Noen ganger må ulike hensyn i formålsbestemmelsen også veies mot hverandre, for eksempel vil individhensyn kunne stå i et spenningsforhold til effektivitetshensyn eller hensynet til fellesskapets tillit til antidopingarbeidet.

6.2 Lovens virkeområde

6.2.1 Utgangspunkter

Departementet foreslår i § 2 første ledd at loven skal gjelde for antidopingarbeid som utføres på grunnlag av Verdens antidopingprogram, av Stiftelsen Antidoping Norge, Stiftelsen X og norske idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram. Samtidig presiseres det at arbeid mot doping av dyr er regulert i dyrevelferdsloven med tilhørende forskrifter.

Departementet foreslår videre i § 2 annet ledd at loven skal gjelde for arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser som utføres på grunnlag av Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser, av Lotteri- og stiftelsestilsynet, Norsk Tipping, NIF og andre norske idrettsorganisasjoner som er tilknyttet internasjonale organisasjoner oppført på konvensjonens liste over idrettsorganisasjoner. Loven skal i tillegg gjelde for arbeid som utføres av Norsk Rikstoto, Det Norske Travselsskap og Norsk Galopp i tråd med den nevnte konvensjonen.

Både formål og virkeområde i lovforslaget er nært knyttet til Norges internasjonale forpliktelser på de to saksområdene. UNESCO-konvensjonen mot doping i idretten forplikter partene til å legge til rette for internasjonalt samarbeid om blant annet dopingkontroll, se konvensjonens artikkel 16. WADA-koden – og det nasjonale antidopingregelverket – har regler om jurisdiksjon og samarbeid om blant annet dopingkontroller mellom landene. Også Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser har bestemmelser om internasjonalt samarbeid, se konvensjonens kapittel VII.

Lovforslaget her tar ikke sikte på å gripe inn i den reguleringen av jurisdiksjon og de praktiske samarbeidsformene som er etablert med grunnlag i de relevante konvensjonene – og for antidopingarbeidets del i Verdens antidopingprogram. Når lovforslagets virkeområde er knyttet direkte til rammene som gjelder i og for Verdens antidopingprogram, kan lovens virkeområde påvirkes gjennom endringer i et privat regelverk. Det vil neppe bli et problem i praksis. Dette internasjonale regelverket vil som nevnt i seg selv ikke bli norsk lov eller forskrift.

6.2.2 Antidopingarbeid som omfattes av loven

Lovforslaget skal gjelde antidopingarbeid som utføres på grunnlag av «Verdens antidopingprogram». Uttrykket «Verdens antidopingprogram» (*World Anti-Doping Program*) innbefatter elementer på tre nivåer: Verdens antidopingkode (WADA-koden) på nivå 1, internasjonale standarder og tekniske dokumenter (*Technical Documents and Technical Letters*) på nivå to og noen retningsgivende dokumenter (*Guidelines and Templates*) på nivå tre. De sentrale, rettslige tekstene som har betydning for antidopingarbeidet som omfattes av lovforslaget, er WADA-koden og de internasjonale standardene. Hva som omfattes av «Verdens antidopingprogram», er nærmere omtalt i punkt 3.2.4. Forslaget bygger som nevnt på statens konvensjonsforpliktelser, og forpliktelsene i UNESCO-konvensjonen er nært knyttet til Verdens antidopingprogram, herunder WADA-koden.

Videre skal lovforslaget bare omfatte antidopingarbeid som utføres av de nasjonale aktørene i arbeidet, dvs. ADNO, Stiftelsen X og norske idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram. Lovforslaget regulerer i kapittel 2 disse aktørene og deres antidopingarbeid på et overordnet nivå. De nevnte aktørene er bundet av Verdens antidopingprogram og det nasjonale antidopingregelverket som beskriver nærmere den aktiviteten som lovforslaget legger rammer for. Både arbeid som utføres av

ansatte i de aktuelle enhetene og av oppdragstakere som for eksempel sakkyndige og tillitsvalgte, skal omfattes.

Forslaget vil for det første omfatte ADNOs virksomhet som nasjonal antidopingorganisasjon. Oppgavene til nasjonale antidopingorganisasjoner er regulert i WADA-koden artikkel 20.5 og i det nasjonale antidopingregelverket. Departementet foreslår i §§ 3 til 5 bestemmelser om ADNOs virksomhet som nasjonal antidopingorganisasjon. ADNO vil først og fremst utføre sine oppgaver i Norge.

Lovforslaget skal omfatte arbeid som ADNO utfører selv, men gjelder også når andre aktører utfører oppgaver på vegne av ADNO. Forslaget vil komme til anvendelse dersom ADNO for eksempel tester en norsk utøver som befinner seg i utlandet. ADNO kan foreta en slik test selv eller engasjere en utenlandsk aktør for å teste på ADNOs vegne. Også i det sistnevnte tilfellet vil lovforslaget altså gjelde. På samme måte kan utenlandske antidopingaktører opptre i Norge på selvstendig grunnlag, og da får lovforslaget ikke anvendelse. Lovforslaget tar heller ikke sikte på å regulere en situasjon der en norsk aktør, for eksempel ADNO, utfører antidopingarbeid i Norge på vegne av en utenlandsk aktør. Da skjer virksomheten i regi av aktøren som er etablert i et annet land. Departementet legger til grunn at loven også skal gjelde når Norges laboratorium for dopinganalyse utfører arbeid på grunnlag av kontrollprøver fra ADNO.

For det andre vil lovforslaget regulere antidopingarbeid i den nye Stiftelsen X, herunder virksomheten i sanksjonsorganet og appellorganet for dopingsaker. De to organene skal avgjøre saker om mulig overtredelse av det nasjonale antidopingregelverket. Organiseringen av Stiftelsen X, sanksjonsorganet og appellorganet, og saksbehandlingen er overordnet regulert i lovforslaget §§ 7–12. WADA-koden og det nasjonale antidopingregelverket har nærmere bestemmelser om organenes virksomhet.

For det tredje omfatter lovforslaget antidopingarbeid i regi av NIF og underliggende organisasjonsledd. NIF har signert WADA-koden, og alle organisasjonsledd er dermed forpliktet av WADAs antidopingregelverk. Oppgavene til nasjonale olympiske og paralympiske komiteer er regulert i artikkel 20.4 i koden. WADA har også utarbeidet «Model Rules» for nasjonale olympiske komiteer. I kraft av å være forpliktet av WADAs antidopingregelverk vil NIF og underliggende organisasjonsledd også være forpliktet av det nasjonale antidopingregelverket som fra og med 1. januar 2027 vil fastsettes av ADNO. Dette omtales nærmere i punkt 7.2.2.

For det fjerde omfatter lovforslaget antidopingarbeid i norske idrettsorganisasjoner som er tilknyttet internasjonale særforbund som har tilsluttet seg WADA-koden. Det gjelder blant annet Norges Bilsportforbund, Norwegian Bodybuilding and Fitness Federation, Norges Dartsforbund, Norges Sjakkforbund, Norges e-sportforbund og Dynamisk Sportsskyting Norge. Internasjonale særforbunds oppgaver er regulert i artikkel 20.3 i koden. Gjennom medlemskap i aktuelle internasjonale forbund er altså også disse norske organisasjonene forpliktet av koden. I kraft av å være forpliktet av WADAs antidopingregelverk vil organisasjonene, i likhet med NIF og underliggende organisasjonsledd, også være forpliktet av det nasjonale antidopingregelverket. Dette omtales nærmere i punkt 7.2.2.

Lovforslaget har også bestemmelser om de nasjonale aktørenes behandling av personopplysninger som er nødvendig for å utføre antidopingarbeid etter denne loven. Disse hjemlene er dermed også avgrenset til antidopingarbeid som utføres på grunnlag av Verdens antidopingprogram. Bestemmelsene om behandlingsgrunnlag er nært knyttet til den generelle reguleringen i personopplysningsloven og personvernforordningen. Det geografiske virkeområdet for lovforslagets bestemmelser om behandling av personopplysninger er det samme som for resten av loven, og i tråd med personopplysningsloven og personvernforordningen, se personopplysningsloven § 4.

6.2.3 Antidopingarbeid som ikke omfattes av loven

ADNO ivaretar ikke bare oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon etter WADA-koden og det nasjonale antidopingregelverket. Ved siden av kjerneoppgaven bistår ADNO aktører utenfor den organiserte idretten med å bekjempe doping. Arbeidet utenfor den organiserte idretten er del av ADNOs bredere innsats mot doping som samfunnsproblem. Denne delen av ADNOs virksomhet omfattes imidlertid ikke av lovforslaget.

Etter at forbudet mot erverv, besittelse og bruk av dopingmidler ble innført i 2013 gjennom legemiddeloven § 24 a og straffeloven §§ 234 og 235, har ADNO gradvis trappet opp arbeidet mot doping som samfunnsproblem. I strategiplanen for perioden 2024–2027 heter det blant annet at ADNO skal *skape samarbeid og skape sterkere relasjoner med personer og organisasjoner i trenings- og idrettsmiljøer og utvikle tjenester for næringsbaserte aktører innen idretts- og treningsbransjen.*

ADNOs arbeid utenfor den organiserte idretten inkluderer blant annet arbeidet på treningssentre og samarbeidet med Det frivillige Skyttervesen og Politihøgskolen. Flere av de store treningssenterkjedene har inngått avtaler med ADNO gjennom programmet *Rent Senter*. Sentrene betaler for deltakelse, og programmet inkluderer informasjonsmateriell, kursopplegg for ansatte, og oppfølging og rådgivning. Ved mistanke om bruk av doping kan senteret kreve at det aktuelle medlemmet signerer en avtale om å avlegge dopingkontroll for å opprettholde medlemskapet.

Mens antidopingarbeidet i idretten er begrunnet ut fra hensynene til både fair play, like konkurransevilkår og helse, er antidopingarbeidet utenfor idretten, for eksempel på treningssentrene, i hovedsak begrunnet ut fra helsehensyn. Denne delen av ADNOs virksomhet er derfor finansiert gjennom andre kilder enn spillemidlene til idrettsformål.

Antidopingarbeid overfor aktører som ikke er forpliktet av WADA-koden, inngår ikke i ADNOs forpliktelser som nasjonal antidopingorganisasjon. Arbeidet inngår dermed ikke i den samme helhetlige rammen som antidopingarbeidet i den organiserte idretten, og arbeidet er ikke underlagt et antidopingregelverk som ivaretar tilsvarende rettssikkerhet for enkeltindividene. Arbeidet dekkes heller ikke av konvensjonsforpliktelsene Norge er underlagt på antidopingområdet.

De nevnte aktørenes samarbeid med ADNO er basert på frivillighet. Departementet vurderer at det ikke er aktuelt å lovfeste at aktørene, for eksempel treningssentrene, skal ha plikt til å inngå avtaler med ADNO om antidopingarbeid. Selv om det etter

legemiddeloven er forbudt å bruke stoffer som etter forskrift med hjemmel i straffeloven § 234 første ledd er regnet som dopingmidler, vil det etter departementets vurdering ikke være rimelig å pålegge private virksomheter et slikt krav.

Selv om antidopingarbeid utenfor den organiserte idretten ikke omfattes av lovforslaget, vil ADNO fremdeles kunne inngå samarbeid med treningsentre og andre aktører om forebyggende arbeid. Arbeid i form av for eksempel opplæringsprogrammer, verdiarbeid og holdningskampanjer kan ha stor folkehelsemessig verdi, og slike tiltak er viktige i arbeidet mot doping som samfunnsproblem. Denne typen forebyggingsarbeid gir ikke behov for behandling av personopplysninger.

Siden dopingkontroller utenfor den organiserte idretten ikke er foreslått som en lovfestet oppgave for ADNO, gir forslaget heller ikke noe rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger ved gjennomføring av slike kontroller. Den behandlingsansvarlige må selv ta stilling til om behandling av personopplysninger i forbindelse med avtalt aktivitet lovlig kan gjennomføres med hjemmel i andre rettsgrunnlag i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1, for eksempel *samtykke* etter bokstav a, *avtale* etter bokstav b eller *berettiget interesse* etter bokstav f, se punkt 3.6.2.2 om rettsgrunnlag.

WADA-koden har bestemmelser om dopingtesting av dyr som deltar i idrett. I artikkel 16 heter det følgende:

16.1 “In any sport that includes animals in Competition, the International Federation for that sport shall establish and implement anti-doping rules for the animals included in that sport. The anti-doping rules shall include a list of Prohibited Substances, appropriate Testing procedures and a list of approved laboratories for Sample analysis.”

16.2 “With respect to determining anti-doping rule violations, Results Management, fair hearings, Consequences, and appeals for animals involved in sport, the International Federation for that sport shall establish and implement rules that are generally consistent with Articles 1, 2, 3, 9, 10, 11, 13 and 17 of the Code.”

I lovforslaget § 2 første ledd annet punktum presiseres det at arbeid mot doping av dyr er regulert i dyrevelferdsloven med tilhørende forskrifter. Departementet understreker at dette lovforslaget ikke griper inn i dagens regulering av doping av dyr. I konkurranser der dyr deltar, er forbud mot doping av dyr regulert med hjemmel i dyrevelferdsloven § 26 med tilhørende forskrifter. Mattilsynet fører tilsyn med etterlevelsen av dette regelverket. Ved trav- og galopplop med pengespill er en offentlig veterinær ansatt av Mattilsynet til stede på løpsdager.

Hestesportorganisasjonene samarbeider internasjonalt ved utarbeidelse av forbudslister. Norges Rytterforbund baserer sitt arbeid på samarbeid med det internasjonale ryttersportsforbundet (FEI). Det Norske Travelskap (DNT) og Norsk Galopp (NG) samarbeider med *Nordic Equine Medication and Antidoping Committee* samt *European Horseracing Scientific Liaison Committee* om forbudsliste innen trav og galopp. Forbuds- og karenstidsbestemmelsene fastsettes av styret i DNT og NG.

Norges Hundekjørerforbund følger det internasjonale hundekjørerforbundet (IFSS) (*International Federation Of Sleddog Sport*) sine dopingregler for hund.

6.2.4 Arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser

Etter lovforslaget § 2 annet ledd første punktum skal loven gjelde for arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser som utføres på grunnlag av Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser, av Lotteri- og stiftelsestilsynet, Norsk Tipping, NIF og andre norske idrettsorganisasjoner som er tilknyttet internasjonale organisasjoner oppført på konvensjonens liste over idrettsorganisasjoner.

Lovforslaget skal sikre at aktuelle aktører i Norge har et godt rettslig grunnlag for å kunne ivareta arbeidet på dette området, i tråd med de oppgavene konvensjonen tillegger de nasjonale enhetene, spillselskapene og idrettsorganisasjonene.

Europarådets konvensjon definerer manipulering av idrettskonkurranser slik:

«En bevisst ordning, handling eller unnlattelse som søker å få i stand en urettmessig endring av resultatet eller forløpet av en idrettskonkurranse for å fjerne hele eller deler av konkurransens uforutsigbare natur i den hensikt å oppnå en uberettiget fordel for den som manipulerer, eller for andre.»

Definisjonen dekker for det første manipulering av idrettskonkurranser for et idrettslig formål. Det kan for eksempel være en utøver eller et lag som betaler en motstander for å tape konkurransen, hvor målet med manipuleringen kan være å unngå nedrykk, å oppnå en bestemt rangering eller å kvalifisere seg for andre konkurranser. Definisjonen dekker også manipulering av idrettskonkurranser for et ikke-idrettslig formål. Her vil det som regel dreie seg om manipulering for å oppnå økonomisk vinning for seg selv eller andre i tilknytning til pengespill på idrettskonkurranser.

Konvensjonen definerer «idrettskonkurranse» slik:

«ethvert idrettsarrangement organisert i samsvar med regler fastsatt av en idrettsorganisasjon oppført på en liste av konvensjonens oppfølgingskomité i samsvar med artikkel 31 nr. 2 og anerkjent av en internasjonal idrettsorganisasjon eller, dersom det er hensiktsmessig, av en annen kompetent idrettsorganisasjon»

Konvensjonen definerer «idrettsorganisasjon» slik:

«enhver organisasjon som styrer idretten eller en bestemt idrett, og som står på listen konvensjonens oppfølgingskomité har vedtatt i samsvar med artikkel 31 nr. 2, samt eventuelt tilsluttede kontinentale eller nasjonale organisasjoner»

Lovforslaget omfatter arbeid som utføres av aktører som er etablert i Norge, og forslaget kapittel 3 regulerer de nasjonale aktørene og deres virksomhet på et overordnet nivå.

Arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser som utføres på grunnlag av Europarådets konvensjon, omfatter for det første arbeidet i regi av Lotteritilsynets nasjonale enhet på dette området. De nasjonale enhetenes rolle er regulert i konvensjonen artikkel 13.

Lovforslaget §§ 19–21 skal bidra til at den nasjonale enheten kan ivareta sine forpliktelser etter konvensjonen.

For det andre omfatter arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser arbeid i regi av idrettsorganisasjoner i Norge som er tilknyttet organisasjoner oppført på konvensjonens liste over idrettsorganisasjoner, jf. ovennevnte definisjon. Dette gjelder i hovedsak NIF og

underliggende organisasjonsledd, herunder idrettskretser, særforbund, særkretser og regioner, idrettsråd, idrettslag, samt tingvalgte organer som påtalenemnd, domsutvalg og appellutvalg. Som omtalt i punkt 2.4, deltar både NIF og Norges Fotballforbund i det nasjonale samarbeidsforumet. Det vil også kunne gjelde enkelte idrettsorganisasjoner utenfor NIF som er tilknyttet organisasjoner på konvensjonslisten. Blant disse er for eksempel Norges Bilsportforbund, Norwegian Bodybuilding and Fitness Federation, Norges Dartsforbund og Norges Sjakkforbund. Konvensjonslisten er tilgjengelig på departementets høringsside. Idrettsorganisasjonenes rolle i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser er regulert i konvensjonen artikkel 7. Departementet foreslår i § 22 å gi de aktuelle idrettsorganisasjonene grunnlag for å behandle personopplysninger når det er nødvendig for å ivareta oppgaver som konvensjonen tillegger dem.

For det tredje omfatter arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser arbeid i regi av Norsk Tipping. Som omtalt i punkt 2.4.4, deltar Norsk Tipping i det nasjonale samarbeidsforumet. Spillselskapenes rolle i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser er regulert i konvensjonen artikkel 10. Departementet foreslår i § 22 å gi Norsk Tipping grunnlag for å behandle personopplysninger for å ivareta oppgaver som konvensjonen tillegger spillselskaper.

Etter lovforslaget § 2 annet ledd annet punktum skal loven i tillegg gjelde for arbeid som utføres av Norsk Rikstoto, Det Norske Travelskap og Norsk Galopp i tråd med Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser.

Hestesportorganisasjoner er per i dag ikke oppført på konvensjonens liste over idrettsorganisasjoner. I Norge har imidlertid hestesporten inngått i det nasjonale samarbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser i mange år. Som omtalt i punkt 2.4.5, deltar både Norsk Rikstoto og Det Norske Travelskap i det nasjonale samarbeidsforumet. Departementet mener at lovforslaget bør legge til rette for at samarbeidet som allerede er etablert i Norge på dette området, kan videreføres. Siden Norsk Rikstoto tilbyr spill både på trav og galopp er det naturlig at lovforslagets virkeområde også omfatter arbeid i regi av Norsk Galopp. Som for aktørene nevnt i § 2 annet ledd første punktum, vil Europarådets konvensjon også danne den saklige rammen for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser i regi av aktørene nevnt i § 2 annet ledd annet punktum. Departementet foreslår derfor i § 22 å gi Norsk Rikstoto, Det Norske Travelskap og Norsk Galopp grunnlag for å behandle personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.

På samme måte som for antidopingarbeidet er bestemmelsene som gir rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser knyttet til konkrete aktører som er etablert i Norge, og deres oppgaver. De er dessuten nært knyttet til den generelle reguleringen i personopplysningsloven og personvernforordningen. Det geografiske virkeområdet for lovforslagets bestemmelser om behandling av personopplysninger er det samme som for resten av loven, og i tråd med personopplysningsloven og personvernforordningen, se personopplysningsloven § 4.

7 Antidopingarbeidet

7.1 Norges nasjonale antidopingorganisasjon

7.1.1 Videreføre ADNO som en stiftelse

WADA-koden og tilhørende internasjonale standarder stiller strenge krav til nasjonale antidopingorganisasjoners uavhengighet. De skal ha en uavhengig og frittstående posisjon overfor andre aktører i antidopingarbeidet. Det gjelder både overfor idretten og overfor offentlige myndigheter. I det reviderte internasjonale antidopingregelverket som trer i kraft 1. januar 2027, skjerpes kravene til uavhengighet gjennom WADAs definisjon av «NADO Operational Independence».

ADNOs uavhengighet som nasjonal antidopingorganisasjon er derfor avgjørende i organiseringen av antidopingarbeidet i Norge. ADNO skal ivareta sine oppgaver i tråd med WADAs antidopingregelverk, uten innblanding i beslutninger som fattes og aktiviteter som utføres i rollen som nasjonal antidopingorganisasjon. Uavhengigheten er spesielt viktig for å ivareta den tilliten ADNO må ha som kontroll- og påtaleorgan.

ADNO er i dag organisert som en stiftelse og regulert av stiftelsesloven. Stiftelsesformen er særlig velegnet til å ivareta ADNOs uavhengighet overfor den organiserte idretten og overfor staten. En stiftelse er selvstendig og selveiende. Den har heller ikke medlemmer med rettigheter i organisasjonen, slik som en forening har. Stiftelsen er bundet til og styrt av et formål. Alle vedtak som fattes i stiftelsen, skal være i formålets interesse. Styret i stiftelsen har ansvaret for å forvalte stiftelsen på en måte som tjener dette formålet.

Departementets klare vurdering er at ADNO bør videreføres som stiftelse.

Stiftelsesformen har siden opprettelsen i 2003 fungert meget godt med tanke på å ivareta ADNOs selvstendighet. ADNO nyter stor tillit som nasjonal antidopingorganisasjon både i Norge og internasjonalt. Det er viktig at det også i de kommende årene ikke kan reises tvil om at ADNOs arbeid skjer på grunnlag av egne faglige vurderinger. ADNO skal kunne utføre sine oppgaver etter denne loven, fortsatt uten innblanding fra idrettsorganisasjonene eller staten.

7.1.2 Lovfeste ADNOs rolle som nasjonal antidopingorganisasjon

Departementet foreslår i § 3 første ledd å lovfeste at Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO) er Norges nasjonale antidopingorganisasjon. Bestemmelsen bekrefter og viderefører den rollen ADNO allerede har med grunnlag i WADA-koden, og som framgår av det nasjonale antidopingregelverket og i ADNOs vedtekter.

Lovfesting av rollen som nasjonal antidopingorganisasjon er et svar på den utviklingen og de behovene som er beskrevet i kapittel 5. Departementet vil særlig peke på behovet for å styrke det rettslige grunnlaget for antidopingarbeidet i Norge, blant annet på bakgrunn av WADAs stadig strengere krav til nasjonale antidopingorganisasjoner. Som omtalt i punkt 5.2.3, er ADNOs kontroll- og påtalevirksomhet i dag nedfelt i stiftelsens egne vedtekter,

men arbeidet hviler rettslig sett på et avledet forenings- og avtalerettslig kompetansegrunnlag. Departementet mener det eksisterende kompetansegrunnlaget kan problematiseres, særlig i lys av den inngripende karakteren antidopingarbeidet har.

En lovfesting av stiftelsens rolle vil bidra til både en rettslig og faktisk styrking av ADNO som Norges nasjonale antidopingorganisasjon. Sammen med forslaget om å lovfeste ADNOs oppgaver i § 4, omtalt i punkt 7.2, vil rollebeskrivelsen gi et klarere grunnlag for og styrket legitimitet til ADNOs kontroll- og påtalearbeid i norsk idrett.

Anskaffelsesloven og anskaffelsesforskriften gjelder for offentlige myndigheter og såkalte «offentligrettslige organer», se lovens § 2 andre ledd. Regelverket gjennomfører EUs anskaffelsesdirektiver (direktiv 2014/24/EU, direktiv 2014/25/EU og direktiv 2014/23/EU). Hva som er «offentligrettslige organer», er definert i forskriftens § 1-2 andre ledd. Organet må være opprettet for å tjene allmennhetens behov og ikke være av industriell eller forretningsmessig karakter, og det må være et selvstendig rettssubjekt. I tillegg må det ha tilknytning til det offentlige ved at organet hovedsakelig er finansiert av offentlige myndigheter eller andre offentligrettslige organer, ved at organets forvaltning er underlagt slike myndigheters eller organers ledelsesmessige kontroll eller ved at organet har et administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan der over halvparten av medlemmene er oppnevnt av slike myndigheter eller organer. Selv om lovforslaget springer ut av statens ansvar for å aktivt understøtte antidopingarbeidet, legger departementet til grunn at lovregulering av ADNOs oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon, ikke får som konsekvens at ADNO blir omfattet av anskaffelsesregelverket.

7.1.3 Oppnevning av styremedlemmer i ADNO

Departementet foreslår i § 3 annet ledd at styret i ADNO skal ha seks medlemmer. Styremedlemmer oppnevnes for fire år av gangen og skal ikke kunne sitte sammenhengende i mer enn åtte år.

Styret er ADNOs øverste organ. Forslaget til bestemmelse er i samsvar med dagens vedtekter for ADNO. Styrets virksomhet er nærmere regulert i vedtektene. Sammensetningen av ADNOs styre er omtalt i punkt 2.2.2.1.

Departementet foreslår i § 3 tredje ledd at et eget organ skal oppnevne medlemmer til styret. Oppnevningsorganet skal ha tre medlemmer. Det sittende styret i ADNO skal i henhold til forslaget oppnevne to medlemmer, mens departementet skal oppnevne ett medlem.

Dette er en endring fra dagens system for oppnevning av styremedlemmer. ADNOs styre består i dag av seks medlemmer, hvorav tre medlemmer oppnevnes av departementet og tre av NIF. For å styrke ADNOs uavhengighet fra idretten og staten vurderer departementet at det kan være formålstjenlig å gå bort fra dagens system hvor de to oppretterne av stiftelsen oppnevner styremedlemmene. Det er et gjennomgående hensyn i utformingen av lovforslaget å ivareta og styrke ADNOs uavhengighet.

I henhold til stiftelsesloven § 36 er det to alternativer til dagens system for oppnevning av styremedlemmer. Den ene muligheten er å legge valg av styre til et annet organ i eller utenfor stiftelsen. Den andre er å legge valg av styre til styret selv (selvsupplering).

Selvsupplering kan sikre nye medlemmer som styret selv vet er kompetente, og som har interesse for antidopingarbeid. Selvsupplering kan også bidra til styrets handleevne, da det blir utpekt personer som styret vet de kan samarbeide med. På den annen side kan selvsupplering medføre at det rekrutteres fra for snevre miljøer, og at det oppnevnes personer som står i et uheldig avhengighetsforhold til dem som allerede er medlemmer av styret. Selvsupplering kan dermed føre til en uheldig sammensetning av styret.

Etter en samlet vurdering foreslår derfor departementet at det skal opprettes et eget organ i stiftelsen som får ansvaret for å oppnevne styremedlemmer til ADNO. Departementet vurderer at de positive effektene ved tydeligere uavhengighet fra oppretterne oppveier økte administrative kostnader knyttet til stiftelsens virksomhet som opprettelsen av et slikt organ vil medføre.

Departementet foreslår et nytt organ som består av tre personer, hvor styret i ADNO oppnevner to medlemmer og departementet oppnevner ett medlem. Oppnevningsorganet skal ivareta sin rolle uten innblanding fra departementet eller fra styret i ADNO. Forslaget betyr at NIF ikke lenger vil ha en rolle i tilknytning til oppnevning av styremedlemmer til ADNO. Når denne koblingen mellom ADNO og NIF fjernes, vil den organisatoriske avstanden mellom ADNO og idrettsorganisasjonene bli større. Selv om det ikke er et krav i WADAs regelverk at idrettsorganisasjoner ikke skal ha noen rolle i oppnevningen av styremedlemmer i nasjonale antidopingorganisasjoner, mener departementet at den foreslåtte løsningen vil bidra til å styrke tilliten til at ADNO opererer helt uavhengig av norsk idrett.

Departementet foreslår i § 3 fjerde ledd at medlemmer av styret eller oppnevningsorganet ikke samtidig skal være ansatt eller styremedlem i en nasjonal idrettsorganisasjon eller i Stiftelsen X, eller være ansatt i departementet.

Mens det i dagens vedtekter heter at styremedlemmene ikke skal ha styreverv i NIF eller i særforbund, foreslår departementet at forbudet skal gjelde styreverv i enhver nasjonal idrettsorganisasjon som vil være forpliktet av det nasjonale antidopingregelverket som fra og med 1. januar 2027 fastsettes av ADNO, jf. omtale i punkt 7.2. Forbudet vil også gjelde styreverv i den nye stiftelsen som skal ha ansvaret for å behandle påtalebegjæringer fra ADNO, jf. omtale i punkt 7.6. Forslaget til § 3 fjerde ledd er dermed tilpasset den nye oppgavefordelingen i antidopingarbeidet. Heller ikke ansatte i departementet med fagansvar for antidopingarbeidet, skal kunne ha styreverv i ADNO. I dag vil dette gjelde ansatte i Kultur- og likestillingsdepartementet. Departementet ser ikke tilstrekkelig behov for å generelt utelukke ansatte i andre departementer eller i annen virksomhet.

Forbudet mot å inneha styreverv i nasjonale idrettsorganisasjoner vil kun gjelde styreverv på nasjonalt nivå, herunder styreverv i sentralledd og i særforbund. Forbudet vil dermed ikke gjelde styreverv i idrettsorganisasjoner på lokalt nivå, som for eksempel idrettslag.

ADNOs vedtekter sier at styrets medlemmer skal respektere prinsipper som uavhengighet, integritet og upartiskhet. Departementet foreslår også en generell bestemmelse om inhabilitet i § 13.

7.2 ADNOs oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon

7.2.1 Innledning

Departementet foreslår i § 4 å lovfeste ADNOs oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon. Oppgavebeskrivelsen gjenspeiler de oppgavene nasjonale antidopingorganisasjoner er tildelt gjennom WADA-koden og de internasjonale standardene, og som i dag også er fastsatt i ADNOs vedtekter. Koblingen mellom de konkrete oppgavene og Verdens antidopingprogram er tydeliggjort i den innledende ordlyden i forslaget til § 4 («i tråd med Verdens antidopingprogram»). Det følger også av bestemmelsen om lovens virkeområde i § 2 første ledd at Verdens antidopingprogram er ramme for loven og dermed også innholdet i forslaget til § 4.

Dette stenger ikke for at ADNO også kan drive annen virksomhet. Som beskrevet i punkt 6.2.3, bistår ADNO også aktører utenfor idretten med å bekjempe doping, og dette arbeidet inngår som en del av stiftelsens bredere innsats mot doping som samfunnsproblem. At oppgavene ikke faller inn under lovens virkeområde, er altså ikke til hinder for at ADNO kan videreføre og utvikle denne typen forebyggende virksomhet.

De jevnlige revisjonene av WADA-koden og de internasjonale standardene vil kunne ha betydning for hvordan ADNO skal ivareta de oppgavene som listes opp i § 4. Eksempelvis vil oppgaven «utføre dopingkontroll og tilhørende kontrollvirksomhet» kreve nye tiltak i tråd med justeringer i det internasjonale antidopingregelverket. Det vil være det til enhver tid gjeldende antidopingregelverket som danner rammen for hvordan ADNO skal ivareta sine lovfestede oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon. Omtalen nedenfor er i første rekke ment å illustrere arbeidet som i dag faktisk skjer på de ulike områdene.

7.2.2 Fastsette det nasjonale antidopingregelverket

Departementet foreslår i § 4 bokstav a å lovfeste at ADNO skal fastsette det nasjonale antidopingregelverket. Oppgaven inngår ikke i ADNOs vedtekter i dag. Som beskrevet i punkt 3.4, er NIF i dag ansvarlig for å fastsette det nasjonale antidopingregelverket.

Det nasjonale antidopingregelverket er i all hovedsak en implementering av WADA-koden og tilhørende internasjonale standarder. Ansvar for det nasjonale antidopingregelverket innebærer derfor i liten grad selvstendig regelverksutvikling.

Uavhengig av lovforslaget vil departementet i samarbeid med ADNO og NIF ta initiativ til at ansvaret for det nasjonale antidopingregelverket legges inn som en oppgave i ADNOs vedtekter. Det er lagt opp til at ADNO i løpet av 2026 skal fastsette et nytt nasjonalt antidopingregelverk basert på den reviderte WADA-koden og de reviderte internasjonale standardene. Det nye regelverket vil gjelde fra og med 1. januar 2027.

Det nye antidopingregelverket vil måtte forholde seg til at det skal opprettes nye sanksjonsorganer i dopingsaker, og til ny lovgivning om antidopingarbeidet.

WADA har ikke tidligere satt spørsmålsteget ved at NIF fastsetter det nasjonale antidopingregelverket. Departementet legger likevel til grunn at dette ikke er i tråd med WADA-kodens plassering av ansvaret. I kodens artikkel 20.5.2 heter det at nasjonale antidopingorganisasjoner er ansvarlige for å utarbeide, implementere og følge opp nasjonale antidopingregler i tråd med reglene i WADA-koden og internasjonale standarder. Dette framkommer også i WADAs «2027 Model Rules for National Anti-Doping Organizations». Flere land det er naturlig å sammenligne Norge med, opererer med en slik ansvars- og rollefordeling, herunder Finland, Nederland og UK.

At ADNO overtar ansvaret for å fastsette det nasjonale antidopingregelverket, vil også ha den positive effekten at regelverket får anvendelse for idrettsorganisasjoner utenfor NIF. Som beskrevet i punkt 6.2.2, er flere organisasjoner i Norge medlem av internasjonale særforbund som er forpliktet av WADA-koden. Det gjelder blant annet Norges Bilsportforbund, Norwegian Bodybuilding and Fitness Federation, Norges Dartsforbund, Norges Sjakkforbund, Norges e-sportforbund og Dynamisk Sportsskyting Norge. Som nasjonale medlemsorganisasjoner av de internasjonale forbundene er også disse forpliktet av koden. Det antidopingregelverket som i dag fastsettes av NIF, gjelder kun for organisasjonsledd og personer tilknyttet NIF. NIFs domsorganer behandler dopingsaker i idretten, og organene har kun kompetanse til å behandle saker mot personer tilknyttet NIF. Når ADNO får ansvaret for å fastsette det nasjonale antidopingregelverket, og når det opprettes nye uavhengige organer for behandling av dopingsaker i idretten, legges grunnlaget for at alle norske idrettsorganisasjoner som er underlagt WADA-koden, kan være forpliktet av det nasjonale antidopingregelverket.

Forslaget til § 4 bokstav a medfører ikke at ADNO skal utøve offentlig myndighet når det nasjonale antidopingregelverket fastsettes. Regelverket vil dermed ikke være forskrift i forvaltningslovens forstand, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstavene c og a. Idrettsorganisasjonenes og individenes forpliktelser på det nasjonale antidopingregelverket vil ikke følge direkte av loven. Forpliktelsene følger rettslig sett henholdsvis av de aktuelle organisasjonenes (eventuelt tilknyttede, internasjonale organisasjoners) avtalemessige tilslutning til WADA-koden og av den individuelle avtalen om medlemskap i idrettsorganisasjonene (foreningene), eventuelt en arbeidsavtale eller annen form for individuell avtale. En ny lov kan likevel bidra til å opplyse om det rettslige grunnlaget for både organisasjonenes og individenes forpliktelser. Lovfesting av oppgavene til ADNO og den nye Stiftelsen X kan bidra til å øke bevisstheten både i allmennheten og blant idrettsorganisasjonene om betydningen av det nasjonale antidopingregelverket. Argumentet får økt tyngde ved at flere idrettsorganisasjoner utenfor NIF vil bli underlagt regelverket når ADNO overtar ansvaret for å fastsette det. I tillegg foreslår departementet i § 6 første ledd en plikt for idrettsorganisasjonene til å opplyse sine medlemmer med flere om hvilke rettigheter og plikter i det nasjonale antidopingregelverket som følger av medlemskapet, ansettelsesforholdet med videre, se punkt 7.4.1. Departementet mener at dette samlet vil styrke rettsgrunnlaget for antidopingarbeidet i Norge.

I egenskap av å være Norges olympiske og paralympiske komité er NIF signatar til WADA-koden, og alle NIFs organisasjonsledd er underlagt WADAs internasjonale antidopingregelverk. Oppgavene til nasjonale olympiske og paralympiske komiteer er fastsatt i koden artikkel 20.4. NIF skal i henhold til artikkel 20.4 sikre at organisasjonens arbeid og regelverk er i samsvar med koden og de internasjonale standardene. Som vilkår for medlemskap skal NIF kreve at medlemsorganisasjonene driver et antidopingarbeid i samsvar med koden og standardene. NIF skal stille krav om at særforbundene rapporterer mulige brudd på antidopingregelverket til ADNO, og at de samarbeider med ADNO i oppfølgingen av brudd på regelverket. Koden krever videre at nasjonale olympiske og paralympiske komiteer holder tilbake hele eller deler av økonomisk støtte til utøvere eller støttepersonell som har brutt antidopingregelverket. De skal også holde tilbake hele eller deler av støtten til medlemsorganisasjoner som ikke opptrer i samsvar med regelverket.

Som nevnt er noen norske idrettsorganisasjoner utenfor NIF forpliktet av WADA-koden gjennom sine internasjonale særforbund. Oppgavene til internasjonale særforbund er fastsatt i WADA-koden artikkel 20.3. Her heter det at forbundene, som vilkår for medlemskap, skal kreve at deres nasjonale medlemsorganisasjoners antidopingregelverk er i samsvar med koden og de internasjonale standardene. Forbundene skal også kreve at nasjonale medlemsorganisasjoner rapporterer mulige brudd på antidopingregelverket til den nasjonale antidopingorganisasjonen, og at de samarbeider med organisasjonen i oppfølgingen av brudd på regelverket.

Departementet legger til grunn at NIF og de andre berørte idrettsorganisasjonene i eget regelverk vil sørge for at bindingen til det nasjonale antidopingregelverket som fastsettes av ADNO, blir tydelig for både underliggende organisasjonsledd, enkeltmedlemmer og andre aktuelle personer, se også forslaget til § 6 første ledd om opplysningsplikt for disse idrettsorganisasjonene.

Når ansvaret for det nasjonale antidopingregelverket overføres fra NIF til ADNO, vil stiftelsen både ha ansvaret for å fastsette regelverket, og for å drive kontroll- og påtalevirksomhet på grunnlag av det samme regelverket. I lys av denne dobbeltrollen har departementet vurdert om lovforslaget bør skape en viss avstand mellom regelverksfastsettelsen og ADNOs øvrige oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon. Konkret har departementet vurdert å lovfeste at en egen regelverkskomité i stiftelsen skal ha ansvaret for å fastsette det nasjonale regelverket.

Etter en samlet vurdering foreslår ikke departementet å lovfeste en ordning med en regelverkskomité. Ansvaret for det nasjonale antidopingregelverket innebærer i liten grad selvstendig regelverksutvikling. Det har primært preg av oversettelse av det internasjonale regelverket. Argumentet om en uheldig dobbeltrolle har derfor begrenset tyngde. For det andre vil det være vanskelig å regulere tydelig hvilken grad av uavhengighet en eventuell komité skal ha innad i stiftelsen, gitt at styret uansett er ansvarlig dersom det nasjonale antidopingregelverket ikke er i tråd med WADA-koden. Departementet mener derfor at det bør være opp til ADNO selv å vurdere hvordan fastsettelse av det nasjonale antidopingregelverket skal ivaretas innenfor egen organisasjon.

7.2.3 Utføre dopingkontroll og tilhørende kontrollvirksomhet

7.2.3.1 Innledning

Departementet foreslår i § 4 bokstav b å lovfeste at ADNO skal utføre dopingkontroll og tilhørende kontrollvirksomhet. Dette er en oppgave som etter WADAs antidopingregelverk ligger til de nasjonale antidopingorganisasjonene, og oppgaven inngår også i ADNOs gjeldende vedtekter. Med formuleringen «dopingkontroll og tilhørende kontrollvirksomhet» menes alt av kontrollarbeid som ADNO utfører fram til en beslutning om en dopingsak skal henlegges eller behandles videre. Nedenfor omtales noen av de sentrale elementene som inngår i dagens kontrollarbeid.

7.2.3.2 Dopingkontroller

Planlegging, gjennomføring og oppfølging av prøvetaking er en av ADNOs hovedoppgaver. Dopingkontroller gjennomføres for å forebygge og avskrekke, men også for å avsløre dopingbruk. Derfor blir kontroller planlagt og gjennomført uten varsling på forhånd. Dopingkontroller gjennomføres både i og utenfor konkurranser, og de gjennomføres i henhold til internasjonale prosedyrer. En dopingkontroll kan bestå av en eller flere dopingprøver, og ADNO gjennomfører kontroller med urinprøve, blodprøve eller alkometer (pusteprobe). Alle dopingprøver innhentet av utøvere under ADNOs testprogram analyseres ved WADA-akkrediterte laboratorier.

7.2.3.3 Utarbeiding av biologiske profiler

Til forskjell fra tradisjonelle dopingprøver, som avdekker forbudte stoffer og metoder direkte, har biologiske profiler som formål å avdekke doping ved hjelp av variasjoner i biologiske markører. En biologisk profil er en samling av individuelle verdier som er målt over tid og lagt inn i en database. Profilene gir en indikasjon på om det foreligger normal variasjon eller om det kan ha blitt brukt doping, og de kan brukes til følgende formål: 1) planlegge videre målrettet testing, 2) gjøre ytterligere analyser av prøver og identifisere prøver som bør langtidslagres, 3) grunnlag for brudd på antidopingbestemmelsene og 4) bevis i en større etterforskning. Per i dag finnes det en blodmodul og en steroidmodul. I tillegg overvåkes veksthormonavhengige markører.

7.2.3.4 System for medisinske fritak

Noen utøvere er avhengige av medisinsk behandling med legemidler som inneholder stoffer som står på dopinglisten. For å sikre at disse utøverne kan drive idrett i tråd med antidopingregelverket, har WADA innført et system for medisinske fritak. Reglene for dette inngår i *International Standard for Therapeutic Use Exemptions*. ADNO har med utgangspunkt i dette utarbeidet regler for medisinske fritak.

Utøvere på internasjonalt eller nasjonalt nivå som har behov for å benytte et forbudt stoff eller en forbudt metode i behandlingsøyemed, skal søke om medisinsk fritak så raskt som mulig før bruk. Andre kategorier utøvere kan søke om medisinsk fritak på forhånd og skal for øvrig søke om medisinsk fritak når ADNO ber om det – typisk i forbindelse med at en utøver har testet positivt for et forbudt stoff eller en forbudt metode.

Avgjørelser om nasjonale medisinske fritak fattes av ADNOs medisinske fagkomité. Medlemmene i komiteen skal være leger og skal samlet inneha en bred faglig bakgrunn og nødvendig kjennskap til behandling av idrettsutøvere. Avslag på søknad om medisinsk fritak kan påankes i henhold til reglene i det nasjonale antidopingregelverket.

7.2.3.5 Meldepliktsystem for prioriterte toppidrettsutøvere

WADAs *International Standard for Testing and Investigations (ISTI)* gir regler for innhenting av utøverinformasjon. Med utgangspunkt i dette har ADNO utarbeidet et regelverk om meldeplikt og annen utøverinformasjon. Formålet er å kunne gjennomføre uanmeldte dopingtester, som er en forutsetning for et effektivt antidopingarbeid. Informasjon om hvor utøvere oppholder seg, gjør det mulig for dopingkontrollørene å møte opp uten å gi beskjed på forhånd.

Meldeplikttutøvere blir særskilt kontrollert i og utenfor konkurranse. Utøverne må informere om hvor de bor, hvor de trener, og hvilke samlinger og konkurranser de deltar i. De må også oppgi et daglig treffpunkt på én time slik at de er tilgjengelige for uanmeldte dopingkontroller. Følgende kan resultere i en advarsel for meldeplikttutøvere: 1) utøveren gir ikke utøverinformasjon til rett tid, 2) utøveren gir ikke tilstrekkelig eller korrekt utøverinformasjon eller 3) utøveren gjør seg ikke tilgjengelig i garantitiden. Dersom utøveren mottar tre advarsler i løpet av 12 måneder, regnes dette som et brudd på antidopingbestemmelsene. Brudd på reglene om utøverinformasjon gir to års utelukkelse, med mulighet for reduksjon til inntil ett år.

7.2.3.6 Innhenting, analyse og oppfølging av informasjon (etterretning og etterforskning)

WADAs *International Standard for Testing and Investigations (ISTI)* gir regler for antidopingorganisasjonenes bruk av etterretning og etterforskning i arbeidet mot doping i idretten. Begrepet «etterretning» brukes om innsamling og analyse av informasjon for å forebygge, avverge og avdekke brudd på dopingbestemmelsene. «Etterforskning» brukes om behandling/oppfølging av innsamlet informasjon for å vurdere om det foreligger brudd på dopingbestemmelsene. Departementet understreker at ADNO ikke har politimyndighet, og at de derfor ikke kan benytte nøyaktig de samme etterforskningsmetodene som politiet benytter.

7.2.4 Påtale dopingsaker

Departementet foreslår i § 4 bokstav c å lovfeste at ADNO skal påtale dopingsaker. Påtale er en oppgave som etter WADAs antidopingregelverk ligger til de nasjonale antidopingorganisasjonene, og oppgaven inngår også i ADNOs vedtekter.

ADNO har i henhold til NIFs vedtekter («lov») myndighet til å utøve påtalevirksomhet knyttet til brudd på NIFs antidopingbestemmelser. ADNO har per i dag ikke myndighet til å fatte påtalemessige avgjørelser i dopingsaker i idrettsorganisasjoner utenfor NIF.

Ved å lovfeste at ADNO skal påtale dopingsaker, styrkes det rettslige grunnlaget for ADNOs virksomhet som nasjonal antidopingorganisasjon. I forslaget til § 7 heter det

videre at Stiftelsen X skal behandle påtalebegjæringer fra ADNO i dopingsaker. Som omtalt i punkt 7.2.2, vil samtidig det nasjonale antidopingregelverket, som fra og med 1. januar 2027 fastsettes av ADNO, forplikte alle norske idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram. ADNO vil herigjennom kunne påtale brudd på antidopingreglene også fra personer tilknyttet idrettsorganisasjoner utenfor NIF. ADNO vil dermed kunne drive et mer helhetlig kontroll- og påtalearbeid overfor norsk idrett, og dette vil være et viktig bidrag til å sikre en ren norsk toppidrett.

Som nevnt i punkt 2.2.2.2, er det en egen påtalenemnd i ADNO som i dag påtaler brudd på NIFs straffebestemmelser om doping til NIFs domsorgan. Styret utarbeider instruks for påtalenemndens virksomhet som i samsvar med alminnelige rettsprinsipper skal sikre en forsvarlig, objektiv og rettssikker behandling av påtalespørsmålene. ADNOs vedtekter sier at styret ikke kan instruere påtalenemnden i spørsmål knyttet til påtalevirksomheten.

WADA-koden stiller ikke krav om at nasjonale antidopingorganisasjoner skal opprette egne påtalenemnder for å ivareta påtale i dopingsaker i idretten. I lovforslaget fastsettes det ikke at påtale skal skje på samme måte som i dag. Det vil være opp til ADNO å avgjøre hvordan oppgaven med å påtale dopingsaker skal ivaretas i egen organisasjon.

7.2.5 Utøve andre oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon

Departementets forslag til § 4 bokstav d tar høyde for ADNO etter WADA-koden har oppgaver som ikke dekkes av bokstavene a–c. Dessuten kan de jevnligte revisjonene av WADA-koden og de tilhørende internasjonale standardene bringe med seg endringer og eventuelt nye forpliktelser for nasjonale antidopingorganisasjoner.

Etter WADA-koden artikkel 20.5.8 skal nasjonale antidopingorganisasjoner fremme og tilrettelegge for kunnskap og opplæring om antidoping i tråd med *International Standard for Education*. Nasjonale olympiske komiteer er tillagt et tilsvarende ansvar etter koden artikkel 20.4.12, og de skal kreve av sine nasjonale særforbund at særforbundene driver antidopingopplæring i samarbeid med den nasjonale antidopingorganisasjonen. Det forebyggende antidopingarbeidet bygger derfor på et samarbeid mellom ADNO og idretten. Idrettsorganisasjonene har ansvar for å forankre og implementere arbeidet i egen organisasjon. ADNO skal være en samarbeidspartner, kvalitetssikrer og tilbyder av programmer og virkemidler som bidrar til opplæring og fremmer gode holdninger.

I WADA-koden artikkel 20.5.5 heter det at nasjonale antidopingorganisasjoner skal fremme antidopingforskning. Gjennom å innhente, formidle og anvende ny kunnskap bidrar ADNO til å utvikle og styrke antidopingarbeidet nasjonalt og internasjonalt.

7.2.6 Samarbeidet mellom ADNO, politiet og tolletaten

Politiregisterloven og politiregisterforskriften har regler om politiets adgang til å utlevere opplysninger til private som ikke er omfattet av politiets underretningsplikt. Etter disse reglene plikter ikke politiet å utlevere opplysninger, men de har adgang til å gjøre det uten at de bryter taushetsplikten. Politiregisterloven § 31 første ledd sier:

«Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger utleveres til private i deres interesse, dersom dette er nødvendig for å fremme mottakerens oppgaver etter lov eller for å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte.»

Denne adgangen til å utlevere opplysninger kom inn da politiregisterloven ble vedtatt i 2010. I lovproposisjonen heter det at det ikke er grunn til å forskjellsbehandle offentlige organer og private organer når de først er pålagt oppgaver i lovs form.

Før opplysninger utleveres skal det i henhold til politiregisterforskriften § 9-7 første ledd foretas en nødvendighetsvurdering. Hva som skal anses som nødvendig, beror på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet, jf. forskriften § 4-2. Det skal foretas en forholdsmessighetsvurdering, der det blant annet skal legges vekt på formålet med behandlingen, hvilke opplysninger som skal behandles, om behandlingen gjelder alvorlig eller mindre alvorlig kriminalitet, og antallet personer som får tilgang til opplysningene.

I politiregisterforskriften § 9-7 første ledd er det listet opp eksempler på private virksomheter det kan utleveres informasjon til, herunder banker og finansinstitusjoner, forsikringsselskaper og bransjeorganisasjoner. Listen er ikke uttømmende, og i § 9-7 siste ledd fremgår det at med private menes alle som ikke faller inn under begrepet «offentlige organer», herunder personer, private organisasjoner og private selskaper.

Dersom ADNOs oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon lovfestes, vurderer departementet at politiet har hjemmel i politiregisterloven § 31 første ledd til å utlevere opplysninger som er nødvendige for at ADNO skal kunne ivareta oppgavene fastsatt i lov. Dette kan gi ADNO bedre tilgang til relevant informasjon fra politiet og bidra til et styrket arbeid mot doping i idretten. ADNO gis mulighet til å utvikle et enda mer effektivt kontroll- og påtalearbeid.

Gjeldende regelverk åpner ikke for at tolletaten kan dele informasjon med andre enn offentlige organer. I sitt svar på tolletatens høringsnotat datert 11. mars 2022 om forslag til ny vareførselsforskrift og ny tollavgiftsforskrift foreslo ADNO at vareførselsforskriften burde endres slik at tolletaten gis anledning til å dele relevant informasjon med ADNO. Forslaget ble ikke fulgt opp. Departementet vil påpeke at tolletaten kan dele relevant informasjon med politiet, og som en følge av lovforslaget her vil politiet kunne formidle relevant informasjon videre til ADNO.

7.3 Finansiering av ADNO som nasjonal antidopingorganisasjon

I departementets forslag til § 5 heter det at ADNO skal motta et årlig grunntilskudd fra staten for å ivareta sine oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon. Forslaget presiserer at ADNO selv skal prioritere oppgaver innenfor rammen av grunntilskuddet.

Formålet med bestemmelsen er å sikre gode rammebetingelser for ADNOs virksomhet som nasjonal antidopingorganisasjon. Innholdet i bestemmelsen skiller seg ikke fra dagens praksis, men ved å lovfeste at ADNO skal motta årlig grunntilskudd, gis organisasjonen en enda større grad av forutsigbarhet med tanke på å kunne ivareta sin rolle. De vil med sikkerhet vite at de også neste år vil motta finansiering av sin virksomhet. Offentlig finansiering av det nasjonale antidopingarbeidet er et sentralt punkt i UNESCOs

antidopingkonvensjon artikkel 11, og lovfesting av grunntilskudd fra staten til ADNO vil være et relevant tiltak for å følge opp konvensjonen på dette punktet.

Lovfesting av årlig grunntilskudd til ADNO betyr ikke at staten nødvendigvis forplikter seg til å fullfinansiere ADNOs virksomhet som nasjonal antidopingorganisasjon. I lys av blant annet kostnadsutviklingen for antidopingarbeidet, vil det på et tidspunkt kunne være aktuelt å vurdere muligheten for å kombinere statlig finansiering med brukerfinansiering fra idrettsorganisasjonene.

Finansiering kan potensielt skape et uheldig avhengighetsforhold mellom en mottaker og en giver. Et slikt avhengighetsforhold vil være særlig uheldig med tanke på betydningen av en uavhengig nasjonal antidopingorganisasjon. Det er derfor viktig å unngå at finansieringen skaper føring for hvordan ADNO skal ivareta sitt kontroll- og påtalearbeid. Tilskuddet skal derfor være en grunnstøtte, og det skal ikke gis detaljerte føring for hvordan ADNO skal ivareta sin virksomhet. Den foreslåtte lovbestemmelsen slår fast at ADNO selv skal prioritere sine oppgaver innenfor rammen av grunntilskuddet. Departementet vurderer derfor at den foreslåtte bestemmelsen styrker ADNOs stilling som uavhengig nasjonal antidopingorganisasjon.

7.4 Opplysningsplikt for idrettsorganisasjoner og samtykke til dopingkontroll av barn

7.4.1 Opplysningsplikt for idrettsorganisasjoner

Departementet foreslår i § 6 første ledd at idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram, skal sørge for at personer som gjennom medlemskap eller annen avtale er tilknyttet organisasjonen, er opplyst om plikter og rettigheter som følger av det nasjonale antidopingregelverket.

Som omtalt i punkt 7.2.2, blir personer forpliktet av det nasjonale antidopingregelverket gjennom avtale om medlemskap i en idrettsorganisasjon (forening) og organisasjonens vedtekter. En personlig forpliktelse kan også oppstå gjennom en annen form for avtale, for eksempel en arbeidsavtale eller en avtale om et oppdrag som trener. Medlemmer og andre personer med tilknytning til NIF er for eksempel i dag underlagt antidopingregelverket, ADNOs kontroll- og påtalevirksomhet og «domsorganenes» håndtering av tvister.

Formålet med forslaget om at idrettsorganisasjonene skal opplyse personer om deres rettigheter og plikter etter antidopingregelverket, er å styrke det forenings- og avtalerettslige grunnlaget for antidopingarbeidet som skjer og skal skje i ADNO, i Stiftelsen X og i idrettsorganisasjonene.

Bestemmelsen vil legge et grunnlag for økt kunnskap og bevissthet blant medlemmer og andre personer med tilknytning til idrettsorganisasjonene, om plikter og rettigheter i antidopingarbeidet.

Forslaget etablerer en informasjonsplikt. Det avgjørende er at alle personer som er underlagt det nasjonale antidopingregelverket, skal ha grunnleggende kunnskap om sine

plikter og rettigheter etter regelverket. Det vil være opp til idrettsorganisasjonene å vurdere i hvilken form informasjonen skal gis.

7.4.2 Dopingkontroll av barn

7.4.2.1 Innledning

Det følger av WADA-koden artikkel 5.2 og ISTI artiklene 4.3.1 og B.3.1 at alle nasjonale toppidrettsutøvere, inkludert mindreårige (personer under 18 år), skal kunne dopingtestes. I norsk idrett innebærer det at utøvere må kunne dopingtestes i det øyeblikket de er en del av toppidrettsutøverlisten. Listen består av om lag 4 700 nasjonale toppidrettsutøvere og utgjør det WADA-koden omtaler som «International-Level Athletes» og «National-Level Athletes». Listen er fastsatt på bakgrunn av risiko for dopingbruk i den enkelte idrett, nivået på utøverne internasjonalt og omfanget av idretten i Norge.

Når det gjelder dopingtesting av mindreårige, oppstår det noen særlige rettslige problemstillinger. Barnelova § 32 fastsetter at barn som har fylt 15 år, selv kan avgjøre spørsmål om valg av utdanning og om å melde seg inn i eller ut av foreninger. Det er vedtatt ny barnelov (lov 20. juni 2025 nr. 40), men det er foreløpig ikke avgjort når den nye loven skal tre i kraft. Aldersgrensen for å melde seg inn og ut av foreninger er i den nye barnelova § 6-8 senket til 12 år.

Barne- og familiedepartementet (BFD) har i brev av 18. oktober 2019 til Kulturdepartementet og i brev av 4. mai 2021 til NIF lagt til grunn at den gjeldende barnelova § 32 ikke gir rettslig grunnlag for å dopingteste mindreårige over 15 år uten samtykke fra foreldre. BFD understreker at dopingtesting er et inngripende tiltak. Med mindre det foreligger et annet rettslig grunnlag, vurderer BFD at mindreårige må ha samtykke fra sine foreldre til dopingtesting.

For å sikre at norsk idrett og ADNO opererer i tråd med WADA-koden har ADNO utarbeidet et regelverk for innhenting av samtykke til dopingkontroll fra foreldre med foreldreansvar for mindreårige toppidrettsutøvere. Reglene er gitt med hjemmel i det nasjonale antidopingregelverket.

Samtykke innhentes gjennom et skjema underskrevet av den mindreåriges foreldre med foreldreansvar. Samtykke gjelder både testing, databehandling og eventuelle sanksjoner. Ordningen samsvarer med hovedregelen i barnelova § 30 første ledd om at foreldre med foreldreansvar har rett og plikt til å ta avgjørelser for barnet. Gjeldende barnelov § 30 første ledd videreføres i ny barnelov § 6-5 første ledd. Denne regelen gir foreldre med foreldreansvar kontroll og barn beskyttelse, og den skal redusere risiko for at barn presses til å godta noe de ikke nødvendigvis forstår.

Utøverens foreldre med foreldreansvar kan skriftlig trekke samtykket tilbake uten å oppgi grunn. I slike tilfeller kan utøveren ikke lenger delta i idrettsaktivitet på nasjonalt eller internasjonalt nivå.

I henhold til regelverket plikter alle NIFs organisasjonsledd å sikre at gyldig samtykke er innhentet for mindreårige utøvere på toppidrettsutøverlisten. Plikten påhviler det organisasjonsleddet som gjør at utøveren blir omfattet av toppidrettsutøverlisten for første

gang gjennom deltakelse i idrett på nasjonalt eller internasjonalt nivå. Organisasjonsleddet skal snarest sikre at kopi av samtykket er innsendt til ADNO og det relevante nasjonale særforbundet. Samtykket skal senest foreligge i det øyeblikket utøveren er omfattet av toppidrettsutøverlisten. Organisasjonsleddet skal sikre at utøveren ikke deltar i idrettsaktivitet på nasjonalt eller internasjonalt nivå før et gyldig samtykke foreligger.

Etter at systemet for samtykke ble innført har ADNO mottatt et høyere antall samtykker enn hva man kunne forvente ut fra antallet utøvere på toppidrettsutøverlisten. Det kan tyde på at organisasjonsleddene i en del tilfeller innhenter samtykker fra flere utøvere enn det som strengt tatt er nødvendig, for å sikre at samtykke allerede foreligger dersom disse utøverne på et senere tidspunkt skulle omfattes av toppidrettsutøverlisten.

Ettersom dagens system krever samtykke fra foreldre med foreldreansvar, kan det oppstå situasjoner der mindreårige utøvere mot sin vilje blir forhindret i å delta i toppidretten. Dette reiser spørsmålet om regelverket godt nok balanserer ulike hensyn og rettigheter. På bakgrunn av dette har departementet vurdert om det bør gjøres endringer i regelverket.

7.4.2.2 Juridisk utredning om mindreåriges samtykkekompetanse

Innledning

Departementet mottok 25. november 2022 en utredning fra Advokatfirmaet Wiersholm AS (Wiersholm) om mulig lovregulering av mindreåriges samtykkekompetanse til dopingkontroll i idretten.

Utredningen belyser hvilke hensyn som må avveies når lovregulering av mindreåriges samtykkekompetanse vurderes, sett i lys av antidopingregelverkets inngripende karakter. Utredningen tar utgangspunkt i at barn har rett til frihet og til å utøve innflytelse over eget liv. Barns rett til beskyttelse betyr likevel at de må tåle en innskrenkning av sin autonomi ved at foreldre tar beslutninger på deres vegne. Hvor store innskrenkninger barn må akseptere, vil avhenge av barnets alder og i visse tilfeller også utvikling.

Wiersholm påpeker at det må foretas en helhetlig vurdering av hvem som skal ha samtykkekompetanse. En må finne en rimelig balanse mellom respekten for barns autonomi, utvikling og egne rettigheter på den ene siden og barns behov for beskyttelse på den andre. I denne avveiningen vil hensynet til barnets beste stå sentralt.

Utviklingen i lovgivningen går i retning av å gi barn økt selvbestemmelsesrett på flere områder. FNs barnekomité tilrår at barn gis selvbestemmelsesrett på ulike områder og ved ulike aldersgrenser før fylte 18 år. Vurderingene skal gjøres med hensyn til barnets krav på beskyttelse, prinsippet om barnets beste og barnets gradvise utvikling.

Wiersholm påpeker samtidig at myndighetene har et vidt lovgivningsmessig handlingsrom i vurderingen av om den mindreårige eller foreldre som skal ha samtykkekompetanse til dopingkontroll. Både en løsning der samtykkekompetansen ligger til den mindreårige, og der den ligger til foreldre, vil ligge innenfor de menneskerettslige rammene.

Utredningen peker på flere alternative modeller for lovregulering av mindreåriges samtykkekompetanse til dopingkontroll. I det følgende presenteres modellene kortfattet.

Lovregulering av mindreåriges samtykke

Dersom man skal gi mindreårige samtykkekompetanse ved lov, vil et sentralt spørsmål være om loven bør bygge på en fast aldersgrense for samtykke som gjelder alle barn, eller om det er andre kriterier som bør legges til grunn. Wiersholm drøfter i utredningen særskilt om det bør skilles mellom toppidrettsutøvere og breddeidrettsutøvere, men går inn for én, felles aldersgrense for alle mindreårige, uavhengig av idrettslig nivå. Dette begrunnes med hensynet til forutberegnelighet, retts tekniske og praktiske hensyn, samt diskrimineringsvernet. Dersom man velger en fast aldersgrense, fremstår 15 eller 16 år som de mest aktuelle alternativene. Dette bygger blant annet på ønsket om å skape harmoni med eksisterende lovregulering om mindreåriges samtykkekompetanse. Etter Wiersholms syn taler de sterkeste argumentene for å fastsette grensen til fylte 15 år.

Wiersholm påpeker at det ikke er rettslige krav som uttrykkelig regulerer når et samtykke fra mindreårige kan anses gyldig. Hva som kreves, vil kunne variere avhengig av både rettsområde og situasjon. Med utgangspunkt i andre lovbestemmelser om samtykke og generelle føringer fra blant andre EMD og FNs barnekomité mener Wiersholm at det er rimelig å kreve at et samtykke på dette området skal være informert, fritt og utvetydig. Siden målgruppen er barn, må det stilles særlige krav til forståelighet og tilpasset kommunikasjon. Det avgjørende er at den mindreårige har et forsvarlig grunnlag for å ta et informert valg og forstå konsekvensene av samtykket. Wiersholm legger derfor til grunn at det bør innhentes et eksplisitt samtykke fra den mindreårige, tilsvarende den ordningen som i dag er etablert for innhenting av samtykke fra foreldre.

Utredningen vektlegger at lovregulering av mindreåriges samtykkekompetanse vil skape forutsigbarhet for den mindreårige og for dem som skal håndheve regelverket. En slik ordning vil harmonere godt med øvrig lovgivning om mindreåriges samtykkekompetanse. Samtidig vil en fast aldersgrense i praksis virke noe vilkårlig ettersom den ikke vil fange opp individuelle forskjeller i modenhet og forståelsesevne hos den mindreårige.

Vetorett / delt samtykkekompetanse

Man kan etablere en ordning som krever samtykke fra både barnet og foreldre. Barnets samtykke er nødvendig, men ikke alene tilstrekkelig. Wiersholm påpeker at en slik modell sikrer at barnet ikke samtykker mot sin vilje. I praksis reduserer imidlertid barnelova § 32 behovet for en slik vetorett, siden et barn som er uenig i foreldres samtykke, kan velge å melde seg ut av idretten og dermed ikke være underlagt antidopingregelverket.

En vetorett kan styrke sikkerheten for at barnet er informert og forstår konsekvensene av samtykket. Utredningen peker imidlertid på at foreldresamtykke fortsatt vil kreves, og at modellen ikke løser problemstillinger knyttet til nektelse fra foreldre som kan begrense organisasjonsfriheten. Informasjonssikringen som vetoretten gir, kan også oppnås ved at for eksempel foreldre har ansvar for å gi nødvendig informasjon til barnet.

Konsultasjonsrett for foreldre

En annen modell er å gi barn selvstendig samtykkekompetanse, og samtidig gi foreldre konsultasjonsrett. Barnet kan fatte beslutningen selv, men foreldre involveres i prosessen ved at de får informasjon eller gis anledning til å diskutere spørsmålet. Utredningen påpeker at modellen balanserer barnets autonomi med foreldres involvering og kan bidra til å sikre at barnet er godt informert, og at foreldre har en viss innflytelse. Tilsvarende innretning finnes i pasient- og brukerrettighetsloven § 3-4, der informasjon gis til foreldrene eller andre som har foreldreansvar i tilknytning til samtykke om helsehjelp.

En konsultasjonsrett ivaretar både barnets selvbestemmelse og foreldres involvering, og kan bidra til bedre informerte beslutninger og tryggere prosesser. Utredningen peker samtidig på at ordningen kan være krevende å praktisere på områder som dopingkontroll, hvor situasjonen skiller seg fra de snevrere, medisinske tilfellene som lovgivningen ofte tar sikte på. Effektiv gjennomføring av dopingkontroller krever klare rutiner for kommunikasjon og dokumentasjon, og ordningen kan innebære ekstra ressursbruk.

7.4.2.3 Departementets vurdering

Utredningen peker på at hensynet til barnets beste ikke gir et entydig svar på hvem som bør ha samtykkekompetanse til dopingkontroll av mindreårige. Wiersholm vurderer at sammenhengen med øvrig lovverk og rettsutviklingen trekker i retning av at mindreårige bør ha samtykkekompetanse. Det vil i tilfelle kreve lovregulering. Utredningen presiserer at myndighetene har et vidt lovgivningsmessig handlingsrom når det gjelder å avgjøre om samtykkekompetansen bør ligge hos den mindreårige, hos foreldre eller være delt.

Utgangspunktet for vurderingen er kravet i det internasjonale antidopingregelverket om at alle nasjonale topputøvere skal kunne dopingtestes, inkludert mindreårige. Manglende samtykke til testing kan medføre at den mindreårige ikke får delta i toppidrett.

Dopingtesting er et stort inngrep i den personlige sfæren. Inngrepet gjelder både selve testingen og den tilhørende kontrollvirksomheten, men også konsekvensene av en positiv test. Hvor inngripende testingen oppleves, vil trolig variere mellom utøvere. Urinprøver kan oppleves som særlig inngripende, da utøveren må kle av seg og avgi prøven foran en kontrollør. I tillegg omfatter antidopingarbeidet innhenting av utøverinformasjon og medisinske fritak. Eventuelle brudd på regelverket følges opp av ADNO og behandles av sanksjonsorganer, med mulighet for utestengelse og diskvalifikasjon. Oppmerksomheten i media kan for profilerte utøvere være ganske omfattende og oppleves som belastende. Dopingtesting har ikke et medisinsk formål, og bestemmelsene som gir mindreårige samtykkekompetanse til helsehjelp, kan derfor ikke direkte overføres til dopingtesting. Samtykke til dopingtesting innebærer aksept av ulike typer inngripende konsekvenser, noe som kan tale for at samtykkekompetansen bør ligge hos foreldre med foreldreansvar.

At foreldre med foreldreansvar avgjør i slike saker, står i en viss spenning til at barn som er fylt 15 år, og fylt 12 år i den nye barnelova § 6-8, på egen hånd kan melde seg inn i en idrettsforening, jf. barnelova § 32. Et manglende samtykke fra foreldre med foreldreansvar medfører utelukkelse fra toppidrett. For mange mindreårige utøvere vil dette oppleves som en begrensning av deres rett til å velge egne fritidsaktiviteter.

Grunnloven § 101, EMK artikkel 11 og FNs barnekonvensjon artikkel 15 nr. 1 gir rett til forenings- og organisasjonsfrihet. For enkelte utøvere som har idretten som arbeid, kan manglende foreldresamtykke også komme i konflikt med retten til å bestemme over arbeid etter fylte 15 år. Den tette koblingen mellom antidopingregelverket og idrettsdeltakelse er derfor et argument for å gi mindreårige samtykkekompetanse til dopingtesting.

Departementet har også vurdert modellene med vetorett / delt samtykkekompetanse og konsultasjonsrett for foreldre, men mener at begge fremstår som administrativt krevende og lite formålstjenlige. En modell med vetorett for både barnet og foreldre med foreldreansvar vil i praksis ikke tilføre noe særlig mer enn det som allerede kan oppnås gjennom dagens foreldresamtykkeordning. Konsultasjonsrett, hvor barnet samtykker selv, men foreldre med foreldreansvar involveres gjennom informasjon eller dialog, vurderes som vanskelig å gjennomføre på en effektiv måte i antidopingarbeidet. Departementet vurderer modellen som vanskelig å overføre fra helsesektoren, der den gjelder for mer avgrensede situasjoner.

I vurderingen av hvilken ordning som bør gjelde for samtykke til dopingtesting av mindreårige, er det også relevant om manglende foreldresamtykke utgjør et reelt problem. Departementet er ikke kjent med at det etter innføringen av ADNOs samtykkeløsning har skjedd at foreldre med foreldreansvar har nektet samtykke mot den mindreåriges vilje. Det synes derfor ikke å være et praktisk problem at mindreårige fratras retten til å drive toppidrett.

Departementet vurderer at dopingtesting av mindreårige fortsatt bør baseres på foreldresamtykke. Dette er i tråd med hovedregelen i barnelova § 30 første ledd. Etter hvert som barnet blir eldre og modnes må foreldrene stadig legge mer vekt på barnets egne meninger, jf. barnelova §§ 31 og 33. Departementet ser ikke tungtveiende grunner for å avvikle den gjeldende ordningen. Departementet vurderer at dagens praksis fungerer tilfredsstillende, selv om den medfører en del administrativt arbeid for ADNO.

7.4.2.4 Lovregulering av foreldresamtykke til dopingkontroll av mindreårige utøvere

I en ny lov om antidopingarbeidet mener departementet at det vil være naturlig å regulere dagens ordning med foreldresamtykke til dopingkontroll av mindreårige. Departementet foreslår derfor i § 6 tredje ledd første punktum at det for personer under 18 år kreves samtykke fra foreldrene eller andre som har foreldreansvaret, til at det kan utføres dopingkontroll av barnet.

Lovregulering av dagens ordning kan bidra til klarhet og til å ivareta rettssikkerhet for barn og til foreldre med foreldreansvar. Dersom man velger å lovregulere antidopingfeltet, vil det være naturlig å la den gjeldende ordningen med foreldresamtykke til dopingkontroll av mindreårige komme til uttrykk i loven. Også andre enn foreldre kan ha foreldreansvar, og forslaget til bestemmelse tar høyde for dette.

I proposisjonen om ny barnelov (Prop. 117 L (2024–2025) s. 102 heter det at barneloven ikke bør ha en generell aldersgrense for barns selvbestemmelse, men at aldersgrenser bør

fastsettes i særlovgivningen, ut fra vurderingsmomenter som er relevante for det aktuelle lovområdet.

Departementet foreslår i § 6 tredje ledd annet punktum at det i særlige tilfeller er tilstrekkelig at én av foreldrene, eller én annen som har foreldreansvaret, samtykker til dopingkontroll av barnet.

Hovedregelen er at foreldre som har felles foreldreansvar begge må samtykke til dopingkontroll av barnet. I enkelte tilfeller kan det imidlertid være vanskelig å innhente samtykke fra begge, for eksempel dersom barnet har liten eller ingen kontakt med den ene forelder, det nærmest er umulig å få tak i vedkommende, eller forelder oppholder seg på ukjent sted i utlandet. Dette kan for eksempel føre til at barnet ikke rekker å få nødvendig foreldresamtykke på plass, som igjen kan resultere i at barnet ikke får mulighet til å delta i et internasjonalt mesterskap. I et slikt tilfelle vil det være tilstrekkelig med samtykke fra én av foreldrene som har foreldreansvaret, eller, der det er aktuelt, én annen person som har foreldreansvaret.

7.5 Ny organisering av sanksjonsorganer i dopingsaker

7.5.1 Opprettelse av en ny stiftelse

Regler om behandling av dopingsaker for uavhengige sanksjonsorganer er gitt i WADA-koden artiklene 8 og 13 og i *International Standard for Results Management (ISRM)*.

I WADAs reviderte antidopingregelverk, som trer i kraft 1. januar 2027, inngår det skjerpede krav til sanksjonsorganenes uavhengighet. I ISRM artikkel 8.6 heter det:

“The rules governing the activities of the Results Management Authority shall guarantee the Operational Independence of hearing panel members.”

I kommentarene til artikkel 8.6 heter det blant annet:

“In addition, hearings shall not be conducted (whether by delegation or otherwise) by Persons appointed by, or under the authority of, national sports governing bodies or other national sports organizations.”

Endringene i WADAs antidopingregelverk gjør det nødvendig å endre dagens norske ordning med at NIFs domsutvalg og appellutvalg behandler dopingsaker i idretten. Medlemmene til disse utvalgene oppnevnes av NIF, og dette er ikke i tråd med det nye internasjonale regelverket. Det må etableres et nytt sanksjonsorgan og et nytt appellorgan for behandling av dopingsaker i idretten som er både operasjonelt og institusjonelt uavhengige av idrettsorganisasjonene.

I lys av arbeidet med ny lovgivning ser departementet det som naturlig at staten bidrar til å etablere nye sanksjonsorganer. Departementet legger vekt på at de nye sanksjonsorganene bør etableres på en slik måte at de både institusjonelt og operasjonelt har tilstrekkelig avstand ikke bare til idrettsorganisasjonene, men også til ADNO og staten. At sanksjonsorganene også er uavhengige av ADNO, vil bidra til maktfordeling i antidopingarbeidet. ADNO skal fortsatt drive kontrollvirksomhet og påtale dopingsaker. I

tillegg skal ADNO fra 1. januar 2027 fastsette det nasjonale antidopingarbeidet, som implementerer WADA-koden.

Departementet vil i dialog med ADNO sørge for at det blir opprettet en ny stiftelse som skal ha som formål å organisere og drifte et nytt sanksjonsorgan og et nytt appellorgan som skal behandle dopingsaker. Stiftelsen vil opprettes uavhengig av dette lovforslaget, og organene skal kunne behandle dopingsaker med virkning fra 1. januar 2027.

Departementet vil i samarbeid med ADNO ha kontakt med WADA for å avklare hvilke rammer den nye WADA-koden og kravene til operasjonell og institusjonell uavhengighet legger for organiseringen av en ny stiftelse for sanksjonsorganer. Både spørsmålet om hvem som formelt skal opprette en ny stiftelse, og prosedyre for oppnevning av medlemmer til et ev. oppnevningsorgan, styret i stiftelsen og sanksjonsorganene vil bli nærmere vurdert.

WADA-koden forutsetter at antidopingregelverket håndheves innenfor rammene av idrettens system, og sanksjonsorganet og appellorganet vil utgjøre de nasjonale organene for behandling av saker om brudd på antidopingregelverket. At det etableres nye sanksjonsorganer for dopingsaker, avskjærer likevel ikke adgangen til å prøve dopingsaker for de alminnelige domstolene. Departementet legger til grunn at avgjørelser fra de private særorganene vil kunne bringes inn for de alminnelige domstolene, dersom de alminnelige vilkårene for prøving er oppfylt. Tvisteloven § 1-3 krever at det foreligger rettskrav, aktualitet og tilknytning («rettslig interesse»). Søksmål om foreningsrettslige rettigheter og plikter vil normalt være et «rettskrav» etter tvisteloven. Det gjeldende antidopingregelverket åpner for domstolskontroll, og det samme vil være tilfellet etter 1. januar 2027. Utøvere og andre som er bundet til antidopingregelverket, må kunne prøve dopingtvister for de alminnelige domstolene, for eksempel dersom det anføres at det har skjedd brudd på krav som følger av EMK, EØS-retten eller av en ny lov om antidopingarbeidet. En annen sak er at domstolene, av hensyn til foreningers autonomi, normalt vil være tilbakeholdne i prøvingen, se HR-2004-1806-avsnitt 35 og HR-2022-883-A. Departementet ser i utgangspunktet ikke behov for å regulere domstolenes prøvingskompetanse særskilt.

I antidopingregelverket inngår det også regler om ankeadgang til den internasjonale voldgiftsretten for idrett (CAS) og adgang til å behandle saken direkte for CAS. Lovforslaget innebærer ingen endringer på dette området, og reglene for behandling av saker i CAS vil som i dag følge av det nasjonale antidopingregelverket og WADA-koden.

Departementet foreslår noen overordnede lovbestemmelser om organiseringen av stiftelsen og sanksjonsorganene, og om saksbehandlingen. Lovforslaget legger blant annet opp til at et eget oppnevningsorgan skal utpeke medlemmer til styret i stiftelsen. Nærmere regler for organenes arbeid følger av WADA-koden, ISRM og det nasjonale antidopingregelverket.

En lovmessig forankring av sanksjonsorganets og appellorganets organisering og virksomhet vil være i samsvar med anbefalingen fra Europarådets ministerkomité fra 2022 *Recommendation CM/Rec(2022)14 of the Committee of Ministers to member States on*

general principles of fair procedure applicable to anti-doping proceedings in sport.

Formålet med anbefalingen er å legge til rette for at kravene som følger av EMK artikkel 6 nr. 1 blir oppfylt i dopingsaker. I anbefalingen inngår prinsipper som bør være styrende for sammensetning og organisering av sanksjonsorganene, og for behandling av dopingsaker i idretten.

7.5.2 Nærmere om valget av organisasjonsform

7.5.2.1 Utgangspunkt

Som nevnt tar departementet sikte på – i dialog med ADNO – å etablere en ny stiftelse som skal ha som formål å behandle dopingsaker i idretten. Stiftelsen skal opprette et nytt sanksjonsorgan og et nytt appellorgan. Driften av stiftelsen og de to organene skal finansieres av staten.

I punkt 5.2.3 har departementet lagt til grunn som en premiss at antidopingsarbeidet fortsatt skal skje i regi av private organer på et privatrettslig grunnlag. Departementet har vurdert særskilt om sanksjonsorganene i dopingsaker likevel bør organiseres som forvaltningsorganer som utøver offentlig myndighet. Utredningen fra advokatfirmaet Lund & Co drøftet ulike alternativer for organisering av nye tvisteløsningsorganer, og advokatfirmaet mente det vil være hensiktsmessig å opprette offentlige særorganer med særskilt uavhengighet for å behandle dopingsaker (se utredningen s. 49 og følgende og s. 69).

Departementet ser det ikke som aktuelt at et forvaltningsorgan skal utøve offentlig myndighet og treffe vedtak i dopingsaker. WADA-koden og det nasjonale antidopingregelverket forutsetter at avgjørelser i de nasjonale sanksjonsorganene skal kunne «påankes» til CAS, se punkt 2.1.4, og det er ikke et alternativ å etablere en ordning der CAS skal kunne overprøve et vedtak truffet av et forvaltningsorgan i Norge. Når ordningen skal etableres, dreier det seg dermed ikke om å organisere statlig virksomhet. Antidopingsarbeidet skal fortsatt skje i regi av private aktører. Lovforslaget skal understøtte aktiviteten og begrenser seg til å legge noen lovmessige rammer for organiseringen av arbeidet og virksomheten som aktørene utfører.

Departementet har vurdert ulike modeller for utforming av en privatrettslig tvisteløsningsordning for dopingsaker. Gjennomgangen i kapittel 4 viser at europeiske land har valgt ulike modeller for organisering av sanksjonsorganer i dopingsaker. I det følgende redegjør departementet kortfattet for valget om å organisere de to nye sanksjonsorganene i en ny stiftelse og for hovedalternativene som har vært vurdert.

7.5.2.2 Opprettelse av en ny stiftelse

Stiftelse er en lovregulert organisasjonsform. Den er bundet til et formål, den er selvstendig og den er selveiende. Stiftelsen skal både rettslig og faktisk være selvstendig overfor enhver eierpretendent. Organisasjonsformen er dermed særlig egnet til å ivareta uavhengighet fra både staten og den organiserte idretten. Staten har en interesse i å understøtte antidopingsarbeidet på et formålsnivå og ved å legge til rette for at arbeidet har hensiktsmessige organisatoriske og økonomiske rammebetingelser, men skal ikke styre

den løpende virksomheten innholdsmessig. Stiftelsesformen kan bidra til dette og videre sørge for en effektiv organisering av antidopingarbeidet og til å ivareta tilliten til arbeidet.

Norge har allerede gode erfaringer med bruk av stiftelse i antidopingarbeidet. ADNO har på en god måte sikret at kontroll- og påtalevirksomheten i antidopingarbeidet utøves effektivt og uavhengig av idretten og av staten.

Stiftelse er en stabil organisasjonsform. Endringer (omdanning) kan bare skje på visse vilkår. Departementet legger vekt på at slik stabilitet er ønsket. Arbeidet stiftelsen skal ivareta, har et langsiktig perspektiv. Selv om de konkrete reglene i antidopingregelverket vil være gjenstand for jevnlig revisjon, vil formålet ligge fast over tid. Betydningen av et effektivt antidopingarbeid vil neppe bli mindre de kommende årene, og behovet for uavhengig, effektiv og rettssikker behandling av dopingsaker vil ikke bli borte.

Når en stiftelse opprettes, mister oppretteren (stifteren) i praksis kontrollen fordi stiftelsen er en egen juridisk enhet uten eiere. Stiftelsen skal tjene sitt formål, ikke oppretterens interesser. Stiftelse som organisasjonsform egner seg derfor ikke i tilfeller hvor oppretteren har et ønske eller behov for å beholde kontroll over virksomheten.

Departementet vektlegger at hensikten med å opprette en stiftelse for nye sanksjonsorganer nettopp er at stiftelsen ved sine organer skal utøve sin virksomhet prinsipielt uavhengig av oppretterens interesser. Intensjonen er å sette rammer for stiftelsen ved opprettelsen og gjennom en ny lov om arbeidet, for deretter å overlate den løpende kontrollen til styret. Dette er i tråd med den overordnede tilnærmingen i lovforslaget.

Det kan tenkes at det oppstår en situasjon der det internasjonale antidopingregelverket utvikler seg i en retning som norsk idrett, ADNO og norske myndigheter ikke kan stå inne for. Da vil en stiftelse være låst til å forfølge sitt formål, uavhengig av om det samsvarer med de nevnte aktørenes interesser. Departementet vurderer imidlertid at et slikt scenario er lite sannsynlig, ettersom antidopingregelverket til enhver tid må utvikle seg innenfor rammen av internasjonal rett, herunder internasjonale konvensjoner om menneskerettigheter, og forholde seg til nasjonal lovgivning i de enkelte landene.

Det er også en viss adgang til å omdanne en stiftelse, og statens forpliktelse til å finansiere stiftelsen følger ikke av stiftelsesformen eller regelverket om stiftelser, men av lovforslaget her. Det betyr at man gjennom lovendring kan fjerne statens finansieringsforpliktelse.

Departementet har vurdert om de nye sanksjonsorganene kunne etableres i tilknytning til den eksisterende stiftelsen ADNO. For sanksjonsorganet kunne en slik løsning antakelig vært i tråd med WADA-koden, gitt at organet har full operasjonell uavhengighet av ADNO som nasjonal antidopingorganisasjon. For appellorganet krever imidlertid WADA-koden både operasjonell og institusjonell uavhengighet fra den nasjonale antidopingorganisasjonen. I lys av dette, vurderer ikke departementet det som en aktuell løsning at nye sanksjonsorganer organiseres innenfor stiftelsen ADNO.

Departementet har som nevnt konkludert med at det er mest hensiktsmessig at det opprettes en ny stiftelse som skal organisere de nye sanksjonsorganene.

7.5.2.3 Alternativer for organisering av sanksjonsorganer

De nye privatrettslige sanksjonsorganene kunne vært organisert på andre måter enn i en stiftelse. Utredningen fra advokatfirmaet Lund & Co har vurdert ulike alternativer (utredningen s. 50 og følgende).

Et første alternativ kunne være å etablere en voldgiftsordning. Voldgift er en form for privat rettergang, og en voldgiftsdom har i utgangspunktet de samme rettsvirkningene som en dom avsagt av de alminnelige domstolene. Hvis voldgiftsdomstolen skal opprettes ved avtale, må avtalen inngås frivillig. Et tvisteløsningssystem som skal omfatte alle idrettsutøvere med flere som er knyttet til idrettsorganisasjoner som er bundet av WADA-koden, vil ikke kunne baseres på frivillighet. Alternativet er da såkalt tvungen voldgift. En ny lov vil kunne bestemme at dopingsaker skal løses ved voldgift etter reglene i lov 14. mai 2004 nr. 25 om voldgift (voldgiftsloven), men det er få eksempler på slik spesiallovgivning. Voldgiftslovens system gir partene stor innflytelse på voldgiftsrettens sammensetning, og voldgiftsretten har stor frihet når det gjelder saksbehandlingen. Det gjør voldgift lite egnet for dopingsaker. En ytterligere ulempe med voldgift er at muligheten for å anke avgjørelser inn for de alminnelige domstolene er begrenset. En voldgiftsordning vil kreve vesentlige lovmessige tilpasninger for å tilstrekkelig kunne hensynta særtrekk i dopingsaker knyttet til blant annet rettssikkerhet, åpenhet mv. Det er derfor departementets vurdering at voldgift er lite egnet for dopingsaker.

En annen mulig løsning kunne være å opprette en forening som har som formål å administrere tvisteløsningsordningen for dopingsaker i idretten. Dette vil være en form for selvdømme. Alle idrettsutøvere som omfattes av antidopingarbeidet, vil i tilfellet måtte være medlemmer av denne foreningen. Et krav om tvungen tilslutning til én bestemt forening, vil kunne utfordre foreningsfriheten. Pliktig foreningsmedlemskap vil dessuten kunne skape uklare grenseganger mot kompetansen til NIF og andre idrettsorganisasjoner som også jobber med andre forhold enn dopingsaker. Departementet vurderer derfor at opprettelse av en ny forening er en lite egnet løsning.

Et tredje alternativ ville være å skreddersy en ny organisering i lov, å opprette en særlovsregulert enhet. Man kunne eventuelt hente inspirasjon i en etablert organisasjonsform og tilpasse til særlige behov ved særlig lovregulering på punkter der det måtte være aktuelt. I og for seg legger departementet et stykke på vei opp til dette gjennom forslag om å supplere stiftelsesloven med særlige lovregler om organisering av og saksbehandling i stiftelsene på antidopingfeltet. Men spørsmålet er her om en skal gå så langt at en forlater stiftelsesformen og lager en ny organisasjonsform. Departementets vurdering er at det ikke er en god løsning. Det vil kreve relativt omfattende og detaljert regulering, og det vil gå på tvers av innretningen av lovforslaget ellers. Fordelen med å ikke være bundet av etablerte organisasjonsformer vil følgelig også bli en ulempe. For alle aktørene, og av hensyn til tilliten til antidopingarbeidet, er det etter departementets syn også viktig at organisasjonsformen og funksjonsmåten til sanksjonsorganene er enkel å forstå. Detaljert særlovregulering kan være vanskelig tilgjengelig.

7.6 Lovregulering av Stiftelsen X

Departementet foreslår i § 7 første ledd å lovfeste at Stiftelsen X skal behandle påtalebegjæringer fra ADNO i dopingsaker.

Det operative ansvaret for behandlingen av dopingsaker vil ligge til et sanksjonsorgan og et appellorgan, jf. lovforslaget § 7 femte ledd. Styret i stiftelsen vil ha overordnet ansvar for å tilrettelegge for arbeidet i de to organene, se omtalen nedenfor.

Det nye nasjonale antidopingregelverket som skal fastsettes av ADNO, og som vil tre i kraft fra og med 1. januar 2027, vil også gi regler om behandlingen av dopingsaker i organene i Stiftelsen X. Antidopingregelverket vil utfylle forslagene til lovbestemmelser. Stiftelsens vedtekter vil også regulere formål, organisering og oppgaver i stiftelsen.

Lovfesting av stiftelsens hovedoppgave med å behandle påtalebegjæringer fra ADNO er ikke til hinder for at stiftelsens organer, basert på det nye nasjonale antidopingregelverket, også kan behandle andre saker, som for eksempel klager på avslag om medisinske fritak.

I punkt 7.1.2 har departementet vurdert at lovforslaget ikke vil føre til at ADNO omfattes av regelverket om offentlige anskaffelser. Departementet legger til grunn at det samme vil være tilfellet for Stiftelsen X.

Departementet foreslår i § 7 annet ledd at styret i Stiftelsen X skal ha tre medlemmer. Styremedlemmer skal oppnevnes for fire år av gangen og skal ikke kunne sitte sammenhengende i mer enn åtte år.

Departementet vurderer at et styre bestående av tre medlemmer vil være tilstrekkelig med tanke på det formålet stiftelsen skal ivareta. Som det framgår av forslaget til § 7 femte ledd, skal stiftelsen ha et sanksjonsorgan og et appellorgan for å avgjøre dopingsaker. Styret i stiftelsen vil ha ansvaret for å oppnevne leder og øvrige medlemmer til disse organene. Styret skal imidlertid ikke instruere organene om innholdet i avgjørelsene, verken generelt eller i den enkelte saken.

Ved siden av å oppnevne medlemmer til sanksjonsorganet og appellorganet vil styret ha ansvaret for å sikre administrativ støtte til arbeidet i de to organene.

Forslaget om at medlemmene oppnevnes for fire år av gangen, og med mulighet til å sitte i to perioder, balanserer behovet for kontinuitet med behovet for regelmessig utskifting.

Departementet foreslår i § 7 tredje ledd at et eget organ skal oppnevne medlemmer til styret.

Forslaget skal bidra til at stiftelsen er tydelig institusjonelt uavhengig av ADNO, idrettsorganisasjonene og staten. Det er særlig viktig å markere det organisatoriske skillet mellom ADNO som ansvarlig for kontroll og påtale, og stiftelsen som ansvarlig for å behandle dopingsakene. Det er et gjennomgående hensyn i utformingen av lovforslaget å ivareta de sentrale aktørenes uavhengighet av hverandre.

Medlemmene av oppnevningsorganet kan eventuelt bli utpekt av ADNO og staten, jf. forslaget til § 3 tredje ledd om et eget organ som oppnevner medlemmer til styret i ADNO. En annen mulighet kunne være at oppnevningsorganet sammensettes av

medlemmer fra for eksempel undervisnings- eller forskningsinstitusjoner innen rettsvitenskap, medisin og farmasi og/eller fra Den norske legeforening, Advokatforeningen og Norges Farmaceutiske Forening.

Som nevnt i punkt 7.5.1, vil departementet – i dialog med ADNO – ha kontakt med WADA for å avklare nærmere hvilke konkrete krav til institusjonell uavhengighet som følger av den nye WADA-koden. I lys av høringen og denne kontakten vil departementet vurdere om og eventuelt på hvilken måte loven bør regulere oppnevning av styret i stiftelsen, og eventuelt også sanksjonsorganene.

Departementet foreslår i § 7 fjerde ledd at medlemmer av styret eller oppnevningsorganet ikke samtidig skal være ansatt eller styremedlem i ADNO eller i en nasjonal idrettsorganisasjon eller være ansatt i departementet.

Forslaget til bestemmelse er i tråd med forslaget til tilsvarende bestemmelse for ADNO i § 3 fjerde ledd. De samme vurderingene som gjøres i punkt 7.1.3 om styremedlemmer og medlemmer av oppnevningsorgan i ADNO, vil også ha gyldighet for styremedlemmer og medlemmer av oppnevningsorgan i Stiftelsen X.

Departementet foreslår i § 7 femte ledd å lovfeste at Stiftelsen X skal ha et sanksjonsorgan og et appellorgan for å behandle dopingsaker. Styret eller andre skal ikke kunne instruere organene om innholdet i avgjørelsene, verken generelt eller i den enkelte saken.

Vedtektene kan bestemme at en stiftelse skal ha andre organer enn styret (og daglig leder), og stiftelsesloven § 36 legger rammer for hva slags myndighet slike organer kan ha. Departementet foreslår at loven her skal fastsette at stiftelsen skal ha et sanksjonsorgan og et appellorgan. Styret skal ikke ha adgang til å instruere organene om innholdet i avgjørelsene. Det er nødvendig å begrense styrets instruksjonsmyndighet materielt for å sikre uavhengighet for sanksjonsorganene og etablere en reell to-instansbehandling. Bestemmelsen innebærer at instruksjonsadgangen er helt avskåret i faglige spørsmål, men ikke når det gjelder generelle administrative spørsmål.

Det vil være naturlig at vedtektene til den nye stiftelsen beskriver de ulike organene i stiftelsen og hvilke oppgaver organene har, se også lovforslaget § 8.

Styret er stiftelsens øverste organ og har det overordnede ansvaret for forvaltningen av stiftelsen, herunder at formålet ivaretas, og at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, jf. stiftelsesloven § 30. Driften av stiftelsen, herunder forvaltningen av statens driftstilskudd, jf. lovforslaget § 12, skal være styrets ansvar. Som nevnt skal stiftelsen sørge for administrativ støtte til organene, blant annet når det gjelder tilrettelegging for møter og nødvendig sekretærhjelp. Styret vil også kunne fastsette nærmere retningslinjer om behandling av dopingsaker i organene, for eksempel når det gjelder dekning av sakskostnader, se omtale i punkt 7.9.

7.7 Nærmere om sanksjonsorgan og appellorgan for dopingsaker

Departementet foreslår i § 8 bestemmelser om oppnevning og sammensetning av medlemmer i det nye sanksjonsorganet og appellorganet.

Departementet foreslår i § 8 første ledd at sanksjonsorganet og appellorganet hver skal ha minimum ni medlemmer. Organene settes i utgangspunktet med et panel av tre medlemmer. Når organet vurderer det forsvarlig, kan en sak avgjøres av lederen. Begge organene skal ledes av en person med dommererfaring. Hvert organ skal samlet ha kompetanse innen jus, medisin, antidoping og idrett.

Ved at loven fastsetter et minimum antall medlemmer som skal oppnevnes, åpnes det samtidig for at det kan oppnevnes et større antall ved behov. Det er viktig at det oppnevnes tilstrekkelig antall medlemmer til at sakene kan bli behandlet så raskt som mulig, og at man har muligheten til å bytte ut medlemmer ved eventuell inhabilitet.

Utgangspunktet er at organene settes med tre medlemmer, slik det gjøres for NIFs doms- og appellutvalg i dag. Det åpnes imidlertid for at en sak kan avgjøres av lederen alene når organet vurderer det som forsvarlig. Organet vil selv for eksempel kunne fastsette at bestemte sakstyper eller konkrete saker kan avgjøres av lederen alene. Departementet legger til grunn at det vil være lederen i henholdsvis sanksjonsorganet og appellorganet som i utgangspunktet bestemmer sammensetningen av panelet i konkrete saker, eventuelt i samråd med de andre medlemmene. Utøveren eller annen person som påstås å ha brutt antidopingregelverket, skal imidlertid gis anledning til å anmode om at ett eller flere medlem(mer) av panelet byttes ut grunnet inhabilitet. En slik ordning er også i tråd med WADAs *International Standard for Results Management (ISRM)*. Om vedkommende er inhabil må vurderes etter bestemmelsen i lovforslaget § 13.

Forslaget om at hvert organ samlet skal ha kompetanse innen jus, medisin, antidoping og idrett ivaretar kravene som det internasjonale antidopingregelverket stiller til kompetanse. Det er behov for juridisk kompetanse, og i tillegg vil dopingsaker ofte kreve medisinsk kompetanse. Behovet for medisinsk kompetanse vil særlig gjelde for appellorganets medlemmer, som i dag behandler klager på avslag på medisinske fritak. Her kan sakene ofte innebære en ren medisinskfaglig vurdering. I tillegg anser departementet det som en styrke at organene har kompetanse om antidoping og om idrett generelt.

Departementet foreslår i § 8 annet ledd at leder og øvrige medlemmer av organene skal oppnevnes av styret i Stiftelsen X for en periode på fire år. Alle skal kunne gjenoppnevnes, men ingen kan sitte sammenhengende i mer enn åtte år.

Når det gjelder perioden medlemmene kan oppnevnes for, vurderer departementet at lovforslaget i utgangspunktet ivaretar hensynet til kontinuitet som er avgjørende for slike organer. Det vil være opp til styret å vurdere hvordan behovet for utskifting skal balanseres mot hensynet til kontinuitet. Bestemmelsen har likevel en grense for hvor lange perioder medlemmer kan bli oppnevnt for.

Nærmere regulering av organenes funksjonsmåte, for eksempel om opphør av verv som medlem, kan eventuelt tas inn i stiftelsens vedtekter.

7.8 Behandling av dopingsaker

Departementet foreslår i § 9 bestemmelser om behandling av dopingsaker. Det vil inngå mer detaljerte bestemmelser i det nasjonale antidopingregelverket og eventuelt i vedtektene til Stiftelsen X.

Departementet foreslår i § 9 første ledd å lovfeste at en dopingsak skal behandles ved muntlig forhandling eller skriftlig. Det aktuelle organet skal kunne velge behandlingsform.

Departementet legger til grunn at dopingsaker som hovedregel vil gjennomføres ved muntlig forhandling. Det er imidlertid ikke et krav i WADA-koden om en slik behandlingsform. Saken kan behandles i et fjernmøte, der deltakerne ikke sitter i samme lokale, men via tekniske hjelpemidler likevel kan se, høre og kommunisere med hverandre. Saksbehandlingen kan også i visse tilfeller gjennomføres skriftlig.

Det kan være hensyn som vanskeliggjør muntlig forhandling, og en annen behandlingsform kan være mer egnet. Dopingsaker skal innenfor forsvarlighetens grenser gjennomføres så raskt som mulig, og her vil digitale løsninger ofte kunne muliggjøre en raskere behandling av saken. Sakstypen og sakens kompleksitet vil ha betydning for hva som er en egnet behandlingsform. I enkle saker kan skriftlig saksbehandling være hensiktsmessig. Det er sanksjonsorganet som tar avgjørelsen om hvilken behandlingsform som er best egnet, men organet bør legge vekt på partenes eventuelle synspunkter.

Departementet foreslår i § 9 annet ledd at den som saken retter seg mot, kan velge forenklet behandling ved å akseptere ADNOs forslag til sanksjon, i stedet for «full» behandling i sanksjonsorganet.

Systemet fungerer i dag slik at når en utøver tester positivt på en dopingprøve, blir utøveren underrettet av ADNO. I brevet fra ADNO fremgår utøverens rett til å få analysert B-prøven, adgangen til å avgi forklaring til ADNO, muligheten til å få redusert utelukkelsen i tid ved innrømmelse av regelbruddet, samt informasjon om muligheten til å påbegynne frivillig suspensjon eller informasjon om ilagt obligatorisk suspensjon.

I saker hvor det følger av NIFs antidopingregelverk artikkel 7.4.1 at det skal ilegges obligatorisk suspensjon, vil utøveren motta et eget vedtak om dette. Av vedtaket fremgår det blant annet at utøveren har rett til å be om en såkalt foreløpig høring for ADNOs uavhengige påtalenemnd om suspensjonsvedtaket, jf. artikkel 7.4.3. Beslutningen om suspensjon kan ankes til NIFs appellutvalg, jf. artikkel 7.4.3 siste ledd.

Dokumentasjonen i saken oversendes deretter til ADNOs uavhengige påtalenemnd, som foretar en selvstendig vurdering av saken. Påtalenemnden består i dag av en jurist, en farmakolog og en endokrinolog. Når påtalenemnden er ferdig med sin vurdering, mottar utøveren en underretning om påtalenemndens påstand i saken. Vedlagt følger også et skjema hvor utøveren kan akseptere påtalenemndens foreslåtte sanksjon. Ved en eventuell henleggelse fra påtalenemnden avsluttes saken på dette stadiet.

Underretningen gir ellers informasjon om tre alternative fremgangsmåter for den videre saksbehandlingen. Det første alternativet er at utøver gis mulighet til å samtykke til såkalt forenklet behandling av saken i medhold av NIFs antidopingregelverk artikkel 8.3. Det betyr at utøveren erkjenner overtredelsen av antidopingregelverket, aksepterer påtalenemndens foreslåtte sanksjon, og gir avkall på rett til behandling av saken for NIFs domsutvalg. Ved erkjennelse av regelbruddet kan det i visse tilfeller være aktuelt med en reduksjon av utelukkelsesperioden, jf. artikkel 10.8.1.

Det andre alternativet er at utøver forholder seg passiv og ikke bestrider påstanden fra påtalenemnden. Det betyr at utøveren gir avkall på rett til behandling av saken for NIFs domsutvalg. I slike tilfeller vil en reduksjon av utelukkelsesperioden ikke være aktuelt.

Det tredje alternativet er at utøveren ikke aksepterer påtalenemndens foreslåtte sanksjon og krever saken behandlet for NIFs domsutvalg.

Dersom utøveren aksepterer sanksjonen fra påtalenemnden, vil nemnden avsi en skriftlig avgjørelse i saken i samsvar med *International Standard for Results Management (ISRM)* artikkel 9. Avgjørelsen skal inneholde en fullstendig begrunnelse, varigheten av utelukkelsen, enhver diskvalifikasjon av resultater i henhold til NIFs antidopingregelverk artikkel 10.10. og, dersom relevant, en begrunnelse for hvorfor de mest omfattende mulige konsekvensene ikke ble ilagt, jf. artikkel 8.3.3. Vedtaket kan ikke ankes.

Dersom utøveren forholder seg passiv, vil påtalenemnden avsi en skriftlig avgjørelse i saken i samsvar med ISRM artikkel 9. Avgjørelsen kan i dette tilfellet ankes til NIFs appellutvalg, jf. NIFs antidopingregelverk artikkel 13.

Dersom utøveren ikke aksepterer påtalenemndens foreslåtte sanksjon, vil nemnden utferdige en påtalebegjæring for NIFs domsutvalg, som oversendes i kopi til utøveren sammen med en nærmere orientering om saksgangen for NIFs domsutvalg. Utøveren gis anledning til å kommentere saken og har rett til innsyn i saksdokumentene.

De fleste dopingsakene avgjøres i dag i påtalenemnden, enten ved at utøveren aksepterer den foreslåtte sanksjonen, eller ved at utøveren forholder seg passiv. Ordningen er effektiv, og utøveren mottar rask avgjørelse i sin sak. Avgjørelser som fattes av ADNOs påtalenemnd, oppfyller alle krav til begrunnelse som følger av WADA-koden og ISRM. De har også et innhold som gir dem rettskildemessig verdi. Lovforslaget § 11 legger opp til at hovedregelen skal være at også disse avgjørelsene skal publiseres i aidentifisert form.

Når nye organer for behandling av dopingsaker nå skal opprettes, har departementet vurdert om avgjørelsesmyndigheten som i dag ligger til ADNO, heller bør flyttes til det nye sanksjonsorganet. Et argument for å flytte alle avgjørelser til sanksjonsorganet, er at sakstilfanget trolig vil være ganske beskjedent hvis man beholder dagens ordning. Begrenset saksmengde kan gi mindre erfaring med juridisk og medisinsk komplekse problemstillinger, noe som igjen kan påvirke kvaliteten på vurderingene som skal foretas av sanksjonsorganet. Antallet saker vil imidlertid kunne øke noe over tid når det nasjonale antidopingregelverket vil gjelde for alle norske idrettsorganisasjoner som er forpliktet av WADA-koden, og ikke bare NIFs medlemsorganisasjoner slik tilfellet er i dag.

Samtidig taler flere hensyn for å beholde dagens ordning med at ADNO avgjør saker etter såkalt forenklet behandling. Ordningen er effektiv, og saker behandles raskt, slik at utøveren får tidlig avklaring. Det gjør også at idretten kan reagere hurtig ved å endre konkurranseresultater der det er nødvendig. Medlemmer av påtalenemnden har også over tid skaffet seg en unik erfaring ved behandling av saker. De har en spisskompetanse innen jus og medisin som det vil ta noe tid å erstatte. Ordningen er dessuten godt kjent blant utøvere og andre aktører innen idretten, noe som bidrar til forutsigbarhet for de involverte.

Samlet sett har departementet kommet til at fordelene ved at ADNO fatter avgjørelser etter såkalt forenklet behandling veier tyngre enn de hensynene som taler for å overføre ansvaret til det nye sanksjonsorganet. Departementet foreslår derfor i § 9 annet ledd å lovfeste at den som saken retter seg mot, kan velge forenklet behandling ved å akseptere ADNOs forslag til sanksjon, i stedet for «full» behandling i sanksjonsorganet. Det vil være opp til ADNO å avgjøre om forenklet behandling skal skje i en egen påtalenemnd eller i ADNOs administrasjon.

Departementet foreslår i § 9 tredje ledd første punktum at muntlig forhandling skal skje for åpne dører.

Etter WADAs *International Standard for Results Management (ISRM)* artikkel 8.8 (e) har den som en dopingsak retter seg mot, rett til å anmode om at saken skal behandles for åpne dører. Det betyr at det aktuelle sanksjonsorganet kun kan behandle saken for åpne dører dersom den som saken retter seg mot, har gitt samtykke. Anmodning om å behandle saken for åpne dører kan likevel avslås av det aktuelle sanksjonsorganet dersom hensynet til moral, offentlig orden, nasjonal sikkerhet, mindreåriges interesser eller beskyttelse av privatlivets fred tilsier det, dersom offentlighet vil skade rettsprosessen, eller dersom saken utelukkende gjelder rettslige spørsmål.

I NIFs antidopingregelverk artiklene 8.1.2.10 og 13.2.2.2.10 er dette utgangspunktet noe justert, og det fremgår at behandlingen av saken *bør* være for åpne dører med mindre noe annet blir bestemt av sanksjonsorganet på anmodning fra utøveren eller annen person som påstås å ha begått et regelbrudd.

I lovforslaget legges det opp til at saker *skal* behandles for åpne dører med mindre sanksjonsorganet beslutter at saken helt eller delvis skal behandles for lukkede dører. Departementet vurderer at dette legger grunnlag for offentlig innsyn og kontroll, som igjen kan bidra til å styrke allmennhetens tillit til antidopingarbeidet. Løsningen er også den samme som gjelder for de ordinære domstolene, hvor behandling av saker for åpne dører er hovedregelen, jf. domstoloven § 124. Utgangspunktet om åpne rettsmøter har også forankring i Grunnloven § 95 og i EMK art. 6. nr. 1. Åpenhet gir allmenheten innsyn i prosessen for sanksjonsorganene. Målet er å sikre en betryggende prosess gjennom mulighet for kontroll og kritikk og fremme tillit til at avgjørelser fattes på en forsvarlig og korrekt måte.

Europarådets anbefaling CM/Rec(2022)14 er at dopingsaker i utgangspunktet skal behandles for åpne dører, og den peker på at åpen behandling er et viktig element i en rettfærdig domsprosess. Åpenhet som hovedregel er også i tråd med EMK artikkel 6 nr. 1

om retten til rettferdig rettergang, som bestemmer at rettsforhandlinger i utgangspunktet er offentlige. Unntak kan gjøres «av hensyn til moralen, den offentlige orden eller den nasjonale sikkerhet i et demokratisk samfunn, når hensynet til ungdom eller partenes privatliv krever det, eller i den utstrekning det etter rettens mening er strengt nødvendig under spesielle omstendigheter der offentlighet ville skade rettferdighetens interesser». Bestemmelsen er tydeliggjort i EMDs praksis, blant annet i *Mutu and Pechstein v. Switzerland*. Saken gjaldt dopingsaker som først var behandlet av CAS og så av sveitsisk høyesterett. EMD konkluderte med at nektelsen av Pechsteins anmodning om behandling for åpne dører utgjorde et brudd på EMK artikkel 6 nr. 1, fordi offentlighet var nødvendig for å beskytte hennes rettigheter og sikre prosessens legitimitet i en sak med stor betydning for hennes karriere og omdømme. Som følge av EMD-avgjørelsen, har CAS endret sine prosedyreregler, slik at behandling for åpne dører nå er mulig i dopingsaker når en part anmoder om det.

På grunnlag av drøftingen ovenfor, foreslår departementet i § 9 tredje ledd første punktum at dopingsaker som behandles ved muntlig forhandling skal behandles for åpne dører, med mindre annet blir bestemt av det aktuelle sanksjonsorganet på grunnlag av hensyn som fremgår av § 9 tredje ledd annet punktum bokstavene a til d.

Departementet foreslår i § 9 tredje ledd annet punktum at det aktuelle organet kan beslutte at behandlingen av saken helt eller delvis skal holdes for lukkede dører når a) hensyn til mindreårige og beskyttede personer krever det, b) hensyn til privatlivets fred krever det, c) hensyn til etterforsknings- og analysemetoder krever det, eller d) særlige forhold gjør at offentlighet kan vanskeliggjøre sakens opplysning.

Bestemmelsen gir uttrykk for lovfestede unntak fra hovedregelen om at dopingsaker skal behandles for åpne dører, og den konkretiserer hvilke hensyn som kan begrunne at behandlingen helt eller delvis skal skje for lukkede dører. Hensynene er tilpasset det som er relevant for behandlingen av en dopingsak, men gjenspeiler langt på vei hensynene som fremgår av domstolloven § 125, Grunnloven § 95 og EMK artikkel 6 nr. 1. Det kreves en særskilt begrunnelse for helt eller delvis å lukke behandlingen, men organet skal vurdere om åpen behandling vil være så belastende for en utøver at dørene helt eller delvis bør lukkes. En slik vurdering kan knyttes opp mot bokstavene a og b i § 9 tredje ledd annet punktum.

Avgjørelse om å lukke dørene helt eller delvis bør fortrinnsvis treffes under saksforberedelsene, men kan også besluttes under den muntlige forhandlingen. Spørsmålet forhandles i tilfellet for lukkede dører.

7.9 Fullmektig og sakskostnader

Departementet foreslår i § 10 første ledd at den som en dopingsak retter seg mot, skal ha rett til å la seg bistå av en fullmektig under saksbehandlingen.

Bestemmelsen gir den som en dopingsak retter seg mot, rett til å la seg representere av en fullmektig under alle trinn av saksbehandlingen.

Av WADA-koden artikkel 13.2.2 og NIFs antidopingregelverk artikkel 8.1.2.9 fremgår det at den som en dopingsak retter seg mot, kan la seg bistå av en rådgiver, uten at regelverket nærmere spesifiserer noen kompetansekrav til rådgiveren.

Departementet ser i utgangspunktet ikke behov for å stille særlige kvalifikasjonskrav til en rådgiver eller fullmektig. Enhver myndig person kan opptre som fullmektig for en annen, så lenge det foreligger gyldig fullmakt. Til sammenligning kan man i alle trinn i en forvaltningssak la seg bistå av en fullmektig, uten at det stilles krav til utdanning, autorisasjon eller lignende, jf. forvaltningsloven § 12. Det finnes imidlertid sakstyper hvor kravene til en fullmektig er strengere. I straffesaker kan for eksempel siktede la seg bistå av en forsvarer, som i de fleste tilfellene vil være en advokat, jf. straffeprosessloven § 95.

Adgangen til å benytte fullmektig skal bidra til at parten får nødvendig bistand og veiledning i prosessen.

Departementet foreslår i § 10 annet ledd at kostnader til bistand fra advokat i perioden fra underretning om et mulig regelbrudd frem til beslutning om hvordan saken skal behandles videre, skal dekkes med et beløp inntil 1G.

Det er ikke krav i WADA-koden om at den som en dopingsak retter seg mot, skal få dekket sakskostnader. Likevel har man valgt å ha en slik ordning i Norge for å styrke rettssikkerheten. I dag fremgår det av NIFs antidopingregelverk artikkel 8.1.3.2 at når særlige grunner taler for det, kan en utøver eller annen person få dekket hele eller deler av kostnadene til rådgiver og/eller andre saksomkostninger, herunder kostnader til vitner eller tolk. Slike kostnader dekkes kun i det omfang de finnes rimelige og nødvendige. Kostnader er oppad begrenset til timesatsen som følger av salærforskriften (forskrift 3. desember 1997 om salær fra det offentlige til advokater mv. nr. 1441) § 2 første ledd første punktum. Dekningen av kostnadene er behovsprøvet, og følger de beløpsgrensene for inntekt og formue som er fastsatt i forskrift til lov om fri rettshjelp kapittel 1.

Det er oftest et skjevt styrkeforhold mellom partene i en dopingsak, og den en dopingsak retter seg mot, har ikke nødvendigvis de økonomiske ressursene som skal til for å skaffe profesjonell juridisk bistand. Departementet vurderer derfor at adgangen til å få dekket sakskostnader styrker rettssikkerheten. Erfaringene med dagens ordning tilsier imidlertid at den som en dopingsak retter seg mot, ofte først engasjerer profesjonell juridisk bistand et stykke ut i prosessen. I flere tilfeller har vedkommende da allerede tatt noen avgjørende valg i den innledende fasen av saken som ikke kan reverseres, jf. omtale i punkt 7.8. Det vil kunne begrense handlingsalternativene til den som bistår.

Forslaget til § 10 annet ledd skal styrke dagens ordning for kostnadsdekning ved å sikre at den som en dopingsak retter seg mot, har krav på å få dekket kostnader til bistand i den innledende fasen. Den innledende fasen omfatter perioden fra vedkommende mottar underretning fra ADNO om et mulig regelbrudd og frem til det foreligger en beslutning om hvordan saken skal behandles videre, for eksempel om saken skal avgjøres ved såkalt forenklet behandling eller ved muntlig forhandling eller skriftlig behandling i sanksjonsorganet.

Denne delen av ordningen skal ikke være behovsprøvd, det vil si at den ikke skal være avhengig av en individuell vurdering av vedkommendes inntekt, formue eller personlige situasjon. Mange helt avgjørende valg tas tidlig i prosessen, og det er derfor viktig at den en dopingsak retter seg mot, er så godt som mulig informert før disse valgene tas. Departementet foreslår at beløpet begrenses oppad til 1G. Med «G» menes «Grunnbeløpet i Folketrygden», som blir bestemt årlig av Stortinget (G er kr 130 160 frem til 1. mai 2026).

Det såkalte «rettsrådsmonopolet» ble opphevet da advokatloven trådte i kraft 1. januar 2025. Advokatloven § 66 første ledd sier at enhver kan yte rettslig bistand, med mindre annet er fastsatt i lov, eller det er nedlagt forbud mot å yte rettslig bistand etter advokatloven § 15 fjerde ledd eller § 70 første ledd. Det innebærer at enhver i utgangspunktet kan yte juridisk bistand som næringsvirksomhet, og at det ikke stilles noen krav til kvalifikasjoner eller registrering hos Advokattilsynet for denne gruppen.

Departementet mener likevel det bør stilles krav til hvem som kan yte bistand som utløser rett til kostnadsdekning i dopingsaker. Departementet foreslår å innskrenke retten til å få dekket slike kostnader til å bare gjelde bistand fra advokater. Advokater må ha bevilling for å kunne praktisere, og de er blant annet underlagt kompetansekrav, krav om hederlig vandel og skikkethet, krav om sikkerhetsstillelse samt regler for god advokatskikk. Advokattilsynet fører også tilsyn med at advokatene opptrer i samsvar med regler gitt i eller i medhold av lov.

Den foreslåtte ordningen skal gi den som en dopingsak retter seg mot et klart insentiv til å benytte seg av profesjonell juridisk bistand ved en advokat. Kostnader parten har hatt knyttet til eget arbeid med saken, vil ikke være dekningsberettiget.

Forslaget til § 10 annet ledd dekker som sagt perioden fra underretning om et mulig regelbrudd frem til beslutning om hvordan saken skal behandles videre. Det er ADNO som håndterer denne fasen av prosessen, og departementet legger derfor opp til at ADNO skal administrere og eventuelt utarbeide nærmere retningslinjer for den foreslåtte ordningen for dekning av sakskostnader. Ordningen skal som nevnt ikke være behovsprøvd, men ADNO må føre kontroll med at utgiftene er reelle og forholdsmessige.

Departementet foreslår i § 10 tredje ledd at når saken behandles ved muntlig forhandling eller skriftlig, kan også nødvendige sakskostnader til advokat og andre sakskostnader dekkes etter en konkret vurdering. Kostnadsdekning etter denne bestemmelsen er ikke avgrenset til advokatutgifter. «Andre sakskostnader» kan for eksempel omfatte kostnader til relevante fagekspert, vitner eller retesting av kosttilskudd, legemidler eller andre produkter som kan ha betydning for saken. Dette er kostnader som ofte kan være relevante når saken er kommet til stadiet for muntlig forhandling eller skriftlig behandling. Slike kostnader kan dekkes i tillegg til kostnadene som dekkes etter ordningen i § 10 annet ledd. Etter lovforslaget § 10 tredje ledd skal sakskostnader bare dekkes så langt sanksjons- eller appellorganet finner kostnadene nødvendige. Det aktuelle organet må her gjøre en konkret vurdering. Sakens kompleksitet, alvorlighetsgrad og betydningen av bistanden vil være sentrale hensyn i vurderingen.

Departementet legger opp til at Stiftelsen X skal administrere og eventuelt utarbeide nærmere retningslinjer for den foreslåtte ordningen for dekning av sakskostnader etter § 10 tredje ledd.

Ordningen i tredje ledd er kun ment å dekke kostnader for behandling av dopingsaker i sanksjonsorganet og i appellorganet. Behandling av en dopingsak i CAS vil ikke dekkes. CAS-behandling kan bli kostbar, og for flere vil det ikke være et reelt alternativ å anke saken inn for CAS. I tilfeller hvor WADA eller annen ankeberettiget part anker saken inn for CAS, vil det kunne utgjøre en stor kostnad for den en dopingsak retter seg mot, å skaffe kompetent juridisk og eventuell annen sakkyndig bistand. Det kan utgjøre et rettssikkerhetsproblem, som kunne tilsi at ordningen også burde gjelde i disse tilfellene. Denne situasjonen dekkes ikke av dagens norske ordning, og en utvidelse vil kunne bli kostbar. Det vil også være vanskelig å definere hva som eventuelt skal dekkes. CAS har allerede en egen «legal aid» og «pro-bono»-ordning hvor en utøver eller annen person som påstås å ha brutt antidopingregelverket, kan søke om økonomisk støtte. Blir slik støtte innvilget, vil vedkommende få en liste over advokater som kan påta seg oppdraget «pro-bono».

Ordningen som foreslås i § 10 tredje ledd skal heller ikke dekke kostnader ved eventuell behandling av en dopingsak i de alminnelige domstolene. I slike tilfeller kommer de alminnelige reglene om dekning av sakskostnader etter tvisteloven til anvendelse.

7.10 Publisering av avgjørelser i dopingsaker

I WADA-koden artikkel 14.3.2 er det krav om publisering av navnet på en utøver eller annen person som har brutt antidopingregelverket, hvilken idrettsgren saken gjelder, hvilken antidopingregel som er overtrådt, hva det forbudte stoffet eller den forbudte metoden er, og de ilagte konsekvensene. Av den offisielle kommentaren til artikkelen fremgår det imidlertid at kravet om slik publisering kun gjelder hvis ikke nasjonal rett er til hinder for det.

Avgjørelser i dopingsaker i norsk idrett ble tidligere publisert på Lovdata. Ordningen ble avvirket, og NIF publiserte etter dette avgjørelsene på sine egne nettsider. Da personvernforordningen og personopplysningsloven trådte i kraft, avsluttet NIF å publisere. NIFs vurdering var at det ikke er et rettslig grunnlag i nasjonal rett for å publisere alle avgjørelser i dopingsaker. I mange tilfeller vil slike avgjørelser inneholde særlige kategorier av personopplysninger etter forordningen artikkel 9 og personopplysninger om straffedommer eller lovovertridelser etter artikkel 10.

I dag er NIF avhengig av samtykke for å publisere avgjørelser i dopingsaker, noe som har resultert i at få avgjørelser blir publisert. I flere tilfeller blir kun korte sammendrag publisert, hvor alle personopplysningene er fjernet. Ordningen har blitt kritisert fordi allmennheten i stor grad mister adgang til kontroll og kritikk av organene som behandler dopingsaker, og fordi sammendragene har svært begrenset rettskildemessig verdi.

Rettsavgjørelser fra de alminnelige domstolene kan i utgangspunktet gjengis offentlig. Dette følger av prinsippet om offentlighet i rettspleien, jf. domstoloven § 124. Formålet

er å sikre en betryggende rettspleie gjennom mulighet for kontroll og kritikk, samt å gi kunnskap om rettsvesenet og rettsregler, noe som kan styrke tilliten til rettspleien, jf. Ot.prp.nr.55 (1997-1998) side 41. Prinsippet er også forankret i Grunnloven § 95 og § 100 femte ledd. Det finnes imidlertid unntak fra hovedregelen. Retten kan forby offentlig gjengivelse av en rettsavgjørelse, helt eller delvis, dersom hensynet til privatlivets fred eller fornærmedes ettermæle krever det, eller dersom etterforskningshensyn tilsier det, jf. domstolloven § 130 første ledd. Forbudet gjelder til retten beslutter at det skal oppheves.

Utredningen «*Allmenn offentliggjøring av rettsavgjørelser*» datert 18. desember 2020 ble bestilt av Domstoladministrasjonen som ledd i arbeidet med å vurdere hvordan dommer kan gjøres tilgjengelige for allmennheten, samtidig som hensynet til personvern ivaretas. Utredningen legger til grunn at allmenn digital publisering som hovedregel bør skje i aidentifisert form for å redusere risikoen for uforholdsmessige personverninngrep og varig digital eksponering. Samtidig understrekes det at graden av aidentifisering må vurderes konkret i den enkelte sak, slik at hensynet til offentlighet, kontroll og informasjonsbehov kan tilsi at identifiserende opplysninger i enkelte tilfeller beholdes. Utredningen er ferdigstilt, og oppfølgingen av anbefalingene vurderes nå videre av Domstoladministrasjonen.

Departementet mener at avgjørelser i dopingsaker må kunne publiseres på en måte som gir allmennheten og berørte parter innsyn i hvordan sanksjonsorganene anvender antidopingregelverket på de konkrete forholdene i de enkelte sakene. Innsyn gir kunnskap om rettspleien på antidopingområdet, og det gir grunnlag for kontroll og kritikk. Det kan igjen bidra til å opprettholde tilliten til antidopingarbeidet og fremme idrettens integritet. Tilgang til avgjørelser gjør det mulig å se konkrete begrunnelser og å sette seg inn i hva som er gjeldende rett. Rettspraksis er viktig for at utøvere og andre kan forutse sin rettsstilling, og innsyn kan legge til rette for både likebehandling og saklig forskjellsbehandling. En slik åpen ordning støttes av Europarådets anbefaling CM/Rec(2022)14, som fremhever betydningen av publisering av avgjørelser for å sikre både individuell rettssikkerhet og allmennhetens tillit til antidopingarbeidet.

Departementet foreslår derfor i § 11 første ledd første punktum at avgjørelser i dopingsaker skal publiseres i aidentifisert form.

Avgjørelser i dopingsaker inkluderer avgjørelser fra ADNO etter såkalt forenklet behandling og avgjørelser i sanksjonsorganet og appellorganet.

Publisering betyr å gjøre avgjørelsene allment tilgjengelige på Internett. ADNO og Stiftelsen X må samarbeide om en hensiktsmessig ordning for publisering.

Opplysninger som kan knyttes til enkeltpersoner, regnes som personopplysninger, og i personvernmessig forstand er det en vesentlig forskjell mellom anonymisering og aidentifisering av slike opplysninger. Anonymisering vil i denne sammenhengen si å gjøre opplysningene helt anonyme. Da må alt av informasjon som kan knyttes til en identifiserbar person, fjernes. Dermed er det umulig å knytte opplysninger til enkeltpersoner. Informasjonen som står igjen etter anonymisering, er ikke personopplysninger og omfattes derfor ikke av personvernregelverket.

Aidentifisering betyr at identifisering av enkeltpersoner vanskeliggjøres ved å fjerne navn, personnummer og andre personetydige kjennetegn. I en sak som publiseres i aidentifisert form, kan det være mulig å spore opplysningene tilbake til en konkret person. Med aidentifisering vil man fjerne utøverens navn, mens navn på idrett vil bli stående igjen. For personer med kjennskap til konkrete idrettsmiljøer, særlig i små idretter, kan det i slike tilfeller være mulig å identifisere hvilken utøver en sak gjelder.

Departementet vurderer at publisering av avgjørelser i anonymisert form ikke godt nok vil ivareta formålet om at avgjørelsene skal fungere som rettskilder ved behandling av dopingsaker i idretten. Departementet foreslår derfor en bestemmelse som sier at avgjørelser skal publiseres i aidentifisert form.

Publisering av avgjørelser i aidentifisert form krever et tilfredsstillende behandlingsgrunnlag for publisering. Lovforslaget §§ 15 og 16 skal utgjøre et slikt rettsgrunnlag, jf. punkt 7.14. Forslaget gir ADNO og Stiftelsen X grunnlag for å behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven. Behandlingsgrunnlaget er forankret i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e (i allmenhetens interesse) og i artikkel 9 nr. 2 bokstav g (viktige allmenne interesser).

Departementet vurderer at publisering i aidentifisert form vil ivareta kravet til forholdsmessighet i personvernregelverket. Fordelene ved at avgjørelsene kan brukes som rettskilder, at allmenheten får innsyn i hvordan organene anvender antidopingregelverket, og den betydningen slik publisering vil ha for tilliten til antidopingarbeidet, veier etter departementets syn opp for inngrepet i personvernet for den enkelte. Aidentifisering vil være et effektivt tiltak som bidrar til å beskytte personvernet til den berørte, og i mange tilfeller vil det i praksis bety at utøveren vil kunne forbli anonym.

Departementet har vurdert om hovedregelen skulle være publisering med direkte identifiserende opplysninger. Vurderingen er imidlertid at dette vil være et betydelig inngrep i retten til privatliv. En slik publisering vil dessuten ha liten, om ingen betydning for den rettskildemessige verdien til avgjørelsene, og departementet ser ikke et reelt behov for å gjøre direkte identifiserbare opplysninger tilgjengelige for allmennheten.

Departementet foreslår i § 11 første ledd annet punktum at partenes navn likevel skal kunne oppgis dersom det ansvarlige organet finner det fullt forsvarlig. Denne bestemmelsen vil gå foran taushetsplikten, men terskelen for offentliggjøring vil være høy. Offentliggjøring vil først og fremst være «fullt forsvarlig» dersom navnet allerede er offentlig gjengitt i mediene, eller der navnet på andre måter er blitt allment kjent.

Departementet foreslår i § 11 annet ledd at det aktuelle organet kan beslutte at hele eller deler av en avgjørelse ikke skal publiseres når a) hensyn til mindreårige eller beskyttede personer krever det, b) hensyn til privatlivets fred krever det, c) hensyn til etterforsknings- eller analysemetoder krever det eller d) andre tungtveiende hensyn krever det.

Det vil unntaksvis kunne være tilfeller hvor sanksjonsorganet eller appellorganet grunnet hensyn nevnt i bestemmelsen, beslutter at hele eller deler av avgjørelsen skal unntas. Terskelen for å unnta hele avgjørelsen vil være høyere enn for å unnta deler eller spesifikk informasjon.

Bestemmelsen må også ses i sammenheng med lovforslaget § 9 om behandling av dopingsaker. Spørsmålet om åpne eller lukkede dører for sanksjonsorganet og appellorganet kan være et annet enn spørsmålet om publisering av avgjørelsen for allmennheten, ettersom det kan være ulike hensyn som gjør seg gjeldende. For eksempel kan behovet for fortrolighet og partenes integritet veie tyngre ved valg av åpne eller lukkede dører, mens hensyn til offentlighet og informasjonstilgang kan være mer sentralt ved publisering.

7.11 Finansiering av Stiftelsen X

Departementet foreslår i § 12 at Stiftelsen X skal motta et årlig grunntilskudd fra staten for å ivareta sine oppgaver.

Departementet foreslår i § 7 at Stiftelsen X skal behandle påtalebegjæringer fra ADNO i dopingsaker. Kostnadene ved å ivareta denne oppgaven er knyttet til de foreslåtte bestemmelsene i §§ 7, 8, 9, 10 og 11. Grunntilskuddet skal dekke administrative kostnader knyttet til stiftelsens virksomhet, herunder behovet for sekretariatsressurser for sanksjonsorganet og appellorganet. Tilskuddet skal videre dekke kostnader i tilknytning til behandlingen av konkrete dopingsaker i de to organene, herunder dekning av sakskostnader, jf. lovforslaget § 10 tredje ledd.

Grunntilskuddet vil også kunne dekke kostnader til andre oppgaver som Stiftelsen X skal utføre på grunnlag av det nasjonale antidopingregelverket, herunder behandling av klager på avslag på medisinske fritak, jf. omtale i punkt 7.6.

Ved å lovfeste statlig finansiering av Stiftelsen X bidrar lovforslaget til å sikre gode og forutsigbare rammebetingelser for stiftelsens ivaretagelse av de lovfestede oppgavene.

7.12 Generelle krav til saksbehandling i ADNO og Stiftelsen X

7.12.1 Innledning

Departementet foreslår noen generelle saksbehandlingsregler som skal gjelde for personer som utfører antidopingarbeid etter loven for ADNO eller Stiftelsen X. Antidopingarbeidet har inngripende karakter, og formålet med reglene er, i tråd med lovforslaget § 1, både å fremme rettssikkerhet og å styrke allmennhetens og idrettens tillit til antidopingarbeidet. Rettssikkerhetshensynet gjelder først og fremst utøvere og andre som blir kontrollert, og som kan bli sanksjonert i dopingsaker, men saksbehandlingsreglene bidrar også til å beskytte dem som utfører kontroll- eller påtalearbeid, eller behandler dopingsaker i sanksjonsorganene.

Antidopingarbeidet er detaljert regulert i WADA-koden og tilhørende internasjonale standarder, og i det nasjonale antidopingregelverket. Som omtalt i kapittel 3, stiller både Grunnloven, EMK og EU-retten noen – i første rekke prosessuelle – krav til arbeidet. Forslagene til lovbestemmelser om saksbehandling har en bakgrunn i statens positive plikt til å sikre at grunnleggende menneskerettigheter ivaretas også i mellomprivate forhold.

De sentrale aktørene i det nasjonale antidopingarbeidet er og vil bli organisert som stiftelser. Stiftelsesloven stiller visse krav til intern saksbehandling. For eksempel har lovens § 37 en bestemmelse om habilitet for styremedlemmer og daglig leder, og den gjelder tilsvarende for medlemmer i andre, vedtektsbestemte organer i stiftelsen, se § 36 fjerde ledd. En stiftelses vedtekter, og eventuelt annet regelverk vedtatt av stiftelsen, kan ha bestemmelser om organisering og saksbehandling. Gjennom arbeidsavtaler og instruksjoner vil enkeltpersoner tilknyttet både stiftelser og andre enheter kunne være bundet av taushetsplikt.

I utredningen som advokatfirmaet Lund & Co har utarbeidet på oppdrag fra departementet, tas det til orde (s. 68–69) for at en ny lov om antidopingarbeidet bør oppstille grunnleggende og overordnede saksbehandlingsregler for å ivareta rettssikkerheten til de berørte. Advokatfirmaet mener at det er behov for lovregler om kontradiksjon og varsler, habilitet på alle steg i antidopingarbeidet, taushetsplikt for ADNOs ansatte og oppdragstakere, og om behandling av personopplysninger i ADNO.

Departementets lovforslag gir noen rammer for behandlingen av dopingsaker, primært i sanksjonsorganet og appellorganet, se punktene 7.8–7.10. Lovforslaget har også bestemmelser om behandling av personopplysninger i antidopingarbeidet, se punkt 7.13. Dessuten berører forslaget spørsmål der en utøver mv. skal eller bør få uttale seg, se lovforslaget § 9 annet ledd (forenklet behandling) og § 8 første ledd annet punktum, jf. § 13 tredje ledd (oppnevning og habilitet), men departementet ser det som mest naturlig at ytterligere regler om varsler og kontradiksjon fastsettes i det nasjonale antidopingregelverket, for de enkelte trinnene i behandlingen av en dopingsak.

I tillegg foreslår departementet særlige regler om habilitet og taushetsplikt som skal gjelde for alle personer som utfører antidopingarbeid for ADNO eller Stiftelsen X. Annen lovgivning, som for eksempel forvaltningsloven og domstolloven, har bestemmelser om habilitet og taushetsplikt som departementet mener det er relevant å se hen til når en skal avveie ulike hensyn og foreslå nye lovbestemmelser for antidopingarbeidet.

Departementet har vurdert om lovbestemmelser om habilitet og taushetsplikt også skulle gjøres gjeldende for personer som utfører antidopingarbeid i idrettsorganisasjonene, men har landet på at det ikke er hensiktsmessig.

Departementet vurderer at det praktiske behovet for lovbestemt taushetsplikt ikke er like stort for denne gruppen som for personer tilknyttet ADNO eller Stiftelsen X. Et brudd på lovbestemt taushetsplikt vil være straffbart. Kretsen som pålegges taushetsplikt i lov, bør ikke være videre enn nødvendig. Det kan for eksempel være krevende for personer som har verv i et lokalt idrettslag, å forholde seg til en ny lovbestemmelse om taushetsplikt som gjelder antidopingarbeid. Det vil være en bedre løsning at opplysningsvernet i idrettsorganisasjonene ivaretas i organisasjonenes eget regelverk, gjennom instruks eller avtale, eller eventuelt i det nasjonale antidopingregelverket, uten trussel om straff ved pliktbrudd.

Departementet vurderer at også behovet for habilitetsregler eventuelt kan ivaretas i idrettsorganisasjonenes interne regelverk. NIFs vedtekter («lov») har i dag i § 2-8 en

generell bestemmelse om inhabilitet, som gjelder for personer knyttet til NIF og underliggende organisasjonsledd, også når de behandler en dopingsak. Det gjelder dessuten noen ulovfestede begrensninger for alle foreningers virksomhet og myndighetsutøvelse overfor egne medlemmer. Grunnleggende krav til forsvarlig saksbehandling må være oppfylt, jf. HR-2022-883-A avsnitt 74.

7.12.2 Inhabilitet

Habilitetsregler kan bidra til at aktørene fatter korrekte avgjørelser, og til å styrke tilliten til at avgjørelsene fattes på et saklig og objektivt grunnlag. Habilitetsregler skal også beskytte enkeltpersoner som fatter avgjørelser, mot kritikk om partiskhet.

Departementet foreslår i § 13 en bestemmelse om inhabilitet i antidopingarbeidet som utføres for ADNO og Stiftelsen X. Forslaget bygger på forvaltningslovens bestemmelser om inhabilitet, men er noe forenklet. Bestemmelsen i forslaget angir både når en person er inhabil, og hva de umiddelbare konsekvensene av inhabilitet skal være.

Inhabilitetsbestemmelsen i § 13 retter seg mot enkeltpersoner. Lovforslaget har i tillegg noen særlige bestemmelser som skal bidra til at de ulike organisasjonene og organene i antidopingarbeidet er reelt uavhengige. Som nevnt vil både ADNO og Stiftelsen X være organisert som stiftelser, og organisasjonsformen sørger i seg selv for selvstendighet. En ordning med egne organer for oppnevning av styrene vil også bidra til uavhengighet. I §§ 3 og 7 er det foreslått særbestemmelser om sammensetning av styrende organer som uttrykkelig forbyr visse rollekombinasjoner. De kan anses som regler om generell habilitet.

Forslaget til spesiell inhabilitetsbestemmelse for antidopingarbeid som faller inn under lovens virkeområde, vil supplere den alminnelige bestemmelsen i stiftelsesloven § 37 om habilitet for stiftelsens daglige leder og styremedlemmer, og for medlemmer av visse andre organer for stiftelsen, jf. stiftelsesloven § 36. ADNO har i dag også en vedtektsbestemmelse om at styrets medlemmer skal «respekttere sentrale prinsipper som uavhengighet, integritet og upartiskhet».

Departementet foreslår i § 13 første ledd at inhabilitetsbestemmelsen skal gjelde for enhver som utfører antidopingarbeid etter denne loven for ADNO eller Stiftelsen X. En person som er inhabil, skal avstå fra å tilrettelegge grunnlaget for eller treffe avgjørelse i en sak. Avgrensingen til «antidopingarbeid» er den samme som i lovens saklige virkeområde i forslaget til § 2. Bestemmelsene om de to stiftelsenes oppgaver i blant annet §§ 4 og 7 konkretiserer noe nærmere hva arbeidet består i, og det nasjonale antidopingregelverket vil klargjøre ytterligere.

Regelen vil ikke bare gjelde for ansatte i stiftelsene, men også medlemmer av styret eller andre oppnevnte organer, uavhengig av om vedkommende mottar godtgjørelse for vervet eller ikke. Også innleide konsulenter, sakkyndige eller andre personer som arbeider på oppdrag for en av stiftelsene, er omfattet. Som nevnt i punkt 6.2.2, vil dette blant annet omfatte ansatte i Norges laboratorium for dopinganalyse når de undersøker kontrollprøver

mottatt fra ADNO. Regelen vil neppe få betydning i praksis fordi laboratoriet i utgangspunktet behandler prøver uten å vite hvem som har avgitt dem.

Departementet foreslår i § 13 annet og tredje ledd bestemmelser om henholdsvis automatisk inhabilitet og inhabilitet etter en konkret vurdering av forholdene i en sak.

Inhabilitet oppstår generelt når det foreligger omstendigheter som gir en særlig og nær tilknytning til en sak, og som gjør at en bestemt person ikke bør behandle saken. Et hovedspørsmål er hva slags grunner som skal føre til inhabilitet for en person som utfører antidopingarbeid.

Departementet har i kapittel 5 pekt på at antidopingarbeid har likhetstrekk med offentlig myndighetsutøvelse, og departementet ser det som naturlig å se hen til forvaltningslovens regulering av habilitet. Antidopingarbeidet inkluderer sanksjonsorganer, og domstolsloven har en regulering av habilitet som har likhetstrekk med forvaltningslovens system. Det kan også nevnes at habilitetsbestemmelsen i NIFs vedtekter (lov) er bygget på reguleringen i den gjeldende forvaltningsloven.

Både den gjeldende forvaltningsloven (lov 10. februar 1967) og den nye forvaltningsloven (lov 20. juni 2025 nr. 81, har ikke trådt i kraft) har en relativt omfattende regulering av inhabilitet. Departementet foreslår en enklere regulering i lovforslaget her, men slik at forvaltningsloven og tilknyttet praksis, kan utfylle forslaget til § 13. Departementet foreslår at bestemmelsen her selv skal beskrive inhabilitetsgrunnene. Når forslaget legger opp til at en person automatisk er inhabil når vedkommendes «nærstående» er part i saken, er utgangspunktet at oppregningen av relasjoner og tilknytninger i forvaltningsloven § 13 første ledd (ev. den nye forvaltningsloven § 26 andre og tredje ledd, som har en noe annen avgrensing) skal avgrense kretsen. For å konstatere automatisk inhabilitet må en sak etter forslaget «direkte» gjelde vedkommende eller dennes nærstående. Dette er ment å dekke en situasjon der vedkommende selv eller den nærstående er «part» i saken i forvaltningslovens forstand, jf. forvaltningsloven § 6 første ledd og § 2 første ledd bokstave.

Ordlyden i forslaget til § 13 tredje ledd om inhabilitet fordi det foreligger «særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til vedkommendes upartiskhet» er noe forenklet sammenlignet med forvaltningsloven § 6 andre ledd (og den nye loven § 27). Også her er meningen likevel at det, som i forvaltningsloven, blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære en særlig fordel eller ulempe for vedkommende selv eller noen vedkommende har en nær personlig tilknytning til, og i den forbindelse hvor nær tilknytningen er, hva slags og hvor stor fordel eller ulempe det er snakk om, og hvor sannsynlig det er at fordelen eller ulempen vil inntre.

Forvaltningsloven § 6 tredje ledd (ny lov § 25 annet ledd) sier at når en person er inhabil, kan heller ikke en «direkte underordnet i samme forvaltningsorgan» treffe avgjørelse i saken. Den underordnede kan likevel forberede saken for avgjørelse. Departementet antar at det ikke er praktisk behov for en tilsvarende regel i sammenhengen her.

Forvaltningsloven har i § 8 (den nye loven § 29) bestemmelser om avgjørelse av inhabilitetsspørsmålet mv. Departementet har valgt å ikke ta inn tilsvarende bestemmelser

i lovforslaget, men legger til grunn at forvaltningslovens bestemmelser kan være veiledende. Habilitetsspørsmålet bør vurderes så raskt som mulig. Den enkelte skal i utgangspunktet ta stilling til egen habilitet, og eventuelt legge spørsmålet fram for sin leder. I et kollegialt organ treffes i utgangspunktet avgjørelsen av inhabilitetsspørsmålet av organet dersom lederen eller det medlemmet spørsmålet gjelder, finner grunn til det. I tilfellet skal det aktuelle medlemmet ikke delta når spørsmålet behandles.

Antidopingregelverket kan eventuelt fastsette mer detaljerte bestemmelser om hvordan habilitetsspørsmål skal håndteres i praksis, for eksempel ved utvelgelse av personer til behandling av en sak i sanksjons- eller appellorganet.

WADAs ISRM-standard har bestemmelser som skal hindre potensielle interessekonflikter i behandlingen av dopingsaker i sanksjonsorganer. En part skal for eksempel kunne utfordre at en bestemt person skal delta i behandlingen av en sak med henvisning til at det foreligger en interessekonflikt. En slik inhabilitetsinnsigelse vil være et viktig moment i en konkret inhabilitetsvurdering etter forslaget til § 13 tredje ledd. Momentet er særskilt nevnt i den gjeldende bestemmelsen i forvaltningsloven § 6 andre ledd, men er ikke tatt med i den nye forvaltningsloven § 27.

NIFs antidopingregelverk punkt 8.1.2.3 sier at hvert medlem i høringspanelet som skal behandle en dopingsak, må undertegne en erklæring om at vedkommende «ikke er kjent med at det foreligger noen faktiske forhold eller omstendigheter kjent for ham eller henne som kan få noen av partene til å stille spørsmål ved deres upartiskhet, annet enn de faktiske forhold eller omstendigheter som er oppgitt i erklæringen».

Både uttrykkene «avgjørelse» og «sak» i lovforslaget § 13 skal forstås vidt. Alle typer avgjørelser i alle faser av en sak som behandles i en av stiftelsene, og der det er spørsmål om brudd på antidopingregelverket, vil omfattes. Kjerneområdet for bestemmelsen er alle store og små avgjørelser som tas i arbeidet med de vanlige dopingsakene, men bestemmelsen vil også være relevant for annet arbeid som faller inn under lovens saklige virkeområde, så lenge det er naturlig å karakterisere noe som en «avgjørelse» i en «sak».

Forvaltningsloven § 6 fjerde ledd (se ny lov § 28) har bestemmelser om behandling av en sak til tross for inhabilitet. Departementet legger til grunn at disse bestemmelsene kan være veiledende også når det gjelder avgjørelser i antidopingarbeidet. Det betyr at den som er inhabil, vil kunne forberede og treffe avgjørelse i en sak hvis det er åpenbart at tilknytningen til saken eller partene ikke kan ha betydning for avgjørelsen, og ingen interesser tilsier at den inhabile skal vike sete. Vedkommende bør også kunne tilrettelegge og treffe en foreløpig avgjørelse i en sak dersom en utsettelse vil være til vesentlig ulempe.

Et neste spørsmål er hvilke konsekvenser det eventuelt skal få at en inhabil person har deltatt i en avgjørelse i en sak. Avgjørelsen vil lide av en saksbehandlingsfeil. Det kan bli spørsmål om en avgjørelse er ugyldig, men forvaltningslovens ugyldighetsregler vil ikke gjelde direkte. Ikke alle brudd på habilitetsregler vil med nødvendighet ha påvirket en avgjørelse. Risikoen for at en avgjørelse blir utfordret gjennom for eksempel appell vil generelt øke. I noen situasjoner vil en kunne rette opp en feil ved at en habil person eller et habilt organ behandler saken på nytt og kommer til en ny avgjørelse. Noen ganger kan

man da unngå at en inhabil persons deltakelse får betydning for sakens utfall. Dette vil antakelig særlig være aktuelt i en tidlig fase i en sak. Departementet legger til grunn at antidopingregelverket eventuelt kan gi nærmere bestemmelser om dette.

Brudd på habilitetsregler vil føre til at tilliten eller omdømmet til en person eller aktør bli svekket. En person eller et organ kan i prinsippet også komme i erstatningsansvar. For eksempel kan et styremedlem i en stiftelse som bryter habilitetsreglene i stiftelsesloven, bli erstatningsansvarlig overfor stiftelsen. Stiftelsestilsynet fører tilsyn og kontroll med at forvaltningen av stiftelser skjer i samsvar med vedtektene og stiftelsesloven.

7.12.3 Taushetsplikt, bruk og deling av informasjon

I dag er de sentrale aktørene i antidopingarbeidet underlagt taushetsplikt som følge av avtale eller instruks. Departementet mener det i tillegg er grunn til å lovregulere taushetsplikt for personer som utfører antidopingarbeid som omfattes av lovforslaget, for ADNO eller Stiftelsen X.

En funksjon av lovregulert taushetsplikt vil som nevnt være at pliktbrudd er straffbare etter straffeloven §§ 209 og 210.

I antidopingarbeidet forvaltes ulike typer sensitive opplysninger. De sentrale antidopingaktørene får innsyn i og behandler personopplysninger og opplysninger om planer, etterforskning osv. som har behov for beskyttelse. Regler om taushetsplikt skal sikre at utøvere og andre har tillit til at sensitive opplysninger forvaltes forsvarlig og ikke spres mer enn nødvendig. Et godt regime for beskyttelse, men også bruk av opplysninger er viktig for at arbeidet skal være både rettsikkert, tillitvekkende og effektivt.

Departementet foreslår derfor at personer som deltar i antidopingarbeidet for de to stiftelsene, skal pålegges lovbestemt taushetsplikt om opplysninger om personlige forhold og visse driftsforhold som det er behov for å hemmeligholde. En lovbestemt taushetsplikt skal ikke være til hinder for at opplysningene brukes i tråd med loven her, eller for at de på nærmere vilkår deles med andre. Taushetsplikten skal etter forslaget også gjelde etter at arbeidet er avsluttet.

Departementets forslag har også på dette området likhetstrekk med annen lovregulering. Relevante bestemmelser i forvaltningsloven og praksis knyttet til dem, kan på samme måte som for habilitetsbestemmelsen i lovforslaget § 13, utfylle forslaget til § 14 om taushetsplikt. Dette utdypes nedenfor. Elementer i forslaget ligner også på bestemmelsen i domstolloven § 63a og reguleringen av taushetsplikt og informasjonsutveksling i politiregisterloven §§ 23–35.

Når aktørene i antidopingarbeidet behandler personopplysninger, gjelder i tillegg personopplysningsloven og personvernforordningen. Noen personopplysninger vil være underlagt taushetsplikt etter lovforslaget § 14 om «personlige forhold», men ikke alle. Lovforslaget inneholder bestemmelser som skal gi rettslig grunnlag for behandling av visse typer personopplysninger. Disse bestemmelsene vil også gi grunnlag for behandling av opplysninger som faller inn under taushetsplikten.

ADNO og Stiftelsen X kan få tilgang til og behandle opplysninger på ulike måter. ADNO innhenter for eksempel opplysninger gjennom sin kontrollvirksomhet, herunder dopingtesting, men kan også mer indirekte få tilgang til helseopplysninger om for eksempel en utøvers nærstående personer. ADNO kan også motta tips.

Departementet foreslår i § 14 første ledd en bestemmelse om taushetsplikt for enhver som utfører antidopingarbeid etter denne loven, for ADNO eller Stiftelsen X.

Den samme formuleringen om rekkevidden er brukt i bestemmelsen om inhabilitet. Det betyr at også taushetsplikten bare gjelder når en person utfører antidopingarbeid som faller inn under loven, og at de to bestemmelsene omfatter den samme personkretsen.

Tilknytningen til stiftelsene kan for eksempel oppstå gjennom et ansettelsesforhold, et styreverv eller et oppdrag.

Den som utfører antidopingarbeid etter loven, «plikter å hindre» at andre får adgang til eller kjennskap til taushetsbelagte opplysninger. Dette er samme formulering som er brukt i forvaltningsloven § 13 første ledd (den nye forvaltningsloven § 30), og den skal tolkes på samme måte. Bestemmelsen forbyr da både muntlig og skriftlig videreformidling av taushetsbelagte opplysninger, og den pålegger en aktiv plikt til å hindre at andre får tilgang til opplysningene.

Taushetsplikten gjelder for opplysninger noen «får vite om i forbindelse med arbeidet». Også denne formuleringen skal tolkes på samme måte som forvaltningslovens bestemmelse. Opplysninger som en får tilgang til i en privat sammenheng, omfattes ikke.

Innholdet i taushetsplikten knytter seg til to kategorier av opplysninger: opplysninger om personlige forhold og opplysninger om visse driftsforhold. Den første kategorien skal tilsvare det materielle innholdet i forvaltningslovens bestemmelse om taushetsplikt for opplysninger om «noens personlige forhold», jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 (ny lov § 31). Den andre kategorien i forslaget omfatter opplysninger om visse driftsforhold og er innrettet på en litt annen måte enn bestemmelsen i forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2 (se ny lov § 32). Både domstolloven § 63a og politiregisterloven § 23 første og andre ledd dekker to hovedkategorier opplysninger – om personlige forhold og om drifts-/forretningsforhold. Bestemmelsene i politiregisterloven er tilpasset behovet for opplysningsvern knyttet til enkelte av politiets kjerneoppgaver.

Departementet foreslår i § 14 annet ledd for det første at taushetsplikt skal omfatte opplysninger om noens personlige forhold.

Uttrykket «noens personlige forhold» skal som nevnt tolkes på samme måte som i forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1. Utgangspunktet er at det dekker opplysninger som det er vanlig å ville holde for seg selv. Både opplysninger om egenskaper ved en person og om handlinger som kan karakterisere en person, kan omfattes. Typiske eksempler er helseopplysninger, opplysninger om seksuell orientering eller opplysninger om politisk syn, tro eller livssyn. Ikke alle opplysninger om slike forhold vil være omfattet, det kreves generelt at opplysningene er sensitive. I utgangspunktet rammes neppe opplysninger om en forkjølelse eller småskader, men dette kan stille seg annerledes for en idrettsutøver på toppnivå. Også allmennhetens interesse i en opplysning kan spille inn. En opplysning må

knyttet til en bestemt person for at den skal være taushetsbelagt. Det følger av ordet «noens».

Forvaltningsloven § 13 annet ledd (ny lov § 31 annet ledd) har en oppregning av opplysninger som ikke er taushetsbelagte, blant annet fødselsnummer, postadresse eller telefonnummer. Slike opplysninger er likevel taushetsbelagte dersom de avslører et forhold som er personlig. En adresse kan for eksempel avsløre at en person sitter i fengsel. En tilsvarende avgrensning er ment å gjelde for taushetsplikten i lovforslaget her selv om oppregningen ikke er tatt inn i lovteksten.

Uttrykket «noens personlige forhold» er snevrere enn det som regnes som personopplysninger etter personopplysningsloven og personvernforordningen. Særlige kategorier av personopplysninger etter forordningen artikkel 9 vil som hovedregel også være taushetsbelagte som «personlige forhold», men det må vurderes konkret.

Departementet foreslår videre i § 14 annet ledd at opplysninger om visse driftsforhold i antidopingarbeidet skal være taushetsbelagte, når det er behov for å hemmeligholde dem. Forslaget er formulert litt annerledes enn både den gjeldende forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2 om «tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår» og den nye lovens § 32 om «forretningshemmeligheter». Bestemmelsen i domstolloven § 63a første ledd nr. 2 tilsvarer den gjeldende bestemmelsen i forvaltningsloven. Noen av disse elementene er det behov for å beskytte også i antidopingarbeidet, men arbeidet har ikke et klart preg av forretningsvirksomhet eller konkurranse, i økonomisk forstand.

Det er likevel et klart behov for å hemmeligholde visse typer opplysninger om driftsforhold, og departementet foreslår derfor en ordlyd som er forsøkt tilpasset behovene i antidopingarbeidet. Ordlyden etablerer taushetsplikt om alle driftsforhold som det er behov for å hemmeligholde, men nevner konkret opplysninger om «planer», i praksis vil dette i første rekke handle om planlagt kontrollvirksomhet, og opplysninger om «etterretning» og «etterforskning». Disse termene brukes i antidopingarbeidet, og de er også tatt inn i ordlyden i politiregisterloven § 23 andre ledd. ADNOs kontrollvirksomhet har visse fellestrekk med politiarbeid.

Bestemmelsen om opplysninger om driftsforhold knytter seg i utgangspunktet mest til ADNOs virksomhet, men den gjelder altså også Stiftelsen X.

Teori og praksis knyttet til de relevante bestemmelsene i forvaltningsloven, domstolloven og politiregisterloven kan ha betydning i tolkningen av forslaget til § 14.

Departementet har vurdert om den lovbestemte taushetsplikten burde avgrenses til å bare gjelde opplysninger om personlige forhold, slik at taushetsplikt om driftsforhold (fortsatt) kunne etableres gjennom avtale, tilpasset den konkrete virksomhetens behov. Etter departementets syn kan en lovbestemt taushetsplikt om driftsforhold bidra til tillit til antidopingarbeidet, men imøteser høringsinstansenes innspill til både behovet for lovbestemt taushetsplikt og til utforming av en eventuell lovbestemmelse.

Taushetsplikten kan ikke stå alene. Det er behov for unntak, blant annet slik at opplysninger kan brukes til det formålet de er innhentet for. Forvaltningsloven, domstolloven og politiregisterloven har ulike unntaks- og delingsregler som er tilpasset litt ulike situasjoner, og bestemmelsene i lovforslaget her må dekke de konkrete behovene i antidopingarbeidet, knyttet til de ulike stegene i en dopingsak. Samtidig må behovet for effektiv behandling veies mot blant annet hensyn til privatliv og personvern.

Departementet foreslår i § 14 tredje ledd at opplysninger skal kunne behandles i samsvar med bestemmelsene i denne loven.

At taushetsbelagte opplysninger skal kunne behandles i samsvar med bestemmelsene i loven, betyr for eksempel at relevante opplysninger kan brukes i behandlingen og oppfølgingen av en dopingsak. Opplysninger som er innhentet, mottatt og så videre i tilknytning til en positiv dopingprøve, og relevante helseopplysninger kan brukes i en sak om mulig brudd på antidopingregelverket, både når saken behandles av ADNO og når saken kommer til behandling i sanksjonsorganet og appellorganet. Opplysninger om sanksjoner kan for eksempel deles for å iverksette en utestengelse. Behandlingen i sanksjonsorganet og appellorganet skjer i utgangspunktet for åpne dører, men organene kan beslutte at dørene skal lukkes, se § 9. Bestemmelsen i § 11 fastsetter at avgjørelser fra organene i utgangspunktet skal publiseres i «avidentifisert» form, men kravet er altså ikke anonymisering.

Departementet foreslår videre i § 14 tredje ledd nærmere bestemmelser om at opplysninger kan utleveres til politiet, deles med den de gjelder, deles etter samtykke fra den de gjelder, eller deles så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse.

Opplysninger skal kunne utleveres til politiet så langt det er nødvendig for at politiet skal kunne etterforske straffbare handlinger. Politiet må selv vurdere om – og i tilfellet hvordan – slike opplysninger skal brukes.

Bestemmelser om at opplysninger skal kunne deles med den de gjelder, eller etter samtykke fra den de gjelder, finnes også i forvaltningsloven § 13 a nr. 1 (ny lov § 34 første ledd henholdsvis bokstav b og bokstav a). Bestemmelsene i lovforslaget her skal tolkes på samme måte som de relevante bestemmelsene i forvaltningsloven. Et samtykke må oppfylle kravene i personvernforordningen. Det må være frivillig og informert. Passivitet er ikke nok, og det må kunne dokumenteres at et samtykke er gitt. Hvis opplysninger gjelder flere personer, må alle gi samtykke til deling.

Departementet foreslår videre at opplysninger skal kunne deles så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse. Også denne delingshjemmelen er hentet fra forvaltningsloven, se § 13 b nr. 7 (ny lov § 34 første ledd bokstav m).

Av forslaget til § 14 tredje ledd siste punktum fremgår det at taushetsplikten også gjelder etter at arbeidet er avsluttet. Dette vil også gjelde for et avgrenset oppdrag.

7.13 Behandling av personopplysninger i antidopingarbeidet

7.13.1 Innledning

Aktørene i antidopingarbeidet i idretten har behov for å behandle personopplysninger for å utføre sine oppgaver. I dag har aktørene et rettsgrunnlag som har midlertidig karakter. Departementet foreslår nye lovbestemmelser som fastsetter de ulike aktørenes oppgaver og forpliktelser i antidopingarbeidet, og det er naturlig å regulere aktørenes behandling av personopplysninger i separate lovbestemmelser som bygger på de lovbestemte oppgavene.

Departementet foreslår i § 15 at ADNO skal kunne behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven. Det gjelder også helseopplysninger, genetiske opplysninger og biometriske opplysninger for å entydig identifisere en fysisk person, samt personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for antidopingarbeidet.

Departementet foreslår i § 16 at Stiftelsen X skal kunne behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven. Det gjelder også helseopplysninger, genetiske opplysninger og biometriske opplysninger for å entydig identifisere en fysisk person, samt personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for antidopingarbeidet.

Departementet foreslår i § 17 at idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram, skal kunne behandle personopplysninger når det er nødvendig for utføre antidopingarbeid etter denne loven. Det gjelder også helseopplysninger og personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for antidopingarbeidet.

7.13.2 Krav om rettslig grunnlag

Som omtalt i punkt 3.6.1, behandles i dag personopplysninger i antidopingarbeidet på grunnlag av overgangsbestemmelser. Etter forskrift om overgangsregler om behandling av personopplysninger § 6 annet ledd bokstav a, behandler ADNO personopplysninger som nevnt i forordningen artikkel 9 og artikkel 10 på grunnlag av konsesjoner fra Datatilsynet. NIF behandler personopplysninger på grunnlag av tillatelse fra tilsynet med hjemmel i personopplysningsloven § 7. Overgangsreglene er gitt under forutsetning av at disse erstattes av andre rettsgrunnlag i tråd med dagens personvernregelverk.

Som omtalt i punkt 3.6.2, krever behandling av personopplysninger et rettsgrunnlag (behandlingsgrunnlag). Et slikt grunnlag må påvises før behandlingen starter. Det er ikke en felles europeisk tilnærming til hvilket rettsgrunnlag behandling av personopplysninger i antidopingarbeidet skal forankres i. I kommisjonens utredning om antidopingarbeid i EU fra 2017 (*Anti-doping and Data Protection, An evaluation of the anti-doping laws and practises in the EU Member States in the light of the Data Protection Regulation*) ble det anbefalt å hjemle behandlingen i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav c om *rettslig plikt* eller bokstav e om *oppgave i allmennhetens interesse*.

Departementet vurderer at bokstav e passer best som behandlingsgrunnlag for antidopingarbeidet i idretten. I lovforslaget inngår det bestemmelser som spesifiserer aktørenes oppgaver og forpliktelser i antidopingarbeidet. Departementet utelukker derfor ikke at bokstav c om rettslig plikt også kan være et aktuelt grunnlag. Siden bokstav e vurderes som det mest aktuelle behandlingsgrunnlaget, har likevel ikke departementet gjort en nærmere vurdering av bokstav c som grunnlag. I det følgende begrunnes valget av artikkel 6 bokstav e som behandlingsgrunnlag.

7.13.2.1 Behandlingsgrunnlag i artikkel 6 nr. 1 bokstav e

Uttrykket «i allmennhetens interesse» er ikke definert i forordningen. Heller ikke EU-domstolens praksis belyser hva som ligger i begrepet. Fortalepunkt 45 nevner helseformål og forvaltning av helsetjenester som eksempler på oppgaver i allmennhetens interesse. I fortalepunkt 112 nevnes spesielt «å redusere og/eller avskaffe doping i idrett» som et eksempel på en viktig allmenn interesse. Fortalepunktet knytter seg til internasjonal utveksling av opplysninger mellom myndigheter for bl.a. folkehelseformål, men er et argument for at antidopingarbeidet i idretten er en oppgave i allmennhetens interesse.

I forarbeidene til personopplysningsloven (Prop. 56 LS (2017–2018) s 36) legges det til grunn at også private aktørers behandling av personopplysninger kan være nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse, og at forordningen derfor åpner for slik behandling gjennom supplerende rettsgrunnlag fastsatt i nasjonal rett.

Idrettens samfunnsposisjon i Norge bygger på et sterkt verdigrunnlag. Doping er en trussel mot verdigrunnlaget, og antidopingarbeidet har stor samfunnsmessig betydning. Målet er å sikre alle utøvere retten til å delta i en dopingfri idrett. Arbeidet fremmer fair play og like konkurransevilkår. Samtidig bidrar det til å ivareta utøvernes helse og fremmer en sunn treningskultur. Et effektivt og tillitsskapende antidopingarbeid er avgjørende for å bevare idrettens integritet. Behandling av personopplysninger er en forutsetning for arbeidet.

Norske myndigheter har etter de to antidopingkonvensjonene en folkerettslig forpliktelse til å bidra til et effektivt antidopingarbeid i idretten. Myndighetene kan i arbeidet støtte seg til antidopingorganisasjoner og idrettsorganisasjoner. ADNOs arbeid som nasjonal antidopingorganisasjon finansieres fra spillemidlene til idrettsformål. Samtidig inngår det i KUDs årlige tilskuddsbrev til NIF en forutsetning om at antidopingarbeidet skal prioriteres og at alle organisasjonsledd skal overholde antidopingbestemmelsene.

WADA-koden gir regler som skal følges av nasjonale og internasjonale organisasjoner som vedtar, implementerer og håndhever antidopingregler. Manglende etterlevelse av forpliktelsene i regelverket kan medføre utestengelse fra deltakelse i internasjonale idrettskonkurranser og bortfall av retten til å arrangere slike konkurranser.

Det internasjonale antidopingregelverket gjelder i utgangspunktet for både eliteutøvere og breddeutøvere. Det underbygger at antidopingarbeidet er en oppgave i allmennhetens interesse, både når det gjelder eliteidrett og breddeidrett. Skillet mellom breddeutøvere og eliteutøvere er heller ikke statisk. Dagens breddeutøvere kan være morgendagens toppidrettsutøvere. For å ivareta formålet med antidopingarbeidet i idretten kan man ikke operere med et absolutt skille mellom toppidrett og breddeidrett. Differensieringen i

WADA-koden mellom ulike kategorier utøvere bidrar likevel til å sikre at inngrep i den enkeltes personvern er forholdsmessig (nærmere omtale i punkt 7.13.4.4).

Oppsummert vurderer departementet at antidopingarbeidet i idretten er en oppgave i allmennhetens interesse. Behandling av personopplysninger har dermed grunnlag i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e. Etter forordningen krever behandlingen et supplerende rettsgrunnlag i unionsretten eller i nasjonal rett. Forslagene til bestemmelser i §§ 15, 16 og 17 skal utgjøre et slikt supplerende rettsgrunnlag.

7.13.2.2 Behandling av særlige kategorier av personopplysninger

Som omtalt i punkt 3.6.2.2, er behandling av særlige kategorier av personopplysninger i utgangspunktet forbudt. Det gjelder opplysninger om «rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religion, filosofisk overbevisning eller fagforeningsmedlemskap, samt behandling av genetiske opplysninger og biometriske opplysninger med det formål å entydig identifisere en fysisk person, helseopplysninger eller opplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering». Slike opplysninger kan likevel behandles etter et av unntakene i personvernforordningen artikkel 9 nr. 2.

Departementet vurderer at artikkel 9 nr. 2 bokstav g er det mest aktuelle rettsgrunnlaget. Bokstav g gir grunnlag for å behandle personopplysninger der «behandlingen er nødvendig av hensyn til viktige allmenne interesser».

Departementet har allerede vurdert at antidopingarbeidet i idretten er en oppgave i allmennhetens interesse etter artikkel 6 nr. 1 bokstav e. Personvernforordningen gir liten veiledning om hva som skiller «i allmennhetens interesse» fra «viktige allmenne interesser». I fortalepunkt 112 er det nevnt at internasjonal overføring av opplysninger for å redusere og/eller avskaffe doping i idretten er et eksempel på en viktig allmenn interesse. Punktet gjelder ikke direkte artikkel 9, men gir likevel støtte for å definere antidopingarbeidet som en viktig allmenn interesse etter artikkel 9 nr. 2 bokstav g.

Ordlyden i bestemmelsen tilsier at behandlingen må være nødvendig for å oppfylle et viktig formål som kommer samfunnet til gode. I juridisk teori er det lagt til grunn at bestemmelsen er en sikkerhetsventil som tillater behandling av særlige kategorier av personopplysninger når ingen av de andre unntakene i artikkel 9 nr. 2 er oppfylt, men hvor det likevel er et klart samfunnsmessig behov for behandlingen.

Departementet mener at argumentene for at antidopingarbeidet i idretten er en oppgave i allmennhetens interesse, se punkt 7.13.2.1, også begrunner at arbeidet ivaretar viktige allmenne interesser. Det er i samfunnets interesse å ha et antidopingarbeid som bidrar til en dopingfri idrett. ADNO og norsk idrett ivaretar sine forpliktelser i WADA-koden og bidrar til å oppfylle forpliktelsene i de to antidopingkonvensjonene. Mangelfull etterlevelse av forpliktelsene i koden kan få store konsekvenser for norsk idrett, bl.a. utestengelse av norske idrettsutøvere fra internasjonale konkurranser og mesterskap. Norge vil også kunne miste muligheten til å være arrangør for slike konkurranser.

Departementet vurderer derfor at viktige allmenne interesser ligger til grunn for behovet for å behandle særlige kategorier av personopplysninger i antidopingarbeidet i idretten.

Det vil ikke være mulig å utøve et effektivt og tillitsskapende antidopingarbeid uten å behandle sensitive personopplysninger, i form av helseopplysninger, genetiske opplysninger og biometriske opplysninger for å entydig identifisere en fysisk person.

Anvendelse av bokstav g krever et supplerende rettsgrunnlag i unionsretten eller i nasjonal rett. Bestemmelsen krever også at behandlingen skal «stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser». Forslagene til bestemmelser i §§ 15, 16 og 17 skal utgjøre et slikt supplerende rettsgrunnlag.

7.13.3 Behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver/antidopingarbeid etter denne loven

Departementet foreslår i §§ 15 og 16 første punktum at ADNO og Stiftelsen X skal kunne behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre «oppgaver etter denne loven».

Departementet foreslår i § 17 første punktum at idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram skal kunne behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre «antidopingarbeid etter denne loven».

ADNOs oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon er foreslått lovfestet i § 4, mens oppgavene til Stiftelsen X, inkludert sanksjonsorganet og appellorganet, er foreslått lovfestet i §§ 7 til 11. Antidopingarbeid som utføres av idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram, inngår i lovforslagets virkeområde, jf. § 2. Det inngår ikke konkrete oppgaver for organisasjonene i lovforslaget. Som omtalt i punkt 7.2.2, vil imidlertid disse organisasjonene i kraft av sine forpliktelser etter Verdens antidopingprogram være forpliktet av det nasjonale antidopingregelverket som fra og med 1. januar 2027 fastsettes av ADNO. For å kunne utføre antidopingarbeid på grunnlag av disse forpliktelsene, har idrettsorganisasjonene behov for å behandle personopplysninger. Dette forklarer hvorfor ordlyden i §§ 15 og 16 er noe ulik ordlyden i § 17.

Nødvendighetskravet som inngår i §§ 15, 16 og 17 er i tråd med de grunnleggende personvernprinsippene *formålsbegrensning* og *dataminimering*, jf. personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstavene b og c.

Personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b slår fast at personopplysninger bare skal samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål. De skal ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene (formålsbegrensning). Forordningen åpner for at supplerende rettsgrunnlag kan gi spesifiserende bestemmelser om behandlingsformål.

I lovforslaget er aktørenes oppgaver angitt på overordnet nivå. En mer konkret opplisting av oppgaver og forpliktelser, herunder konkrete behandlingsformål for behandling av personopplysninger, kan gi utilsiktede begrensninger for antidopingarbeidet. Det vil kunne føre til at ADNO og idrettsorganisasjonene ikke kan utføre sine oppgaver i tråd med det internasjonale antidopingregelverket. Det vil få negative konsekvenser for norsk idrett.

Departementet understreker samtidig at det internasjonale antidopingregelverket gir klare rammer og føringer for alle aktørene som er forpliktet av regelverket. I det nasjonale antidopingregelverket, som implementerer bestemmelsene i koden og de internasjonale standardene, er aktørenes konkrete oppgaver og forpliktelser tydelig fastsatt. Det gir en klar innramming av formålet for behandlingen av personopplysninger, og den behandlingsansvarlige må på grunnlag av antidopingregelverket vurdere om behandlingen av personopplysninger i det enkelte tilfellet er i tråd med behandlingsformålet.

Personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav c sier at personopplysningene skal være adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålene de behandles for (dataminimering). Det innebærer å begrense mengden personopplysninger som hentes inn og behandles til det som er nødvendig for å oppnå formålet.

Departementet foreslår i §§ 15, 16 og 17 å avgrense hvilke typer personopplysninger som kan behandles etter denne loven. Avgrensningen er gjort basert på en vurdering av hvilke opplysninger det er nødvendig å behandle for å ivareta formålet med antidopingarbeidet. Dette omtales nærmere i punktene 7.13.4 og 7.13.5. Departementet understreker samtidig at den behandlingsansvarlige, innenfor lovens avgrensning, må gjøre konkrete vurderinger av hvilke personopplysninger som er nødvendige å behandle i hvert enkelt tilfelle.

7.13.4 Behandling av helseopplysninger, genetiske opplysninger og biometriske opplysninger for entydig å identifisere en fysisk person

7.13.4.1 Avgrensning av hvilke særlige kategorier av personopplysninger som kan behandles

Departementet foreslår i §§ 15 og 16 annet punktum at ADNO og Stiftelsen X skal kunne behandle særlige kategorier av personopplysninger i form av «helseopplysninger, genetiske opplysninger og biometriske opplysninger for å entydig identifisere en fysisk person».

Departementet foreslår i § 17 annet punktum at idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram, skal kunne behandle særlige kategorier av personopplysninger i form av «helseopplysninger».

Helseopplysninger er etter personvernforordningen artikkel 4 nr. 15 «personopplysninger om en fysisk persons fysiske eller psykiske helse, herunder om ytelser av helsetjenester, som gir informasjon om vedkommendes helsetilstand». Helseopplysninger kan være opplysninger fra medisinske tester eller undersøkelser, opplysninger om sykdomshistorikk og funksjonsnedsettelse, eller andre opplysninger som vedrører fysiske personers helse.

Genetiske opplysninger er iht. artikkel 4 nr. 13 «personopplysninger om en fysisk persons nedarvede genetiske egenskaper som gir unik informasjon om den aktuelle fysiske personens fysiologi eller helse, og som særlig er framkommet etter analysering av en biologisk prøve fra den aktuelle personen». Biologisk materiale er i seg selv ikke en genetisk opplysning, kun opplysningene som genereres ved bruk eller analyse av materialet.

Biometriske opplysninger er iht. artikkel 4 nr. 14 «personopplysninger som stammer fra en særskilt teknisk behandling knyttet til en fysisk persons fysiske, fysiologiske eller adferdsmessige egenskaper, og som muliggjør eller bekrefter en entydig identifikasjon av nevnte fysiske person, for eksempel ansiktsbilder eller fingeravtrykksopplysninger».

Avgrensningen av behandlingsgrunnlaget i §§ 15 og 16 til helseopplysninger, genetiske opplysninger og biometriske opplysninger for det formål å entydig identifisere en fysisk person, skal begrense personvernkonsekvensene av lovforslaget. Det skal bidra til dataminimering og sikre at behandling av personopplysninger kun skjer når det er nødvendig for å ivareta formålet med behandlingen. Departementet har ikke identifisert et behov for å behandle andre særlige kategorier av personopplysninger i antidopingarbeidet. Derfor er det ikke gitt behandlingsgrunnlag for andre kategorier enn de tre nevnte.

Forslaget om å avgrense behandlingsgrunnlaget i § 17 til kun å gjelde helseopplysninger er også basert på en nødvendighetsvurdering. Departementet kan ikke se at idrettsorganisasjonenes forpliktelser etter antidopingregelverket gir behov for å behandle genetiske opplysninger eller biometriske opplysninger for identifikasjonsformål.

7.13.4.2   *Behovet for å behandle helseopplysninger*

Det er i hovedsak ADNO som i sine oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon har behov for å behandle helseopplysninger. Opplysningene samles inn direkte fra utøver eller innhentes fra andre på grunnlag av samtykke fra utøver (f.eks. fra fastlege/behandlende lege). Det er typisk opplysninger om medisinske tilstander, diagnoser, medikamentbruk og annen medisinsk behandling. Det kan også være opplysninger om funksjonsnedsettelse eller andre særlige forhold hos en utøver, som har betydning for antidopingarbeidet.

Behandling av helseopplysninger er nødvendig i flere faser av ADNOs kontroll- og påtalearbeid. I forbindelse med dopingtestingen skal utøveren opplyse om bruk av medisiner og kosttilskudd som er anvendt de seneste sju dagene før en prøve blir avlagt. Selve dopingtestingen skjer gjennom urinprøver eller blodprøver. Dersom kontrollen gjennomføres ved avgivelse av blodprøver, skal utøveren gi informasjon om eventuell blodoverføring, tap av blod eller blodtransfusjon.

Flere utøvere er avhengige av medisinsk behandling med legemidler som inneholder stoffer som står på dopinglisten, for å kunne drive idrett. For å sikre at slike utøvere kan drive idrett i tråd med antidopingregelverket, har WADA innført et system med medisinske fritak. Behandling av medisinsk fritak innebærer behandling av opplysninger om tilstander og medisinske diagnoser og andre medisinske opplysninger om utøveren.

Det er også nødvendig å behandle opplysninger om eventuell bruk av medisiner eller andre former for medisinsk behandling for å etablere biologiske utøverprofiler. En biologisk profil gir en oversikt over utøverens biologiske markører målt over tid. Det arbeides i dag med blod- og steroidprofiler, som innhentes ved blod- og urinprøver. I tillegg overvåkes veksthormonavhengige markører. Individuelle blodprofiler kan f.eks. avdekke bruk av bloddoping, både underveis og i opptil flere uker etter at utøveren har sluttet å dope seg.

Det kan også være behov for å behandle helseopplysninger i innsamling og analyse av informasjon for å forebygge, avverge og avdekke brudd på dopingbestemmelsene i idretten (kalt etterretning og etterforskning i WADA-koden). ADNO har f.eks. opprettet en egen varslingskanal til bruk i sitt antidopingarbeid. Gjennom denne tjenesten mottar ADNO ulike typer tips, varsler og annen informasjon relatert til doping.

ADNO skal påtale brudd på antidopingregelverket til sanksjonsorganene i dopingsaker i idretten. Gitt at helseopplysninger ofte vil inngå i bevisvurderingen i dopingsaker, vil slike opplysninger naturlig nok inngå i de fleste sakene som ADNO behandler.

Sanksjonsorganene mottar saken fra ADNO og vil ha samme behov for å behandle helseopplysninger i sin behandling av dopingsaker. Hvilke opplysninger sanksjonsorganene har behov for å behandle, avhenger av den konkrete saken som påtales, og vil gjenspeile det ADNO mener er nødvendig for å opplyse saken.

Departementet foreslår i § 11 at avgjørelser i dopingsaker skal publiseres i aidentifisert form. Partenes navn kan likevel oppgis dersom det ansvarlige organet finner det fullt forsvarlig. Avgjørelser i dopingsaker vil i mange tilfeller inkludere helseopplysninger.

I begrenset grad vil også idrettsorganisasjonene ha behov for å behandle helseopplysninger gjennom sine forpliktelser til å bistå ADNO. De er gjennom WADA-koden forpliktet til å rapportere mulige brudd på antidopingregelverket og til å samarbeide med ADNO. Gjennom for eksempel tips og varsler vil organisasjonene kunne ha behov for å behandle helseopplysninger for å ivareta sine forpliktelser i arbeidet.

7.13.4.3   *Behovet for å behandle genetiske og biometriske opplysninger*

Behandling av genetiske og biometriske opplysninger er helt avgjørende for et effektivt antidopingarbeid. Det er i hovedsak ADNO som har behov for å behandle denne type opplysninger. Sanksjonsorganene som behandler dopingsaker i idrett, vil også ha behov for å behandle slike opplysninger, da de kan inngå i materialet som danner grunnlag for saksbehandlingen. Departementet har ikke identifisert et behov for idrettsorganisasjoner i Norge til å behandle genetiske opplysninger eller biometriske opplysninger.

Biometriske opplysninger behandles rutinemessig i forbindelse med dopingkontroller for å sikre entydig identifisering av utøvere, og unntaksvis for entydig identifisering av prøver og for å forhindre juks, som bytte av prøver. Dette bidrar samtidig til å beskytte utøverne mot feil og sikrer at prøver ikke forveksles. Konsekvensene av en positiv prøve er potensielt alvorlige, og det er derfor avgjørende at det kan foretas en entydig og sikker identifisering.

I tillegg kan genetiske opplysninger være nødvendige å behandle i særskilte tilfeller, for eksempel når en utøvers profil i det biologiske passet viser avvik utenfor normale variasjoner. Et typisk eksempel er høye eller svært varierende blodverdier, som kan indikere bruk av dopingmidler som EPO, men som også kan ha naturlige genetiske årsaker. EPO er et medikament som brukes medisinsk for å behandle blodmangel, for eksempel hos pasienter med kronisk nyresvikt eller kreft. I dopingsammenheng brukes EPO for å øke antallet røde blodceller, noe som gjør at blodet kan transportere mer

oksygen til musklene, og dermed øker utøverens utholdenhet. Når det oppstår slike uvanlige blodverdier, kan det være nødvendig å gjennomføre DNA-analyser for å avgjøre om de skyldes naturlige genetiske forskjeller eller doping.

DNA-analyser kan i enkelte tilfeller også være aktuelle for å avdekke urinsubstitusjon, for eksempel i saker der én utøver avgir prøven på vegne av en annen som har dopet seg. Analysene gjennomføres både ved konkrete mistanker eller på oppfordring fra laboratoriet, og de brukes kun unntaksvis.

Initiativ til å foreta DNA-analyser kan komme fra utøveren selv, men også laboratoriet vil kunne anbefale at det gjennomføres slike analyser dersom det foreligger unormale eller andre uforklarlige verdier i en dopingprøve. Også ADNO har i noen tilfeller anmodet om at det gjennomføres DNA-analyser.

7.13.4.4   *Vurdering av behandlingens forholdsmessighet*

Unntaket i artikkel 9 nr. 2 bokstav g krever at inngrepet i personvernet står i et rimelig forhold til målene som søkes oppnådd. Det må gjøres en forholdsmessighetsvurdering, hvor hensynet til den enkeltes personlige integritet veies opp mot formålet med behandlingen av personopplysningene.

Lovforslaget gir grunnlag for å behandle meget sensitive personopplysninger. Behandling av helseopplysninger, genetiske og biometriske opplysninger utgjør et stort inngrep i personvernet til den enkelte. Genetiske opplysninger kan også avdekke forhold hos andre enn den registrerte (nær slekt), og de er derfor særlig sensitive. Behovet for å behandle slike personopplysninger er omtalt i punkt 7.13.4.3.

Personopplysningene deles med flere aktører på de ulike stadiene i antidopingarbeidet. Opplysninger deles både innad i EU/EØS og med tredjeland/organisasjoner. Det kan øke risikoen for at personopplysningssikkerheten svekkes. Departementet vektlegger imidlertid at registrering av nødvendig utøverinformasjon, herunder oppholdssted for utøvere med meldeplikt og informasjon om medisinsk fritak, skjer i WADAs nettbaserte system ADAMS, som gir mulighet for sikker og kontrollert deling av personopplysninger.

Departementet vektlegger også at det er profesjonelle aktører som har tilgang til og behandler disse personopplysningene. Som nasjonal antidopingorganisasjon er det ADNO som i hovedsak har behov for å behandle personopplysninger i antidopingarbeidet, og ADNO har gode systemer og rutiner for å behandle slike opplysninger. Blant idrettsorganisasjonene vil det i hovedsak være aktuelle særforbund som har behov for å behandle personopplysninger i arbeidet med å bistå ADNO i deres arbeid. Idrettslag vil i begrenset grad ha behov for å behandle personopplysninger i antidopingarbeidet.

I tillegg har WADA utarbeidet en internasjonal standard for beskyttelse av privatliv og personlig informasjon som antidopingorganisasjoner må følge. Standarden skal sikre et tilstrekkelig og effektivt vern av den personlige integritet og gi beskyttelse av personopplysninger i antidopingarbeidet. Standarden er revidert to ganger siden 2018 for å samsvare med gjeldende personvernregelverk. Som et tillegg til standarden har WADA

utarbeidet ikke-obligatoriske retningslinjer som skal gjøre de nasjonale antidopingorganisasjonene bedre i stand til å ivareta et forsvarlig og effektivt personvern.

Departementet viser også til at det i revisjonen av WADA-koden i 2021 ble innført en ny kategori; «breddeutøvere» (*Recreational Athletes*). For denne gruppen er de nasjonale antidopingorganisasjonene gitt større fleksibilitet. Det gjelder i hvilken grad utøverne skal dopingtestes, hva de skal testes for og hvilke sanksjoner de eventuelt skal ilegges. De må ikke melde fra om hvor de befinner seg. Det utarbeides heller ikke biologiske profiler for denne gruppen utøvere, og utøverne er ikke pliktige til å sende inn søknad om medisinsk fritak i forkant av en eventuell dopingtest.

Disse endringene i antidopingregelverket er begrunnet ut fra personvern hensyn og må ses i sammenheng med uttalelser fra det *Europeiske Personvernrådet* (brev av 9. oktober 2019, OUT2019-0035). Antallet personer utenfor konkurranseidretten som omfattes av antidopingregelverket, tilsa etter rådets vurdering at virkeområdet for antidopingarbeidet var for vidt, og at det dermed utgjorde et uforholdsmessig inngrep i personvernet.

I tråd med det internasjonale antidopingregelverket deler ADNO utøverne inn i følgende tre grupper: 1) meldepliktutøvere, 2) øvrige nasjonale toppidrettsutøvere og 3) øvrige utøvere.

Meldepliktsystemet for prioriterte toppidrettsutøvere er omtalt i punkt 7.2.3.5. Om lag 50 av de beste utøverne i Norge, primært i kraft- og utholdenhetsidretter, er oppført på ADNOs meldepliktliste. I tillegg er andre norske toppidrettsutøvere oppført på meldepliktlisten til sine internasjonale særforbund. Meldepliktutøverne har høy prioritet i antidopingarbeidet. De er gjenstand for særskilt prøvetaking i og utenfor konkurranse, og de må derfor oppgi hvor de befinner seg i én garantitime hver dag. 819 av de 3 159 dopingtestene i det nasjonale testprogrammet i 2024 ble innhentet fra meldepliktutøvere.

Gruppen av *øvrige nasjonale toppidrettsutøvere* utgjør ca. 4 700 utøvere. Den omfatter utøvere som konkurrerer på det høyeste nivået i sin idrett nasjonalt og/eller representerer Norge på landslagsnivå. 1 445 av de 3 159 dopingtestene i det nasjonale testprogrammet i 2024 ble innhentet fra denne gruppen utøvere.

Gruppen *øvrige utøvere* omfatter utøvere på ulike nivåer i norsk idrett, alt fra fotballspillere i 2. divisjon for herrer til vanlige mosjonister. Gruppen omfatter dermed de aller fleste av dagens medlemmer av NIF. 895 av dopingtestene i det nasjonale testprogrammet ble i 2024 innhentet fra denne gruppen utøvere.

Departementet mener at differensieringen mellom ulike kategorier utøvere i antidopingregelverket bidrar til å sikre at inngrep i den enkeltes personvern er forholdsmessig.

I tillegg vektlegger departementet at forslaget til lovens virkeområde i § 2 også vil bidra til å sikre forholdsmessige inngrep i den enkeltes personvern. Lovforslaget avgrenses her til å gjelde antidopingarbeid som utføres på grunnlag av Verdens antidopingprogram av ADNO, Stiftelsen X og norske idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram.

Oppsummert vurderer departementet at de viktige samfunnsmessige interessene som ligger til grunn for lovforslaget står i et rimelig forhold til inngrepene i personvernet som følger av behandlingen av nødvendige personopplysninger. Aktørene i antidopingarbeidet må sikres mulighet til å behandle personopplysninger når det er nødvendig for å forebygge, avdekke og følge opp brudd på antidopingregelverket.

7.13.5 Behandling av personopplysninger om straffedommer og andre lovovertridelser som har direkte relevans for antidopingarbeidet

7.13.5.1 Avgrensning av hvilke personopplysninger som kan behandles
Departementet foreslår i §§ 15, 16 og 17 annet punktum at ADNO, Stiftelsen X og idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram, skal kunne behandle «personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for antidopingarbeidet».

Forslaget er basert på en nødvendighetsvurdering. Behandling av personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser etter artikkel 10 i personvernforordningen kan utgjøre et stort inngrep i personvernet. En adgang til å behandle slike personopplysninger bør begrenses til hva som er nødvendig for å ivareta oppgaver og forpliktelser etter loven, og hvor formålet er en dopingfri idrett.

Departementet vurderer at aktørenes forpliktelser etter antidopingregelverket ikke gir behov for en generell adgang til å behandle personopplysninger etter artikkel 10. Behovet vil i all hovedsak knytte seg til brudd på dopingbestemmelsene i straffeloven eller i legemiddeloven. Straffeloven § 234 gjelder dopingovertridelser og medvirkning til dopingovertridelser. Straffeloven § 235 gjelder grove dopingovertridelser. Legemiddeloven § 24 a forbyr å erverve, besitte eller bruke stoff som etter forskrift med hjemmel i straffeloven § 234 er regnet som dopingmidler. Se omtale i punkt 3.5.1. Aktørenes behov for å behandle personopplysninger om brudd på dopingbestemmelsene i straffeloven og legemiddeloven omtales i punkt 7.13.5.2.

I punkt 7.13.5.3 omtales videre aktørenes behov for å behandle personopplysninger om brudd på det nasjonale antidopingregelverket.

Departementet har vurdert å avgrense aktørenes grunnlag for å behandle personopplysninger etter artikkel 10 til kun å gjelde personopplysninger om brudd på dopingbestemmelsene i straffeloven og legemiddeloven og brudd på bestemmelsene i det nasjonale antidopingregelverket. Departementet kan imidlertid ikke utelukke at det i enkelte tilfeller kan ha direkte relevans for antidopingarbeidet å kunne behandle personopplysninger om brudd på andre straffebestemmelser enn de ovennevnte. En slik bestemmelse kan derfor gi en uheldig begrensning av aktørenes antidopingarbeid.

Departementet foreslår derfor en bestemmelse som sier at aktørene kan «behandle personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for antidopingarbeidet». Forslaget gir en viss fleksibilitet, men departementet understreker at bestemmelsen ikke gir aktørene en vid adgang til å behandle personopplysninger etter

artikkel 10. Kravet til direkte relevans skal tolkes strengt. Avgrensningen skal beskytte de registrertes rettigheter og friheter og begrense personvernkonsekvensene av lovforslaget.

7.13.5.2   *Behovet for å behandle personopplysninger om brudd på dopingbestemmelser i straffeloven eller legemiddeloven*

I antidopingarbeidet i idretten kan det være behov for å behandle personopplysninger om brudd på dopingbestemmelsene i straffeloven eller legemiddeloven. Slike opplysninger kan være avgjørende for å avdekke dopingbruk i idrettsmiljøer, og opplysningene kan også brukes som supplerende bevismateriale ved behandling av dopingsaker i idretten.

ADNO kan ha behov for å behandle denne typen personopplysninger i arbeidet med å innhente, vurdere og behandle informasjon fra tilgjengelige kilder for å forebygge og avdekke brudd på antidopingregelverket. Opplysningene vil blant annet kunne mottas gjennom ADNOs varslings tjeneste (*Dopingvarsel*) og/eller chatte-kanal, hvor formålet er å legge til rette for at det kan varsles om kritikkverdige forhold knyttet til doping i idretten. Slike tips og varsler kan også mottas direkte fra idretten. Opplysningene vil normalt gjelde utøvere, men de kan også gjelde medhjelpere, støttepersonell, trenere mv..

ADNO vil også kunne motta slike personopplysninger fra politiet. Hvis ADNOs oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon lovfestes, vurderer departementet at politiet har hjemmel i politiregisterloven § 31 første ledd til å utlevere opplysninger til ADNO (se omtale i punkt 7.2.6). Politiregisterregelverket regulerer derimot ikke mottakerens adgang til å behandle personopplysningene som deles. ADNO er derfor avhengig av en hjemmel for å kunne behandle opplysningene som utleveres fra politiet.

Sanksjonsorganet og appellorganet vil ha behov for å behandle personopplysninger om brudd på dopingbestemmelsene i straffeloven eller legemiddeloven, i den grad slike opplysninger fremkommer i dopingsakene som skal til behandling i organene.

Idrettsorganisasjonene har etter WADA-koden plikt til å bistå den nasjonale antidopingorganisasjonen i arbeidet, herunder en varslingsplikt. Departementet vurderer at det for disse aktørene i hovedsak vil være behov for å behandle personopplysninger om brudd på dopingbestemmelsene i straffeloven eller legemiddeloven ved mottatte varsler eller tips om brudd på disse bestemmelsene.

7.13.5.3   *Behovet for å behandle personopplysninger om brudd på det nasjonale antidopingregelverket*

Grensene for hva som utgjør personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser etter personvernforordningen artikkel 10, er ikke helt klarlagt. Departementet viser til uttalelsen fra EU-domstolens generaladvokat i C-474/24, avgitt 25. september 2025. Generaladvokaten vurderer her at ilagte sanksjoner for brudd på antidopingregelverket potensielt kan utgjøre straffereaksjoner av tilsvarende karakter som ordinære straffedommer, og således kan falle inn under artikkel 10. Dette kan gjelde uavhengig av om den aktuelle handlingen er straffbar etter nasjonal rett. Generaladvokaten legger til grunn at straffebegrepet i artikkel 10 må tolkes autonomt, og at retten må vurdere

handlingens/ lovbruddets karakter og hvor streng sanksjon handlingen medfører. Saken er foreløpig ikke behandlet av EU-domstolen.

Departementet har ikke konkludert med hvorvidt sanksjoner i organene som behandler dopingsaker i idretten i noen tilfeller kan omfattes av artikkel 10. Virkeområdet synes imidlertid å være dynamisk, og det kan ikke utelukkes at avgjørelser i disse organene etter omstendighetene kan omfattes av artikkel 10. I den grad avgjørelser fra sanksjonsorganet og appellorganet skulle anses som artikkel 10-opplysninger, vil behandling av opplysningene ha et behandlingsgrunnlag i lovforslaget §§ 15, 16 og 17.

7.13.6 Behandlingsansvaret

Som beskrevet i punkt 3.3.2.6, gir personvernforordningen regler om behandlingsansvar. Artikkel 4 nr. 7 definerer «behandlingsansvarlig» som den som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og bruk av hjelpemidler. Den behandlingsansvarlige har ansvaret for at opplysninger behandles etter prinsippene om forsvarlig behandling i tråd med artikkel 5 nr. 1, herunder prinsippene som nevnt i punkt 3.3.2.1.

Fortalepunkt 79 til forordningen sier at et effektivt vern av de registrertes rettigheter og friheter krever en tydelig plassering av behandlingsansvaret. Forordningen åpner for å gi nasjonale regler om behandlingsansvar dersom formålet og midlene for behandlingen er fastsatt i nasjonal supplerende rett.

Departementet foreslår ikke å lovfeste et behandlingsansvar for aktørene som gis rettslig grunnlag for å behandle personopplysninger. Ansvars plasseringen vil bero på en konkret vurdering på grunnlag av forordningens generelle regler og de faktiske omstendighetene i hvert tilfelle. En detaljert regulering av behandlingsansvar i loven kan gi risiko for at aktører defineres som behandlingsansvarlig uten at de i konkrete tilfeller oppfyller kravene for å være behandlingsansvarlig etter personvernforordningen.

ADNO vil som nasjonal antidopingorganisasjon normalt være behandlingsansvarlig når de behandler personopplysninger. Det har tidligere vært reist tvil om hvor langt behandlingsansvaret til ADNO strekker seg i relasjonen til WADA. Det er i dag en omforent forståelse av ansvarsdelingen som innebærer at WADA overtar behandlingsansvaret når personopplysninger legges inn i ADAMS.

ADNO kan i noen tilfeller benytte f.eks. andre lands nasjonale antidopingorganisasjoner for å utføre kontroller av norske utøvere som befinner seg i utlandet ved konkurranser eller trening. I disse tilfellene vil ADNO være ansvarlig for behandlingen av personopplysninger, og behandlingen skjer på grunnlag av en databehandleravtale.

Motsatt utfører ADNO tjenester på vegne av andre nasjonale antidopingorganisasjoner eller internasjonale særforbund. Dette kan typisk gjelde dopingkontroller av andre lands utøvere i forbindelse med konkurranser eller mesterskap i Norge. I disse tilfellene vil ADNO normalt opptre som databehandler.

7.13.7 Deling av personopplysninger

Deling av personopplysninger er en behandlingsform som krever et rettslig grunnlag etter personvernforordningen. Deling av personopplysninger er nødvendig for å kunne utøve et effektivt antidopingarbeid, og departementet mener at det supplerende rettsgrunnlaget i lovforslaget gir aktørene adgang til å dele personopplysninger når det er nødvendig for å ivareta oppgaver og forpliktelser etter denne loven.

Deling av personopplysninger i antidopingarbeidet innebærer samtidig et betydelig inngrep i personvernet. Det deles sensitive personopplysninger på ulike stadier i arbeidet, herunder helseopplysninger, opplysninger om positive dopingprøver og andre opplysninger som kan benyttes som bevis for brudd på dopingbestemmelsene. Opplysningene deles både med nasjonale aktører i antidopingarbeidet og med internasjonale aktører som WADA, internasjonale særforbund, andre nasjonale antidopingorganisasjoner og CAS. Det gir også risiko for at delingen kan få negative konsekvenser i form av brudd på konfidensialitet etc. Departementet har derfor vurdert om hensynet til de registrerte, og behovet for et tydelig rettsgrunnlag, tilsier særlige regler om deling i loven. Departementet har imidlertid kommet til at dette ikke er hensiktsmessig.

Man kan i en lovbestemmelse søke å liste opp alle aktørene det kan deles personopplysninger med. Risikoen vil være at man ikke klarer å gi en uttømmende opplisting. Aktørbildet i antidopingarbeidet kan også endre seg over tid, og det er vanskelig å oppdatere loven i tråd med utviklingen i arbeidet. Samtidig vil en generell delingshjemmel, som kun sier at personopplysninger kan deles med relevante aktører, ha begrenset merverdi utover de kravene som allerede ligger i personvernregelverket.

Departementet legger derfor til grunn at den behandlingsansvarlige i konkrete tilfeller må vurdere behovet for deling for å kunne ivareta oppgaver og forpliktelser som følger av antidopingregelverket. I WADA-koden framgår det tydelig hvilke type aktører som har hvilke oppgaver i antidopingarbeidet, og følgelig hvilke type aktører det er behov for å dele personopplysninger med.

Departementet vektlegger at deling av personopplysninger i hovedsak skjer i ADAMS, WADAs nettbaserte databaseverktøy for registrering, lagring, deling og innberetning av data. Nasjonale antidopingorganisasjoner og internasjonale særforbund plikter å påse at utøverinformasjon, medisinske fritak og prøveresultater legges inn i ADAMS. Dersom en norsk utøver oppholder seg i et annet land, kan nødvendige opplysninger deles med andre nasjonale antidopingorganisasjoner eller med *The International Testing Agency*, som tester på vegne av internasjonale særforbund. Tilgang til nødvendige personopplysninger gis normalt gjennom ADAMS, slik at de nevnte aktørene kan gjennomføre testing, for eksempel på ADNOs vegne.

ADAMS forenkler utvekslingen av informasjon mellom antidopingorganisasjonene og har som formål å fremme åpenhet og effektivitet. Adgangsbegrensning og sikkerhetstiltak er bygget inn i systemet for å sikre trygg utveksling av informasjon. Kun aktører som har konkrete roller i antidopingarbeidet har tilgang til relevante personopplysninger. I tilfeller

hvor personopplysninger ikke deles gjennom ADAMS, skjer det gjennom andre trygge kommunikasjonskanaler, som for eksempel kryptert e-post.

7.13.7.1 Overføring av personopplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner

Antidopingarbeidet i idretten forutsetter deling av personopplysninger både i og utenfor EU/EØS. Deling skjer i hovedsak i ADAMS. Personopplysninger legges inn i ADAMS og kan deles med aktører som har spesifikk tilgang til opplysningene. WADAs hovedkontor og ADAMS ligger i Canada. Ved bruk av databasen blir det derfor overført personopplysninger til et såkalt «tredjeland».

I særlige tilfeller blir det unntaksvis delt personopplysninger utenfor ADAMS, for eksempel med internasjonale særforbund eller arrangører som er etablert i tredjeland. Det kan være hastetilfeller hvor ADAMS ikke fungerer, eller der samarbeidspartnere som har rekvirert dopingkontroll, har behov for fysiske kopier av dopingkontrollskjemaer.

For at overføring til et tredjeland eller til en internasjonal organisasjon skal være lovlig, må det foreligge et gyldig overføringsgrunnlag etter personvernforordningen. Kapittel V i forordningen fastsetter regler for slik overføring av personopplysninger. Reglene kommer i tillegg til de alminnelige kravene til behandling av personopplysninger. Kravene til gyldig overføringsgrunnlag skal sikre at opplysningene er like godt vernet etter overføring til land utenfor EØS og/eller til internasjonale organisasjoner.

Departementet vurderer at behovet for å overføre personopplysninger i antidopingarbeidet er ivaretatt gjennom personvernforordningens generelle regler om overføring. Det er ikke behov for egne bestemmelser om overføring av personopplysninger i loven.

7.13.8 Tiltak for å ivareta de registrertes rettigheter og interesser

7.13.8.1 Oversikt

Personvernforordningen har flere bestemmelser som skal verne den enkeltes rettigheter ved behandling av personopplysninger. Prinsippet om dataminimering i artikkel 5 nr. 1 bokstav c betyr som nevnt at det kun skal behandles relevante personopplysninger, og begrenset til det som er nødvendig for å ivareta behandlingsformålene. Prinsippet om integritet og konfidensialitet i artikkel 5 nr. 1 bokstav f betyr at den behandlingsansvarlige skal sørge for at opplysningene behandles på en måte som sikrer tilstrekkelig sikkerhet gjennom bruk av egnede tekniske eller organisatoriske tiltak.

Forordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav g krever at supplerende rettsgrunnlag for behandling av særlige kategorier av personopplysninger må sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser. Også artikkel 10 stiller krav til at rettsgrunnlaget som åpner for å behandle personopplysninger om straffedommer og andre lovovertrедelser utenfor en offentlig myndighets kontroll, må sikre nødvendige garantier for de registrertes rettigheter og friheter. Forordningen sier lite om hvilke særlige tiltak for vern av de registrertes rettigheter og interesser som bør fastsettes.

Departementet vurderer at forslagene til §§ 15, 16 og 17 ivaretar kravene om egnede tiltak og nødvendige garantier for de registrertes rettigheter, interesser og friheter i tråd med artikkel 9 nr. 2 bokstav g og artikkel 10. Det viktigste tiltaket er den foreslåtte avgrensningen av hvilke typer personopplysninger som kan behandles. Etter artikkel 9 skal det bare kunne behandles helseopplysninger, genetiske opplysninger og biometriske opplysninger for å entydig identifisere en fysisk person. Etter § 10 skal det bare kunne behandles personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for antidopingarbeidet.

Hjemmelen til å behandle personopplysninger er også knyttet spesifikt til ivaretagelse av oppgaver og forpliktelser etter dette lovforslaget. Oppgavene er formulert på overordnet nivå, men i antidopingregelverket er aktørenes oppgaver mer konkret fastsatt, og regelverket gir en klar innramming av formålet for behandlingen av personopplysninger.

Departementet viser også til forslaget til § 14 om taushetsplikt. De foreslåtte bestemmelsene vil være et bidrag til å ivareta de registrertes rettigheter og interesser.

Departementets samlede vurdering er at forslagene til §§ 15, 16 og 17 ivaretar kravene i personvernforordningen artikkel 5 om formålsbegrensning og dataminimering.

Forordningen stiller også krav til personopplysningenes riktighet, lagringsbegrensning og tekniske eller organisatoriske tiltak for personopplysningssikkerhet og tilgangsstyring. Etter en totalvurdering, foreslår ikke departementet å innta disse kravene i loven. Enkelte av kravene, som kravet til lagringsbegrensning, lar seg vanskelig konkretisere i loven. Departementet legger uansett til grunn at den behandlingsansvarlige plikter å følge kravene i personvernforordningen, uavhengig av om kravene er gjentatt i særlov.

For å skape økt bevissthet om hvilke plikter personvernregelverket pålegger den behandlingsansvarlige, redegjøres det her for noen av de sentrale kravene i forordningen.

7.13.8.2   *Krav til personopplysningssikkerhet*

Personvernregelverket pålegger den behandlingsansvarlige plikter som knytter seg til informasjonssikkerhet. Reglene om personopplysningssikkerhet er samlet i avsnitt 2 i vedlegg IV i forordningen. Artikkel 32 fastsetter krav til sikkerhet ved behandlingen, mens artikkel 33 og 34 gjelder melding og underretning til tilsynsmyndigheten og den registrerte ved brudd på personopplysningssikkerheten. Artikkel 32 stiller krav om at den behandlingsansvarlige og databehandleren gjennomfører egnede tekniske og organisatoriske tiltak for å oppnå et sikkerhetsnivå som er egnet med hensyn til risikoen.

Også WADAs *International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information* fastsetter krav til informasjonssikkerheten i antidopingarbeidet.

7.13.8.3   *Krav om tilgangsstyring*

Departementet foreslår ikke egne lovbestemmelser om tilgangsstyring. Det vil være opp til den behandlingsansvarlige å sikre at personvernregelverkets krav etterleves.

Personvernforordningen gir ikke uttrykkelige bestemmelser som begrenser tilgangen til personopplysninger, men prinsippene om dataminimering, integritet og konfidensialitet

etter artikkel 5 nr 1 bokstav c og f gjelder. Den behandlingsansvarlige skal også i tråd med artikkel 24 og 32 sørge for egnede tekniske og organisatoriske tiltak for å sikre at behandlingen utføres i tråd med forordningen og med forsvarlig sikkerhetsnivå. I tillegg er den behandlingsansvarlige pliktig å iverksette tiltak for å sikre at det kun behandles personopplysninger som er nødvendige for det konkrete behandlingsformålet, se artikkel 25 nr. 2. Plikten gjelder blant annet personopplysningenes tilgjengelighet.

WADAs *International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information* gir føringer for tilgangsstyring og ivaretagelse av konfidensialitet ved behandling av personopplysninger. Standarden krever at alle ansatte som behandler personopplysninger i nasjonale antidopingorganisasjoner, skal være underlagt taushetsplikt.

Krav om tilgangsstyring betyr at de som ikke trenger personopplysningene for å kunne ivareta sine oppgaver eller ansvar, ikke skal ha tilgang til opplysningene. Kravet betyr også at de som har behov for opplysningene, ikke skal ha tilgang til flere opplysninger enn nødvendig. Den behandlingsansvarlige skal ta stilling til hver enkelt medarbeiders (eventuelt andre personer med tilknytning til virksomheten) tilgang til personopplysninger ut fra hva som er nødvendig for deres arbeidsoppgaver. Den behandlingsansvarlige må etablere retningslinjer og rutiner for å sikre at kravet til tilgangsstyring etterleves.

7.13.8.4 Lagringstid

Etter personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav e skal personopplysninger «lagres slik at det ikke er mulig å identifisere de registrerte i lengre perioder enn det som er nødvendig for formålene som personopplysningene behandles for».

Adgangen til lagring av dopingprøver med tilhørende biologiske opplysninger er et viktig verktøy for et effektivt antidopingarbeid. Et av formålene med lagring er å muliggjøre retesting av dopingprøver på bakgrunn av vitenskapelige og teknologiske fremskritt, slik at brudd på antidopingregelverket kan avdekkes også lang tid etter prøvetaking. Flere nyere dopingsaker har nettopp blitt avdekket på grunn av retesting av eldre prøver.

Et annet formål med lagring er å kunne etablere og følge opp biologiske pass til utøvere. Det biologiske passet bygger på biologiske opplysninger, som for eksempel blodverdier, fra flere dopingprøver tatt over tid. Formålet er å identifisere avvik i en utøvers biologiske verdier som ikke har noen naturlig forklaring, men som kan tyde på bruk av dopingmidler.

WADAs antidopingregelverk gir i dag adgang til slik lagring innenfor rammene av personvernregelverket. Reglene om lagringstid er under løpende utvikling og kan endres gjennom revisjoner av WADA-koden og de internasjonale standardene, blant annet som følge av ny teknologi og endrede krav til sporbarhet og analysemetoder. Det betyr at lagring må tilpasses både behovet for effektiv kontroll og kravene om dataminimering.

Departementet foreslår derfor ingen lovbestemmelser om lagringstid. Det er vanskelig og lite hensiktsmessig å gi en uttømmende opplisting av lagringstid for de behandlingene som følger av det internasjonale antidopingregelverket. Hvor lenge personopplysninger kan lagres i antidopingarbeidet, vil variere. Lagringstiden er blant annet avhengig av type sak, behovet for oppfølging og hvilke personopplysninger som behandles.

I vedlegget til WADAs *International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information* inngår en oversikt over lagringstid for opplysninger for de ulike formålene i antidopingarbeidet. Føringer for oppbevaring, lagring, sletting og aidentifisering av personopplysninger følger av kapittel 10.

Det vil være opp til den behandlingsansvarlige å sikre at kravene i personopplysningsloven og personvernforordningen om å minimere lagringstid ivaretas. Departementet legger til grunn at hver behandlingsansvarlig etablerer gode rutiner for sletting av personopplysninger, i tråd med personvernregelverkets krav og WADAs standard.

7.13.8.5 De registrertes rettigheter etter personvernforordningen

Den behandlingsansvarlige skal ivareta de registrertes rettigheter i den enkelte saken. Personvernforordningen kapittel III fastsetter flere rettigheter for de registrerte ved behandling av personopplysninger om dem selv, herunder rett til innsyn i opplysninger som er registrert om seg selv, rett til informasjon, retting eller begrenset behandling og rett til å protestere. De registrertes rettigheter bidrar til å ivareta personvernet til den enkelte. Personopplysningsloven § 16 fastsetter enkelte unntak fra retten til informasjon og innsyn som de registrerte har etter kapittel III i forordningen.

7.13.9 Behov for forskriftshjemmel

I forslaget til § 18 heter det at departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger i antidopingarbeidet etter denne loven.

Departementet vurderer som nevnt at lovforslaget ivaretar kravene i artikkel 9 nr. 2 bokstav g og artikkel 10 om å sikre tiltak og nødvendige garantier for de registrertes rettigheter, interesser og friheter. Lovforslaget fastsetter nødvendige rettslige rammer for behandling av personopplysninger i tråd med krav og prinsipper i forordningen. I tillegg må loven ses i sammenheng med forordningens generelle bestemmelser, som blant annet gir de registrerte en rekke rettigheter ved behandling av personopplysninger om seg selv (kapittel III) og fastsetter ulike plikter for den behandlingsansvarlige (kapittel VI).

Bestemmelser som presiserer og utdyper regulering av behandling av personopplysninger kan ofte bli detaljerte. Departementet mener derfor at det er hensiktsmessig at eventuelle behov for ytterligere presiseringer og mer detaljerte regler kan fastsettes i forskrift. Samtidig vurderer departementet at en forskriftsregulering vil sikre nødvendig fleksibilitet ved senere behov for justeringer og tilpasninger. Antidopingarbeidet i idretten utføres på grunnlag av WADA-koden og tilhørende internasjonale bestemmelser, og endringer i det regelverket vil derfor kunne være hensiktsmessig å følge opp i forskrift.

8 Arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser

8.1 Innledning

Formålet med de lovbestemmelsene departementet foreslår i kapittel 3 er å fremme et effektivt og tillitsskapende arbeid i samsvar med Norges forpliktelser etter Europarådets

konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser. Forslaget til § 2 *Lovens virkeområde* forankrer det nasjonale arbeidet til oppfølging av konvensjonen. Det er konvensjonens definisjoner og bestemmelser som danner rammen for aktørenes arbeid på dette området, jf. omtale i punkt 6.2.4.

Arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser forutsetter god samordning og effektiv informasjonsutveksling mellom aktører nasjonalt og internasjonalt. Norge har i tråd med Europarådets konvensjon en nasjonal enhet for koordinering av arbeidet. Denne ligger i Lotteri- og stiftelsestilsynet. Departementet foreslår å lovfeste tilsynets rolle som nasjonal enhet. Departementet foreslår videre at tilsynet skal kunne pålegge finansforetak som har tillatelse til å yte betalingstjenester, å gi opplysninger om kundeforhold og betalingstransaksjoner som enheten finner nødvendig for å utføre sine oppgaver etter loven. Departementet foreslår også regler for behandling av personopplysninger, da ivaretagelse av konvensjonsforpliktelsene forutsetter at de nasjonale aktørene i arbeidet må kunne behandle slike opplysninger.

Departementet foreslår ikke egne straffebestemmelser mot manipulering av idrettskonkurranser. Dette er heller ikke et krav i Europarådets konvensjon. Artikkel 15 sier at konvensjonspartene skal sikre at deres nasjonale lover gjør dem i stand til å straffeforfølge manipulering av idrettskonkurranser når slik manipulering involverer tvang, korrupsjon og bedrageri, som definert i lovgivningen.

Som omtalt i punkt 3.5.2, har Norge flere bestemmelser i straffeloven som kan anvendes for å straffeforfølge manipulering av idrettskonkurranser, herunder bestemmelsene om korrupsjon, bedrageri, økonomisk utroskap og tvang. Medvirkning til brudd på de aktuelle straffebudene rammes også.

I Norge er det kun ført én sak for domstolene om manipulering av idrettskonkurranser. De aktuelle konkurransene var to seriekamper i fotball 2. divisjon for menn i juni 2012. Saken gjaldt grov korrupsjon og grovt bedrageri der en av de tiltalte inngikk avtale med to medtiltalte fotballspillere om at disse skulle søke å medvirke til tap for sine klubber. Saken ble endelig avgjort ved dom i Høyesterett 31. august 2017. Personen som initierte manipulasjonen, og som ved spill på kampene oppnådde en urettmessig gevinst, ble dømt til fengsel i to år for grov korrupsjon og grovt bedrageri. De to fotballspillerne ble begge dømt til fengsel i ti måneder for grov korrupsjon og grovt bedrageri.

I slutten av februar 2026 ble flere personer siktet for grov korrupsjon og bedrageri knyttet til spill på fotballkamper i eliteserien. Mistanken knytter seg til pengespill på enkelthendelser i kamper. Saken er per i dag fremdeles under etterforskning av politiet.

De aktuelle sakene viser at dagens generelle straffebestemmelser i straffeloven er anvendelige på saker som gjelder manipulering av idrettskonkurranser. Bruk av bestemmelsene gir politiet effektive verktøy i etterforskningen av konkrete saker. Straffebestemmelsene dekker både selve handlingene og medvirkning til handlingene. Departementet ser per i dag derfor ikke behov for nye straffebestemmelser, verken i straffeloven eller i det foreliggende forslaget til ny særlov. Dersom det i framtiden skulle

vise seg at dagens straffebestemmelser ikke gir et effektivt grunnlag for å forfølge manipulering av idrettskonkurranser, vil det måtte gjøres en ny vurdering av spørsmålet.

8.2 Norges nasjonale enhet for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser

Departementet foreslår i § 19 første ledd å lovfeste at Lotteri- og stiftelsestilsynet er Norges nasjonale enhet for koordinering av arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.

Som part i Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser forplikter Norge seg til å ha en slik nasjonal enhet. Som omtalt i punkt 2.4, ga departementet i 2015 tilsynet i oppgave å etablere og drifte en nasjonal enhet. Mandatet sier at enheten gjennom informasjonsinnhenting, analyser og videreformidling av informasjon skal bidra til å forebygge, avverge og avdekke manipulering av idrettskonkurranser. Enheten skal også foreta trusselvurderinger knyttet til manipulering av idrettskonkurranser i Norge.

En lovfesting av den nasjonale enheten vil kunne styrke arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Det vil bidra til en rettslig og reell styrking av enhetens rolle som koordinerende myndighet i arbeidet på dette området. Sammenlignet med dagens situasjon, hvor den nasjonale enhetens mandat er forankret i departementets oppdragsbrev til tilsynet, vil forslaget til §§ 19 og 20 gi en sterkere forankring av enhetens rolle. Særlig overfor internasjonale aktører kan en lovfesting gi den nasjonale enheten økt legitimitet.

I tillegg kan en lovfesting av den nasjonale enhetens rolle gi arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser i Norge økt synlighet. Arbeidet har ikke samme oppmerksomhet som antidopingarbeidet i idretten. Lovfesting vil kunne bidra til en økt bevissthet blant idrettsorganisasjoner og blant utøvere, trenere, dommere og annet støttepersonell om de utfordringer manipulering av idrettskonkurranser utgjør for idretten og for samfunnet.

Det er derfor departementets vurdering at en lovfesting av den nasjonale enhetens rolle i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser vil legge til rette for en styrket ivaretagelse av Norges konvensjonsforpliktelser på dette området.

8.3 Den nasjonale enhetens oppgaver

8.3.1 Innledning

Departementet foreslår i § 19 annet ledd å lovfeste at Lotteri- og stiftelsestilsynet skal forebygge, avverge og avdekke manipulering av idrettskonkurranser.

Tilsynet skal som nasjonal enhet bidra til å forebygge, avverge og avdekke manipulering av idrettskonkurranser ved å samordne arbeidet og bidra til målrettede tiltak fra aktører som ivaretar egne oppgaver på dette området. Enheten skal samarbeide med en rekke nasjonale og internasjonale aktører. Europarådets konvensjon framhever idrettsorganisasjoner, konkurransearrangører, spillselskap, spillmyndigheter, politi og justismyndigheter som sentrale aktører i arbeidet.

Det skal være en klar rollefordeling mellom den nasjonale enheten og aktørene i Norge som har et selvstendig ansvar i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Enheten skal ha en koordinerende rolle og være et bindeledd mellom aktørene. For at enheten skal fungere optimalt, må alle involverte parter ivareta sitt arbeid på en god og effektiv måte.

Den nasjonale enheten skal ikke etterforske brudd på lov- og regelverk i Norge. Dersom analysene av innhentet informasjon avdekker mulige lov- og regelbrudd, skal enheten oversende saken til de ansvarlige aktørene. Informasjon om brudd på idrettens regelverk skal oversendes til idrettsorganisasjonene for videre oppfølging. Opplysninger om brudd på straffeloven skal videreformidles til politiet for eventuell etterforskning.

Den nasjonale enheten har sekretariatsansvaret for det nasjonale samarbeidsforumet mot manipulering av idrettskonkurranser. Som beskrevet i punkt 2.4, er samarbeidsforumets formål å samordne strategier og overordnede prioriteringer, og å sikre kompetansedeling og utveksling av kunnskap og erfaringer. Enhetens samordning av arbeidet skjer også gjennom bilateral kontakt med de sentrale aktørene i Norge, herunder NIF, Norges Fotballforbund, Norsk Tipping, Norsk Rikstoto, Det Norske Travselskap og Økokrim.

Nedenfor redegjøres det nærmere for hvilke oppgaver som inngår i forslaget til § 19 annet ledd om at «Den nasjonale enheten skal forebygge, avverge og avdekke manipulering av idrettskonkurranser». I oppgavene inngår 1) innhente relevant informasjon, 2) analysere innhentet informasjon, 3) videreformidle relevant informasjon og 4) foreta trusselvurderinger. Alle disse oppgavene inngår i departementets oppdragsbrev til Lotteritilsynet fra 2015, og oppgavene ivaretar også bestemmelsene i artikkel 13 i Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser.

8.3.2 Innhente, analysere og formidle relevant informasjon

Den nasjonale enheten skal være et informasjonssenter, og den skal levere beslutningsstøtte for de andre nasjonale aktørene i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. I rollen som koordinerende informasjonssenter skal den nasjonale enheten innhente, analysere og formidle relevant informasjon.

8.3.2.1 Innhente relevant informasjon

For å kunne ivareta sine oppgaver på en effektiv måte, skal den nasjonale enheten innhente relevant informasjon fra et bredt spekter av kilder nasjonalt og internasjonalt. De ulike aktørene i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser sitter gjerne på biter av informasjon som hver for seg ikke er tilstrekkelige til å konkludere om manipulering har foregått. Gjennom å samle flere av disse informasjonsbitene og se dem i sammenheng, har den nasjonale enheten et bedre grunnlag for å kunne konkludere hva som har skjedd.

Den nasjonale enheten skal definere og prioritere kunnskaps- og informasjonsbehovet basert på mål og prioriteringer for arbeidet. Informasjon skal innhentes i tråd med det identifiserte behovet, og skal koordineres gjennom en innhentingsplan.

Norsk Tipping er en fast samarbeidspartner for den nasjonale enheten. Enheten har regelmessige avviksmøter med Norsk Tipping. Dette dreier seg om avvik i spillmønstre og

unormale oddsbevegelser som kan indikere at det har foregått manipulering av de aktuelle idrettskonkurransene.

NIF og deres medlemsorganisasjoner er også faste samarbeidsparter. Enheten har kontakt med aktuelle særforbund ved behov. Enheten har også samtaler med aktører som har vært til stede på idrettskonkurranser hvor det er mistanke om manipulering for å ettergå opplysninger som er mottatt.

Enheten kan også innhente valutatransaksjoner for enkeltpersoner fra Skatteetaten for å undersøke hvor midlene som mistenkes knyttet til manipulering av idrettskonkurranser er overført til og fra.

I tillegg innhenter enheten også informasjon fra åpne kilder på nettet. Dette kan for eksempel være informasjon fra sosiale medier, åpne sider knyttet til oddsbevegelser og spilltilbud, saker i media, resultater eller rapporter fra idrettskonkurranser.

Siden manipulering av idrettskonkurranser er et grenseoverskridende problem, har den nasjonale enheten også behov for å innhente informasjon fra internasjonale kilder. Det er for eksempel av vesentlig interesse for enheten å motta informasjon om spilltilbud og spillbevegelser hos utenlandske spillselskaper knyttet til idrettskonkurranser i Norge.

Den nasjonale enheten mottar informasjon om mistenkelige avvik i pengespill fra ulike aktører som overvåker pengespillmarkedet, herunder Sportradar, United Lotteries for Integrity in Sports (ULIS) og The International Betting Integrity Association (IBIA). Aktørene er beskrevet i punkt 2.4. I deres overvåkningstjenester kommer det i all hovedsak alarmer knyttet opp mot spillmarkedet. Alarmene utløses ved at oddsendringer er større enn en forventet eller forhåndsbestemt verdi eller at omsetningen på spillobjektet er større enn en forventet eller forhåndsbestemt verdi. Aktørene kan også produsere analyser etter nærmere ønske fra den nasjonale enheten. Disse kan være knyttet til oddsbevegelser og en vurdering av årsaken til disse. Analysene kan også gå nærmere inn på bestemte konkurranser og navngi enkeltutøvere det er knyttet spesiell mistanke mot.

Den nasjonale enheten innhenter også informasjon fra andre lands spillmyndigheter. Dette kan være særlig aktuelt i land hvor internasjonale spillselskaper har lisenser. Her vil den nasjonale enheten kunne be spillmyndighetene om å undersøke med de aktuelle spillselskapene om det har foregått mistenkelige innsatser på spillobjekter som enheten undersøker. Dersom mistenkelige innsatser foreligger, ber den nasjonale enheten spillmyndighetene om å innhente og oversende aktuell informasjon.

Det hender også at internasjonale spillselskaper varsler den nasjonale enheten direkte om mistenkelige forhold. Dette kan for eksempel være konkrete innsatser på spillobjekter som er høyere enn forventet og som det derfor rettes mistanke mot.

Den nasjonale enheten drifter i dag en tipskanal på Lotteritilsynets nettsider. Gjennom denne kanalen kan man tipse både med navn, alias eller anonymt. Tipsene varierer i innhold fra rykter og antydninger om at noe må ha foregått i en idrettskonkurranse til konkrete navn og veldokumenterte hendelser.

8.3.2.2 *Analysere innhentet informasjon*

Den nasjonale enheten skal analysere innhentet informasjon. Informasjonens verdi må vurderes opp mot det kunnskaps- og informasjonsbehovet som er identifisert på grunnlag av overordnede mål og prioriteringer. Det sentrale spørsmålet er hvordan informasjonen kan bidra til å styrke arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser i Norge.

Den nasjonale enheten mottar flere typer informasjon fra en rekke ulike kilder. De ulike informasjonsbitene må ses i sammenheng og vurderes opp mot hverandre. Analysen må inkludere en vurdering av informasjonens relevans og pålitelighet. Det må besluttes hvilken prioritet informasjonen skal gis, og hvordan informasjonen skal håndteres videre.

I henhold til konvensjonen, skal den nasjonale enheten blant annet analysere opplysninger om atypisk og mistenkelig spill på idrettskonkurranser. Det er spillselskapene som sitter på den beste kompetansen når det gjelder å vurdere om det knytter seg mistenkelig eller atypisk spill på deres spillobjekter. Arbeidet i den nasjonale enheten skal derfor ikke erstatte de analysene Norsk Tipping selv foretar av spillbevegelsene i sine spill.

Formålet med analysearbeidet er i hovedsak å sammenstille relevant informasjon fra ulike kilder og vurdere om informasjonsbitene sammen utgjør tilstrekkelig dokumentasjon på at manipulering av en idrettskonkurranse har foregått. Den nasjonale enheten har systemer som gir mulighet til å sammenstille tips og alarmer som tilsynelatende ikke har sammenheng. Dette gir enheten mulighet til å se om det er et mønster i opplysningene.

Det oppstår ofte rykter og mistanker om manipulering av idrettskonkurranser, for eksempel basert på hendelser underveis i konkurransene eller unormale oddsbevegelser i spillmarkedet. Det kan ha andre forklaringer enn at det har foregått manipulering. Gjennom å innhente og analysere relevante opplysninger fra ulike kilder kan den nasjonale enheten bidra til å verifisere eller avkrefte mistanker om slik manipulering.

I tillegg til konkret saksutredning og beslutningsstøtte til idretten og til politiet, er en viktig del av analysearbeidet å kunne bruke bearbeidet informasjon til å arbeide forebyggende mot manipulering av idrettskonkurranser. En sammenstilling av informasjon fra alarmer, spørreundersøkelser, trusselvurderinger og andre kilder setter enheten i stand til å arbeide målrettet med kunnskapsheving i idretten og blant andre aktuelle aktører.

8.3.2.3 *Formidle relevant informasjon*

Den nasjonale enheten formidler informasjon både i forbindelse med forebygging, avdekking og sanksjonering av manipulering av idrettskonkurranser.

På grunnlag av de gjennomførte analysene, skal den nasjonale enheten vurdere behovet for videreformidling av relevant informasjon til berørte parter i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Det sentrale spørsmålet er hvilken informasjon de ulike partene behøver for å kunne drive et effektivt arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser.

Informasjonsformidlingen kan ha flere formål. I noen tilfeller vil det være snakk om tidskritisk informasjon for å avverge eller avdekke konkrete tilfeller av manipulering av idrettskonkurranser. I andre tilfeller vil det dreie seg om informasjon som kan benyttes av

berørte parter i deres forebyggende arbeid. Den nasjonale enheten må i hvert tilfelle vurdere hvilket formål informasjonsformidlingen skal ivareta.

I det forebyggende arbeidet er det først og fremst formidling av informasjon knyttet til overordnede statistikker, funn i undersøkelser, orientering om regelverk eller lignende. Formidlingen kan skje til en rekke aktører og er i utgangspunktet formidling av informasjon i opplærings- og utdanningsøyemed.

I det avdekkende arbeidet foretar den nasjonale enheten undersøkelser der det er mistanke om manipulering av en idrettskonkurransen. Her vil informasjon knyttet til en mistenkt klubb eller person kunne bli delt med andre aktører, for eksempel aktuelt idrettsforbund, nevnte overvåkingsaktører, spillselskap, andre lands myndigheter, skatteetaten og politi. Bakgrunnen for slik deling kan være at enheten er avhengig av opplysninger fra de nevnte aktørene for å kunne styrke eller svekke mistanken som foreligger. Informasjonen blir delt i egne kanaler eller i krypterte e-poster.

I arbeidet med sanksjonering av manipulering av idrettskonkurransen er den nasjonale enhetens rolle å levere beslutningsstøtte til politi og/eller til aktuell idrettsorganisasjon. Beslutningsstøtten består i hovedsak av rapporter med dokumentasjon av funn i saken og en vurdering fra enheten. Videre blir det opp til mottaker å vurdere om påtale/tiltale eller andre rettslige skritt skal gjennomføres.

8.3.2.4 Foreta trusselvurderinger

Risikovurderinger og risikohåndtering inngår som et sentralt element i Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser. I artikkel 5 heter det:

«Hver part skal – når det er hensiktsmessig i samarbeid med idrettsorganisasjoner, spilloperatører, konkurransearrangører og andre relevante organisasjoner – avdekke, analysere og bedømme risikoen forbundet med manipulering av idrettskonkurranser.»

I KUDs oppdragsbrev til Lotteritilsynet fra 2015 inngår trusselvurderinger som en av oppgavene enheten skal ivareta. Med utgangspunkt i rollen som informasjonssenter, med ansvar for å innhente, analysere og videreformidle relevant informasjon om manipulering av idrettskonkurranser, har den nasjonale enheten gode forutsetninger for å foreta trusselvurderinger. Dette er vurderinger som kan benyttes av berørte parter i Norge i deres forebyggende arbeid på området. Slike trusselvurderinger kan inkludere trusselnivået i ulike idretter og på ulike nivåer i de enkelte idrettene, trusselnivået knyttet til spill hos Norsk Tipping og trusselnivået knyttet til spill gjennom utenlandske spillselskaper.

På grunnlag av trusselvurderingene kan den nasjonale enheten også gjøre vurderinger av hvordan truslene kan reduseres, og den vil kunne foreslå konkrete tiltak mot manipulering av idrettskonkurranser i Norge.

8.4 Utlevering av opplysninger

8.4.1 Innledning

Av pengespilloven § 26 første ledd fremgår det at Lotteritilsynet kan pålegge enhver å gi opplysninger som er nødvendig for å utføre tilsynets oppgaver etter loven.

Opplysningsplikten omfatter privatpersoner, foretak og organisasjoner, og offentlige myndigheter, og den er kun avgrenset mot politiet. I de fleste tilfeller vil pålegg om informasjon rettes mot den som tilbyr eller markedsfører pengespill rettet mot Norge, eller medvirker til dette. I noen tilfeller kan også andre enn dem som er direkte involvert i tilbud og markedsføring av pengespill, ha plikt til å gi opplysninger. Det gjelder først og fremst personer med en tilknytning til pengespillaktivitet.

Opplysningsplikten omfatter alle opplysninger som Lotteritilsynet vurderer er nødvendige for å gjennomføre tilsynsarbeidet. Det gjelder med noen unntak også taushetsbelagte opplysninger, jf. § 26 tredje ledd. Fjerde ledd fastsetter at alle som gjennom pålegg gitt etter bestemmelsen, får kjennskap om opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt, har tilsvarende taushetsplikt for opplysningene som de taushetsplikten gjelder for. Disse kan ikke bruke opplysningene til andre formål enn det de er innhentet for.

Departementet vurderer at pengespilloven § 26 alene ikke er en klar nok hjemmel for den nasjonale enheten til å kunne kreve opplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Formålet med pengespilloven er å regulere pengespillmarkedet og å forebygge spilleproblemer og økonomisk kriminalitet. Den nasjonale enhetens virksomhet er imidlertid ikke del av Lotteritilsynets ansvar som tilsynsmyndighet på pengespillfeltet. Enhetens mandat og oppgaver er ikke forankret i pengespilloven.

8.4.2 Ny hjemmel for utlevering av opplysninger

Departementet foreslår i § 20 at Lotteri- og stiftelsestilsynet skal kunne pålegge finansforetak som har tillatelse til å yte betalingstjenester, å gi opplysninger om kundeforhold og betalingstransaksjoner som enheten finner nødvendig for å utføre sine oppgaver etter loven. Opplysningsplikten skal gjelde uten hinder av taushetsplikt etter finansforetaksloven § 9-6.

For å kunne arbeide effektivt mot manipulering av idrettskonkurranser vil tilsynet som nasjonal enhet ha behov for opplysninger fra ulike kilder. Manipulering vil ofte involvere betalingstransaksjoner og henger ofte sammen med pengespill, og for eksempel kan opplysninger om betalingstransaksjoner avdekke involvering i konkrete saker. For at enheten skal kunne etterspørre opplysninger om spesifikke betalingstransaksjoner, vil enheten ofte først måtte avdekke hvor en person har et kundeforhold. Den nasjonale enheten kan ha behov for taushetsbelagte opplysninger fra for eksempel banker. For at den nasjonale enheten skal kunne få utlevert opplysninger uten hinder av taushetsplikt, er det behov for en ny lovhjemmel.

Lovforslaget vil gi et klart rettsgrunnlag for at finansforetak som har tillatelse til å yte betalingstjenester, må utlevere nødvendige opplysninger til den nasjonale enheten, selv om opplysningene er underlagt taushetsplikt etter finansforetaksloven § 9-6. Med «finansforetak som har tillatelse til å yte betalingstjenester», menes finansforetak som har konsesjon fra Finanstilsynet til å tilby betalingstjenester. Dette inkluderer banker, betalingsforetak og e-pengeforetak, og omfatter tjenester som betalingsoverføringer, kortbetalinger og andre betalingstjenester definert i betalingstjenesteloven (PSD2). Formuleringen sikrer at alle foretak med tillatelse dekkes, uten at det vil være behov for å liste opp nye typer foretak som eventuelt måtte komme til i fremtiden. Uttrykket betalingstransaksjoner er definert i finansavtaleloven § 1-5 sjette ledd.

Formålet med bestemmelsen er å sikre effektiv informasjonsflyt og muliggjøre håndtering av saker om manipulering av idrettskonkurranser. Departementet vurderer at en lovfestet opplysningsplikt er et egnet virkemiddel for å oppnå formålet. Omfanget av inngrepet begrenses ved at opplysningsplikten kun gjelder visse typer opplysninger som er nødvendige for å utføre oppgaver etter loven, og ved at plikten retter seg mot en klart avgrenset krets av profesjonelle aktører. Hjemmelen kan også kun brukes i forbindelse med enhetens pågående analysearbeid med en konkret sak. Behovet for å innhente opplysninger vil oftest være basert på annen innsamlet informasjon. Et pålegg om utlevering av informasjon skal være rimelig avgrenset, for eksempel til nærmere angitte transaksjoner i en bestemt tidsperiode eller på annen måte knyttet til de forholdene enheten analyserer.

Departementet har vurdert om mindre inngripende tiltak vil kunne ivareta formålet i tilstrekkelig grad, men vurderer at frivillig informasjonsdeling eller mer generelle samarbeidsordninger ikke vil sikre nødvendig tilgang til økonomiske opplysninger, først og fremst fordi opplysningene er underlagt taushetsplikt.

Samlet sett vurderer departementet at hensynet til effektiv bekjempelse av manipulering av idrettskonkurranser, herunder behovet for tilgang til informasjon om økonomiske forhold som ellers ville vært utilgjengelig, veier tyngre enn ulempene inngrepet i taushetsplikten og personvernet vil medføre. På denne bakgrunnen vurderer departementet at adgangen til å kreve taushetsbelagte opplysninger i dette tilfellet vil være i overensstemmelse med personvernforordningen og ikke vil være uforholdsmessig i lys av Grunnloven eller menneskerettighetene.

Departementet legger til grunn at det også finnes flere aktuelle muligheter for verdioverføringer enn kun pengetransaksjoner. Departementet vurderer derfor å gi den nasjonale enheten adgang til å kunne pålegge tilbydere av kryptoeiendelstjenester å gi opplysninger som enheten finner nødvendige for å utføre sine oppgaver etter loven. Opplysningsplikten vil også her gjelde uten hinder av taushetsplikt.

Bakgrunnen for en slik bestemmelse er at det er mulig å gjennomføre store verdioverføringer gjennom kryptoeiendeler. Med tilbydere av kryptoeiendelstjenester menes foretak som driver næringsvirksomhet med oppbevaring, veksling eller overføring av kryptovaluta eller andre digitale eiendeler. Dette omfatter alle former for kryptoeiendom som tilbys som betaling eller verdioverføring, uavhengig av teknologi eller

plattform. Departementet ønsker konkrete innspill fra høringsinstansene om det er behov for en slik hjemmel og om hvordan den i så fall bør utformes.

8.5 Behandling av personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser

8.5.1 Innledning

Arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser er forankret i Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser. Aktørene på dette området har behov for å behandle personopplysninger for å utføre oppgaver etter konvensjonen.

Departementet foreslår å regulere Lotteri- og stiftelsestilsynets behandling av personopplysninger i § 21, mens de øvrige aktørenes behandling av personopplysninger reguleres i § 22.

Departementet foreslår i § 21 første ledd at Lotteri- og stiftelsestilsynet skal kunne behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter §§ 19 og 20. Det gjelder også helseopplysninger og personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Departementet foreslår i § 21 annet ledd at personopplysningene kan lagres i inntil 20 år.

Departementet foreslår i § 22 første ledd at Norsk Tipping, NIF og andre norske idrettsorganisasjoner som er tilknyttet internasjonale organisasjoner oppført på konvensjonens liste over idrettsorganisasjoner, kan behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver som konvensjonen tillegger idrettsorganisasjoner og spillselskaper. Det gjelder også helseopplysninger og personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.

Departementet foreslår i § 22 annet ledd et tilsvarende behandlingsgrunnlag for Norsk Rikstoto, Det Norske Travelskap og Norsk Galopp.

8.5.2 Behov for et supplerende rettsgrunnlag

8.5.2.1 Innledning

Etter forskrift om overgangsregler om behandling av personopplysninger § 6 annet ledd bokstav b behandler Lotteri- og stiftelsestilsynet i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser personopplysninger som nevnt i forordningen artikkel 9 og artikkel 10, på grunnlag av konsesjonen fra Datatilsynet.

8.5.2.2 Behandlingsgrunnlag i artikkel 6 nr. 1 bokstav e

Departementet vurderer at personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e passer best som behandlingsgrunnlag for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. De vurderingene som i punkt 7.13.2.1 gjøres av antidopingarbeidet som en oppgave i allmenhetens interesse, gjelder også for arbeidet på dette området. Manipulering av

idrettskonkurranser er en global trussel mot idrettens integritet og mot tilliten til pengespillmarkedet. Kriminelle miljøers involvering i slik manipulering betyr at arbeidet på dette området også har en kobling til arbeidet mot internasjonal organisert kriminalitet. Gjennom Europarådets konvensjon ligger det folkerettslige forpliktelser til grunn for arbeidet. Norge har forpliktet seg til å forebygge, avdekke og straffe manipulering og til å fremme samarbeid mellom offentlige myndigheter, idretten og spillselskap.

Behandling av personopplysninger har dermed grunnlag i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e. Behandlingen krever et supplerende rettsgrunnlag i unionsretten eller i nasjonal rett. Lovforslaget §§ 21 og 22 skal utgjøre et slikt supplerende rettsgrunnlag.

8.5.2.3 Behandling av særlige kategorier av personopplysninger

Som omtalt i punkt 3.6.2.2, er behandling av særlige kategorier av personopplysninger i utgangspunktet forbudt. Det gjelder opplysninger om «rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religion, filosofisk overbevisning eller fagforeningsmedlemskap, samt behandling av genetiske opplysninger og biometriske opplysninger med det formål å entydig identifisere en fysisk person, helseopplysninger eller opplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering». Slike opplysninger kan likevel behandles etter et av unntakene i personvernforordningen artikkel 9 nr. 2.

På samme måte som for antidopingarbeidet, vurderer departementet at artikkel 9 nr. 2 bokstav g er det mest aktuelle rettsgrunnlaget for behandling av slike personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Bokstav g gir grunnlag for å behandle personopplysninger der «behandlingen er nødvendig av hensyn til viktige allmenne interesser». Det vises her til drøftingen av viktige allmenne interesser i punkt 7.13.2.2.

Det er i samfunnets interesse å ha et arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser som bidrar til å ivareta idrettens integritet og tilliten til pengespillmarkedet. Den nasjonale enheten, idrettsorganisasjonene og enerettstilbyderne av pengespill bidrar til å oppfylle Norges forpliktelser etter Europarådets konvensjon.

Departementet vurderer derfor at viktige allmenne interesser ligger til grunn for behovet for å behandle særlige kategorier av personopplysninger i dette arbeidet. Behandling av helseopplysninger som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser er viktig for å kunne utøve et effektivt og tillitsskapende arbeid.

Anvendelse av bokstav g krever et supplerende rettsgrunnlag i unionsretten eller i nasjonal rett. Bestemmelsen krever også at behandlingen skal «stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser». Forslagene til bestemmelser §§ 21 og 22 skal utgjøre et slikt supplerende rettsgrunnlag.

Aktørene som i lovforslaget gis et supplerende rettsgrunnlag for å behandle personopplysninger, tar utgangspunkt i de aktørgruppene som har oppgaver i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser etter Europarådets konvensjon.

8.5.3 Avgrensning av aktører som kan behandle personopplysninger

8.5.3.1 Lotteri- og stiftelsestilsynet

Departementet foreslår i § 21 første ledd at Lotteri- og stiftelsestilsynet skal kunne behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter §§ 19 og 20. Rollen og oppgavene til de nasjonale enhetene inngår også i Europarådets konvensjon artikkel 13. Enhetens oppgaver er nærmere beskrevet i punkt 8.3 og punkt 8.4.

Tilsynet er som nasjonal enhet den sentrale aktøren i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser i Norge. For å kunne ivareta konvensjonsforpliktelsene, og for å kunne utøve sine oppgaver etter lovforslaget, har enheten et særskilt behov for å innhente, systematisere og lagre personopplysninger. Departementet foreslår en egen bestemmelse for den nasjonale enhetens behandling av personopplysninger.

8.5.3.2 Andre aktører

Departementet foreslår i § 22 første ledd at Norsk Tipping, NIF og andre norske idrettsorganisasjoner som er tilknyttet internasjonale organisasjoner oppført på konvensjonens liste over idrettsorganisasjoner, kan behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver som konvensjonen tillegger idrettsorganisasjoner og spillselskaper. Oppgavene til idrettsorganisasjoner inngår i Europarådets konvensjon artikkel 7, mens oppgavene til spillselskaper inngår i konvensjonen artikkel 10.

I konvensjonen artikkel 3 defineres «idrettsorganisasjon» som «enhver organisasjon som styrer idretten eller en bestemt idrett, og som står på listen konvensjonens oppfølgingskomité har vedtatt i samsvar med artikkel 31 nr. 2, samt eventuelt tilsluttede kontinentale eller nasjonale organisasjoner.» Listen er tilgjengelig på departementets høringside.

Behandlingsgrunnlaget for NIF omfatter NIFs sentralledd, idrettskretser, særforbund, særkretser og regioner, idrettsråd og idrettslag. Det omfatter også NIFs påtalenemnd, domsutvalg og appellutvalg, som følger opp brudd på NIFs bestemmelser om manipulering av idrettskonkurranser.

Som omtalt i punkt 6.2.4, er det også enkelte organisasjoner utenfor NIF som er tilknyttet organisasjoner på konvensjonslisten. Blant disse er for eksempel Norges Bilsportforbund, Norwegian Bodybuilding and Fitness Federation, Norges Dartsforbund og Norges Sjakkforbund. Norske organisasjoner som er tilknyttet en av organisasjonene på konvensjonslisten, vil ha grunnlag for å behandle personopplysninger etter lovforslaget § 22.

Departementet foreslår i § 22 annet ledd at Norsk Rikstoto, Det Norske Travelskap og Norsk Galopp kan behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver som konvensjonen tillegger idrettsorganisasjoner og spillselskaper. Konvensjonslisten omfatter per i dag ikke trav- og galopporganisasjoner. I Norge har imidlertid hestesporten inngått i det nasjonale samarbeidet i mange år. Departementet mener at lovforslaget bør legge til rette for at samarbeidet kan videreføres. Siden Norsk Rikstoto tilbyr spill både på trav og galopp, foreslår departementet i § 2 at lovforslagets virkeområde skal inkludere arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser som utføres

av Norsk Rikstoto, Det Norske Travelskap og Norsk Galopp. Som for aktørene nevnt i § 22 første ledd, vil Europarådets konvensjon også danne den saklige rammen for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser som utføres av aktørene nevnt i § 22 annet ledd.

E-sportsorganisasjoner inngår ikke på konvensjonslisten, og norske e-sportsorganisasjoner deltar ikke i det nasjonale samarbeidsforumet. E-sportsorganisasjoner vil per i dag derfor ikke ha behandlingsgrunnlag etter lovforslaget § 22. Dersom e-sportsorganisasjoner blir tatt inn på konvensjonslisten, vil eventuelle nasjonale medlemsorganisasjoner i Norge bli omfattet av behandlingsgrunnlaget i § 22.

Det norske pengespillmarkedet er regulert i lov om pengespill 18. mars 2022 nr. 12 (pengespilloven). Loven gir Norsk Tipping og Norsk Rikstoto enerett til å tilby de fleste formene for pengespill i Norge, jf. § 10. Formålet med loven er blant annet å forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill, samt sikre at pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte, jf. pengespilloven § 1 bokstav a og b.

Pengespilloven § 16 første ledd gir enerettstilbyderne supplerende rettsgrunnlag for å behandle personopplysninger som er nødvendige for å følge opp kundenes spilladferd med «det formål å forebygge negative konsekvenser av pengespill, og for å sikre at pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte». Med hjemmel i § 16 annet ledd har departementet også gitt presiserende regler i forskrift om pengespill 17. november 2022 nr. 1978. Forskriften § 35 første ledd annet punktum fastsetter at enerettstilbyderne, i arbeidet med å sikre at pengespill gjennomføres på en trygg måte, også kan behandle personopplysninger for å forebygge økonomisk kriminalitet i forbindelse med pengespill.

Selv om lovens forarbeider nevner kampfiksing som et av flere eksempler på økonomisk kriminalitet som enerettstilbyderne skal bidra til å bekjempe, er ikke slik bekjempelse lovens formål. Det er uklart om pengespilloven og den nevnte forskriften gir grunnlag for å behandle personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Departementet ser derfor behov for å gi enerettstilbyderne av pengespill et tydelig behandlingsgrunnlag i lovforslaget her, slik at Norsk Tipping og Norsk Rikstoto kan ivareta de oppgavene som spillsekskapene er tillagt i Europarådets konvensjon.

8.5.4 Behovet for å behandle personopplysninger

8.5.4.1 Innledning

Departementet vurderer at det i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser er behov for å behandle personopplysninger i et mindre omfang og om et mindre antall personer enn i antidopingarbeidet. Behandlingen av personopplysninger vil på dette området i større grad være knyttet til konkrete mistanker om manipulering.

Opplysninger som vil være nødvendige å behandle, dreier seg i hovedsak om alminnelige personopplysninger, herunder identitetsopplysninger som navn, fødselsdato, personnummer, kontaktinformasjon og bankkonto-/kortnummer. Det kan også være behov for å behandle informasjon om enkeltpersoners pengespillhistorikk og valutatransaksjoner.

Departementet vurderer at det er et svært begrenset behov for å behandle særlige kategorier av personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9. Det kan

imidlertid i noen tilfeller være behov for å behandle opplysninger om pengespillproblemer og spillegjeld, da slike problemer kan gi økt risiko for å involveres i manipulering av idrettskonkurranser. Departementet legger til grunn at spillegjeld og problemspilling i seg selv ikke er personopplysninger etter artikkel 9, men slike opplysninger kan indirekte avsløre at personer lider av diagnosen spillavhengighet, som utgjør helseopplysninger etter artikkel 9. Lovforslaget gir derfor grunnlag for å behandle helseopplysninger som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.

I noen tilfeller kan det også være behov for å behandle opplysninger om straffedommer og andre lovovertridelser etter forordningen artikkel 10. Manipulering av idrettskonkurranser er ofte knyttet til kriminell virksomhet, og et effektivt arbeid kan kreve behandling av opplysninger om at en person er mistenkt, siktet, tiltalt og/eller dømt for straffbare forhold med direkte relevans for arbeidet. Slik behandling kan være aktuell som ledd i å avdekke manipulering, og som ledd i NIFs domsorganers behandling av saker om mulig brudd på NIFs straffebestemmelser om manipulering av idrettskonkurranser.

8.5.4.2 Den nasjonale enhetens behov for å behandle personopplysninger

Etter Europarådets konvensjon artikkel 13 skal den nasjonale enheten være et informasjonssenter. Enheten står for det aller meste av behandlingen av personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Behandlingen knytter seg til 1) innhenting av personopplysninger, 2) analyse og bearbeiding av personopplysninger og 3) formidling av personopplysninger til relevante aktører.

Den nasjonale enheten har behov for å behandle ulike typer adferdsopplysninger som gir grunn til å undersøke hendelser som kan utgjøre brudd på idrettens bestemmelser og/eller bestemmelser i straffeloven. Det kan være opplysninger om personer som er involvert i idrettskonkurranser hvor det knytter seg spesifikk mistanke til manipulering, for eksempel utøvere, trenere, ledere eller dommere. Det kan også være opplysninger om personer som gjennom et spillsselskap har spilt på en idrettskonkurransen, og hvor det knytter seg konkrete mistanker til det leverte spillet. I tillegg kan det være aktuelt å behandle personopplysninger om personer som er mistenkt for å stå bak manipulering av idrettskonkurranser, for eksempel personer knyttet til ulike kriminelle miljøer.

Den nasjonale enheten innhenter personopplysninger fra både nasjonale og internasjonale aktører, herunder idrettsorganisasjoner, spillsselskaper, spillmyndigheter, andre nasjonale enheter og aktører som overvåker pengespillmarkedet. Det kan skje ved at enheten sender forespørsler om informasjon ved mistanke om manipulering av idrettskonkurranser. Enheten kan også motta personopplysninger på initiativ fra andre aktører.

Opplysningene som enheten mottar fra disse aktørene, vil normalt være alminnelige personopplysninger. Eksempler kan være detaljert spillhistorikk for enkeltpersoner utarbeidet av spillsselskaper eller spillmyndigheter, tips og varsler direkte fra idrettsorganisasjoner, spillsselskaper eller andre lands spillmyndigheter, varsel fra utenlandske oddsovervåkingstjenester (Sportradar, GLMS, IBIA) ved mistenkelige avvik i spillmarkedet, eller valutatransaksjoner knyttet til enkeltpersoner utarbeidet av

Skatteetaten. Den nasjonale enheten kan også motta tips og informasjon om atypiske og mistenkelige spill gjennom sin egen tipskanal på Lotteri- og stiftelsestilsynets nettsider.

Informasjonen som den nasjonale enheten mottar, kan i enkelte tilfeller også inkludere opplysninger om enkeltpersoners pengespillproblemer og spillegjeld. Slike problemer kan gjøre utøvere, trenere eller dommere særlig sårbare for å bli rekruttert til manipulering av idrettskonkurranser som de selv er involvert i. Indirekte kan den nasjonale enheten i slike tilfeller behandle helseopplysninger etter artikkel 9, selv om de ikke spesifikt mottar opplysninger om diagnosen pengespillavhengighet.

Informasjonen som den nasjonale enheten mottar, kan i noen tilfeller også inkludere personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 10, for eksempel opplysninger om at en person er mistenkt, siktet, tiltalt og/eller dømt for straffbare forhold som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Slike opplysninger kan, sammen med annen informasjon, bidra til å avdekke manipulering.

I tillegg til å innhente personopplysninger fra ulike kilder vil den nasjonale enheten i en del tilfeller også ha behov for å formidle personopplysninger til samarbeidende aktører. Det kan for eksempel skje som ledd i enhetens kartlegging og analyse av mulig manipulering av idrettskonkurranser, hvor formidling av personopplysninger er en forutsetning for å få relevant informasjon tilbake. Personopplysninger kan også formidles i avvergende hensikt, for å stoppe en konkret handling. For det tredje kan personopplysninger formidles gjennom konkret saksforberedelse og beslutningsstøtte i forbindelse med sanksjonsprosesser i idretten eller i straffeprosesser utenfor idretten.

8.5.4.3 Andre involverte aktørers behov for å behandle personopplysninger

Aktørene som er omtalt i lovforslaget § 22 har i større eller mindre grad behov for å behandle personopplysninger. Det kan for eksempel gjelde personopplysninger fra egne undersøkelser eller mottatte tips og varsler, og hvor det er behov for å dele opplysningene med den nasjonale enheten slik at den kan følge opp mistanker om manipulering. Det kan også gjelde personopplysninger som aktørene mottar fra den nasjonale enheten som ledd i enhetens kartlegging og oppfølging av konkrete saker. Dette kan også inkludere personopplysninger etter artikkel 9 og artikkel 10, jf. beskrivelsen ovenfor.

I NIFs sanksjonsregelverk § 1-20 inngår det særlige bestemmelser om manipulering av idrettskonkurranser. Saker om brudd på bestemmelsene avgjøres av NIFs domsorganer. For å kunne forberede slike saker for behandling i domsorganene, for å gjennomføre selve behandlingen og for å kunne følge opp eventuelle sanksjoner, har NIF, domsorganene og berørte organisasjonsledd behov for å behandle personopplysninger, inkludert personopplysninger etter artikkel 9 og artikkel 10.

Særforbundene i NIF er i varierende grad involvert i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser, og de har dermed i større eller mindre grad behov for å behandle personopplysninger. Som beskrevet i punkt 2.4, deltar Norges Fotballforbund (NFF) aktivt i det nasjonale samarbeidet. NFF har en egen varslingskanal for uønskede hendelser, herunder manipulering av idrettskonkurranser. Alle varsler sendes til NFF sentralt. Saken og situasjonen avgjør videre saksgang. De fleste av sakene behandles og følges opp av

fotballkretsene, og de vil i dette arbeidet ha behov for å behandle personopplysninger. I Reaksjonsreglementet til NFF inngår det i § 2-22 særlige bestemmelser om manipulering av idrettskonkurranser. Mulige straffereaksjoner er fastsatt i NFFs lov § 11-4 (1). Saker om brudd på regelverket behandles av doms- og sanksjonsutvalget i NFF, og utvalget vil i sitt arbeid ha behov for å behandle personopplysninger.

Samtidig er det flere andre idretter som potensielt kan være utsatt for manipulering. Mange internasjonale spillselskaper tilbyr spill på idrettskonkurranser i Norge, også på idretter som Norsk Tipping i liten grad tilbyr spill på. Det betyr at idrettsorganisasjoner i Norge som til vanlig ikke er involvert i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser, også kan ha behov for å behandle personopplysninger som ledd i utvekslingen av informasjon med for eksempel den nasjonale enheten.

De færreste av idrettslagene vil komme i situasjoner hvor de har behov for å behandle personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.

8.5.5 Behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven og etter Europarådets konvensjon

8.5.5.1 Formålsbegrensning

Prinsippet om formålsbegrensning i personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b slår fast at personopplysninger bare skal samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål. De skal ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene. Prinsippet betyr at formålet må være konkret og tydelig definert, slik at det lar seg gjøre å vurdere om behandlingen av personopplysninger er nødvendig og lovlig.

I arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser inngår aktørenes oppgaver i Europarådets konvensjon. Ved å knytte bestemmelsene om behandling av personopplysninger direkte opp mot aktørenes oppgaver, slik de er fastsatt i loven og i Europarådets konvensjon, skal lovforslaget sikre nødvendig formålsbegrensning.

Departementet foreslår i § 21 første ledd at Lotteri- og stiftelsestilsynet skal kunne behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter §§ 19 og 20. I forslaget til § 19 heter det at tilsynet skal forebygge, avverge og avdekke manipulering av idrettskonkurranser. Oppgavene som inngår i dette lovfestede oppdraget, er nærmere beskrevet i punkt 8.3. I forslaget til § 20 heter det at tilsynet kan pålegge finansforetak som har tillatelse til å yte betalingstjenester, å gi opplysninger om kundeforhold og betalingstransaksjoner som enheten finner nødvendig for å utføre sine oppgaver etter loven. Dette forslaget er nærmere omtalt i punkt 8.4.

Samtidig er de nasjonale enhetenes oppgaver fastsatt i konvensjonen artikkel 13. Enheten skal samarbeide med relevante organisasjoner og myndigheter nasjonalt og internasjonalt, herunder andre staters nasjonale enheter. Den skal være et informasjonssenter og skal innhente og analysere relevante opplysninger. Enheten skal også videreformidle relevante opplysninger til offentlige myndigheter, idrettsorganisasjoner og spillselskap, herunder opplysninger om mulige lovbrudd eller brudd på idrettens regelverk.

Departementet foreslår i § 22 at idrettsorganisasjoner og enerettstilbydere av pengespill skal kunne behandle personopplysninger når det er nødvendig for å ivareta oppgaver som Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser tillegger idrettsorganisasjoner og spillselskap.

Disse aktørenes oppgaver i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser er ikke fastsatt i lovforslaget. Deres oppgaver er imidlertid tydelig angitt i Europarådets konvensjon. Etter artikkel 7 skal konvensjonspartene oppfordre sine idrettsorganisasjoner til å sikre effektiv overvåking av idrettskonkurranser som har risiko for manipulering, rapportere mistenkt manipulering av idrettskonkurranser til den nasjonale enheten og sikre effektiv spredning av informasjon om potensielle eller reelle tilfeller av manipulering av idrettskonkurranser. Partene skal også oppfordre idrettsorganisasjonene til å anvende effektive, forholdsmessige og avskrekkende disiplinære reaksjoner ved brudd på deres regler mot manipulering av idrettskonkurranser, samt til å sikre gjensidig anerkjennelse og håndheving av straffereaksjoner ilagt av idrettsorganisasjoner i andre land.

Etter artikkel 10 skal konvensjonspartene oppfordre spillselskap til gjennom undervisning, opplæring og formidling av informasjon å bevisstgjøre sine eiere og ansatte om følgene av manipulering av idrettskonkurranser og om bekjempelsen av slik manipulering. Hver part skal vedta lover eller andre tiltak for å sikre at spillselskapene omgående rapporterer atypisk eller mistenkelig spill til spillmyndigheten eller til den nasjonale enheten.

Konvensjonen gir en tydelig innramming av formålet med arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Det er klare definisjoner av manipulering av idrettskonkurranser, og de ulike aktørenes roller og oppgaver i arbeidet er tydelig beskrevet. Ved å knytte de foreslåtte bestemmelsene om behandling av personopplysninger i §§ 21 og 22 direkte opp mot aktørenes oppgaver, slik de er fastsatt i loven og i konvensjonen, sikres dermed nødvendig formålsbegrensning. Det klargjøres både hvem som kan behandle personopplysninger, og for hvilke oppgaver opplysningene kan behandles.

8.5.5.2 Krav om at behandlingen må være nødvendig

For å sikre at det ikke behandles personopplysninger i et større omfang enn det den enkelte oppgaven krever, foreslår departementet i §§ 21 og 22 et generelt krav om at behandlingen må være nødvendig for at aktørene skal kunne ivareta sine oppgaver. Kravet tydeliggjør personvernforordningens prinsipp om dataminimering (artikkel 5 nr 1 bokstav c). Den behandlingsansvarlige skal foreta en konkret nødvendighetsvurdering av de personopplysningene som behandles for å ivareta aktørens oppgaver i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Den behandlingsansvarlige må ta konkret stilling til om personopplysningene er adekvate og relevante for en konkret oppgave og påse at opplysningene er begrenset til det som er nødvendig for å ivareta oppgaven.

Sammen med avgrensningen av hvilke aktører som kan behandle personopplysninger, skal formålsbegrensningen og nødvendighetskravet bidra til å begrense omfanget av personopplysninger som kan behandles, og dermed begrense inngrepet i personvernet for den enkelte. I tillegg foreslår departementet å særlig avgrense hvilke helseopplysninger og hvilke personopplysninger om straffedommer og andre lovovertridelser som kan

behandles (se punktene 8.5.6 og 8.5.7). Til sammen utgjør det, etter departementets vurdering, egnede tiltak for å verne de registrertes grunnleggende rettigheter og interesser.

8.5.6 Særlig avgrensning av hvilke særlige kategorier av personopplysninger som kan behandles

Departementet foreslår i §§ 21 og 22 at aktørene skal kunne «behandle helseopplysninger som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser».

Helseopplysninger er etter personvernforordningen artikkel 4 nr. 15 «personopplysninger om en fysisk persons fysiske eller psykiske helse, herunder om ytelser av helsetjenester, som gir informasjon om vedkommendes helsetilstand». Helseopplysninger kan være opplysninger fra medisinske tester eller undersøkelser, opplysninger om sykdomshistorikk og funksjonsnedsettelse, eller andre opplysninger som vedrører fysiske personers helse.

Forslaget til avgrensning av behandlingsgrunnlaget er todelt. For det første gis det kun grunnlag for å behandle helseopplysninger, og ikke andre særlige kategorier av personopplysninger. For det andre gis det kun grunnlag for å behandle helseopplysninger som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.

Departementet vurderer at det er svært få helseopplysninger som er relevante for dette arbeidet. Som nevnt i punkt 8.5.4.1, vil det i hovedsak være personopplysninger som direkte eller indirekte knytter seg til diagnosen pengespillavhengighet.

Behandling av særlige kategorier av personopplysninger kan utgjøre et stort inngrep i personvernet. En adgang til å behandle slike personopplysninger bør begrenses til hva som er nødvendig for å ivareta oppgaver etter loven og etter Europarådets konvensjon.

Departementet vurderer at aktørenes oppgaver ikke gir behov for en generell hjemmel til å behandle personopplysninger etter artikkel 9. Behandlingsansvarlige som mottar helseopplysninger som ikke har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser, vil ikke ha rettslig grunnlag etter lovforslaget for å behandle disse. Avgrensningen skal beskytte de registrertes rettigheter og friheter, i tråd med artikkel 9, og begrense personvernkonsekvensene av lovforslaget.

8.5.7 Særlig avgrensning av hvilke personopplysninger om straffedommer og andre lovovertridelser som kan behandles

Personvernforordningen artikkel 10 krever at det nasjonale rettsgrunnlaget må sikre nødvendige garantier for de registrertes rettigheter og friheter gjennom å fastsette egnede tiltak som skal beskytte de registrertes rettigheter og friheter når opplysninger om straffedommer og lovovertridelser behandles.

Departementet foreslår i §§ 21 og 22 at aktørene skal kunne «behandle personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser».

Forslaget er basert på en nødvendighetsvurdering. Behandling av personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser kan utgjøre et stort inngrep i personvernet. En adgang

til å behandle slike personopplysninger bør begrenses til hva som er nødvendig for å ivareta oppgaver etter denne loven og etter Europarådets konvensjon.

Departementet vurderer at aktørenes oppgaver ikke gir behov for en generell hjemmel til å behandle personopplysninger etter artikkel 10. Behandlingsansvarlige som mottar opplysninger som ikke har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser, vil ikke ha rettslig grunnlag etter lovforslaget for å behandle disse. Avgrensningen skal beskytte de registrertes rettigheter og friheter, i tråd med artikkel 10, og begrense personvernkonsekvensene av lovforslaget.

Departementet har vurdert om det i stedet for å avgrense behandlingsgrunnlaget til personopplysninger som har «direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser», kan gis en uttømmende opplisting i loven av hvilke personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som kan behandles i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Risikoen vil være at man ikke klarer å gi en uttømmende opplisting, og departementet foreslår derfor ikke en slik løsning.

Departementet vil likevel peke på noen bestemmelser i straffeloven som kan ha direkte relevans for arbeidet. Dette gjelder for det første bestemmelsene, nevnt i punkt 3.5.2, som kan brukes for å straffeforfølge manipulering av idrettskonkurranser. Dette gjelder bestemmelsene om bedrageri (§§ 371, 372, 373 og 374), korrupsjon (§§ 387, 388 og 389), økonomisk utroskap (§§ 390 og 391), tvang (§§ 251 og 252) og trusler (§§ 263 og 264). Behandling av personopplysninger knyttet til brudd på disse bestemmelsene vil kunne behandles med grunnlag i §§ 21 og 22, gitt at de har direkte relevans for arbeidet med manipulering av idrettskonkurranser.

Det samme vil kunne gjelde straffelovens bestemmelser om hvitvasking (§§ 337, 338, 339, 340, 341), da manipulering av idrettskonkurranser i mange tilfeller brukes til å hvitvaske penger. Departementet antar at også bestemmelsene om utpressing (§§ 330 og 331) i gitte tilfeller kan være aktuelle, da manipulering av idrettskonkurranser kan involvere utpressing av aktører som er involvert i idrettskonkurranser. De bestemmelsene som her er nevnt, er ikke ment å være en uttømmende liste.

Grensene for hva som utgjør personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser etter personvernforordningen artikkel 10, er ikke helt klarlagt. Departementet viser til uttalelsen fra EU-domstolens generaladvokat i C-474/24, avgitt 25. september 2025. Generaladvokaten vurderer at sanksjoner for brudd på antidopingregelverket potensielt kan utgjøre straffereaksjoner av tilsvarende karakter som ordinære straffedommer, og således kan falle inn under artikkel 10. Dette kan gjelde uavhengig av om handlingen er straffbar etter nasjonal rett. Generaladvokaten legger til grunn at straffebegrepet i artikkel 10 må tolkes autonomt, og at retten må vurdere handlingens/ lovbruddets karakter og hvor streng sanksjon handlingen medfører. Saken er foreløpig ikke behandlet av EU-domstolen.

Departementet har ikke konkludert med hvorvidt sanksjoner i NIFs domsorganer for brudd på idrettens regelverk om manipulering av idrettskonkurranser i noen tilfeller kan omfattes av artikkel 10. Virkeområdet synes imidlertid å være dynamisk, og det kan ikke utelukkes at avgjørelser i idrettens domsorganer etter omstendighetene kan omfattes av

artikkel 10. I den grad slike avgjørelser skulle anses som artikkel 10-opplysninger, vil behandling av opplysningene ha et grunnlag i lovforslaget §§ 21 og 22.

8.5.8 Lagringstid

8.5.8.1 Lagringstid for Lotteri- og stiftelsestilsynet

Etter personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav e skal personopplysninger «lagres slik at det ikke er mulig å identifisere de registrerte i lengre perioder enn det som er nødvendig for formålene som personopplysningene behandles for».

Departementet foreslår i § 21 annet ledd at Lotteri- og stiftelsestilsynet skal kunne lagre personopplysninger i inntil 20 år. Dette er i tråd med gjeldende konsesjon og tillatelse fra Datatilsynet.

En lagringstid på inntil 20 år kan utgjøre et betydelig inngrep i personvernet til den enkelte. Det gis grunnlag for å behandle helseopplysninger og personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Lagring av slike opplysninger kan utgjøre en risiko i ivaretagelsen av personvernsikkerhet og konfidensialitet.

Departementet vurderer samtidig at det er av stor samfunnsmessig betydning at tilsynet som nasjonal enhet har mulighet til å lagre personopplysninger over lengre tid. Enhetens analyser baserer seg på sammenstilling av informasjonsbiter den mottar fra ulike aktører over tid. Muligheten til å se ulike typer informasjon i sammenheng, og til å koble sammen opplysninger fra flere kilder, er avgjørende både i det forebyggende arbeidet og i arbeidet med å avverge eller avdekke konkrete tilfeller av manipulering. Det gir enheten bedre grunnlag både for å verifisere eller å avkrefte mistanker om at manipulering har skjedd.

Departementet mener derfor at hensynet til et langsiktig og effektivt arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser begrunner en adgang for den nasjonale enheten til å lagre personopplysninger i inntil 20 år, tilsvarende dagens adgang. Det vurderes at dette er et rimelig inngrep i den enkeltes personvern. Adgangen fritar ikke enheten fra å gjøre konkrete vurderinger av lagringsformålene, herunder hvilke personopplysninger som må lagres på personnivå, og når det er tilstrekkelig med anonymiserte data.

Departementet legger til grunn at personopplysninger som den nasjonale enheten mottar, og som den vurderer som grunnløse eller irrelevante for arbeidet, slettes fortløpende i tråd med enhetens rutiner for sletting av personopplysninger. Dersom slike personopplysninger er delt med andre aktører, følger det av enhetens rutiner at den skal sørge for at personopplysningene også slettes hos disse. Den nasjonale enhetens plikt til å gjøre risikovurderinger etter personvernforordningen artikkel 32 krever også organisatoriske og tekniske tiltak som er egnet til å oppnå et sikkerhetsnivå som tar hensyn til risikoen ved behandlingen av personopplysningene. Dette skal bidra til å redusere risikoen for at lagringen av personopplysninger får negative konsekvenser for de registrerte.

8.5.8.2 Lagringstid for de andre aktørene

Det inngår ikke en bestemmelse om lagringstid for aktørene nevnt i lovforslaget § 22. Departementet legger til grunn at disse aktørenes oppgaver i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser ikke gir samme behov for lang lagringstid som for den nasjonale enheten. Samtidig er det vanskelig å fastsette en konkret lagringstid, og en mer generell bestemmelse om at aktørene ikke skal lagre personopplysninger lenger enn nødvendig, vil ha begrenset merverdi utover de kravene som allerede ligger i personvernregelverket.

Det vil være opp til den enkelte behandlingsansvarlige å sikre at personvernregelverkets krav om å minimere lagringstiden ivaretas, herunder etablere gode rutiner for sletting av personopplysninger. Aktørene vil ha ansvaret for å gjøre konkrete vurderinger knyttet til lagringstid opp mot formålet med den enkelte behandlingen. Departementet forutsetter at aktørene har gode interne rutiner for behandling av personopplysninger, og at de fortløpende vurderer hvilke personopplysninger som må lagres på personnivå, og når det vil være tilstrekkelig med anonymiserte data. Personopplysninger skal slettes eller anonymiseres når de ikke lenger er nødvendige for formålet de ble innhentet for.

8.5.9 Deling av personopplysninger

Deling av personopplysninger er nødvendig for å kunne utøve et effektivt arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser, og departementet legger til grunn at det supplerende rettsgrunnlaget i lovforslaget gir aktørene adgang til å dele personopplysninger når det er nødvendig for å ivareta oppgaver etter loven og etter Europarådets konvensjon.

Konvensjonen vektlegger behovet for nasjonalt og internasjonalt samarbeid mellom offentlige myndigheter, idrettsorganisasjoner og spillselskaper. Konvensjonspartene skal i tråd med artikkel 12 legge til rette for informasjonsutveksling mellom alle relevante aktører. Ivaretagelse av konvensjonsforpliktelsene forutsetter behandling av personopplysninger. Vern av personopplysninger er nærmere regulert i konvensjonens artikkel 14. Det fremgår av artikkel 14 nr. 2 at:

«Hver part skal vedta de lover eller andre tiltak som er nødvendige for å garantere at offentlige myndigheter og organisasjoner omhandlet i denne konvensjon treffer de tiltak som er nødvendige for å sikre at det ved innhenting, behandling og utveksling av personopplysninger, uansett utvekslingens art, tas tilbørlig hensyn til prinsippene om rettmessighet, tilstrekkelighet, relevans og nøyaktighet, samt til opplysningenes sikkerhet og berørte personers rettigheter.»

Deling av personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser utgjør et betydelig inngrep i personvernet. Personopplysninger deles med nasjonale aktører, med andre lands spillmyndigheter og nasjonale enheter, med internasjonale idrettsorganisasjoner og med internasjonale pengespillovervåkere. Det gir økt risiko for at personopplysninger kommer på avveie.

Departementet vektlegger at det i lovforslaget kun gis grunnlag for å behandle helseopplysninger og personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Deling av slike

opplysninger kan likevel utgjøre en risiko i ivaretagelsen av personvernssikkerhet og konfidensialitet. Det vil også kunne deles opplysninger om for eksempel spillhistorikk og valutatransaksjoner knyttet til enkeltpersoner.

Departementet har derfor vurdert om hensynet til de registrerte, og behovet for et tydelig rettsgrunnlag, tilsier særlige regler om deling i loven. Departementet har kommet til at dette ikke er hensiktsmessig. Man kan i en lovbestemmelse søke å liste opp alle aktørene det kan deles personopplysninger med. Risikoen vil være at man ikke klarer å gi en uttømmende opplisting, da aktørbildet kan endre seg over tid. Samtidig vil en generell delingshjemmel, som kun sier at personopplysninger kan deles med relevante aktører, ha begrenset verdi utover de kravene som allerede ligger i personvernregelverket.

Departementet legger derfor til grunn at den behandlingsansvarlige i konkrete tilfeller må vurdere behovet for deling for å kunne ivareta oppgaver etter loven og konvensjonen.

8.5.9.1 Overføring av personopplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner

Manipulering av idrettskonkurranser er en global trussel. Det internasjonale pengespillmarkedet opererer på tvers av nasjonale grenser, og initiativet til å manipulere en idrettskonkurranse i Norge kan like gjerne komme fra aktører fra andre verdensdeler. Dette krever en global reaksjon i form av et effektivt internasjonalt samarbeid. Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser åpner derfor for at også stater som ikke er medlemmer av Europarådet, kan tiltre konvensjonen, og en effektiv ivaretagelse av konvensjonsforpliktelsene gir behov for å dele informasjon, herunder personopplysninger, med aktører etablert utenfor EU/EØS (tredjeland).

Lovlig overføring av personopplysninger til et tredjeland eller til en internasjonal organisasjon krever et gyldig overføringsgrunnlag etter personvernforordningen. Kapittel V i forordningen fastsetter regler for slik overføring av personopplysninger. Reglene kommer i tillegg til de alminnelige kravene til behandling av personopplysninger. Kravene til gyldig overføringsgrunnlag skal sikre at opplysningene er like godt vernet etter overføring til land utenfor EØS og/eller til internasjonale organisasjoner.

I rettspraksis fra EU-domstolen er det også utledet tilleggskrav til overføringsgrunnlaget. For at en overføring skal være lovlig, må man i tillegg til gyldig overføringsgrunnlag, vurdere det faktiske beskyttelsesnivået i tredjestaten. Vurderingen kan vise et behov for tilleggstiltak for å sikre at overførte opplysninger er gitt et tilstrekkelig vern i praksis.

Departementet ser ikke behov for en bestemmelse om overføring av personopplysninger til tredjeland eller internasjonale organisasjoner. Det vil være opp til den behandlingsansvarlige å vurdere behovet for slik overføring i konkrete tilfeller, og til å sikre at overføringen gjennomføres i tråd med forordningens generelle regler om overføring. Det er i hovedsak den nasjonale enheten som har behov for å overføre personopplysninger, og departementet legger til grunn at enheten har gode systemer og rutiner for å sikre ivaretagelse av personvernreglene på dette området.

8.5.10 Behandlingsansvar

Personvernforordningen artikkel 4 nr. 7 definerer hvem som kan eller skal være behandlingsansvarlig i henhold til forordningens bestemmelser. Artikkelen definerer «behandlingsansvarlig» som den som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og bruk av hjelpemidler. Den eller de behandlingsansvarlige er primære pliktsubjekt og skal påvise at behandlingen skjer i samsvar med forordningens prinsipper om forsvarlig behandling av personopplysninger som følger av artikkel 5 nr. 1. Den behandlingsansvarlige er blant annet ansvarlig for å behandle personopplysninger på en lovlig, rettferdig og gjennomiktig måte, for å behandle opplysningene på en sikker måte, og for å sikre at de registrerte får utøvd sine rettigheter.

Det følger av punkt 79 i forordningen at vern av de registrertes rettigheter og friheter krever en tydelig plassering av behandlingsansvaret. Ansvarsplassering kan imidlertid være utfordrende i tilfeller hvor flere juridiske enheter deltar i behandlingen, samt i tilfeller hvor det ikke er lett å skille mellom hvem som er behandlingsansvarlig og hvem som er databehandler. Det kan også være tilfeller der ansvarsforholdene er delt. Et felles behandlingsansvar oppstår når to eller flere behandlingsansvarlige i fellesskap beslutter formålet med behandlingen og hvilke midler som skal brukes.

Departementet foreslår ikke å lovfeste et behandlingsansvar for aktørene som etter loven gis rettslig grunnlag for å behandle personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Ansvarsplasseringen må heller bero på en konkret vurdering på grunnlag av forordningens generelle regler og de faktiske omstendighetene i hvert enkelt tilfelle. Denne vurderingen er de berørte aktørene nærmest til å foreta. En detaljert regulering av behandlingsansvar i loven kan gi risiko for at aktører defineres som behandlingsansvarlig uten at de i konkrete tilfeller oppfyller kravene for å være behandlingsansvarlig etter personvernforordningen.

8.5.11 Tiltak for å ivareta de registrertes grunnleggende rettigheter og interesser

8.5.11.1 Oversikt

Personvernforordningen har bestemmelser som skal verne den enkeltes rettigheter ved behandling av personopplysninger. Prinsippet om dataminimering i artikkel 5 nr. 1 bokstav c betyr at det kun skal behandles relevante personopplysninger, og behandlingen skal være begrenset til det som er nødvendig for å ivareta behandlingsformålene. Prinsippet om integritet og konfidensialitet i artikkel 5 nr. 1 bokstav f betyr at den behandlingsansvarlige skal sørge for at opplysningene behandles på en måte som sikrer tilstrekkelig sikkerhet gjennom bruk av egnede tekniske eller organisatoriske tiltak.

Forordningen artikkel 10 stiller krav til at rettsgrunnlaget som åpner for å behandle personopplysninger om straffedommer og andre lovovertrедelser utenfor en offentlig myndighets kontroll, må sikre nødvendige garantier for de registrertes rettigheter og friheter. Forordningen sier imidlertid lite om hvilke særlige tiltak for vern av de registrertes rettigheter og interesser som bør fastsettes.

Departementet vurderer at lovforslaget §§ 21 og 22 ivaretar kravene om å sikre egnede tiltak og nødvendige garantier for de registrertes rettigheter, interesser og friheter. Det gis kun grunnlag for å behandle helseopplysninger og personopplysninger om straffedommer og lovovertrедelser som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Hjemmelen til å behandle personopplysninger er også knyttet spesifikt opp mot ivaretagelse av oppgaver etter denne loven og etter Europarådets konvensjon. Loven og konvensjonen gir en klar innramming av formålet for behandlingen av personopplysninger og sikrer dermed formålsbegrensning og dataminimering.

Forordningen stiller også krav til tekniske og organisatoriske tiltak for personopplysnings-sikkerhet og tilgangsstyring. Etter en totalvurdering foreslår ikke departementet å innta slike krav i loven. Den behandlingsansvarlige plikter å følge kravene i personvernforordningen, uavhengig av om kravene er gjentatt i særlov. For å skape økt bevissthet om hvilke plikter personvernregelverket pålegger den behandlingsansvarlige, redegjøres det her for noen av de sentrale kravene i forordningen.

8.5.11.2   *Krav til personopplysningssikkerhet*

Personvernregelverket pålegger den behandlingsansvarlige plikter som knytter seg til informasjonssikkerhet. Reglene om personopplysningssikkerhet er samlet i avsnitt 2 i vedlegg IV i forordningen. Artikkel 32 fastsetter krav til sikkerhet ved behandlingen, mens artikkel 33 og 34 gjelder melding og underretning til tilsynsmyndigheten og den registrerte ved brudd på personopplysningssikkerheten. Artikkel 32 stiller krav om at den behandlingsansvarlige og databehandleren gjennomfører egnede tekniske og organisatoriske tiltak for å oppnå et sikkerhetsnivå som er egnet med hensyn til risikoen.

8.5.11.3   *Krav om tilgangsstyring*

Departementet foreslår ikke egne lovbestemmelser om tilgangsstyring. Det vil være opp til den behandlingsansvarlige å sikre at personvernregelverkets krav etterleves.

Personvernforordningen gir ikke uttrykkelige bestemmelser som begrenser tilgangen til personopplysninger, men prinsippene om dataminimering, integritet og konfidensialitet etter artikkel 5 nr. 1 bokstav c og f gjelder. Den behandlingsansvarlige skal også i tråd med artiklene 24 og 32 sørge for egnede tekniske og organisatoriske tiltak for å sikre at behandlingen utføres i tråd med forordningen og med forsvarlig sikkerhetsnivå. I tillegg er den behandlingsansvarlige pliktig å iverksette tiltak for å sikre at det kun behandles personopplysninger som er nødvendige for det konkrete behandlingsformålet, se artikkel 25 nr. 2. Plikten gjelder blant annet personopplysningenes tilgjengelighet.

Krav om tilgangsstyring betyr at de som ikke trenger personopplysningene for å kunne ivareta sine oppgaver eller ansvar, ikke skal ha tilgang til opplysningene. Kravet betyr også at de som har behov for opplysninger, ikke skal ha tilgang til flere opplysninger enn nødvendig. Den behandlingsansvarlige skal ta stilling til hver enkelt medarbeiders (ev. andre personer med tilknytning til virksomheten) tilgang til personopplysninger ut fra hva som er nødvendig for vedkommendes arbeidsoppgaver. Den behandlingsansvarlige må etablere retningslinjer og rutiner for å sikre at kravet til tilgangsstyring etterleves.

8.5.11.4 De registrertes rettigheter etter personvernforordningen

Den behandlingsansvarlige skal ivareta de registrertes rettigheter i den enkelte saken. Personvernforordningen kapittel III fastsetter flere rettigheter for de registrerte ved behandling av personopplysninger om dem selv, herunder rett til innsyn i opplysninger som er registrert om seg selv, rett til informasjon, retting eller begrenset behandling, og rett til å protestere. De registrertes rettigheter bidrar til å ivareta personvernet til den enkelte. Personopplysningsloven § 16 fastsetter enkelte unntak fra retten til informasjon og innsyn som de registrerte har etter kapittel III i forordningen.

Departementet har i § 14 foreslått en bestemmelse om taushetsplikt for personer som utfører antidopingarbeid etter denne loven for ADNO eller Stiftelsen X, jf. punkt 7.12.3. I antidopingarbeidet innhentes og forvaltes ulike typer sensitive opplysninger, blant annet helseopplysninger. ADNO er den sentrale aktøren i antidopingarbeidet, og personer tilknyttet ADNO, har i utgangspunktet ikke lovbestemt taushetsplikt.

Departementet har vurdert om det er behov for en lignende bestemmelse om taushetsplikt for personer som utfører arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser etter denne loven. Hovedaktøren i arbeidet er den nasjonale enheten i Lotteri- og stiftelsestilsynet. Personer som er tilknyttet enheten, har allerede taushetsplikt etter reglene i forvaltningsloven. Departementet legger til grunn at forvaltningslovens bestemmelser både dekker behovet for beskyttelse og deling av opplysninger i enheten.

De andre aktørene i arbeidet – idrettsorganisasjonene og enerettstilbyderne av pengespill – er ikke pålagt taushetsplikt i lov i dag. Også disse vil få tilgang til visse opplysninger som har behov for beskyttelse, men departementet vurderer at opplysningsvernet, som i dag, kan ivaretas godt nok gjennom instruks- eller avtalehjemlet taushetsplikt.

8.5.12 Forskriftshjemmel

I forslaget til § 23 heter det at departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser etter denne loven.

Departementet vurderer at lovforslaget ivaretar kravene i personvernforordningen om å sikre tiltak og nødvendige garantier for de registrertes rettigheter, interesser og friheter. Lovforslaget fastsetter nødvendige rettslige rammer for behandling av personopplysninger i tråd med krav og prinsipper i forordningen. I tillegg må loven ses i sammenheng med forordningens generelle bestemmelser, som blant annet gir de registrerte en rekke rettigheter ved behandling av personopplysninger om seg selv (kapittel III) og fastsetter ulike plikter for den behandlingsansvarlige (kapittel VI).

Bestemmelser som presiserer og utdyper regulering av behandling av personopplysninger, kan ofte bli detaljerte. Departementet mener derfor at det er hensiktsmessig at eventuelle behov for ytterligere presiseringer og mer detaljerte regler kan fastsettes i forskrift. Samtidig vurderer departementet at en forskriftsregulering vil sikre nødvendig fleksibilitet ved senere behov for justeringer og tilpasninger.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget vil ha visse økonomiske og administrative konsekvenser for antidopingarbeidet, mens lovforslaget ikke har direkte økonomiske og administrative konsekvenser for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser. Konsekvensene for antidopingarbeidet er knyttet til forslag om bestemmelser som skal styrke rettssikkerheten for de involverte i dopingsaker.

Tilskudd fra staten til antidopingarbeidet i idretten dekkes i dag gjennom spillemidlene til idrettsformål. I 2025 ble det samlet avsatt 67 mill. kroner til dette arbeidet. I beløpet inngikk 48,5 mill. kroner til ADNO, 15,7 mill. kroner til Norges laboratorium for dopinganalyse og 2,5 mill. kroner til Norges bidrag til WADAs budsjett. Utover disse 67 mill. kronene, blir utgifter til drift av NIFs sanksjonsorganer i dopingsaker, herunder dekning av sakskostnader mv., dekket gjennom statens tilskudd til NIF fra spillemidlene.

Fra 2015 til 2025 økte avsetningen av spillemidler til antidopingarbeidet fra 35,5 mill. kroner til 67 mill. kroner. Stadig strengere internasjonale krav til antidopingarbeidet i idretten har medført økte kontroll- og analysekostnader. Denne utviklingen vil trolig fortsette de neste årene, og kostnadene til antidopingarbeidet vil øke uavhengig av dette lovforslaget. Som departementet har pekt på i punkt 7.3, vil det på et tidspunkt kunne være aktuelt å vurdere muligheten for å kombinere statlig finansiering med brukerfinansiering fra idrettsorganisasjonene.

Samtidig vil lovforslaget som nevnt i seg selv gi noe økte kostnader knyttet til antidopingarbeidet ved at det stilles nye krav til behandlingen av dopingsaker i ADNO og i de nye sanksjonsorganene som skal opprettes. Utvidelsen av ADNOs ansvarsområde er ikke en direkte konsekvens av lovforslaget. Når flere idrettsorganisasjoner blir underlagt ADNOs kontroll, er dette en følge av at ADNO fra 1. januar 2027 overtar ansvaret for å fastsette det nasjonale antidopingregelverket. Overføringen skjer for å sikre at ansvarsfordelingen i antidopingarbeidet i idretten er i tråd med WADA-koden. ADNOs ansvar for å fastsette det nasjonale antidopingregelverket lovfestes i forslaget til § 4 bokstav a. Som beskrevet i punkt 7.2.2, vil dette blant annet gjelde Norges Bilsportforbund, Norwegian Bodybuilding and Fitness Federation, Norges Dartsforbund, Norges Sjakkforbund, Norges e-sportforbund og Dynamisk Sportsskyting Norge.

Det er vanskelig å estimere kostnadene ved en slik utvidelse av kontroll- og påtalearbeidet, da ADNOs kontrollvirksomhet er basert på løpende risikovurderinger knyttet til de enkelte idrettene. Det kan likevel legges til grunn at utvidelsen av ansvarsområdet vil medføre noe økte kostnader både for kontroll- og påtalearbeidet.

Som omtalt i punkt 7.6, vil det opprettes nye, uavhengige sanksjonsorganer for behandling av dopingsaker. Denne oppgaven ligger i dag til NIFs domsutvalg og appellutvalg. Også etableringen av de nye organene vil skje uavhengig av lovforslaget, men i lovforslaget inngår det bestemmelser som påvirker kostnadsnivået ved behandlingen av dopingsaker i disse organene og i ADNO. Forslaget til § 7 vil også tydeliggjøre noen faste kostnader knyttet til driften av Stiftelsen X, men disse kostnadene vil være relativt begrensede.

Stiftelsen skal ha et styre som blant annet vil være ansvarlig for å sikre en nødvendig sekretariatsressurs for sanksjonsorganet og for appellorganet.

De økte kostnadene vil i hovedsak knytte seg til forslagene til §§ 8, 9 og 10 om behandlingen av dopingsaker i sanksjonsorganet og appellorganet, herunder bestemmelsene om dekning av sakskostnader. Dette er bestemmelser som skal styrke rettssikkerheten for berørte parter. Hvor høye kostnader lovforslaget her vil medføre, vil variere fra år til år, avhengig av antall dopingsaker som blir brakt inn for organene, og kompleksiteten i de ulike sakene.

Overføringen av oppgaver fra NIF til ADNO vil medføre noe lavere kostnader for NIF. Dette gjelder særlig bortfall av kostnader til behandling av dopingsaker i NIFs domsorganer. Denne reduksjonen kan hensyntas i vurderingen av NIFs tilskuddsbehov.

Etter forslaget til § 6 første ledd skal idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram, sørge for at personer som gjennom medlemskap eller annen avtale er tilknyttet organisasjonen, er opplyst om plikter og rettigheter som følger av det nasjonale antidopingregelverket. Det vil være opp til idrettsorganisasjonene selv å vurdere hva slags informasjon som kreves, og i hvilken form den skal gis, og departementet vurderer at forslaget ikke vil ha store administrative kostnader.

Samlet vil lovforslaget – i sammenheng med organisatoriske grep som skjer uavhengig av lovforslaget – medføre et noe økt ressursbehov i antidopingarbeidet i idretten. Behovet for tilskudd til ADNO vil øke, og det vil være behov for et nytt tilskudd til Stiftelsen X for å dekke drift av stiftelsen og først og fremst behandlingen av dopingsaker i de nye sanksjonsorganene. Det er ikke mulig å gi nøyaktige estimater for kostnadsøkningen. Departementet anslår at behovet for økt tilskudd til ADNO og nytt tilskudd til Stiftelsen X som direkte følge av lovforslaget, vil kunne utgjøre til sammen om lag 5 mill. kroner årlig.

10 Utkast til lov om lov om antidopingarbeidet i idretten og arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser

Kapittel 1 om formål og virkeområde

§ 1 Lovens formål

Loven skal fremme rettssikkerhet for enkeltpersoner og integritet i idretten ved å legge til rette for et effektivt og tillitsskapende arbeid mot doping i idretten og mot manipulering av idrettskonkurranser.

§ 2 Lovens virkeområde

Loven gjelder for antidopingarbeid som utføres på grunnlag av Verdens antidopingprogram, av Stiftelsen Antidoping Norge, Stiftelsen X og norske idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram. Arbeid mot doping av dyr er regulert i dyrevelferdsloven med tilhørende forskrifter.

Loven gjelder også for arbeid mot manipulering av idrettskonkurranser som utføres på grunnlag av Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser, av Lotteri- og stiftelsestilsynet, Norsk Tipping AS, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og andre norske idrettsorganisasjoner som er tilknyttet internasjonale organisasjoner oppført på konvensjonens liste over idrettsorganisasjoner. Loven gjelder i tillegg for arbeid som utføres av Norsk Rikstoto, Det Norske Travselsskap og Norsk Galopp i tråd med den nevnte konvensjonen.

Kapittel 2 om antidopingarbeidet i idretten

§ 3 Norges nasjonale antidopingorganisasjon

Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO) er Norges nasjonale antidopingorganisasjon.

Styret i ADNO skal ha seks medlemmer. Styremedlemmer oppnevnes for fire år av gangen og kan ikke sitte sammenhengende i mer enn åtte år.

Et eget organ oppnevner medlemmer til styret. Oppnevningsorganet har tre medlemmer. Styret i ADNO oppnevner to medlemmer, og departementet oppnevner ett medlem.

Medlemmer av styret eller oppnevningsorganet skal ikke samtidig være ansatt eller styremedlem i en nasjonal idrettsorganisasjon eller i Stiftelsen X, eller være ansatt i departementet.

§ 4 ADNOs oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon

ADNO skal i tråd med Verdens antidopingprogram

- a. fastsette det nasjonale antidopingregelverket
- b. utføre dopingkontroll og tilhørende kontrollvirksomhet
- c. påtale dopingsaker
- d. utøve andre oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon.

§ 5 Finansiering av ADNO som nasjonal antidopingorganisasjon

ADNO skal motta et årlig grunntilskudd fra staten for å ivareta sine oppgaver som nasjonal antidopingorganisasjon. ADNO prioriterer selv oppgaver innenfor rammen av grunntilskuddet.

§ 6 Opplysningsplikt for idrettsorganisasjoner og samtykke til dopingkontroll av barn

Idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram, skal sørge for at personer som gjennom medlemskap eller annen avtale er tilknyttet organisasjonen, er opplyst om plikter og rettigheter som følger av det nasjonale antidopingregelverket.

For personer under 18 år kreves samtykke fra foreldre eller andre som har foreldreansvaret, til at det kan utføres dopingkontroll av barnet. I særlige tilfeller er det tilstrekkelig at én av foreldrene, eller én annen som har foreldreansvar, samtykker til dopingkontroll.

§ 7 Stiftelsen X

Stiftelsen X skal behandle påtalebegjæringer fra ADNO i dopingsaker.

Styret i Stiftelsen X skal ha tre medlemmer. Styremedlemmer oppnevnes for fire år av gangen og kan ikke sitte sammenhengende i mer enn åtte år.

Et eget organ oppnevner medlemmer til styret.

Medlemmer av styret eller oppnevningsorganet skal ikke samtidig være ansatt eller styremedlem i ADNO eller i en nasjonal idrettsorganisasjon eller være ansatt i departementet.

Stiftelsen X skal ha et sanksjonsorgan og et appellorgan for å avgjøre dopingsaker. Styret eller andre kan ikke instruere organene om innholdet i avgjørelsene, verken generelt eller i den enkelte saken.

§ 8 Sanksjonsorgan og appellorgan for dopingsaker

Sanksjonsorganet og appellorganet skal hver ha minimum ni medlemmer. Organene settes med tre medlemmer. Når organet vurderer det forsvarlig, kan en sak avgjøres av lederen. Begge organene skal ledes av en person med dommererfaring. Hvert organ skal ha kompetanse innen jus, medisin, antidoping og idrett.

Leder og øvrige medlemmer i organene oppnevnes av styret i Stiftelsen X for en periode på fire år. Medlemmene kan ikke sitte sammenhengende i mer enn åtte år.

§ 9 Behandling av dopingsaker

En dopingsak behandles i sanksjonsorganet eller appellorganet ved muntlig forhandling eller skriftlig. Det aktuelle organet velger behandlingsform.

Den som saken retter seg mot, kan i stedet velge forenklet behandling ved å akseptere ADNOs foreslåtte sanksjon.

Muntlig forhandling skal skje for åpne dører. Det aktuelle organet kan likevel beslutte at behandlingen av saken helt eller delvis skal holdes for lukkede dører når

- a. hensyn til mindreårige og beskyttede personer krever det
- b. hensyn til privatlivets fred krever det
- c. hensyn til etterforsknings- og analysemetoder krever det

d. særlige forhold gjør at offentlighet kan vanskeliggjøre sakens opplysning.

§ 10 Fullmektig og sakskostnader

Den som en dopingsak retter seg mot, har rett til å la seg bistå av en fullmektig under saksbehandlingen.

Kostnader til bistand fra advokat i perioden fra underretning om et mulig regelbrudd frem til beslutning om hvordan saken skal behandles videre, dekkes med et beløp inntil 1G.

Når saken behandles ved muntlig forhandling eller skriftlig, kan nødvendige kostnader til advokat og andre sakskostnader dekkes etter en konkret vurdering.

§ 11 Publisering av avgjørelser i dopingsaker

Avgjørelser i dopingsaker skal publiseres i aidentifisert form. Partenes navn kan likevel oppgis dersom det aktuelle organet finner det fullt forsvarlig.

Det aktuelle organet kan beslutte at hele eller deler av en avgjørelse ikke skal publiseres når

- a. hensyn til mindreårige eller beskyttede personer krever det
- b. hensyn til privatlivets fred krever det
- c. hensyn til etterforsknings- eller analysemetoder krever det
- d. andre tungtveiende hensyn krever det.

§ 12 Finansiering av Stiftelsen X

Stiftelsen X skal motta et årlig grunntilskudd fra staten for å ivareta sine oppgaver.

§ 13 Inhabilitet

Enhver som utfører antidopingarbeid etter denne loven for ADNO eller Stiftelsen X, skal avstå fra å tilrettelegge grunnlaget for eller treffe avgjørelse i en sak der vedkommende er inhabil.

En person er uten videre inhabil når en sak direkte gjelder vedkommende selv eller dennes nærstående.

En person er også inhabil når det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til vedkommendes upartiskhet.

§ 14 Taushetsplikt

Enhver som utfører antidopingarbeid etter denne loven for ADNO eller Stiftelsen X, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til taushetsbelagte opplysninger vedkommende får vite om i forbindelse med arbeidet.

Taushetsplikten omfatter opplysninger om noens personlige forhold. Den omfatter også opplysninger om planer, etterretning, etterforskning eller andre driftsforhold som det er behov for å hemmeligholde.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene behandles i samsvar med bestemmelsene i denne loven, utleveres til politiet, deles med den de gjelder, deles etter samtykke fra den de gjelder, eller deles så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse.

Taushetsplikten gjelder også etter at arbeidet er avsluttet.

§ 15 ADNOs behandling av personopplysninger

ADNO kan behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven. Det gjelder også helseopplysninger, genetiske opplysninger og biometriske opplysninger for å entydig identifisere en fysisk person, samt personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for antidopingarbeidet.

§ 16 Behandling av personopplysninger i Stiftelsen X

Stiftelsen X kan behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven. Det gjelder også helseopplysninger, genetiske opplysninger og biometriske opplysninger for å entydig identifisere en fysisk person, samt personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for antidopingarbeidet.

§ 17 Idrettsorganisasjoners behandling av personopplysninger

Idrettsorganisasjoner som er forpliktet av Verdens antidopingprogram, kan behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre antidopingarbeid etter denne loven. Det gjelder også helseopplysninger og personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for antidopingarbeidet.

§ 18 Forskrifter

Departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger i antidopingarbeidet etter denne loven.

Kapittel 3 om arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser

§ 19 Norges nasjonale enhet for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser

Lotteri- og stiftelsestilsynet er Norges nasjonale enhet for koordinering av arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.

Lotteri- og stiftelsestilsynet skal forebygge, avverge og avdekke manipulering av idrettskonkurranser.

§ 20 Utlevering av opplysninger

Lotteri- og stiftelsestilsynet kan pålegge finansforetak som har tillatelse til å yte betalingstjenester, å gi opplysninger om kundeforhold og betalingstransaksjoner som enheten finner nødvendig for å utføre sine oppgaver etter denne loven. Opplysningsplikten gjelder uten hinder av taushetsplikt etter finansforetaksloven § 9-6.

§ 21 Lotteri- og stiftelsestilsynets behandling av personopplysninger

Lotteri- og stiftelsestilsynet kan behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter §§ 19 og 20. Det gjelder også helseopplysninger og

personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.

Personopplysningene kan lagres i inntil 20 år.

§ 22 Andre aktørers behandling av personopplysninger

Når det er nødvendig for å ivareta oppgaver som Europarådets konvensjon om manipulering av idrettskonkurranser tillegger idrettsorganisasjoner og spillsselskaper, kan Norsk Tipping, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og andre norske idrettsorganisasjoner som er tilknyttet internasjonale organisasjoner oppført på konvensjonens liste over idrettsorganisasjoner, behandle personopplysninger. Det gjelder også helseopplysninger og personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser som har direkte relevans for arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser.

Når det er nødvendig for å ivareta oppgaver som nevnt i første ledd, kan også Norsk Rikstoto, Det Norske Travselskap og Norsk Galopp behandle personopplysninger som nevnt i første ledd.

§ 23 Forskrifter

Departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger i arbeidet mot manipulering av idrettskonkurranser etter denne loven.

Kapittel 4 om sluttbestemmelser

§ 24 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan tre i kraft til ulik tid.